GRAHAM SWIFT
Ultima comandă

Traducere de
PETRU CREŢIA şi CRISTINA POENARU
Postfaţă de MARIA-SABINA DRAGA

Editura **UNIVERS**
Bucureşti • 1999 **Coperta colecţiei: DONE STAN Redactor: CĂTĂLINA IRICINSCHI Redactor artistic: VASILE SOCOLIUC**
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale SWIFT, GRAHAM
Ultima comandă / Graham Swift; trad.: Petru Creţia, Cristina Poenaru; postf.: Măria Sabina Draga. - Bucureşti: Univers, 1999
256 p.; 13 x 20 cm. - (Romanul Secolului XXI)
TiL orig. (eng): Last Orders.
ISBN 973-34-0507-8
I. Creţia, Petru (trad.)
II. Poenaru. Cristina (trad)
III. Draga. Măria Sabina (postf.)
821.111-31=135.1

Lui Al

79739 Bucureşti, Piaţa Presei Libere nr, 1.
ISBN 973-34-0507-8

J

Dar omul e nobilă fiinţă, strălucită în cenuşă
şi măreaţă în mormînî.
Şir Thomas Browne - *Urna cu cenuşă*

îmi place să mă aflu la marginea mării. John A. Glover-Kind

BERMONDSEY

NU-I O *ZI* CA TOATE CELELALTE.

Bernie îmi umple o halbă şi mi-o pune dinainte. Mă priveşte, nedumerit, cu faţa lui lăbărţată, de cîine, dar îşi dă seama că nu am chef să pălăvrăgesc. Tocmai de aceea sînt aici, la cinci minute după deschidere, pentru o mică ceremonie tăcută cu o halbă de bere. Bernie mă vede că port cravata neagră, deşi sînt patru zile de la incinerare, îi întind o hîrtie de cinci lire, o duce la casă, îmi aduce restul înapoi. Pune monedele lîngă mine, cu un gest extrem de blînd, pe bar, lîngă halba mea, privindu-mă.

„N-o să mai fie ce-a fost, nu-i aşa?" zice, clătinînd din cap şi lăsîndu-şi, scurt, privirea să alunece de-a lungul barului ca şi cum n-ar fi fost nimic acolo. „N-o să mai fie ce-a fost".

Zic: „Ai să-l mai vezi, n-avea grijă".

Zice: „Am să ce?"

Sorb spuma berii. „Am spus că ai să-l mai vezi."

Se încruntă, scărpinîndu-şi obrazul, privindu-mă „Sigur, Ray", zice şi dispare în spatele barului.

Nici prin cap nu-mi trecea să glumesc cu asta.

Sorb două degete de bere şi îmi aprind o pipă. Să mai fie, în afară de mine, încă vreo două-trei păsări matinale, iar localul nu arată ca în -zilele lui cele mai bune. E frig, se simte un damf de dezinfectant, e

prea mult loc gol. O rază de soare trece prin geam, plină de fire de praf. Te duce cu gîndul la o biserica.
Stau şi mă uit la ceasul vechi agăţat sus, în spatele barului *Thos. Slattery, Ceasornicar, Southwark.* Sticlele se înşirau pe raft ca tuburile de orgă.
Primul care soseşte e Lenny. Nu poartă cravată neagră, nu poartă nici un fel de cravată de altfel. Aruncă o ocheadă scurtă la ce port eu şi simţim că amîndoi ne-am făcut o socoteală greşită. „Dă-mi voie, Lenny", zic. „Halbă?"
Zice: „Ţin'te tare".
Bernie vine la noi. Zice: „Ce-ati făcut, v-aţi schimbat programul?"
„'Neaţa", zice Lenny.
„O halbă pentru Lenny", zic eu.
„Am ieşit la pensie, nu Lenny?" zice Bernie.
„Păi, cum, eu nu-s trecut de vîrsta pensiei, nu. Bern? Eu nu-s ca Raysy al nostru, om fără probleme. Comerţul de fructe şi legume nu se poate lipsi de mine."
„Nici astăzi", zice Bernie.
Bernie umple o halbă şi se duce la casă.
„Nu i-ai spus?" mă întreabă Lenny, uitîndu-se la Bernie.
„Nu", răspund, uitîndu-mă la berea mea, apoi la Lenny.
Lenny ridică din sprîncene. Faţa lui arată răvăşită şi aprinsă. Aşa arată mereu, ca şi cînd ar sta să se învineţească. Duce mîna la guler şi se trage de el, că n-are cravată.
„Ţin'te tare!" zice. „Şi Amy nu vine? Vreau să spun, nu s-a răzgîndit?"
„Nu", zic eu. „Rămîne-n seama noastră, cred. Cercul de taină."
„Propriul ei soţ", zice Lenny.
înşfacă halba, dar nu se repede să bea, ca şi cînd astăzi ar fi alte reguli, chiar şi la băut bere.
„Ne ducem la Vie?" întreabă.
„Nu. Vie vine aici", zic.
Dă din cap. îşi ridică halba, apoi îşi ia seama, brusc, în timp ce-o duce la gură. înaltă şi mai mult din sprîncene.
Zic: „Vie vine aici. Cu Jack. Dă-i drumul, Lenny, bea".
Peste vreo cinci minute soseşte Vie. Poartă cravată neagră, dar e ceva normal, dat fiind că e antreprenor de pompe funebre şi dat fiind că vine direct de la firmă. Dar nu e în mare ţinută. Poartă un pardesiu maro din buzunarul căruia îi iese un capăt de basc, ca unul care a încercat să le-mpace pe toate: e de-al nostru, nu e treabă oficială, e altceva.
„'Neaţa", zice.
Mă întrebam ce-o să aibă la el. Cred că-tot aşa se întreba şi Lenny. îmi închipuisem că o să-l văd pe Vie deschizînd uşa
10
barului şi intrînd, cu pompă, în pas de marş, tinînd în mînă o mică raclă de stejar cu încuietori de alamă. Dar tot ce are cu el, sub braţ, este o foarte simplă cutie de carton cafeniu, înaltă de vreo 30 cm şi de cam 15 cm lăţime. Are aerul unui om care a umblat prin magazine şi şi-a cumpărat plăci de faianţă pentru baie.
Se instalează pe scaunul de lîngă Lenny, punînd cutia pe bar, descheindu-se la pardesiu.
„Acu' l-am scos", zice.
„Ăsta e, vasăzică?" zice Lenny, uitîndu-se la cutie. „Ăsta e el?"
„Da", zice Vie. „Ce bem?"
„Ce-i înăuntru?" întreabă Lenny.
„Ce crezi?" îi răspunde Vie.
întoarce cutia ca să putem vedea un cartonaş alb, lipit cu scotch, pe care sînt scrise o dată, un număr şi un nume: JACK ARTHUR DODDS.
Lenny zice: „Mă gîndesc că n-o fi pus doar într-o cutie, nu-i aşa?"
Drept răspuns. Vie ia cutia şi îi desface clapele de sus cu policarul. „Pentru mine un whisky", zice, „cred că e o zi de whisky".
Dibuie înlăuntrul cutiei şi scoate de acolo la iveală, încetişor, un recipient de plastic. Arată ca un borcan mai mare de cafea instant, are acelaşi gen de capac înşurubat. Dar nu e din sticlă, e dintr-un plastic bronzuliu şi vag strălucitor. Pe capac o altă etichetă.

„Ţine", zice Vie şi îi întinde lui Lenny urna.
Lenny o ia, şovăielnic, ca şi cînd nu prea i-ar veni Ia înde-mînă s-o ia, dar n-are încotro, parcă simţind nevoia să se fi spălat întîi pe mîini. Pare surprins de greutatea obiectului. Stă pe scaunul lui la bar, tinînd urna în mîini, neştiind ce să spună, bănuiesc că se gîndeşte la ce mă gîndesc şi eu. Dacă ce se află acolo este Jack şi numai el sau Jack .amestecat cu cîte puţin din alţii, cei care au murit înainte şi cei care au murit după el. Aşa că Lenny ar putea ţine în mîini ceva din Jack şi ceva din nevasta altui tip, de exemplu. Şi, dacă este *numai* Jack, să fie
Uoare într-adevăr tot Jack sau numai cît a încăput în urnă, Jack fiind o namilă de om.
Lenny zice: „Nu pare posibil, nu-i aşa?" Apoi îmi încredinţează urna cu tot felul de fasoane, ca şi cînd ar fi o partidă de joc la o petrecere. Ghici cît e de greu!
„Foarte greu", zic.
„Ambalajul e greu", zice Vie.
Mă gîndesc ca n-aş putea umple urna, eu fiind mai degrabă mărunţel. Cred că nu s-ar cădea să deşurubez capacul.
I-o dau înapoi lui Lenny. Lenny i-o dă înapoi lui Vie.
Vie întreabă: „Unde e Bern?"
Vie e pătrăţos, unul din ăia puşi-pe-treabă, unul din ăia care îşi freacă mîinile cînd se apucă de ceva. Are mîinile întotdeauna curate. Se uită la mine ţinînd urna ca şi cînd tocmai îmi făcuse un dar. E o mîngîiere să ştii că antreprenorul funerar e prietenul tău. Trebuie să fi fost o mîngîiere şi pentru Jack. E o mîngîiere să ştii că propriul tău prieten o să se ocupe de tine şi o să te aşeze într-o cutie şi o să facă tot ce e de trebuinţă. Aşa că ar fi bine ca Vie să aibă zile multe.
Trebuie să fi fost o mîngîiere pentru Jack faptul că aici era prăvălia lui, *Dodds şi Fiul. Măcelar de familie,* şi colo, chiar vizavi, era atelierul lui Vie, avînd în vitrină flori de ceară şi blocurile de marmură şi îngerul cu capul plecat: *Titcker şi Fiii. Servicii Funerare.* O mîngîiere şi o încurajare, dar şi un soi de potriveală, dat fiind că într-o parte erau animale moarte şi în cealaltă cadavre.
Poate de aceea Jack n-a vrut să se clintească niciodată din loc.
titlu **RAY**
ÎI ZISESEM LUI JACK: „Chestia asta nu s-a urnit niciodată din loc", iar Jack îmi zisese: „Ce anume Raysy? Nu te aud". Era aplecat către Vince.
Venise vremea ultimei comenzi.
12
Eu ziceam: „îi zic Diligenta cu Cai, da' n-a mers niciodată nicăieri".
El mă întreba: „Ce?"
Eram cocoţaţi la locul obişnuit de la bar. Eu, Lenny, Jack şi Vince. Era ziua de naştere a junelui Vince, aşa că eram cu toţii bine aranjaţi: Vince făcea patruzeci de ani. Iar Diligenta o sută, dacă te luai după ce scria pe ceas. Mă holbam la el -DILIGENTA CU CAI scris cu litere de alamă în partea de sus a discului, *Slattery, 1884.* Prima oară că mă gîndeam la asta. Iar Vince se holba la noua angajată de la barul lui Bernie Skinner, Brenda, sau era Glenda? Mai bine zis !a fusta care plesnea pe ea, de parcă, stînd în picioare, ar fi şezut.
Nici eu nu mă zgîiam numai la ceas.
Jack zicea: „Vince, o să-ţi iasă ochii din cap".
Vince zicea: „Şi ei îi iese fundul".
Jack a rîs. Se putea vedea pe noi ce mult am fi dorit, noi ăştilalţi, să avem din nou anii lui Vince.
Nu-l mai văzusem pe Jack atît de prietenos cu Vince de multă vreme. Poate aşa se cuvenea să fie, gîndindu-te că era marea zi de naştere a lui Vince. *Dacă era* marea lui zi de naştere, pentru că Lenny mi-a spus, tot în seara aia, cînd ne-am întîlnit la veceu. „Nu te-ai întrebat niciodată de unde ştie că e ziua lui de naştere? Jack şi Amy n-au fost de faţă la eveniment, este? N-au nici un certificat. Joan a mea crede că Amy a ales trei martie aşa, la întîmplare. Ar fi fost o nimereală mai bună întîi aprilie, nu crezi?
Lenny e un cîrcotaş.
Stăteam acolo, urinînd şi scuturîndu-ne şi eu am zis: „Nu, nu m-am întrebat asta niciodată, toţi anii ăştia".
Lenny a zis: „Oricum, în ultima vreme, am cam uitat de ziua mea de naştere. Noi ăştilalţi am împlinit patruzeci de ani cam de multişor, nu, Ray?"
„Asta aşa e."

Lenny a zis: „Nu trebuie să ne fie ciudă că i-a venit şi şmecherului ăstuia rîndul". Şi-a tras fermoarul şi s-a întors, împleticindu-se, în bar, iar eu am rămas acolo, uitîndu-mă fix Ia porţelan.
13Ziceam: „Ce mai nume pentru o circiumă!"
Jack zicea: „Care?"
Zicea: „Diligenta. Diligenta. Tot încerc să-ţi spun".
Vince zicea, uitîndu-se la Brenda: „Ăsta-i bancul lui Ray".
„Cînd ea nu s-a clintit niciodată din loc."
Jack zicea: „Aşa e, dar trebuie să îndrepţi lucrurile, Raysy. Tu ai ce ai cu caii. Ar trebui să-i spui bătrînului Bernie de colea să pocnească din bici".
Vince a zis: „Fata poate să pocnească din biciul meu cînd pofteşte".
Jack a zis: „O să te pocnesc eu în cap. Dacă n-o face Mandy".
N-a trecut bine nici un minut că a intrat şi Mandy în persoană, venită să-l ia pe Vincey acasă. Trecuse pe la Jack pe acasă, să trăncănească puţin cu Amy şi cu Joan. Vincey n-o vede, pentru că se uită la alte alea, dar Jack şi cu mine o vedeam, dar nu ne trădăm şi ea ajunge în spatele lui Vince şi îi acoperă fa{a cu mîinile şi îi zice; „Salut, ochiosule, ghici cine-i".
Nu mai are silueta Brendei, dar nu arată prea rău la cei aproape patruzeci de ani ai ei, şi unde mai pui ţoalele, măcar jacheta de piele roşie peste bluza de dantelă neagră. Zicea: ,.Am venit să te iau, sărbătoritule", şi Vincey o apucă de mînă prefăcîndu-se că i-o muşcă. Poartă una dintre cravatele lui *fantaisie,* în zigzaguri albastre şi galbene, cu nodul slăbit, îi muşcă uşor şi mărunt mîna lui Mandy, iar ea îşi ia cealaltă mînă de pe faţa lui şi se preface că îi sfîşie pieptul cu unghiile. Drept care, cînd sînt pe cale să plece şi noi ne uităm la ei cum se îndreaptă spre uşă, Lenny zice: „Mare iubire mare, deh!", cu limba în colţul gurii.
Dar, înainte ca cei doi tineri să plece, Jack zice: „Vasăzică pe mine nu mă sărută nimeni?", iar Mandy zice, zîmbind: „Cum să nu, Jack", şi toţi o privim cum îl cuprinde pe după ceafă pe Jack, ca la carte, şi îi aplică, întîi pe un obraz, apoi pe celălalt, două pupături mari şi umede şi toţi vedem cum Jack o cuprinde, în timp ce ea îi atîrnă de gît, şi o bate peste fund. Cu mîna lui mare. Toţi vedem unui dintre călcîiele lui Mandy scăpîndu-i din pantof. Gîndesc că a băut şi ea un strop de
14
oarece cînd a vizitat-o pe Amy. Apoi Jack zice, scuturîndu-se din îmbrăţişare: „Hai, gata, erai pe picior de plecare. Şi ia-l şi pe măscăriciul ăsta de-aici", arătîndu-l pe Vince.
Apoi Jack şi Vince se uită unul la altul, şi Jack zice: „La mulţi ani, fiule! Mi-a părut bine să te văd", ca şi cînd n-ar putea să-l vadă cînd ar avea chef. Vince zice: „Tte bună, Jack", luîndu-şi jacheta atîrnată în cîrligul de sub bar şi, pentru o clipă, nu mai mult, pare că ar vrea să-i strîngă mîna lui Jack. Uită şi iartă, în loc de asta îşi pune mîna pe umărul Iui Jack, ca şi cînd ar avea nevoie de ajutorul Iui, dar, după mutra lui Jack, cred că doar îi strînge scurt umărul.
Jack zice: „Ţi-a mai rămas doar o oră".
Mandy zice: „Ar fi bine să profităm de ea din plin".
Lenny zice: „Să n-o crezi".
Vince zice: „Nu ştii niciodată cînd dă norocul peste tine".
Mandy îl trage de braţ pe Vince în timp ce el îşi ia paharul, sorbind şi ultima picătură, fără grabă. Zice: „Tine-Ie flămînde, asta-i părerea mea". Se şterge cu dosul palmei la gură. „Se impune".
Lenny zice: „Eşti bătrîn, de-acum, Flăcăule. Acasă înainte de ora închiderii, şi trebuie să te ducă cineva".
Zic: „Pleacă diligenta".
Lenny zice: „Nu-l lua în seamă pe Ray, Mandy. Nu e ziua Iui. A pariat pe calul necîştigător. Să dormi dusa, Mandy, nu-i aşa că o să dormi dusă?"
Jacheta roşie a lui Mandy nu se asortează deloc cu faţa lui Lenny.
Mandy zice: ,,'Pte bună, băieţi".
Jack zîmbeşte: ,,'Pte bună, copii".
Şi se vede cît de colo, în timp ce ei ies, Vincey atingînd cu mîna, ca din întîmplare, fundul lui Mandy, că sînt singurii din circiuma asta care au dat de bine. Au, parcată afară, o maşină frumoasă, ce-a putut face el mai bine. îi aşteaptă acasă o fetiţă frumuşică, de paisprezece ani. Asta ar veni cam optsprezece acum.
Lenny zice: „Parcă-s'doi porumbei, nu?", mîngîindu-şi paharul gol. „Cine-i la rînd?" Iar Jack zice: „Eu sînt ăla", cu aerul că este şi ziua lui.
15Venise vremea ultimei comenzi, atunci cînd Beraie loveşte în clopoţel, ca şi cum localul n-ar fi diligentă, ci maşină de pompieri. Şi nici atunci nu se pune în mişcare. Era fum şi zarvă şi pălăvrăgeală şi chicot şi Brenda aplecîndu-se şi bălţi de băutură pe zincul barului. Sîmbătă seara. Iar eu: „Face o sută de ani, anul ăsta, n-a observat nimeni?"

Jack zicea: „Cine face o sută de ani?"
Ziceam: „Localul, Diligenta. Uită-te la ceas".
„Jack zicea: „E unsprezece fără zece".
„Dar nu a mers niciodată nicăieri, este?"
„Ceasul?"
„Diligenta, Diligenta."
Şi Jack zicea: „Unde crezi că ar trebui să meargă, Raysy? Unde crezi c-aveam de mers cu toţii ca afurisita asta de diligentă să ne ia cu ea?"

Naratorul BERMONDSEY

Vie IA BORCANUL ŞI ÎNCEARCĂ să-l facă să cadă înapoi în cutie, dar e o treabă gingaşă şi cutia îi alunecă din poală pe pardoseală, aşa că pune borcanul pe bar.
Este cam de mărimea unei halbe.
Zice: „Bern!"
Bernie este la celălalt capăt al barului, purtînd pe umăr, ca de obicei, ştergarul de pahare. Se întoarce şi vine spre noi. E pe cale să-i spună ceva lui Vie, apoi vede borcanul, lîngă halba lui Vie. Se abţine şi zice: „Ce-i asta?" Dar ca şi cînd deja ar fi găsit răspunsul.
„E Jack", zice Vie, „cenuşa lui Jack".
Bernie se uită la borcan, apoi la Vie, apoi dă un ocol scurt cu ochii în jurul întregului bar. Se uită cu privirea pe care o are atunci cînd e gata să dea afară un client nedorit, lucru la care se pricepe foarte bine. Ca şi cînd ar aştepta să adune destulă furie în el. Apoi chipul i se linişteşte, devine aproape sfios.
„Ăsta-i Jack?" zice, aplecîndu-se mai aproape de borcan, ca şi cînd acesta i-ar putea răspunde, ca şi cînd ar putea spune: „Salut, Bernie".
„Isuse Cristoase", zice Bernie, „ce face aici?" Aşa că Vie îi explică. E cel mai potrivit să-i explice, el fiind profesionistul. Dacă i-am spune noi, Lenny sau eu, ar putea crede că-i spunem prăpăstii.
După aceea zic: „Aşa că ne-am gîndit că are dreptul să arunce o ultimă privire înăuntrul Diligentei".
„înţeleg", zice Bernie, cu aerul că nu înţelege.
„Ţin'te tare!", zice Lenny.
Vie zice: „Dă-mi un whisky mare, Bernie. la-ţi şi tu unul".
„O să-mi iau, mulţumesc, o să-mi iau, Vie", zice Bernie, tot numai consideraţie şi respect, ca şi cînd un whisky ar fi potrivit şi nu se cade să refuzi un pahar oferit de un antreprenor de pompe funebre.
Ia două pahare de pe raft, tine unul la gura sticlei de whisky, toarnă două doze, apoi, pentru el, numai una. Se întoarce şi îi împinge peste bar lui Vie paharul mare de whisky. Vie îi întinde o hîrtie de cinci lire, însă Bernie ridică o mînă. „în contul casei, Vie, în contul casei", zice. „Nu-i o zi ca toate celelalte, nu?" Apoi îşi ridică paharul, cu ochii la urnă, ca şi cînd ar urma să rostească ceva măreţ, un discurs, dar spune doar atît: „Doamne Isuse, n-au trecut decît şase săptămîni de cînd şedea pe scaunul ăla de-acolo'L.
Noi ne uităm, toţi, în paharele noastre.
Vie zice: „Bine, închin pentru el".
Ne ridicăm paharele, mormăind Jack-Jack-Jack.
„Şi acum pentru tine, Vie", zic eu. „Joi ai făcut o treabă bună."
„A mers grozav", zice Lenny.'
„Să nu mai vorbim despre asta", zice Vie. „Cum îi merge lui Amy?"
„Se descurcă", zic eu.
„Vasăzică, tot nu s-a hotărît să vină cu noi".
„Nu, o să se ducă în vizită la June, conform programului".
Toţi tăcem.
Vie zice: „Aşa a hotărît ea, nu?"
16
17Lenny stă cu nasul în pahar, ca unul care nu are nimic de spus.
Bernie se uită la borcan şi priveşte neliniştit prin bar. Se uită la Vie de parcă tot ce-ar vrea este să nu facă o scenă, da'...
Vi. /ice: „Hai că m-am prins, Bernie" şi ia urna de unde stătea. Se apleacă după cutia căzută: „Păgubos pentru afaceri. nu?"

„Şi pentru afacerile tale e păgubos, Vie", zice Lenny.
Vie strecoară borcanul cu grijă înapoi în cutie. Este unsprezece douăzeci după ceasul lui Slattery şi nu te mai simţi ca la biserică. Mai intră nişte muşterii în bar. Cineva a pus o melodie la tonomat. *O să mă întorc într-o ii, orice-ar fi, în Albastrul Bayou...* Altă viaţă, altă viaţă...
Primele cercuri umede pe mese. primele dîre de fum albastru.
Vie zice: „Nu ne mai lipseşte decît şoferul".
Lenny zice: „Asta-i melodia lui. Mă întreb ce-o să aducă. De-o vreme îşi schimbă maşina la săptămînă, după cîte văd".
Bernie zice: „încă un rînd la toată lumea?"
în timp ce vorbeşte se aude din stradă zgomot repetat de claxon. O pauză, apoi o nouă rafală.
Lenny zice: „Pare a fi el, pare a fi Vincey".
Iar claxonează.
Vie zice: „Nu intră?"
Lenny zice: „Cred că vrea să ieşim noi".
Nu ieşim, dar ne ridicăm şi ne ducem la geam. Vie ţine strîns de cutie, ca şi cînd s-ar teme să nu i-o şterpelească cineva. Ne înălţăm în vîrful picioarelor, cu capetele apropiate unele de altele, ca să putem vedea pe deasupra jumătăţii mate a geamului. Eu abia ajung, dar tac din gură.
„Isuse Cristoase", zice Lenny.
„E un Merţan", zice Vie.
„Ştie Flăcăul nostru ce face", zice Lenny.
Mă împing de pervazul ferestrei şi izbutesc să mă salt. O clipă. E un Mert albastru regal, capitonat în crem, strălucind în soarele de aprilie.
„Isuse", zic. „Un Mercedes."
l!
Lenny zice, cu aerul că a ţinut în el gluma asta timp de cincizeci de ani: *J-ar plăcea* lui Rommel".

Titlu RAY
Any MĂ PRIVEŞTE în timp ce ridic ochii de pe scrisoare.
Zice: „Cred că s-a gîndit că pînă la urmă tot o să ajungă acolo, într-un fel sau altul".
O întreb: „Cînd a scris asta?"
îmi zice: „Cu cîteva zile înainte să...".
Mă uit la ea şi zic: „Ar fi putut foarte bine să-ţi spună. De ce a trebuit să scrie o scrisoare?"
Amy zice: „Presupun că a crezut că o să cred că glumeşte. Presupun că a crezut că doar în felul ăsta o să-l iau în serios".
Nu e o scrisoare lungă, dar ar fi putut fi şi mai scurtă, ţinînd seamă de felul în care ceea ce spunea era învăluit în limbajul pe care îl vezi cules cu litere de format mic pe spatele formularelor. Nu e deloc felul de a vorbi al lui Jack. Presupun însă că un om poate ajunge să folosească vorbe foarte alese şi oficiale cînd îşi dă seama că numărul lui s-a terminat.
Ce vrea el să spună e însă limpede. Spune că doreşte ca cenuşa lui să fie azvîrlită în mare de la capătul digului Margate.
Nu zice nici măcar: „Dragă Amy". Zice: „Cui vrea să citească".
Amy zice: „l-am spus lui Vie. A spus că e totuna, în testamentul lui scrie să fie incinerat, incinerat o să fie, dar cu cenuşa se poate face orice după aceea. Poţi s-o arunci unde vrei, doar să nu fie pe o proprietate privată".
„Şi-atunci?"
„Şi-atunci Vie zice: «Amy, dacă vrei să faci lucrul ăsta, fă-l. Dacă vrei să-l fac eu, o să-l fac eu. O să am grijă să nu încarce prea mult nota de plată. Dar un lucru e sigur», zice Vie, «dacă nu faci asta, Jack n-o să ştie niciodată»."
„Şi-atunci?"
19Stăm în grădina de lîngă biserica Sfîntului Toma, vizavi de Big Ben. Priveşte rîul ca şi cînd şi-ar spune ei însăşi ce-ar face dacă ar avea acuma la ea cenuşa lui Jack şi el i-ar fi spus să o arunce în Tamisa, în sunetul Big Ben-ului. Dar nu avem încă cenuşa lui Jack. Tot ce avem sînt cele două pijamale ale lui Jack şi peria lui de dinţi şi briciul şi ceasul lui de mînă şi încă o seamă de fleacuri, lucrurile pe care ţi le dau într-o pungă de plastic cînd ridici formularele. Aşa că nu mai trebuie să ne

mai ducem, de-acum, pe-acolo, nu mai avem de ce. S-a terminat cu plimbatul pe coridorul acela scîrţîitor, cu aşteptările, cu băutul ceştilor de ceai. Acum o fi deja alt biet nenorocit în patul lui!
E o zi blîndă şi cenuşie şi apa rîului e cenuşie, iar Amy se tot uită la ea fără o vorbă, aşa că, gîndindu-mă că asta e ceea ce doreşte să zic, zic: „Dacă vrei să faci asta, o să te duc eu".
„în vechiul tău camper?" zice, întorcîndu-se spre mine.
Zic: „Cum altfel?" Mă aştept să zîmbească şi să spună da. Mă aştept ca ziua să se lumineze.
Zice: „Nu pot să fac asta, Ray. Adică... îţi mulţumesc. Dar, şi-aşa, nu vreau să fac asta".
îşi întoarce din nou privirea către rîu şi nu-mi dau seama dacă totul îi pare o glumă proastă, toată acea istorie cu Jack al ei care, în final, fusese pe punctul de a face ceea ce părea că n-o să facă niciodată: să vîndă prăvălia, să-şi pună în cui şorţul cu dungi şi să caute alt fel de a-şi trece timpul. Apropo de felul în care ea şi cu Jack găsiseră căsuţa aceea frumoasă tocmai în Margate. Westgate. Totul era aranjat. Nu mai puteau da înapoi. După care Jack moare de muşcătura scîrboasă a unui cancer la stomac.
Nu eu ar trebui să zic asta, dar iată că zic: „E rugămintea unui muribund, Amy".
Se uită la mine. „Vrei să faci asta *iu,* Ray?" Faţa i s-a golit de orice expresie, „în felul acesta treaba se face, nu? în felul acesta i se împlineşte dorinţa El spune doar atît: «Cui vrea să citească», nu doar atîta spune?"
Tac doar o clipă. „Bine, fac eu asta Nu încape vorbă c-am s-o fac. Dar ce-o să zică Vince?"
20
„Nu i-am spus lui Vince. Despre treaba asta, vreau să zic." Dă din cap, uitîndu-se la scrisoare. „O să-i spun. Poate tu împreună cu el..."
Zic: „O să vorbesc eu cu Vince". •
Ii dau înapoi scrisoarea. E scrisul lui Jack, dar scrisul lui Jack mai mărunt, mai firav şi mai subţire. Nu seamănă cu scrisul pe care îl vedeai pe cartonul de la intrarea în măcelărie: *Cotlete de porc - preţ redus.*
Zic: „Ar fi putut fi mai rău, Amy. Aţi fi putut să fi cum parat deja viluţa aceea şi să fiţi pe cale de a vă muta. Sau puteaţi să vă fi instalat de curînd şi...".
Zice: „Asta e, ai zice că, şi de data asta, tot cum a vrut el a făcut".
Mă uit la ea.
„A muncit pînă a căzut .jos." împătureşte scrisoarea. „La urma urmelor, *eu* eram problema. *Eu* eram piedica. Nu ştii? Cînd mi-am dat seama că vorbeşte serios de plecare, cînd am înţeles că avea cu adevărat de gînd să ne mutăm de-a binelea, am zis: «Şi eu ce-am să mă fac cu June?» Iar el a zis: «Tocmai despre asta e vorba, fetiţo. Dacă eu pot să renunţ la a mai fi Jack Dodds, măcelar de familie, atunci poţi şi tu să renunţi să mai umbli, săptămînă de săptămînă după cai verzi pe pereţi». Aşa mi-a zis, că umblu după cai verzi pe pereţi."
Priveşte din nou apa. „Ştii bine cum era cînd îi venea vreo idee: voia ca toată lumea să fie de aceeaşi părere cu el. A zis:«o să devenim oameni noi»." Pufneşte încă o dată: „Oameni noi".
îmi întorc privirea înspre grădină pentru că nu vreau să-mi citească gîndul care s-ar putea ivi pe faţa mea: că, una peste alta, o căsuţă în Margate e destul de puţin ca punct de plecare pentru a deveni oameni noi. Nu este tocmai pămîntul făgăduinţei.
în colţul din partea cealaltă a grădinii, pe o bancă, o infirmieră muşcă dintr-un sandviş. Porumbei păşesc legănat.
Poate Amy se gîndeşte la acelaşi lucru sau s-a gîndit deja Nu-i pămîntul făgăduinţei.
Zic; „Eşti sigură că n-o să vrei să vii?"
Clatină din cap că da „Am motivele mele, nu crezi, Ray?"
21Se uită la mine.
„Presupun că şi Jack le-a avut pe ale lui", zic, bătînd cu degetul în scrisoarea din mîinile ei. Mîna mi s-a ridicat uşor şi i-am strîns puţin braţul.
„Marea, nu-i aşa, Ray?" Se uită din nou la rîu. „Da, avea motivele lui." Apoi tace.
Infirmiera are păr blond, bine strîns, cum şi-l piaptănă infirmierele. Picioare negre.
„Oricum", zice, nu cred că am fi putut să ne mutăm. „Cît puteam aduna? Şi aveam de scăzut şi ce datora la prăvălie." O undă amară îi trece peste chip.
„N-aveam toată suma. Ne lipsea cam mult."
Infirmiera îşi isprăveşte sandvişul, îşi scutură fusta de fărîmituri. Porumbeii îşi grăbesc pasul legănat, ciugulesc. Seamănă cu o împrăştiere de cenuşă, grămăjoare mici de cenuşă cu aripi.
întreb: „Cît vă lipsea?"

naratorul VECHIUL DRUM AL KENTULUI

IEŞIM DIN ORAŞ TRECÎND pe Albany Road şi Trafalgar Avenue şi curba Rotherhithe. Green Mân, Thomas ă Becket. Lora Nelson. Cerul e aproape tot atît de albastru ca şi maşina.
Vince zice: „Merge ca lumea, ce ziceţi?" şi îşi ridică mîinile de pe volan ca să simţim şi noi cum maşina are singură grijă de ea. Parcă trage niţel spre stînga.
A zis că se simte dator să-l facă pe Jack să fie mîndru, să-i ofere ceva de zile mari. Tot stătea Merţanul degeaba în salonul de prezentare de aproape o lună, din cauza unui „client" care nu reuşea să se hotărască, şi ce mai contau cîţiva kilometri în plus şi, de altfel, nu e bine să laşi o maşină să lîncezească. S-a gîndit că-i dator să-i dea lui Jack ce e mai bun.
Dar nici pentru noi nu e rău, pentru Vie, pentru Lenny şi pentru mine, încă pe picioare, vii, respirînd. Lumea ţi se arată
22
destul de frumoasă cînd stai colea pe piele crem şi o priveşti, prin geamuri automate albăstrii; pînă şi Vechiul Drum al Kentului arată bine.
Trage niţel stînga. Lenny zice: „Vezi să n-o ciocneşti, Flăcăule, n-aş vrea să pierzi o vînzare".
Vince zice că el nu loveşte maşini niciodată, şi cu atît mai puţin cînd conduce extra ferm şi cu grijă, dată fiind ocazia specială.
Lenny zice: „Da, luînd mîinile de pe volan".
Atunci Vince îl întreabă pe Vie ce fac ei, cioclii, într-un dric, cînd au de mers pe o autostradă.
Vie zice: „Accelerăm".
Vince nu şi-a pus cravată neagră. Nu ne-am pus decît noi, adică eu şi cu Vie. Şi-a pus o cravată ţipătoare, roşu cu alb, şi un costum albastru-închis. Sînt ţoalele pe care le poartă în salonul de prezentare şi venise direct de la salon, dar ar fi putut să-şi aleagă altă cravată, îşi scosese sacoul şi şi-l pusese, împăturit, pe scaunul din spate, între mine şi Lenny. Stofă de bună calitate. Cred că lui Vince îi merge bine, la urma urmelor nu are o slujbă rea Zice că, acum, cînd cei din City se simt la strîmtoare, mai dau cîte o fugă în pauza de prînz pînă vizavi ca să facă afaceri pe bani gheaţă.
Lenny zice: „Să nu-l încurajezi, Vie".
Vie zice: „Un dric e altceva, toţi se dau la o parte din faţa unui dric".
Lenny zice: „Vrei să spui că oamenii aceia nu-i fac loc lui Vincey al nostru?"
Vie stă pe scaunul din faţă, lîngă Vince, ţinînd cutia pe genunchi, îmi dau seama că aşa trebuie, Vie fiind cel de meserie, totuşi nu mi se pare drept s-o ţină el tot timpul. Poate ar trebui s-o ţinem cu rîndul.
Vince se uită la Vie. Zice, zîmbind: „Vacanţă la locul de muncă, nu. Vie?"
Vince poartă o cămaşă albă cu butoni de argint şi miroase ca o frizerie. E pieptănat cu părul dat tot spre spate. Costumul este nou-nouţ.
înaintăm pe lîngă uzina de gaze de pe Ilderton Road, pe sub podul de cale ferată. Prinţul de Windsor. Soarele iese dintre
23blocurile turn, aruncîndu-şi strălucirea pe feţele noastre, astfel că Vince scoate de sub tabloul de bord o pereche de ochelari groşi de soare. Lenny începe să fredoneze, timid, *Albastrul Bayooo...* şi toţi simţim asta, din cauza soarelui şi a berii băute şi a drumului pe care-l facem: că Jack ar fi făcut asta pentru noi, anume ca să ne simţim altfel, ca să ne ofere o distracţie. Ca şi cînd am fi plecat într-o excursie sau la un chef şi lumea ne-ar părea minunată, parcă toată lumea e a noastră.

Titlu Any

El BINE, SĂ-I LĂSĂM să plece, nu June? Lasă-i să facă ce e de făcut, ei, cu toată trupa S-o facă fără mine. Şi fără tine. Mai ies şi ei ca băieţii. O să le facă bine.
Jack trebuia să ştie asta. Muncă şi iar muncă. Dacă nu pui la socoteală cît proptea barul la Diligenta Asta i-am spus încă de mult, toţi anii ăştia Ar trebui să ne dăm un răgaz, să ne oferim o distracţie, ar trebui să ne luăm un concediu. Micuţa şi viteaza lui, Amy. Cînd cazi de pe cal trebuie să sari repede la loc în şa. Noi ar fi trebuit chipurile să ieşim din noi înşine. *Oameni noi.*
Poate n-aş mai fi fost silită să aleg între tine şi el.
Sărmanul, viteazul meu Jack.

înapoi la căluşei, înapoi la datul în leagăne. Distracţie la mare. La toate lucrurile astea, pe care tu, June, nu le-ai trăit niciodată. Plimbatul pe măgăruşi, găleţica şi lopăţica, Punch şi Judy. Valurile spărgîndu-se de ţărm şi îngrămădeala de pe plajă şi copii strigînd, alergînd, copii peste tot, iar el uitîndu-se la toate astea ca şi cînd ar fi fost o şmecherie. Uite păsărică, săru-tă-mă iute, capătul digului. însă nu era Digul, a înţeles greşit. Era Cheiul. Ar fi trebuit să-şi amintească: Digul şi Cheiul sînt două lucruri diferite, chiar dacă Cheiul arată mai mult ca un dig, iar digul era doar un zid de port. Numai că o furtună a măturat, cu ani în urmă, Cheiul; bine că s-a dus şi amin. Aşa că poate nu era greşeala

lui, poate s-a aranjat pentru cealaltă posibilitate. Dar dacă trebuia să fie aruncat de undeva, dacă era vorba de o aruncare, dacă trebuia neapărat să fie dus pînă la capătul a ceva şi aruncat acolo (dar să nu contezi pe mine, Jack, n-o să mă dedau la nici o aruncare) atunci trebuie să fie Digul. Deşi ar fi trebuit să fie Cheiul.

Naratorul NEW CROSS

VIe ZICE: „PAM VĂ TRIMITE SALUTĂRI. Numai gînduri bune".
Lenny zice: „La fel şi Joan".
Vince zice: „Şi Mandy".
îmi dau seama că, dacă sînt pomenite soţiile, eu trebuie să tac din gură.
Vince zice: „Mi-a părut bine că am văzut-o pe Parn la ceremonie, Vie. Nu avem prea des plăcerea asta."
Vie zice: ,.Halal plăcere".
Lenny zice: „A mers de minune".
Ajungem la semaforul de la staţia New Cross Gate, iar fluxul traficului se încetineşte.
Cred că, desigur, Carol n-a auzit ce se întîmplă. Dacă s-ar fi arătat la ceremonie, m-ar fi trăsnit la mir.
Lenny zice: „Ar fi putut să vină şi ele. Joan era hotărîtă. Cred însă că dacă Amy..."
Zic: „Nu văd cum ne-am fi înghesuit toţi şapte, Lenny, pînă şi în chestia asta".
Vince zice: „Cinci". Apoi zice: „Nu-i o chestie, Raysy, este un Mercedes".
Lenny se uită la mine şi la traficul din preajma noastră. „Orice-ai zice, nu s-a inventat încă maşina care să scape dintr-un trafic blocat, ce zici, Flăcăule?"
Lenny e un cîrcotaş.
Vie zice: „Pam voia neapărat să ne facă sandvişuri şi să ne dea un termos, i-am spus însă că sîntem destul de mari ca să
25vedem singuri de noi". Ţine în braţe urna ca şi cînd şi-ar avea prînzul în ea.
Vince zice: „E fată bună, Vie. M-am bucurat s-o văd".
Lenny zice: „Joan era şi ea hotărîtă nevoie mare".
Ne mai tîrîm cinci kilometri, apoi ne oprim. Lumea trece pe lîngă noi pe caldarîm, strecurîndu-se în intrarea de la metrou ca şi cînd ar fi o zi obişnuită. Ar trebui să avem o semnalizare care să ia ochii: CENUŞĂ.
Lenny zice: „Orice maşină ar fi, e totuna într-un trafic blocat, ai?"
Vince bate darabana pe volan.
Vie zice: ,.Oricum, Pam zice că Jack se bucură de o gardă de onoare ca la carte".
Noi toţi ne ţinem mai drepţi, de parcă am fi oameni de alt rang, regesc, iar oamenii de pe caldarîm ar trebui să se oprească şi să ne facă din mînă.

Titlu VINCE

ESTE UN 380, CLASA S, asta e. V8, automat. Are deja şase ani, dar poate prinde peste doua sute de kilometri fără probleme. Dar nu pe New Cross Road.
Vopsit la comandă, capitonat numai în piele.
Aşa că Hussein ar face mai bine să-l cumpere cît mai curind cu bani gheaţă, acum ori niciodată. Altfel, am rămas fără un ban în buzunar.
Nu spun nimănui, nici lui Amy, nici lui Mandy, despre ultima mică rugăminte a lui Jack sau despre micul meu dar. întotdeauna i-am spus: nu da fuga la mine, Jack, nu te aştepta de la mine să fac vreo plată.

Mi se pare că singura dată cînd un om poate obţine ce vrea este atunci cînd moare. Deşi n-a cerut un Mercedes clasa S, cu distanţa între osii extralungă, cu tabloul de bord din lemn de nuc. Aşa că sper că apreciază asta, da, sper că apreciază al dracului de mult chestia asta

Hussein să se grăbească dracului, altfel... Are cauciucuri cu apărătoare albe. Cel din faţă stînga e puţin lăsat.
Am zis: „Dă-mi voie să mai ofer un rînd, Jack, apoi o întind acasă. Sînt om cu familie acuma, de!"
Numai că el se uită la mine, ridicîndu-şi deodată mîna, ca şi cînd toată lumea ar trebui să tacă, ca şi cînd lucrul ar fi fost provocat de această ultimă remarcă a mea. şi îi văd pe Ray şi pe Lenny privind atent în berile lor.
Dar era adevărat. Eu, Mandy şi micuţa Kath. Pe atunci purta încă şosetuţe.
Zice: „Să ne scuzaţi, domnilor, Vince şi cu mine trebuie să schimbăm cîteva vorbe între patru ochi", şi mă împinge la o masă dintr-un colt. Zice că a fost o săptămînă grea şi dacă nu-i poJ da o hîrtie de cinci, cît să poată oferi lui Ray şi lui Lenny un rînd, fără să se facă de rîs, dar mi-am dat seama că nu e vorba de cinci lire. mi-am dat seama că, din capul locului, nu m-ar fi chemat acolo pentru atîta. Auzi, cinci lire. Poate cinci sute. Dacă ai de gînd să te rogi, roagă-te o dată.
Dar nu devine umil şi rugător. Mă priveşte ca şi cum eu aş fi cel care trebuie să-l implor, ca şi cînd n-ar vrea să ia banii cu împrumut, ci mai curînd să mă someze să-i achit o datorie. Ca şi cînd lucrul cel mai mic pe care i l-aş datora, şi de care nu mi-a spus pînă acum. ar fi fost să mă asociez cu el, ani în urmă, şi să mă port ca şi cînd aş fi fost carne din carnea lui. Atîta că nu era vorba de carnea lui, ci de carne de măcelărie. Came sau maşini, între astea era de ales.
Zic: „Nu te aştepta să plătesc eu pentru tine".
El însă mă priveşte ca şi cînd tocmai asta aş fi dator să fac, ca şi cînd am fi încheiat un tîrg şi acum aşteaptă să-i dau partea mea din înţelegere. Ar cam trebui să mă pricep la afaceri - nu-i aşa? - fiind eu însumi om de afaceri, pe piaţa maşinilor la mîna a doua Ca şi cînd ceva n-ar fi în regulă cu maşinile la mîna a doua şi ar fi ceva teribil de sfînt cu carnea de măcelărie.
Zic: „Nu eşti în stare să vezi ce-ţi stă sub nas. Un nou supermagazin ceva mai sus, iar proprietarii îţi oferă, ţie primul,
ssă fii managerul lor la Raionul de carne. N-ai de ales, nu-i aşa?"
Zice: „Am?"
Zic: „Rămîi unde eşti, dacă aşa ai chef. Dar îţi sapi singur groapa".
Zice: „Măcar sînt propriul meu stăpîn".
Zic: „Propriul tău stăpîn? N-ai fost niciodată propriul tău stăpîn. Ai fost întîi sluga bătrînului tău, zi că n-ai fost. Ce scrie deasupra magazinului?"
Se uită la mine ca şi cînd ar vrea să mă pocnească între ochi.
Zice: „Nu există decît o cale sau alta, nu-i aşa?"
Zic: „Nu te aştepta să plătesc eu pentru tine, asta-i tot", şi îi dau o hîrtie de cinci. „Să nu aştepţi de Ia mine nimic", şi îi mai strecor o hîrtie.
Zic: „Uite zece, Jack. Du-te şi cinsteşte-ţi amicii. Co-mandă-ţi şi ţie o halbă, tot dichisul. Eu acuma m-am cărat".
Şi, la urma urmelor, ce mare ispravă a făcut? Cine a făcut ceva a fost Amy. Tot ce-a făcut a fost să se întoarcă învingător din război şi uite-mă-s - darul lui de bun venit - în pătuţul care fusese cumpărat pentru June.
Chestia asta are control de direcţie, pilot automat.
Şi uite-l, după patruzeci de ani, zăcînd cu tuburile în el, propriul lui stăpîn, nici vorbă, şi zice: „Apropie-te, Vince. Vreau să te rog ceva". Văd că o ţine una şi bună.
E o maşină frumoasa.
Şi chirurgul ăla - Strickland - se uită la mine ca şi cînd aş fi următoarea lui victimă, ca şi cînd în mine ar urma să-şi înfigă bisturiul. Probabil pentru că ştie că nu sîntem cu adevărat rude de sînge. Dar mă răzgîndesc: Nu, pentru că, întîi de toate, bătrînul păcătos i-a dat de furcă şi acuma bulangiul ăsta îşi varsă ciuda pe mine. Aşa era Jack, în stare să dea de furcă pînă^ şi omului care l-ar fi putut scăpa cu viaţă.
începe să-mi explice. Zice: „Ai idee cum arată stomacul tău?" ca şi cînd aş fi complet tîmpit
Zice: „Şi ştii unde este?"

28
E singurul fel în care mă pot gîndi la treaba asta Ca la o reparaţie. O nouă gaură de sfredel, o decoxare. Nu ştiu cum funcţionăm pe dinăuntru, dar pot să-mi dau imediat seama dacă o maşină e bună sau nu, ştiu cum să demontez un motor. Dacă e să-mi dau cu părerea, a fi carne din carnea cuiva nu e chiar aşa mare lucru, nu întotdeauna, însă o maşină bună este o maşină bună.
Aşa că e mai bine ca Hussein să verse paralele.

Titlu RAY

JACK ZICEA: „O adunătură de fantome, asta sînteţi voi, cei din biroul ăsta, Raysy. O adunătură de momîi prăpădite". Zicea: „E musai să vii la Smithfield într-o zi să vezi cum cîş-tigă o pîine oameni în carne şi oase".
Şi cîteodată mă duceam. Dis-de-dimineaţă, mai ales în vremea cînd din relaţia dintre mine şi Carol se alegea praful, cînd nici măcar nu ne mai vorbeam. Mă strecuram afară devreme şi luam. ca de obicei, autobuzul 63, dar coboram două staţii mai încolo şi porneam pe jos pe calea Farringdon, pe strada Charterhouse, în timp ce abia se lumina de ziuă. Micul dejun la Smithfield. Ne duceam la bufetul acela de pe Long Lane sau la una dintre crîşmele care servesc bere şi la şapte şi jumătate dimineaţa. Erau cu noi Ted White din Peckham şi Joe Malone din Rotherhithe şi Jimmy Phelps din Camberwell. Şi, fireşte, la început era şi Vince care, înainte de a deveni părtaş, trebuia să deprindă meseria
Şi ziceau oamenii ăştia: Raysy, ce-ţi trebuie ţie este să-ţi umpli zdravăn burta, arăţi cam jigărit. Trebuie să pui puţină carne pe tine. Eu ziceam că asta e constituţia mea naturală. Categoria muscă. Oricît m-aş îndopa nu se cunoaşte.
Ciudat lucru, dar nu vezi niciodată un măcelar jigărit.
Jack avea năravul să mă bombardeze cu toată flecăreala asta despre Smithfield, cu toată pălăvrăgeala asta despre Smithfield. Cum că Smithfield era adevăratul centru, adevărata inimă a
29Londrei. O inimă însîngerată, de bună seamă, din cauza cărnii de măcelărie. Cum că Smithfield nu era doar Smithfield, era Viaţa şi Moartea. Asta era: Viaţa şi Moartea. Pentru că exact vizavi de piaţa de carne era spitalul Sf. Bart şi exact vizavi de spitalul Bart aveai Vechea Curte Centrală de Justiţie, clădită pe locul fostei închisori Newgate, unde obişnuiau să-i spînzure în toată legea. Aşa că aveai în Smithfield cei trei M: Măcelărie, Medicină şi Moarte.
Numai că Jimmy Phelps mi-a zis că, atunci cînd Jack zicea toate astea nu făcea decît să repete, cuvînt cu cuvînt, ceea ce-i zicea bătrînul lui, Ronnie Dodds. Şi tot Jimmy Phelps e cel care mi-a zis, cînd Jack era prea departe ca să-l audă, după ce Jack şi Vince încărcaseră şi erau pe drumul de întoarcere la Bermondsey, că Jack din capul locului n-a vrut şi n-a vrut să se facă măcelar. Se făcuse doar pentru că bătrînul său nu putea să vadă lucrurile altfel. Dodds şi fiul, măcelari de familie din 1903.
Zice: „Ştii ce voia să se facă Jack? Să nu-i spui niciodată lui Jack că ţi-am spus, te rog!" Iar faţa lui e pe jumătate zîm-bitoare. pe jumătate înspăimîntată, ca şi cînd Jack ar mai fi acolo şi ar putea să se arate pe neaşteptate în spatele lui. „Pe cînd Jack era cum e Vince acum, luat ca ucenic, aşa cum am fost şi eu la vremea mea. petrecea fiecare minut liber zgîindu-se la infirmierele care ieşeau din spitalul Sf. Bart. Cred că de la infirmiere i s-a tras, îşi închipuia că fiecare medic primea gratis cîteva infirmiere pentru folosul lui personal, fapt este că numai ce-mi spune într-o zi, şi nu glumea, că e în stare să lase totul baltă, şi să-i spună bătrînului că n-are decît să fiarbă în suc propriu, pentru că ceea ce voia el cu adevărat era să se facă doctor."
Faţa lui Jimmy se încreţeşte de rîs. LJite-l colea cu şorţul lui pătat, ţinînd în mîini o cană de ceai şi stricîndu-se de rîs. Zice: „Era serios. A zis că tot ce-i trebuie era să schimbe un halat alb cu altul. Poţi săHi închipui? Doctor Dodds".
Vede însă că nu rid şi se potoleşte.
„Să nu-i spui lui Jack", zice.
„Nu", zic, cu un aer gînditor, ca şi cînd *aş* putea totuşi să-i spun.
30
Şi mă întreb dacă Jimmy Phelps a dorit dintotdeauna să fie măcelar, îmi aduc aminte ce spunea Jack în deşert, că pe dinăuntru sîntem toţi la fel, ofiţerii şi soldaţii, toţi făcuţi din aceeaşi stofă. O dungă pe epoleţii unui om nu face nici cît o ceapă degerată.
Nici eu nu m-am făcut conţopist la asigurări pentru că m-aş fi dat în vînt după asta.
Nu i-am spus niciodată lui Jack, iar Jack nu mi-a suflat o vorbă, şi totuşi ai putea crede că, în timp ce zăcea acolo, la , spitalul Sf. Thomas, cu o grămadă de doctori şi de infirmiere în jurul lui, ar fi fost o ocazie nimerită. Insă n-a zis decît: „Ar fi trebuit să fiu la spitalul Sf. Bart, ce zici Raysy? Aşa ar fi fost .drept".

Iar eu cred, indiferent dacă a vrut sau nu să se facă doctor, că în toţi anii ăştia cît a fost măcelar, în toţi anii ăştia cît s-a tot dus la Smithfield, a strîns în el un zdravăn hohot de rîs faţă de profesia de medic, un rîs de rîs la urmă. Pentru că îmi spune că atunci cînd chirurgul a venit la el pentru bine cunoscuta discuţie de-la-om-la-om, bine cunoscuta vorbă şoptită la ureche, n-a vrut deloc să fie cruţat. N-avea chef de bla-bla-bla. ..Raysy", zice, „i-am spus să-mi spună pe şleau care sînt şansele mele la cursa asta. Zice că el nu e om să facă pariuri, dar pînă la urmă îl silesc să-mi spună. «Hai să zicem că ai o şansă din două», zice. Zic: «Sună ca şi cînd eu aş fi favoritul cursei, fir-aş al naibii, eh?» După care se porneşte să-mi spună că poate să facă aia, că poate să facă ailaltă, dar eu îi zic: «Hai să nu mai batem cîmpii». Şi mă desfac la pijama. Zic: «Unde o să tai?» Iar el face o fată de parcă îi cade nasul fiindcă nu vreau eu să joc după reguli, aşa că îi zic: «Din interes profesional, înţelegeţi. Simplu interes profesional.» El se uită la mine nedumerit, aşa că spun: «Nu scrie colea, în fişa mea, ce meserie am? Pardon, vreau să spun *am avut».* Prin urmare aruncă o privire în fişele lui - puţin pleoştit acum, şi zice: «A, văd că ai fost măcelar, domnule Dodds». Şi eu zic: «Meşter măcelar».

Naratorul "s**BLACKHEATH**

„AŞA CĂ CINEVA SĂ FIE BUN să-mi spună", zice Vie. „De ce?"

„E locul unde ne duceam de obicei", zice Vince. „Cînd ieşeam duminicile, în furgoneta aia veche de carne."

Lenny zice: „Ştiu foarte bine, Flăcăule, tu ce crezi? Crezi că nu-mi amintesc? Dar astăzi nu e vorba de o ieşire de duminică".

Zic: „E locul unde au fost ei în luna lor de miere".

Lenny zice: „Eu ştiam că nu au avut lună de miere. Am crezut că strîngeau bani pentru un cărucior de copil."

„Au avut o lună de miere mai tîrziu", zic. „După ce s-a născut June. Sau măcar s-âu gîndit că s-ar cădea să aibă luna lor de miere."

Lenny îmi aruncă o privire: „Ce mai lună de miere o fi fost şi aia".

„E adevărat, zău", zice Vince. „în vara lui '39."

„Apăruseşi deja, Flăcăule?" zice Lenny.

Tăcem cu toţii.

„De Ia o furgoneta de transportat carne Ia un Mercedes, ce ziceţi?" zice Lenny. „Ia gîndeşte-te niţel, Raysy, nici tu nu erai prin partea locului."

Vince se uită la noi prin oglinda retrovizoare. Nu poţi să-i vezi ochii prin ochelarii ăia Zic: „Mi-a spus Amy".

Lenny zice: „Ţi-a spus Amy. Da' de ce n-a venit acuma cu noi ţi-a spus?"

Tăcem cu toţii.

Vie zice: „Tot aia e, nu-i aşa? Pentru Jack e totuna. De fapt i-am spus lui Amy că, şi dacă nu face absolut nimic, pentru Jack este exact acelaşi lucru. Dacă i-ar fi presărat cenuşa în grădina cimitirului, Jack habar n-ar fi avut".

„Şi cînd te gîndeşti că tu tocmai cu asta te ocupi", zice Lenny.

Zic: „E în vizită la June. Astăzi e ziua ei de vizită la June". 32

„Asta-i bună, acuma", zice Lenny. „Dacă Amy sare o zi de vizită la June, mare lucru. Pentru June este exact tot aia. în general, pentru June e tot aia Dacă Amy nu era hotărîtă să nu vină, ar fi putut să mai aştepte o zi, nu trebuia s-o facem neapărat astăzi."

Vie zice: „Nu se cade s-o judeci".

Lenny zice: „Cenuşa e cenuşă".

Vie zice: „Şi cel mai bine e să faci lucrurile pe loc".

Lenny zice: „Şi dorinţele sînt dorinţe".

Vince zice: „De unde ştim că pentru Jack ar fi fost totuna?"

Lenny zice: „Nu vreau să spun că aş fi fost destul de nerod ca să las cu limbă de moarte o asemenea dorinţă".

„Jack n-a specificat nimic", zic.

Lenny zice: „Ce n-a specificat?"

„în scrisoarea lui. Despre dorinţa sa. Nu spune niciunde că Amy ar trebui s-o îndeplinească, doar atît, că voia să-i fie împlinită dorinţa."

Lenny zice: „De unde ştii?"

„Mi-a arătat Amy."

„Ţi-a arătat Amy? Vasăzică sînt singurul care habar nu are." Priveşte pe fereastră. Ajungem la Blackheath, dincolo de capătul Parcului Greenwich, pe partea din spate. Sînt narcise pe bordură. „Iar Raysy, aici de faţă, este o mină de informaţii."
Vince se uită prin oglindă.
Vie se simte groaznic de jenat şi iritat, de parcă ar fi timpul să schimbăm subiectul. Zice: „Aşa e el şi cînd e vorba de pariat pe cai. Curînd trebuie să-l plătim bine ca să scoatem ceva de la el".
Vie ţine cutia. Nu cred că se cuvine s-o ţină el tot timpul.
Lenny zice: „Chiar şi aşa dă sfaturi proaste".
Zic: „Ultima oară am nimerit-o".
Vince continuă să ne privească prin oglindă.
Lenny zice: „Oricum, nu era pentru nici unul dintre noi".
Vie zice: „Cine, Raysy?" Vie ar fi foarte bun ca arbitru.
Zic: „Secret, nu?"
Mă uit pe fereastră. Blackheath - bărăganul negru, cum ar veni, nu e negru şi nu este nici cîmpie goală. E numai iarbă verde sub cer albastru. Dacă n-ar fi brăzdat de şosele, ar fi un
33bun teren de curse. Erau pe vremuri aici tîlhari de drumul mare. Diligente spre Dover. Banii sau viaţa.
Vie zice: „Orice-aţi zice, rămîne un mister. De ce
Margate?"
Lenny zice: „Cred că a vrut numai să ne pună la încercare, să vadă dacă o facem".
Vince se întoarce pe jumătate în scaunul său: „Deci crezi că ştie? Tu crezi că ne poate vedea?"
Lenny clipeşte şi se opreşte o clipă. Se uită la mine, apoi la Vie, ca şi cînd ar avea nevoie de ceva arbitraj.
„E doar aşa, un fel de a vorbi, Vincey, un fel de a vorbi. Bineînţeles că nu are cum să ne vadă. Nu mai poate să vadă nimic."
Mîinile lui Vie se plimbă o clipă peste cutie.
Apoi Lenny chicoteşte. „Gîndeşte-te puţin, Flăcăule, dacă nu poate să ne vadă, dacă nu poate vedea nimic, la ce bun să împrumuţi un Merţan?"
Vince se uită la drumul din faţa lui.
Soarele scînteiază pe iarbă. Jack nu poate să vadă.
Vie zice, încet, cu blîndeţe: „Gestul contează, Vince. E un gest frumos. O maşină frumoasă".
Vince zice: „Nu e o furgonetă de carne".

Titlu VINCE

OCHII LUI JACK sînt închişi, pare că doarme, şi mă gîndesc că aş putea s-o şterg, dar dacă nu doarme o să vadă că am şters-o, poate doar mă pune la încercare. Aşa că zic: „Jack", iar el deschide ochii imediat
E de serviciu infirmiera aia, Kelly, cea care-mi place mie, cu părul negru. Mă gîndesc. Cu niţel noroc, aş putea încerca. Sînt împrejurări speciale, la urma urmei. Ca atunci cînd se apropie sfîrşitul lumii. Cum ar veni treaba asta, Surioară, tu şi cu mine? Aş putea s-o şterg cu Sora Kelly.
Zic: „Mi-a spus Amy că vrei să-mi spui ceva între noi doi".
O vreme nu scoate o vorbă, apoi zice: „I-am spus lui Amy că vreau să-l văd pe Ray. I-am spus lui Amy să-i spună lui Ray să treacă pe la mine".
Se uită la mine.
Zic: „Sînt eu, Jack. Vince". Mai ştii, cu medicamentele astea şi tot restul poate nu mă recunoaşte.
Zice: „Nu mi-am pierdut minţile". Mă priveşte fix.
Presupun că, la ora asta, ştie, chiar ştie. I-a intrat bine la cap şi a avut timp să trăiască cu ideea asta, *să trăiască cu ea,* înţelegînd că nu-i joacă nimeni nici o farsă. Ca atunci cînd cineva îţi spune că, gata, s-a isprăvit, dar tu de fapt nu ai ajuns încă la capăt, departe de asta
De bună seamă că ştie. Dar nu-mi dau seama ce înseamnă să ştii. Şi nici nu vreau să-mi dau seama
Zice: „Ştiu că eşti tu, Vince, şi ştiu că eu sînt eu. Vrei să facem schimb?"
Zîmbesc prosteşte.
Zice, „Hai, Vince, apropie-te, vreau să te rog ceva".

Afară e o seară nărăvaşă, umedă, bate vîntul. Pe geam, la capătul salonului, poţi să vezi stropii fremătînd şi risipindu-se în vînt. Dar nu cred că aici mai are importanţă cum e afară, ploaie, soare, nu e un subiect interesant de conversaţie.
Mă gîndesc la Sora Kelly ieşind din tură, scoţîndu-şi fusta.
„Apropie-te, Vince."
Consider că sînt destul de aproape, dar mă mut niţel mai în susul patului şi mă aplec spre el. Mîna îi zace acolo, pe aşternut, cu degetele pe jumătate îndoite, cu acele şi plasturii ceva mai sus, pe încheietură, pe unde intră tuburile. N-ar fi teribil de greu să-l iau de mînă - ştiu că asta vrea - dar ar fi ca şi cînd gata, m-a prins, n-o să mă lase să plec niciodată.
Zice: „I-am spus lui Amy că vreau să schimb o vorbă cu Ray, între patru ochi".
„Foarte bine", zic. „Ray ţi-e prieten."
„Ray mi-e prieten", zice.
Se uită la mine.
34
35Zice: „Amy nu ştie ce se petrece, nu-i aşa? Amy nu ştie dacă e albă sau neagră".
Zic: „Amy e în ordine, se descurcă. O să se descurce".
Ştiind bine că deocamdată nu-i aşa, chiar dacă va fi aşa. Ştiind că o să vină diseară la noi, în camera de musafiri, unde dormim noi. Mandy şi cu mine, şi-o să mă pună s-o fin în braţe şi s-o strîng, acolo în fata lui Mandy, ca şi cînd aş fi noul ei so(. ca şi cînd aş fi Jac k.
Zice: „Eu am ales partea cea mai uşoară". Mă uit la el.
Zic: „Mie nu mi se pare chiar floare la ureche".
Zice: „Oamenii se sperie".
Sora Kelly se apleacă peste alt sărman nenorocit, îi tot spuneam lui Jack. cînd ani văzut-o întîi pe Sora Kelly: ..O sa-fi meargă bine aici, ai picat unde trebuie". De fapt. nu ştiu. Nu ştiu dacă a fi îngrijit de Sora Kelly este un chin sau o bine-cuvîntare cînd e să-ţi pui pălăria în cui.
O cheamă Joy, bucurie vasăzică. Sora Joy Kelly. Aşa scrie pe insigna de pe sinul stîng.
Jack moare şi eu am o erecţie.
Zice: „Şi ce ti-a zis moş Strickland? înainte de operaţie. Te-a luat cu vorbe dulci, ai?"
Mă gîndesc puţin, apoi zic: „Pot să-ţi spun acuma, e totuna. A zis că ai o şansă din zece".
Se uită la mine: „Una din zece. Şi n-ai pariat, nu? Pariez că n-ai pariat".
Sigur şi-a dat seama că, într-un fel. eu am ştiut tot timpul. că n-am dorit şi n-am sperat.
Ai luat plasă, Jack.
Zice: „Ajută-mă puţin, Vince". şi mă apucă de mîna; eu mă încordez, ca să se poată trage în sus. De bună seamă îl doare fermoarul ăla din burtă, e o pată roşie pe bandaj, dar Jack nu clipeşte, aşteaptă să-i aranjez pernele cu mîna liberă. Nu mai e aşa greu, Jack uriaşul.
Zice: „E mai bine". Dar, în timp ce<spune asta, văd cum îl apucă spasmul. Văd cum i se mişcă gîtlejul. Stă să mai verse ceva din noroiul ăla. Iau repede un vas de pe poliţă şi pregătesc şervefelele de hîrtie. Aşa era cînd Katli era mititică.
36
Se întinde la loc, ştergîndu-şi gura Aşez vasul pe noptieră. Normal ar fi să nu mai semene cu el însuşi, dar nu-i aşa, dimpotrivă. E ca şi cînd, trupul, părăsindu-l, s-ar fi adunat, tot cît e, în chipul lui, care, deşi s-a schimbat, deşi s-a scofîlcit şi îi atîrnă pielea, face ca firea lui să se vădească mai bine prin toate astea, de parcă cineva i-ar fi aprins înlăuntru o luminiţă.
Zic: „Ce m-ai chemat să-mi spui?" Vorbisem ca un om foarte ocupat, nerăbdător să-şi vadă de treabă. Sunase prost.
Se uită la mine. Se uită drept în faţa mea, ca şi cînd ar fi căutat şi el o luminiţă, ca şi cînd şi-ar fi căutat propria lui faţă într-a mea; plivirea îi trece drept prin mine, ca şi cum aş fi gol, ca şi cum aş fi găunos, pentru că n-am ochii lui, glasul lui, oasele lui, pentru că nu am felul lui de a-şi încleşta fălcile şi de a te privi drept în ochi fără să clipească.
Dacă le-ar fi găsit în mine, toate astea nu s-ar sfîrşi, n-ar trebui să se sfîrşească.
E ca şi cînd n-aş fi real, n-aş fi fost real niciodată. Jack este insă real, mai real decît oricînd. Deşi nu pentru multă vreme.
Zice: „Aş vrea să-mi împrumuţi ceva bani".
Zic: „Bani gheaţă?"
Zice: „Bani gheaţă".

Zic: „Ai nevoie de bani gheaţă?"
Atinge sertarul noptierei. „Portofelul meu e acolo, lîngă ceas şi lîngă pieptene." Trage pe jumătate sertarul, cu un aer precaut şi secretos. Parcă toată viaţa lui s-ar afla acolo.
Zic: „Vrei să-ţi pun bani în portofel?"
Zice: „Am nevoie de bani, băiatul meu".
Dar e ca şi cînd eu aş fi tatăl lui. Ora culcării, Jack. lasă-te de pozne, am venit să-ţi spun noapte bună.
Mă uit la el, dau din umeri şi vreau să-mi bag mîna în buzunarul dinăuntru, dar mă apucă de mîna.
Zice: „Mă gîndeam la o mie de lire".
Zic: „O mie de lire? Vrei o mie de lire?"
Zice: „Să zicem vineri. Şi să nu ştie suflet de om".
Se uită la mine, mă uit la el. Mă ţine de mîna. Zice: „Nu mă întreba nimic, Vince, nu mă întreba E o rugăminte, nu-i o comandă."
37Mă uit la el. Deasupra capului îi stă atîrnată o inscripţie: NU ADUCEŢI NIMIC DE MINCARE.
Zic: „împrumut?"

titlu RAY

ZlCE: „IA HĂŢURILE, RAY băiatule. Hai, ia-le de Ia tăticii'". Scrin: „FRANK JOHNSON - COLECTOR", aşa scria pe cartonul de pe dosul spelezei: cîteodată tata mă lăsa să stau cu el acolo, pe capra căruţei, preţ de un drum. Dar zicea că nu eram croit pentru munca de colector. Zicea că va trebui să-mi găsesc o slujbă de birou, cu mintea pe care o am, şi n-am înţeles niciodată dacă zicea asta din cauză că eram mărunţel sau din cauză că aveam ceva minte sau în ideea că, oricum, din cîte socotea el. munca de birou era o meserie mai de soi. Aşa ca, şi de m-aş fi născut numai muşchi, el tot ar fi crezut ce credea, tot nu m-ar fi lăsat să descarc căruţa Pentru treaba asta îl avea pe Charlie Dixon.
Nici el nu era cine ştie ce vînjos, doar că era înalt, cu un corp care îi atîrna, îi flutura slobod de umeri, ca o haină pe gard, de parca i-ar fi priit să fi fost mai aproape de pămînt cu vreo cinci centimetri. Şi mă minunam uneori cum de un om de înălţimea lui zămislise un prichindel ca mine şi dacă nu cumva era ceva greşit în producerea mea, eu neamintindu-mi de mama
Nu că ar fi fost o afacere de care să te ruşinezi: negustor de fiare vechi. Nu era un telal. Nu mergea cu căruţa aia să strige pînă răguşeşte, oricum n-ar fi fost în stare, era slab de piept. Nu lucra la nimereală, ci după înţelegere, cu contract. Totuşi.
Aşa se face că am luat slujba de la casa de asigurări. Era mîndru că băiatul Iui lucrează într-un birou. El, care era propriul lui stăpîn. Stăpîn peste mormanul de fiare vechi. Apoi a venit războiul şi afacerea cu fiare vechi a căpătat mare avînt şi i-ar fi fost de folos o pereche de braţe în plus, dar aveam de
38
ales între a fi contopişi sau soldat. Zicea: „Pe unul ca tine o să-l scape din vedere". Dar n-a fost aşa. Atunci mi-a zis: „Oricum, o să-ţi fie mai uşor să-ţi pleci capul. Ăsta e sfatul meu: pleacă-ţi capul". Şi aşa am făcut. Iar după război cel care dispăruse nu eram eu, ci el. Nu l-au dat gata bombele, ci plămînii. Iar eu m-am întors ta slujba mea de birou. După ce am făcut campania din deşert cu Jack Dodds, m-am întors într-un birou din Blackfriars. îmi rămăseseră curtea şi o cămăruţă de doi pe doi nevătămată de bombe. Cu chiria pe una, pe care o încasam de la Charlie Dixon, îmi achitam cheltuielile pentru cealaltă. Proprietar în toată legea, s-ar fi zis, însă eu mă duceam la lucru, ca funcţionar, în fiecare zi. în parte pentru că ştiam că e totuna: în capul unu om ceea ce face şi felul lui de viaţă sînt două lucruri diferite. Dar în parte şi în amintirea lui, ca şi cînd ar fi putut să mă vădi
Mă lăsa să lîncezesc, doar să-i dau nutreţ lui Duke şi, din cînd în cînd, să stau lîngă el pe capra căruţei. Dar nu eram dator să ridic nici măcar o aşchie. Tropa-tropa, tropa-tropa. A venit şi vremea cînd mi-a spus că pot să iau hăţurile, şi le-am luat şi am învăţat cum se conduce o căruţă. Zicea: „Nu trage de ele întruna, trage scurt şi pocneşte din limbă mai cu nădejde". Şi nu i-am spus niciodată: uite o treabă pe care o pot face şi cei mărunţei, numai cei mărunţei. Şă-şi facă de lucru cu caii.
Sîntem în Bermondsey, Ray băiatule. Unde le crezi - la Ascoî?
Am impresia că aşa, stînd lîngă el pe capră, uitîndu-mă la dosul lui Duke, am avut primele gînduri deocheate despre femei. Puţinul pe care îl ştiam ca să nutresc asemenea gînduri. După mine femeile ar fi putut fi un alt soi de animale, atîta pricepere aveam. Dar nu era de ajuns ca să merg mai departe, iar cînd am luat-o pe Daisy Dixon cu mine, într-o duminică, să i-I arăt pe Duke, ştiind bine că Duke nu era în grajd pentru că bătrînul meu avea o treabă specială, mirosul de baligă şi de urină de cal n-a părut să trezească natura ei animalică. Nu, n-a părut să aibă efectul scontat, întinsesem pe jos paie curate

pentru acest prilej şi i-am zis: „Locul e la dispoziţia noastră". Iar ea zice, ţîfnoasă şi cu ţandăra sărită: „Şi ce să fac cu bucăţile astea de zahăr?"
39iSH
Apoi, zece ani mai tîrziu, pe cînd tata nu mai era de mult, apare sora ei mai mică, o chema Carol, dorind să ştie dacă am de gînd să vînd curtea, nu de alta, dar tatăl ei era îngrijorat, neştiind dacă să cumpere căruţa fără să aibă un loc sigur unde s-o pună. Mă gîndesc: Atunci de ce nu mă întreabă Charlie în persoană? Şi mă mai gîndesc: Ştie oare că întotdeauna mi-a plăcut Daisy? Ce i-o fi spus Daisy? Şi mă mai gîndesc, în timp ce se apleca să pună gaz peste foc: frumuşel fund.
Era o lume de cai, asta era. Cînd mă gîndesc la el, şezînd lîngă mine pe capra căruţei, nu-mi vin în minte fiare vechi, alamă, aramă, plumb, fontă. Mă gîndesc la Duke. Mă gîndesc la viaţa căruţaşilor şi a negustorilor ambulanţi, îl văd aplecat, cu coatele pe genunchi, după ce am luat eu hăţurile, şi privind în jurul lui, ca şi cînd pînă atunci nu văzuse lumea care trecea pe lîngă el. II văd scărpinîndu-se Ia ceafă şi aşezîndu-şi mai bine pălăria. ÎI văd aprinzînd un capăt de ţigară, ce dacă era slab de plămîni, şi dînd afară primul fum, cu buza de jos ieşită în afară, apoi frecîndu-şi bărbia cu vîrful degetului mare, ţinînd ţigara între degete apoi trecîndu-şi buricul degetului mare de-a lungul frunţii, şi ştiu că şi eu fac la fel, toate la fel, fără să vreau, aceleaşi gesturi, aceleaşi mişcări.
N-ar fi trebuit să-l las *pe* Vince să ia curtea aia

Titlu LENNY

IEŞIRI DE DUMINICĂ în furgoneta de carne, ca şi cînd nu mi-aş aminti.
Ca şi cînd nu mi i-aş aminti lăsîndu-ne-o pe Sally a noastră - pe jumătate adormită uneori - şi pe Joan a mea spunînd: „Nu intraţi o clipă sa beţi o cafea?" Şi pe Amy spunînd: „Mai bine nu, mai bine îl ducem pe Vince acasă să se culce". Ca şi cînd nu mi-aş aminti nisipul dintre degetele de la picioarele lui Sally şi găleţica plină de scoici şi fire de alge şi crabi morţi şi mirosul ei de mare, în păr, în haine şi loţîunea de calamină cu care o ungeam pentru că era prăjită de soare.
40
Am fi dus-o chiar noi, numai că nu aveam bani pentru biletul de tren şi nici, fireşte, maşină. Nu aveam nici maşină, nici magazin, nici cine ştie ce locuinţă, trăgeam mîţa de coadă, da, trăgeam mîţa de coadă. Mă descurcam mai bine cît am fost militar, credeţi-mă. Şi îmi amintesc privirea lui Amy - dar poate doar mi-o închipuiam, nu i-ar face cinste unei femei ca Amy - cînd spunea că nu, nu intră la noi. Că adică noi locuiam într-un apartament din prefabricate şi ei trăiau în cărămizi şi tencuială. Mi se părea că Amy se dă mare. Ea şi cu Jack şi-au petrecut ziua la mare, iar eu şi cu Joan am fost să dăm de mîncare ratelor din Parcul Southwark.
Amy mai zăbovea ţinînd-o pe Sally de mînă şi mîngîind-o pe păr şi aplecîndu-se să p sărute, iar mie îmi venea să zic: „Uite ceva pe care noi îl avem şi voi nu". Dar am tăcut din gură. Stăteam doar să mă uit cum o sărută Amy pe fetiţa mea, iar Joan se abţinea şi ea.
Doar nu era vina noastră că bombele au căzut unde au căzut. Nu era vina mea că tot ce mi-a mai rămas de la tata era un zero tăiat în patru plus o roabă în Piaţa din caitier. Şi să nu uităm că Jack şi Amy au avut şi ei nenorocul lor, şi să ne gîndim şi la micuţul Vince, desigur, sărmanul de el, banditul. Este noroc şi noroc. Hai s-o luăm şi aşa, că doar mi s-a părut, că mă gîndeam, doar atîta: lui Amy îi prinde bine o zi de vacanţă şi ceva aer de mare, arată foarte bine. Arată încă grozav, Jack.
Jack zicea: ,.Hai să megem, Ame". Iar Vincey se tot fîţîia pe bancheta furgonetei. gata să fie transportat direct în pat; dar nu părea prea somnoros, stătea cu ochii pe Amy şi pe Sally, cum vorbeau în prag la noi, şi spera, teribil spera, că Sally se va întoarce să-i facă un semn de salut.
Ne-ar fi priit şi nouă să ieşim o zi din oraş, Mi-am zis că ultima plajă unde m-am bălăcit era la Salerno, şi nu mă dau chiar aşa de tare în vînt după plaje, dar zău că ne-ar fi priit o zi în afara oraşului. Mi-ar fi plăcut s-o văd pe Amy în costum de baie. Dar mă gîndesc că asta înseamnă să fii părinte, să tragi dinadins paiul cel scurt. Nu era loc şi pentru noi în furgoneta, e de mirare cum s-au înghesuit acolo toţi patru. Aşa că totul era
41de dragul lui Sally. Şi de dragul lui Jack şi Amy, desigur, în special pentru Amy. Ca şi cînd n-am fi prins mesajul.
Joan zice: „Copiii ăştia doi parcă ar fi frate şi soră, nu crezi?"
Dar într-o zi Sally vine de la şcoală şi ne spune cum la joacă au început să se spună tot felul de lucruri despre Vince. Că nu-i zdravăn la cap. La fel cu *sora lui cea mare.* Că ar trebui să fie şi el dat la un cămin, un cămin Barnardo. Deşi, dacă stai să te gîndeşti, ar trebui una din două, orfelinatul ori lada de gunoi. Zice că Vince se bate tot timpul şi că ea, Sally, nu ştie ce să mai creadă.

Prin urmare, îi spunem. Să fi avut pe atunci vreo zece ani. îi spunem să nu sufle o vorbă nimănui că i-am spus, dar noi îi spunem. La urma urmei, suna pe jumătate a basm şi pe jumătate a ceea ce crezi că poţi să-i spui unui copil.
Cum. cu mulţi ani în urmă, cînd s-au căsătorit unchiul Jack şi mătuşica Amy, care, desigur, nu erau mătuşa şi unchiul ei adevăraţi, dar asta ştia, au avut o fetiţă botezată June. Dar nu era un copil ca toţi copiii, se născuse anapoda, trebuia să fie îngrijită altfei decît alţi copii. Se mai întîmplă uneori, nu prea des, aproape niciodată, dar se întîmplă. Iar mătuşica Amy şi-a dat seama că nu mai poate avea alt copil, sau cel puţin nu fără să rişte să pălească la fel, astfel că nu era o femeie fericită. Şi nici Jack nu era prea încîntat.
Apoi a venit războiul. Au căzut bombe peste Bermondsey şi una a picat pe casa cea veche a lui mami şi a lui taţi, dar asta e altă poveste, pentru că e vorba de o altă bombă, care a căzut pe casa familiei Pritchett unde tocmai se născuse un copil, pe nume Vince. Vincent Ian Pritchett, dacă vrei să ştii: V.I.P. Vina părinţilor. Lucrul s-a petrecut pe calea Powell, acolo unde sînt acuma clădirile cele noi, cum dai colţul de pe strada Wheeler, unde iocuia pe atunci mătuşica Amy. Era în iunie '44 - o bombă zburătoare. După o săptămînă, doamna •Pritchett şi Vince urmau să fie evacuaţi - duşi undeva la adăpost. Şi era luna în care se născuse, în urmă cu cinci ani, June. De aceea o cheamă *pe ea* June, că e născută în iunie. Domnul Pritchett era acasă în permisie, un nenoroc, sau poate nu, depinde cum vezi lucrurile. Iar tăticul tău şi cu unchiul Jack erau

departe, luptîndu-se cu nemţii, deşi pînă atunci nici măcar nu dădusem cu ochii de ei.
Ei, n-a mai rămas mare lucru din familia Pritchett. N-a scăpat decît Vince, care, fiind un copil plin de viaţă şi neastîm-păr, scapă fără o zgîrietură. Şi, dacă n-ai ghicit pînă acum, Amy este cea care l-a luat pe Vince şi l-a îngrijit şi s-a apucat să-l crească întocmai ca pe copilul ei. Poate îţi dai seama, sau o să-ţi dai seama într-o zi, că avea destule motive s-o facă.
Există reguli, există legi despre cum trebuie să creşti un copil orfan, dar era vreme de război, aminteşte-ţi, cînd se uită de reguli. Aşa că. atunci cînd, peste un an sau doi, unchiul Jack se întoarce acasă, nimeni nu stă să discute faptul că el şi Amy nu adoptat un copil şi Vince s-a văzut cu o nouă mămică şi un nou tătic. Aşa că putem spune că, pînă la urmă, toate s-au isprăvit frumos şi cu bine. Atîta doar că mai există June, care n-ar mai trebui să fie un copil şi totuşi este. Mă asculţi? Iar Amy şi-a dorit întotdeauna, şi-a dorit cu tot dinadinsul, o fată.
„Să nu sufli o vorbă despre asta", îi zicem.
Dar n-a trecut multă vreme după aceea că Sally ne spune că duminica viitoare ei se duc din nou la Margate, dar că n-o iau şi pe ea. Joan zice înspăimîntată: „Ce le-ai spus?". Şi Sally zice că n-a spus nimic, atîta că va fi mare înghesuială în furgonetă, chiar dacă Vince o să meargă în spate. Zic: „îl pun pe Vince în spate?" Sally zice: „Da". Şi după cîteva zile vine de la şcoală, cu lacrimi în ochi, şi zice că Vince ştie acum. I-au spus chiar ei.
Ce să-i faci, lucrul trebuia să se întîmple mai devreme sau mai tîrziu, şi cum să găseşti momentul potrivit? întreabă-mă să
te întreb.
Iată că acum Vince are cu adevărat ceva pe suflet, îi spune lui Sally treaba asta, acum cînd ştie că ceea ce-i spuneau la joacă e adevărat, iar Sally îi zice că n-are nici o importanţă, că tot Vince rămîne, şi că ea ţine cu el. Iar Vince dă cu ea de
pămînt.
Cred că fiecare generaţie vrea ca următoarea s-o ducă mai bine, să facă să pară că mai există o şansă. Ar fi trebuit să ştiu că Sally era genul care, pe măsură ce era mai călcată în
spicioare, devenea mai pasionată. Fapt este că era bună cu Vincey, dulce ca zahărul, şi mă gîndesc că ar fi fost o bună soţie pentru el, nu orice femeie l-ar fi suportat, cunoscînd miza. Pe de altă parte, ar fi putut să se descurce mai rău decît să se căsătorească cu Dodds şi Fiul, după cum se prezentau lucrurile. Ai fi zis că nu era mare lucru să pui ochii pe aşa ceva, o măcelărie, dar cînd tot ce are bătrînul tău este o tarabă de fructe şi legume, era totuşi un progres. Numai că Vince avea propriile sale idei în ce priveşte Dodds şi Fiul, ca şi cînd n-ar fi avut nimic de a face cu măcelăria şi mă gîndesc că, dacă aş fi ştiut ce întorsătură o să ia lucrurile, aş fi spus „Vîră-ţi ghearele mai adînc, fetiţo" sau i-aş fi spus: „Stai deoparte, că nu-i de tine".
Dar era şi visul meu cîndva, era visul oricărui nenorocit. Un costum lux, o cravată lux, o maşină lux, un maldăr de sute mereu în buzunar. Pe cînd mergeam în fiecare seară la sala de sport a lui Scobie, asta speram. Şi cele mai trăsnet femei Ia picioarele tale. Războiul a pus capăt la toate astea. Un boxer, ce zic, un luptător? Un spectacol bun şi om erai. Deşi n-am înţeles niciodată cum faptul de a avea un bun croşeu de stînga ţi-era de folos ca să dai o gaură.

Şi uite cine a ajuns prima la destinaţie. Micuţa domnişoară Mandy. O fătucă dată-n Paşte, din Lancashire.
Mă gîndesc că fiecare generaţie se prosteşte de dragul celei următoare. Vince avea ideile lui în ce priveşte Dodds şi Fiul. dar, chiar aşa, cred că a exagerat făcînd ce a făcut, şi anume să se angajeze în armată pentru cinci ani, numai şi numai ca să scape de Jack; şi asta tocmai în vremea cînd orice băiat de vîrsta lui îi mulţumea bunului Dumnezeu că nu mai era vorba de mobilizare. Socotesc că un tur în Orientul Mijlociu era un preţ greu de plătit ca să nu fii ucenicul unui măcelar şi ca să înveţi cum se repară un jeep. Băiatul putea chiar s-o păţească. Nu că mi-ar fi păsat cine ştie ce.
Şi nu-mi împuia, fetiţo, capul cu nerozia că o să se întoarcă şi o să se răscumpere faţă de tine. Pentru ca apoi să dea fuga să se înscrie în Legiunea Străină ca să facă om din el.
44
Zic: „Bine, Jack, nu poţi să spui că nu calcă pe urmele tale. Cîndva ai fost şi tu soldat, nu numai măcelar".
Se uită la mine cu aerul că n-are chef de glume.
Zice: „Meseria de măcelar mi-am ales-o eu".
Dar ştiam că şi în treaba asta existase ceva constrîngere. Vezi bine, avusesem cîteva mici conversaţii cu Raysy.
Zice: „Soldat - un infractor nenorocit i-aş spune. Un ticălos de dezertor. Aşa i-aş zice".
Mă gîndesc: „Şi ai avea dreptate".
Zic: „Cred că n-a fost singurul lui motiv. Tu ce motiv crezi că a mai avut? - nu era singurul lui motiv".
Dar Jack nu mai ascultă.
Mă aude, dar nu ascultă ce-i spun. Ca şi cînd în lume ar exista un singur motiv şi acela e Jack Dodds, măcelar de familie.
Zic: „Nu-i proprietatea ta, Jack. Nici unul dintre noi nu sîntem proprietarii lor".
Zice: „Spui prostii".
Se uită la mine şi mă gîndesc: „Ar trebui să fii bucuros că nu e proprietatea ta, numai ascultă-mă bine: oricît ai fi tu o namilă de om, iar eu oricît n-aş fi călcat de cincisprezece ani într-un ring, totuşi".
Zic: „Nu sînt proprietatea noastră, nu-i aşa? Chiar cînd sînt ai noştri, nu sînt ai noştri".
Zice: „Vorbeşti prostii mai mari decît tine".
Aşa că îi zic: „Celălalt motiv era Sally. I-a lăsat un mic dar la despărţire. Aş zice că va trebui să scape de el".

Naratorul DARTFORD

LENNY ZICE: „Şi lui Kath cum îi mai merge?"
Vince nu răspunde multă vreme. Parcă n-ar fi auzit sau se
concentrează asupra drumului, îl văd uitîndu-se în oglindi „Mai lucrează pentru tine la garaj?" întreabă Lenny.
45Lenny ştie că nu e aşa şi Lenny ştie că lui Vince nu-i place cuvîntul „garaj". Acum îi zice „salon de prezentare", Lenny este cel care ne-a spus într-o seară la Diligenta: „îi zice salon de prezentare, deh, ştim cu toţii ce se prezintă la vînzare".
„Nu", zice Vince. „A plecat."
Lenny zice: „Sper că nu e şomeră".
Vince nu răspunde.
Lenny răspunde în locul lui. „Nu, am auzit că nu e şomeră"
Vince zice: „Atunci de ce mai întrebi?"
Vince apasă puţin pe accelerator, foarte puţin. Noi toţi auzim cum cresc turaţiile.
Vie zice: „Ce-aţi zice să oprim undeva, să facem o pauză, să luăm prînzul?"
Lenny zice: „Eram doar curios. Nu poţi crede tot ce auzi".
Zic: „Bună idee, Vie".
Vie continuă să ţină cutia N-ar trebui să pună stăpînire pe ea.
Lenny zice: „Atîta doar, e păcat că nu s-a dus nici măcar o dată să-l vadă pe Jack la spital. Cînd era... lui Jack i-ar fi făcut plăcere. A fost o vreme cînd ea îi spunea Bunicul".
Vince zice: „Dar nu-i era bunic".
Vie zice: „Mă gîndesc c-ar fi bine pe undeva lîngă drumul spre Rocliester."
Lenny zice: „Fete. Cui îi trebuie fete?"

Ajungem la intersecţia M 25. Trafic intens.
Lenny se uită la mine. Zice: „Ai veşti de Ia Susie a ta?"
Zic: „Mai scrie cîteodata",
Zice: „Ce crezi, ar veni dacă tu ai... Vreau să spun, crezi că ar veni să te vadă?"
Vie zice: „Ce întrebare!"
Lenny zice: „E o întrebare la locul ei".
Zic: „Nu m-am gîndit la asta". Deşi m-am gîndit.
Lenny zice: „E o întrebare la locul ei".
Vie zice: „Jack şi-o fi închipuit că o să luăm şi noi o pauză de prînz". Vince se uită la el.
Lenny zice: „Dar băieţii tăi cum o mai duc, Vie? Mă gîndesc că ai făcut ce trebuia să faci - ai doi băieţi, i-ai angajat
la firma ta, poţi să te retragi cînd vrei. Le treci făclia. Cu tot dichisul".
Vie zice: „Nu mă pot plînge".
Lenny zice: „«Tucker şi Fiii» - sună bine, nu-i aşa, Vince?"
Vince nu răspunde.
„Nu-i aşa, Vince?"
Vince zice, scos din fire şi şuierînd: „Sînt aici. Uite-mă".
Iese de pe bandă ca să depăşească un camion.
Lenny zice: „Fete".
Cerul e senin şi albastru, curat, abia cîteva dîre de nori. O briză adie prin arborii de pe marginea şoselei. Indicatorul arată „Sevenoaks, Tunelul Dartford". Sîntem departe de Londra, însă priveliştea, de o parte şi de alta, nu se poate hotărî dacă e oraş sau sat. E ca şi cînd am tot merge, dar am sta pe loc.
Zic: „De bună seamă ai început să simţi greutatea cutiei. Vie. Nu vrei să ne-o dai nouă, aici, în spate?"
Lenny zice: „Şi cînd ai de gînd să te retragi din afacere, Vie? Cînd o să-ţi laşi băieţii s-o preia?
Mă uit la Lenny. Şi mă gîndesc. Nu te da bătut, Vie, mai sînt şi eu pe aici.
Vie zice: „Nu-i nici o grabă. Mai sînt cîţiva clienţi pentru care mai rămîn o vreme".
Nu pot să văd faţa lui Vie, dar nu chicoteşte şi nu s-a întors spre noi să ne facă cu ochiul.
„Şi nici băieţii nu mă dau afară încă. Ţi-e foame, Lenny?"
„Mi-e sete."
Vince zice: „Poţi ţinti mai departe, Vie. î[i poţi permite ceva mai bun decît Margate"
Lenny zice: „Flăcăul ăsta merge cu gîndul pînă în Bahamas".
Vince zice: „Locurile cele mai bune sînt o mie bucata".
Lenny zice: „Ce, Jack costă atîta? Joan ar trebui să înceapă să pună bani deoparte".
Vince: „Aşa bănuiam şi eu".
Vie tace din gură.
Lenny zice: „Nu plăteşti tu nota, Flăcăule?"
Zic: „Aşa că, dacă vrei, dă-mi mie cutia, Vie".
46
47Vie zice: „Scuză-mă, Raysy", ca şi cînd ar fi uitat „Vrei s-o ţii şi tu puţin, nu-i aşa?" Se întoarce şi zîmbeşte cu blîndeţe, ca un om care nu vrea să supere pe nimeni.
Lenny zice: „Totuşi, Vie, dacă se întîmplă să dai ortul popii la lucru, totul ar fi pregătit".
Vie zice: „M-am gîndit la asta Ţine".
îmi dă cutia.
„Dick şi Trev fac bine treaba?" zice Lenny.
„Bine, da."
„Bună treabă", zice Lenny, „plăcută treabă. Fete, ce ziei Raysy? Numai necazuri."
Acum ţin eu cutia, Jack stă pe genunchii mei. O vreme ne uităm cu toţii la ce trece pe lîngă noi, apoi Lenny zice: „Totuşi te poţi retrage, Vie. Dacă poate s-o facă, tînără cum e. Katli, cred că poţi şi tu".
Vince zice: „Kath nu s-a retras".
Lenny zice: „Nu? Atunci e adevărat că nu are de umblat după furtişaguri? Să ştii, Flăcăule, că ai pierdut cu asta un mare avantaj, cred, c-atrăgea muşterii."
Vince nu spune nimic.
„După socoteala mea, una dintre fustele ei făcea cît şase dintre cravatele tale."
Vince nu spune nimic, dar parcă i se strîng umerii.
„Aud că acum are muşterii ei pe care-i atrage."

Faţa lui Lenny e răvăşită şi încinsă. Nu mi-am dat seama niciodată dacă asta se datora boxului de odinioară sau dacă faţa lui a fost întotdeauna aşa, n-a fost netezită din capul locului, îmi aruncă o privire scurtă de mă simt prost, acum că am cerut-o, că ţin cutia în poală ca un copil care îşi vrea jucăria.
Vince zice: „Da, poate ar trebui să ne oprim să facem o pauză".
Lenny zice: „Poate-a fost mai bine că nu s-a dus să-l vadă pe Jack. Aşa n-a mai ajuns să afle că nepoata lui e o..."
Vince zice: „Nu era nepoata lui".
„Da' în cealaltă privinţă?"
Vie zice: „Domnilor, să ne amintim pe cine avem la bord". I-ar fi trebuit un fluier.
48
Lenny zice: „Nu poate auzi nimic, şi de văzut nici atît Doar dacă îţi pui mintea cu Flăcăul ăsta".
Ridic cutia de pe genunchi. Cu gîndul s-o pun pe banchetă între Lenny şi mine, dar acolo se află jacheta lui Vince.
Lenny zice: „Curios, să mă fi întrebat dacă Vîncey are o deviză, aş fi zis că e: «Ochii care nu se văd se uită»".
Lenny se uită la mine cum jonglez cu cutia Zice: „Jack într-o cutie, ce zici, Raysy?"
Pun cutia jos pe jachetă şi bat uşor stofa cu palma, ca şi cînd ultimul meu gînd ar fi s-o şifonez. Vince schimbă puţin unghiul oglinzii să vadă ce fac, dar îmi dau seama că nu-i pasă, nu la jachetă îi stă gîndul. Nu repune oglinda în vechea poziţie.
Ne continuăm drumul în tăcere, deşi se simte că Vince e muncit de un gînd pe care vrea să-l rostească. Se tot uită la cutia de pe sacoul lui. Pînă la urmă îşi înalţă capul şi îl clatină ca şi cînd ar vrea să spună că nu se adresează nimănui anume, dar, dacă o face, vorbeşte cu Lenny. Are în glas o încordare ciudată.
Zice: „Credeam că pot să mă vadă. Cînd eram mic, credeam că eu nu-i pot vedea pe ei, dar ei mă pot vedea pe mine".

Titlu RAY

SUSIE PUNE JOS USCĂTORUL şi apoi îşi dă cu mîna prin păr de două-trei ori, scuturîndu-l cu degetele desfăcute, cu mişcări scurte şi energice, să şi-l răsfire, şi mă gîndesc că da, arată mai bine decît a arătat Carol vreodată, chiar la vîrsta de acum a lui Susie. E un gînd lipsit de loialitate şi respect faţă de Carol, dar n-are mare importanţă, pentru că Susie e o parte din Carol, este în ea o parte din Carol, facem, fiecare dintre noi, parte din celălalt Asta nu înseamnă că, dacă mi s-ar mai da o şansă, aş alege-o pe Sue, în locul lui Carol, pentru că fără Carol, Sue n-ar fi existat Rămîne totuşi adevărat şi că dacă eu aş fi un alt bărbat, mai tînăr, m-ar chema Andy şi aş veni din
49Sidney, Australia, mi-ar plăcea Sue, aşa cum mi-a plăcut Carol, doar ceva mai mult. Mi-ar plăcea propria mea fiică.
Şi mai e ceva adevărat, că acum ei obţin tot ce vor mai bine; mai bine, mai uşor, mai rapid. Cînd aveam anii ei de acum era vremea cînd îţi luai raniţa în spinare şi te duceai să te doboare. Poate că ar fi trebuit să mă nasc mai tîrziu, ca Vincey. Numai că eu nu sînt ca Vincey, şi, oricum, n-ar fi existat pe lume nici o Susie, avînd acum optsprezece ani.
Tranzistorul ei funcţionează. *Vin, vin, vin la tine, vin la (ine...* îşi mişcă umerii în ritm ca şi cînd ar dansa, dar stînd pe loc. Bat din nou la uşa pe jumătate deschisă, întîia oară nu m-a auzit, uscătorul de păr, radioul, aşa că am aşteptat acolo vreo jumătate de minut, ţinînd în mînă ceaşca de cafea.
Carol e plecată după cumpărături, Sue îşi spală părul. Sîm-bătă dimineaţa. Şi dintr-o clipă în alta plec şi eu. Cursa obişnuită: tutungerie, agenţia de pariuri, cîrciuma Ceaşca de cafea e un fel de a-mi uşura ieşirea, dar şi de a-rni spiona fiica.
Se uită împrejur, zîmbeşte şi îşi răsfiră părul din nou, de data asta numai de dragul gestului, iar eu zic în sinea mea. cum am zis şi prima oară cu ani în urmă, cînd abia scăpase de cărucior: „îi place să flirteze, al naibii de bine ştie să flirteze. Flirtează cu propriul ei tată, ştie cînd face asta, şi înseamnă că vrea ceva."
Zice: „Mulţumesc", închizînd tranzistorul şi cuprinde cu degetele ceaşca şi soarbe scurt din ea, suflînd întîi peste caimac. Apoi pune jos ceaşca şi începe să-şi pieptene părul şi se uită la mine, bănuitoare, ca şi cînd mi-ar sta mintea la rele, şi zice: „Pleci la Diligenta?" întrebare care nu cere răspuns dat fiind că

mă duc la Diligenta aproape în fiecare sîmbătă, dar întreabă ca să mă descumpănească, alt motiv să-mi dau seama că urmăreşte ceva. Iar cînd fac vechea glumă - „Păi, dacă nu, vine Diligenta la mine" - zîmbeşte şi se încruntă totodată, îi observ o mică încreţitură tocmai deasupra nasului, ceea ce mă face să cred că vrea de la mine ceva mai mult decît un fleac.
îi dispare zîmbetul şi soarbe iarăşi din cafea. „Bine, da' mai stai puţin." Trage aer în piept, încet şi adînc. îşi ţine cafeaua în poală şi se uită la ea, cu părul atîmîndu-i în lături, parcă şi-ar spune în gînd o dorinţă, parcă şi-ar spune
50
rugăciunea, iar eu mă gîndesc: *huse.* Aproape că exclam. Amintindu-mi de Sally, amintindu-mi cum a venit Lenny la mine: „Raysy, dă-mi repede numele unui cal cîştigător". Amintindu-mi numele calului care a cîştigat la Kempton: Bold Buccaneer, Piratul cel îndrăzneţ, unsprezece la doi. îşi ridică privirea, îmi citeşte pe cliip ca pe o tabelă de afişaj. „Nu, nu-i vorba de *asta",* zice, aproape rîzînd, aproape relaxîndu-se. „Nu-i asta, e altceva."
Apoi netezeşte patul, ca să mă aşez, patul mic şi îngust, de o singură persoană, în care doarme de cînd avea şase ani.
Zicea: „îşi caută rădăcinile".
Carol a întrebat-o: „Ce învîrt acasă la ei?"
Ea zice: „Străbunii, originile. Vrea să ia urma familiei lui, vrea să ajungă de unde au venit ei. Mulţi dintre ei fac asta după ce stau o vreme aici".
Toţi îşi caută rădăcinile.
Şi se nimerea bine că neamul lui se trăgea din nu ştiu ce sat de la căpătui celălalt al Comitatului Somerset, pentru că în felul acesta aveau parte de o vacanţă plăcută, de o excursie plăcută în Vest. Puteau trece pe la Stonehenge, Catedrala din Salisbury, defileul Cheddar şi toate celelalte obiective turistice care I-ar putea interesa prin părţile locului pe un australian. Cu un cort şi un vechi Ford Anglia îşi pescuise o tovarăşă de drum. Lucru comod, era vară, prima ei vară Ia colegiu, iar vremurile se schimbau, păr lung, fuste scurte şi şanse rapide. Să nu-mi spună cineva că nu asta era cauza pentru care se afla pe acolo, origini pe dracu", puţin le-ar fi păsat dacă n-ar fi găsit în veci Chirpiciul de Jos sau cum i-o fi zicînd, totul era să găsească ceva cîmpuri cu iarbă înaltă în care să se tăvălească.
N-am fi spus niciodată da de n-ar fi fost în joc blestematele lui de rădăcini.
Dar trebuia să-ţi dai consimţămîntul, erau vremurile per-misive, nu mai avea importanţă ce-ar fi spus cei din neamul tău, propriii tăi strămoşi.
51*Nu poţi avea tot, Ray băiatule! la-o şi tu ceai Văd că Daisy Dixon se mărită.*
însă după ce au plecat am dorit să le fie bine. Aş fi dorit să fiu în locul lor. M-am gîndit cum străbat Anglia Hampshire, Wiltshire, Somerset, peste dealuri, departe, departe. Mi i-am închipuit instalîndu-şi cortul şi încovrigîndu-se împreună acolo, cu mirosul ierbii şi numai o pînză subţire între ei şi noapte. Aş putea să-ţi spun cîte ceva, fata mea, despre cum e să dormi sub stele, şi cum îţi îngheaţă fundul de frigul deşertului. Şi, indiferent dacă au făcut asta sau nu, nu m-am putut opri să nu mi-i închipui găsind vreo bisericuţă pierdută, cu cimitirul ei verde şi paşnic, şi citind numele de pe pietrele de mormînt
A fost nevoie de un război ca să mă facă să călătoresc, ca să mă facă să văd lumea, dacă asta se numeşte a vedea lumea. Dar uite-l pe el venind într-un salt tocmai din Sidney în Somerset, şi uite-o pe ea călătorind împreună cu el, colindînd drumurile, şi uite-mă pe mine, trăind mai departe în Bermondsey, ţinînd şi acum curtea bătrînului meu, ca să-i fie bine mai departe lui Charlie Dixon. Barul, agenţia de pariuri, autobuzul pînă la Blackfriars. Şi în mai mult de cincisprezece ani n-am dus-o pe Carol nicăieri.
Am zis: „Pe cît pui pariu ca maşina îi lasă în drum?"
Carol a zis: „Pe cît pui pariu că se întoarce acasă însărcinată?"
Avea faţa încremenită şi dură, ca şi cînd eu aş fi purtat toată vina, toate din cauza mea, pentru că, din capul locului, nu ea fusese de acord.
Da, voi doi, de ce nu vă luaţi de mînă şi nu vă căraţi împreună?
N-aş şti să spun ce-a fost întîi: poate îi crescuse fata şi fata asta avea o mulţime de lucruri pe care ea nu le-a avut niciodată şi asta o făcea să se poarte ca o femeie care alesese greşit; sau poate a avut gîndul ăsta de-a lungul anilor, dar şi l-a ascuns chiar de ea însăşi, ca s-o crească pe Sue. Avea patruzeci de ani, bătea spre patruzeci şi unu. N-a mai vrut să aibă alt copil, unul îi era prea destul. Cîteodată mă gîndesc că n-a dorit-o nici pe Sue. Susie era copilul meu, Cîteodată mă bate gîndul că trăim într-o lume nedreaptă, cînd te gîndeşti la Amy.

Ea zice: „Şi atunci care e pariul, mă Norocosule? De ce nu-ţi plasezi banii în asta?"
Sue mai ia o înghiţitură de cafea şi continuă să aibă încreţitura aceea pe frunte, şi mă gîndesc: „Dacă n-a rămas cu burta la gură,'atunci care e problema şi de ce îşi găseşte atît de greu cuvintele? Şi în clipa aceea simt ca şi cînd mi-aş fi tras un picior pe dinăuntru, un picior zdravăn, atît de tare încît aproape fac un salt acolo, pe pat, pentru că înţeleg ce urmează, limpede ca ziua şi ar fi trebuii să înţeleg mult mai devreme, prostul de mine, şi îmi dau seama că ea înţelege că am înţeles, pentru că atunci îi dă drumul de parcă i-aş fi dat liber, îşi scînteiază ochii aceia căprui pe care ştie cum să-i facă să scînteieze şi spune: „Taţi".
Zice că la iarnă Andy se întoarce la Sidney şi că vrea să plece şi ea, să trăiască cu el acolo. Vrea să meargă şi să trăiască în Australia.
încă o dată, prostul de mine. Le-am dat un deget, întîi se duc cu maşina în Somerset, acum vor să zboare la Sidney. Mă gîndesc: Asta e una dintre sîmbetele cînd n-o să mă duc la Diligenta.
îşi pune mîna pe braţul meu şi mi-l strînge, parcă ar vrea să-mi spună că, numai pentru moment, lucrul rămîne între mine şi ea - bietul Andy nu intră la socoteală - e ceva pe care ea şi cu mine trebuie să-l punem la punct. Ca şi cînd, dacă eu aş fi spus nu, ea ar fi acceptat
însă lucrul pe care nu-l spun, cum ar fi zis Carol dacă ar fi depins de ea, este: „Nu. Nu, fetiţo. încă o dată, nu".
Zic: „N-ai un cămin aici?" Dar, chiar în timp ce spuneam asta, îmi dau seama că e un început prost, pentru că poate să-mi răspundă simplu: „Am optsprezece ani şi nu sînt proprietatea ta". Dar nu spune asta, doar mă priveşte ca şi cum ar putea s-o spună.
Zic: „Şi cu colegiul cum rămîne?"
52
53Ceea ce nu e tocmai un fleac, nu e chiar aşa o nimica toată că fata lui Ray Johnson merge la colegiu şi vrea să se facă învăţătoare. Bătrînul meu ar fi fost mîndru.
Zice: „Şi în Australia sînt colegii, şi acolo sînt învăţători". Se uită la mine, pregătită să vadă dacă o să atac mai departe pe linia asta, pentru că ştie că nu tocmai prin exemplul meu a făcut ce-a făcut. A fost totdeauna un punct dureros pentru ea, pe care nu-l mai aduce în discuţie, ca şi cînd l-ar fi dat pe tăticul ei drept pierdut, pentru că n-am ştiut să-mi folosesc mai bine mintea pe care se presupune că o am.
„îl duce capul", tot spunea Jack, „îl duce capul, Raysy, să ştii."
Ai fi putut să faci o treabă mai bună decît să te duci ia plictiseala aia de birou.
Numai că eu chiar asta fac, mă duc să pariez, îmi pun mintea la contribuţie, mizez pe cai.
Zic: „Nu ştii nimic despre Australia".
Zice: „O să aflu, nu? Şi Andy o să-mi arate". Tresare. pentru că avusese de gînd să nu-i pomenească numele.
Zic: „Nu mă îndoiesc. Nu mă îndoiesc nici că pot să-i arăt eu dosul palmei".
Se uită surprinsă şi jignită şi furioasă, toate în acelaşi timp. pentru că nu-i frumos, nu-i vrednic de mine, parcă n-aş fi eu. Vorbe de încăierare. Cu mintea mea, cu fizicul meu. Şi nu spusesem niciodată că nu pot să-l sufăr pe Andy. De fapt mie îmi place de el, îmi place de secătura asta.
I se aprinde faţa, ochii îi strălucesc, însă îşi schimbă tactica - nici ea nu e proastă deloc - şi deodată e nuvnai dulceaţă şi implorare.
Iar eu mă gîndesc: E normal să arate mai bine decît a arătat vreodată maică-sa la optsprezece ani, pentru că lumea progresează, da, progresează, e gîndită să fie mai bună, nu e vina nimănui că unii oameni s-au născut prea devreme. Atîta doar că n-am văzut-o pe Carol cînd avea optsprezece ani, stăteam încă în bătaia gloanţelor. Aşa că de unde să ştiu? Şi de fapt nu i-am spus asta niciodată Iui Sue, poate acum e momentul, că mie îmi plăcea sora mai mare a maică-sii.
întotdeauna mi-a plăcut de mătuşica ta Daisy.
Zic: „Atunci, ce are să-ţi ofere Andy? Ce are să-ţi ofere?"
îi văd traversînd Australia într-un jeep.
Dar atunci Carol se întoarce de la cumpărături. Auzim uşa de la intrare şi zgomotul pungilor trîntite. La ora asta ar trebui să fiu Ia Diligenta, cu prima halbă în faţă, după ce m-am înscris cu un triplu la agenţia de curse. Şi atunci scînteile încep cu adevărat să ţîşnească, atunci o încasez cît o încasează şi Sue. Pentru că e numai vina mea, zice Carol, eu sînt capul răutăţilor, speră că înţeleg asta, vorbeşte de parcă Sue *chiar* ar fi rămas însărcinată. Aşa că trebuie să iau partea lui Sue, să mă apăr pe mine, trebuie să susţin un lucru pe care nu-l doresc. Presupun că e tocmai ceea ce dorea Sue. Numai că ceea ce spun eu nu duce prea departe nici într-un sens, nici în celălalt, pentru că lupta e între ele două. Eu

nu sînt altceva decît omul prins la mijloc de care fiecare dintre ele caută să se descotorosească Şi o ţin aşa tot weekend-ul, ca două mîţe şi vine un moment cînd eu sînt buimăcit şi îmi pierd capul şi nu mai pot gîndi corect şi mă gîndesc că am trăit cu ele amîndouă peste optsprezece ani şi încă tot nu înţeleg. Vine o clipă în care nu le mai văd pe Sue şi pe Carol, cînd văd numai fundul lui Duke.
Pun cinci lire pe un cal numit Silver Lord, un outsider de cinci ani. Treizeci şi cinci de lire în '65. Nu spun nimănui. Mă gîndesc. Dacă învinge, înseamnă că Sue pleacă şi că va avea şi banii de drum. Altă cale de a aranja lucrurile nu este. Presupun însă că aţi putea spune că am şi hotărît deja, pentru că nu aveam de gînd să pierd treizeci de lire. Şi sînt momente cînd judeci după reguli şi după precedente şi după ultimul fleac pe care îl ştii despre un cal, dar alteori mergi numai după fler. cînd nu vezi decît seninele.
Nu oricine vede semne, mie însă mi se spune Johnson cel Norocos.
E drept că uneori greşesc.
Mă gîndesc: Pun bani pe viaţa lui Susie, pun bani împotriva a ceea ce doresc, dar undeva în mintea mea sună clopoţelul unui alt gînd, nu vreau să mă gîndesc la asta, totuşi mă gîndesc şi cred că s-a gîndit şi Carol. Că dacă Sue n-ar fi aici, că dacă ar fi undeva departe unde să n-o putem vedea, asta ar

putea fi o cale pentru mine şi pentru Carol de a mai face o încercare.
Soseşte la finiş cu jumătate de lungime, doisprezece la unu, şi cînd maică-sa nu e prin preajmă, îi strecor banii, trei sute şaizeci de sunători. Zic: „Să nu sufli un cuvînt". Zic:. „Ăştia sînt banii de drum. Foloseşte-i cînd ai nevoie. Dacă ai nevoie'". N-aveam de gînd să-i spun cum am făcut rost de parale, dar cred că nu era greu de ghicit. Prin urmare zic: „Silver Lord. Chepstow. O jumătate de lungime". Atunci And}' cel Oportun apare şi el să-şi spună numărul, cu Sue şezlnd lîngă ei, cu mîinile lui cuprinzîndu-i genunchii. Zice că s-au liotărît, că asta-i calea şi nu alta, şi că o să aibă grijă de Sue. Zice că se simte mult mai împăcat acum, că şi-a găsit originile - ceea ce e greu de crezut uitîndu-te la el în jacheta aceea afgană. Zice că se simte mult mai „laolaltă" acum, datorită tuturor împrejurărilor, datorită lui Sue. Are cuta asta pe faţă, ca şi cînd ar avea obiceiul să se uite drept în soare. Simt nevoia să-i trag un picior. Simt nevoia să-i strivesc tipului umărul.
Carol iese din cameră. Auzim cum se trînteşte uşa de la bucătărie. O pauză, apoi insul zice: „Mulţumesc, domnule Johnson. Un cal trăsnet, nu-i aşa?!" Mă uit la Sue, care îşi muşcă buza şi se uită în pămînt Andy zîmbeşte ca un imbecil. Atunci mă ridic şi mă duc la Carol.
Nu mai este mînioasă, plînge, îşi ţine o mînă pe faţă. E ca şi cînd uşa aceea trîntită de la bucătărie ar fi fost ultima ei încărcătură de cartuşe. Se apleacă peste chiuvetă, plîngînd. Zice: „Dacă pleacă, nu mai vreau s-o văd niciodată, înţelegi?" Dar nu vorbeşte cu mînie, vorbeşte ca şi cînd ar vrea să fie altfel.
O iau în braţe. Este încă destul de slabă pentru o femeie de patruzeci de ani, pot să-i simt coastele. Dacă aş fi mai înalt şi-ar fi cuibărit capul sub bărbia mea, iar eu i-aş fi sărutat părul. E ea şi cînd ar fi devenit pentru mine o altă fiică. A fost întotdeauna fetiţa tăticului ei, fetiţa lui Charlie, De dragul lui s-a măritat cu mine.
Zic: „Nu poţi s-o opreşti. Are optsprezece ani."
Zice: „Şi eu nu-i mai am".
Şi în clipa aceea mi-am dat seama că nu o necăjeşte faptul că Sue se pregăteşte de o nouă viaţă de partea cealaltă a lumii. Era doar geloasă.
Am încercat să îndrept lucrurile, am încercat să ne încropim o viaţă mai bună. Am renunţat chiar şi la pariuri. M-am învăţat să mă lipsesc.
Dar n-a mers. Sau poate ar fi mers dacă în acel decembrie n-ar fi murit tatăl ei, subit. Un necaz nu vine niciodată singur. Cade în timpul unei lucrări, nişte streşini de fontă şi îşi crapă capul. Moare pe loc. Charlie Dixon, Comerciant de Fier Vechi, Colector.
N-a fost ca şi cînd aş fi avut o presimţire, n-a fost ca şi cînd aş fi văzut vreun semn, dar n-a fost nici ca si cînd asta ar fi eliberat-o pe Carol. Dimpotrivă.
Am dormit în vechiul pat al lui Sue, sau n-am dormit. Am plecat la lucru în zori. Micul dejun la Smithfield.
Apoi, într-una din zilele acelui aprilie, mi-a venit inspiraţia, am văzut semnele. Sau s-ar putea spune că mă săturasem să fiu cuminte, din toate punctele de vedere. Dacă pot s-o fac o dată, pot s-o fac mereu. £100. Toată suma asta aş fi putut s-o bag în pariuri timp de trei luni bune. Şi într-o sîmbătă eu am fost cel care s-a dus după cumpărături. Cînd m-am întors fredonam o melodie. *Sînt liber ca în vis ţi-mi*

place să hoinăresc... Am privit-o în faţă de parcă ar fi venit primăvara şi m-aş fi repezit s-o vestesc. I-am zis: „Vreau să-ţi arăt ceva - afară, pe stradă".
S-a uitat pe stradă şi i-am arătat.
Rockabilly, Uttoxeter, o sută la opt
Zice: „Ce-i asta?"
Zic: „Este un dormobil. O maşină de camping, model de lux. Un cămin mobil pentru două persoane".
Zice: „Asta le-a pus capac la toate".
56
57
titlu **VINCE**
Nu ERA CA ACUM, o goană pe autostradă şi cu gustul Londrei încă în gură la jumătatea drumului prin Kent Era ca o călătorie pe mare, numai că avea alt sens. Aşa că, în loc să aştepţi şi să speri să vezi pămînt, te deplasai pe pămînt, ăsta ţi-era ţelul, arzînd de nerăbdare, pregătit să zăreşti acea primă privelişte. Ţărmul mării. Marea.
Mă uitam la picioarele lui Sally. Mă uitam la cîmpuri şi la păduri şi la dealuri şi la vaci şi la oi şi la ferme şi mă uitam la drum, cenuşiu şi fierbinte, ca d piele de elefant, venind spre • noi, mereu venind spre noi, parcă îl sorbeam, parcă îl mîncam, dar atunci mă uitam la picioarele lui Sally, şezînd în braţe la Amy. Sau nu atît şezînd, pentru că şi le mişcă mereu, mutîn-du-se, alunecînd şi cînd am ajuns lîngă mare picioarele ei au început să se legene în sus şi în jos, cu degetele intrîndu-i sub tabloul de bord, în felul în care o făcea cînd a cîştigat jocul dc-a ghicitul, „L" de la livadă, „S" de la staţie de benzină, sau, cînd Amy a întrebat-o dacă vrea să oprim, ca să facă pipi, „P" de la pipi. Atunci Sally şi cu Amy ieşeau din maşină amîn-două, dar se duceau separat, după un tufiş, aşa că înţelegeam că nu era doar vorba de-a scoate cocoşelul, era ceva diferit.
Nu era atît felul în care Sally îşi mişca picioarele sau chiar felul în care i se ridica fusta de bumbac astfel că Amy i-o trăgea la loc, dacă n-o făcea chiar Sally. Era netezimea şi goliciunea lor, faptul că ţi se lipeau ochii de ele, fără-să-fie-lipi-cioase şi mai era şi mirosul lor, pe care nu-l puteai simţi peste mirosurile drumului cu maşina, dar care ştiam că există şi ştiam că aşa miroase Sally din cap pînă-n picioare, cu părţile pe care nu le puteam vedea cu tot. Era ca mirosul ţărmului mării, era ca mirosul distinct al ţărmului mării înainte de a ajunge acolo.
Sally în poală la Amy, eu la mijloc, Jack. Am fi putut face schimb, aş fi putut fi eu în poală la Amy, nu eram aşa de greu. *Pe Sally aş fi putut s-o ţin eu în braţe.* Dar aşa dorea Amy să stea lucrurile. Vedeam bine asta
58
Oricum, într-o zi Jack a zis: „Va trebui să mergi în spate. Nu vă faceţi mai mici nici unul, nici celălalt. Dacă vrei ca Sally să vină cu noi, va trebui să mergi în spate".
Aşa că m-am aşezat în spate, de unde nu mă puteam uita la picioarele lui Sally, iar de mirosit, tot ce puteam să miros era izul dulce, stătut, înăbuşitor al cărnii.
Nu-l simţeai de la bun început. Era sacoşa cu gustările pentru picnic şi era sacoşa cu lucrurile de plajă şi covoraşul pe care îl puneau pentru mine şi mirosul cine ştie cărui detergent cu care Jack spăla interiorul furgonetei. Numai că, după o vreme, mirosul de carne străbătea prin toate, parcă pînă atunci ar fi stat ascuns şi, după încă o vreme, te lua greaţa şi erai nevoit să te lupţi cu ea.
Eu însă n-am spus niciodată, niciodată n-am spus şi nu cred că au bănuit ceva, pentru că ei mergeau cu geamurile din faţă deschise şi îi bătea vîntul, niciodată n-am bătut în peretele de metal să le spun: „Lăsaţi-mă afară, îmi vine să vărs". Mă purtam aşa de dragul lui Sally, ca sa poată veni cu noi. Şedea în faţă, unde n-o puteam nici vedea, nici nu-i puteam simţi mirosul, puteam să miros doar miros de carne, dar faptul că era acolo unde nu puteam nici s-o văd, nici s-o miros era un lucru mai bun decît să nu fie cu noi deloc, iar cînd o să coborîm la capătul drumului va fi acolo, cu adevărat, şi cu adevărat va fi acolo şi ţărmul mării. Mirosul de carne şi greaţa or să fie alungate complet de mirosul mării şi, deşi ştiai că se află încă acolo în furgonetă şi că mai era şi drumul înapoi, nu re mai gîndeai la asta pînă te cuprindea din nou. Cînd e una, nu-i alta. Şi cînd intram din nou în furgonetă, ca să ne întoarcem acasă, mă gîndeam: se compensează, pentru că într-o direcţie te gîndeşti la ce te aşteaptă şi în cealaltă îţi aminteşti, şi poate nu te poţi aştepta nici la mai mult, nici la mai puţin decît atîta, nu te poţi aştepta la nimic mai mult sau mai puţin, un lucru bun între două rele. Aer şi soare şi, în ambele direcţii, să stai închis într-o cutie.

Mă gîndesc că Sally ar trebui să fie impresionată că fac asta de dragul ei. Prin urmare, nu le-am spus niciodată. Dar poate nu era impresionată, poate nici nu bănuia ce se petrece, poate se gîndea că e ceva de tis, că stau acolo în spate, ca un
59animal în cuşcă, şi poate adevăratul motiv pentru care doreau ca eu să stau în spate era acela că o preferau pe Sally.
June nu este sora mea. Eu nu am nici o soră.
Intram în furgonetă, iar el închidea uşile în urma mea, una pe care scria: DODDS şi cealaltă pe care scria: ŞI FIUL. Apoi dădea ocol şi pornea motorul, iar eu începeam să-l urăsc, îl uram şi uram izul de carne pînă cînd deveneau unul şi acelaşi lucru. Era cel mai bine ca să pot lupta cu senzaţia de greaţă, mai bine decît să te gîndeşti la ce fusese plăcut, la mare şi la Sally, pentru că în sentimentele astea nu era nici o luptă. Stăm acolo pe covor şi îl uram şi mă gîndeam: N-o să mă fac niciodată măcelar, nu asta am să mă fac. Şi cum stăteam acolo, urîndu-l, am mai descoperit ceva, dincolo şi dedesubtul mirosului de carne, ceva care făcea aceste drumuri suportabile, îmi lipeam urechea de covor. Simţeam cum vibrează motorul dedesubt, auzeam hîrîitul şi încleştarea transmisiei, zgomotul valţurilor preluînd puterea roţilor şi mă gîndeam: Aşa funcţionează un motor, stau întins peste măruntaiele camionetei. Nu sînt eu, sînt o parte a acestei maşini.
Totuşi într-o zi n-a mai fost chip şi am vomitat: peste covor, peste sacoşa de plajă, peste picnic, peste tot. N-am spus nimic, pur şi simplu am vomitat. Aşa că nu mai era mirosul de carne, era mirosul de vărsături
Rîndul viitor Jack zice că Sally n-o să mai vină, ca să pot sta eu în faţă. Aşa că mă gîndesc, iute, am făcut-o, acum Sally n-o să mai vină niciodată cu noi şi zic: „Nu-mi pasă, nu-mi pasă să merg în spate. N-o să mai vărs, pe cuvînt". Dar el zice: „Oricum nu vine, nu de data asta. Aşa că hopa în faţă".
Nici unul dintre ei nu spune mare lucru. E ca şi cînd atunci cînd stăteam în spate ar fi fost un soi de pedeapsă, iar acum, cînd stau în faţă, e tot un soi de pedeapsa Dar apoi mă gîndesc: Nu eu sînt cel căruia îi pare rău, nu-mi pare rău, lor le pare rău. Le pare rău pentru că m-au pus să merg în spate, le pare rău pentru că s-au jucat de-a părinţii lui Sally, dar acum tot pe mine mă au. Apoi Jack face un ocol şi iese din drumul principal, ca şi cînd n-am mai merge la mare.
Ne oprim aproape de vîrful unei coline, cu coastele pline de terenuri cultivate. Verde pretutindeni Mă gîndesc: Nu scot o
60
vorbă, nu întreb: „De ce sînteni aici?" în vîrful colinei este o moară de vînt veche, îmi amintesc şi acum de ea, şi de acolo se deschide o privelişte: cîmpuri şi păduri şi garduri vii şi livezi, o fermă, un tum de biserică, un sat. Se întinde pînă departe, făcut parcă din petice cusute laolaltă de cineva
Stăm o vreme cu motorul mergînd şi briza bătînd peste noi de afară. Apoi se uită unul la altul, iar el îmi zice: „Uită-te acolo jos. Acolo ne-am întîlnit noi întîia oară, mami a ta şi cu mine. Aici am avut noi un hop, la cules de hamei", însă asta nu înseamnă mare lucru pentru mine: ştiu ce înseamnă să sari şi ştiu ce înseamnă cînd Jack zice: „hop în maşină", dar n-am nici cea mai vagă idee ce înseamnă „hop la cules hamei". Aşa că întreb, iar el încearcă să-nii explice, ca şi cînd partea asta nu intra în vederile lui. Dar nu înţeleg mai nimic. Iar Amy zice: „Kentul e numit Grădina Angliei". Zîmbeşte amuzată la mine. Apoi el spune, ca şi cînd niciodată n-ar fi intrat în vederile lui, şi zice numai aşa, ca să zică ceva: „E ca şi cînd, ca să ai oraşul, trebuie să ai întîi ţinutul. Uită-te la livezile alea Unchiul Lenny n-ar mai avea mere să vîndă, nu-i aşa? Uită-te la oilea alea..." Apoi se opreşte şi tace, uitîndu-se la mine. Apoi se uită la Amy şi Amy dă din cap şi Jack zice: „Vino cu mine".
Ieşim din maşină şi mergem pe cîmp şi mie mi se face frică. Sînt oi care behăie şi te privesc. Jack se opreşte şi se uită la privelişte. Mă gîndesc: Pentru că oile sînt omorîte. Pentru că oile sînt făcute bucăţi şi mîncate. Ce se vede este îndepărtat şi mic şi noi înşine am părea îndepărtaţi şi mici dacă cineva ne-ar privi aşa cum privim noi ceea ce se vede. Se uită la mine şi îmi dau seama că motivul pentru care mă tem este pentru că ei se teme. Iar tăticul meu Jack nu se teme niciodată. Nu arată ca şi cînd ar fi tăticul meu Jack, arată ca şi cînd ar fi un oarecare. Respiră adînc, apoi încă o dată, rapid, şi socotesc că voia să se răzgîndească, dar deja se legăna, se rostogolea de pe vîrful acelui deal şi nu se mai putea opri.

Titlu LENNY

AŞA CĂ VINCEY SE ÎNTOARCE acasă, în noile lui haine civile, şi se instalează pe un scaun la Diligenta, plăteşte un rînd de băuturi şi, după ce mă înmoaie cu un whisky mare pe care n-ar fi trebuit să-l accept pentru nimic în lume, zice, rece ca o zi de iarnă: „Ce mai face Sally?"

Uitîndu-te la el n-ai fi putut spune dacă era curată neobrăzare sau dacă nu era în el ceva tîmp care îl făcea să creadă că poate să continue de unde a lăsat lucrurile, ceva care îşi închipuia că ispăşise ce era de ispăşit, graţie armatei regulate, şi că acuma, iacătă-l, cerîndu-mi fata
Mă gîndesc că l-a îmbrobodit şi pe Jack în acelaşi fel, pentru că, după felul în care se purta Jack îţi venea a crede că Vince s-a schimbat, a făcut el ce-a făcut şi şi-a dat seama de greşeală, îţi venea a crede că Jack are mai multă minte decît să-şi închipuie că singurul motiv pentru care Vince o ştersese vreme de cinci ani a fost acela de a se putea întoarce, a cere iertare şi a relua lucrurile de unde le lăsase.
E nevoie de armată ca să facă din tine un bărbat adevărat.
Mă bucur că te-ai întors, băiatule. la-o încet, odihneşte-te, distrează-te. Ştii bine că ai să găseşti întotdeauna un Ioc pentru tine la vechea noastră prăvălie.
Numai că Vince nu o ia încet şi nu se distrează, ci se pune pe treabă al dracului de repede. Pune o bucată bună din solda economisită pe una dintre recomandările speciale ale lui Ray Johnson, iar Ray, cum i se şi întîmplă în ultima vreme, o nimereşte. Dovadă, câmpenii. Atîta că e un subiect delicat, nu vorbim despre asta, aşa cum nu vorbim despre felul în care Raysy a nimerit-o atunci cînd Lenny Ţaţe a avut nevoie de un anumit serviciu pentru fata lui.
Iar Vince nu cumpără un camper, cumpără un Jaguar '59, aşa că te poţi gîndi că vrea să arate lumii întregi cum are el de gînd să trăiască. E nevoie de armată ca să scoată la iveală afaceristul adevărat. Dar parchează Jaguarul în vechea curte a lui Charlie Dixon, prin bunăvoinţa lui Ray. între timp Charlie Dixon trecuse în curtea de fiare vechi a cerului. Apoi Vince îşi
62
face rost de un set complet de unelte plus un cric cu troleu şi îşi petrece mai toate zilele trebăluind la motorul lui, demontîndu-l şi montîndu-l la loc, apoi îi aranjează caroseria şi vinde maşina După care cumpără alta şi face la fel şi, nici n-apucă să se sfîrşească anul^ şi iată două maşini în garajul lui Ray, în afară vasăzică de câmpenii lui Ray, iar eu îi spun lui Jack: „Nu te mai poţi înşela, nu e doar un hobby al băiatului. S-ar putea să nu vrea altceva mai bun decît să stea întins cît e ziua de lungă sub o maşină, dar n-o face aşa, de drag. Treaba nu se opreşte aici".
Jack zice: „E vina lui Ray".
Zic: „Poate. Numai că Ray are necazurile lui personale, nu vezi?"
Jack însă nu se dă bătut uşor. Face o ultimă încercare să-l cîştige de partea lui pe Vince. E ceva necopt şi aiurit şi ia forma lui Mandy Black, din Blackburn.
Umblă povestea că într-o bună dimineaţă, devreme, Mandy a apărut în Smitlifield într-o camionetă de came, departe-de-parte de casă şi, din punctul ei de vedere, cu cît mai departe cu atît mai bine, însă obosită şi pierdută şi flămîndă. Aşa că Jack şi colegii lui îi dau un mic dejun pe cinste. Dar Jack face un pas mai mult şi îi oferă un acoperiş pentru noapîe. Oricine altcineva i-ar fi arătat drumul înapoi în direcţia de unde venea, scuturîndu-se de nişte zîmbete cu înţeles şi de ceva necazuri, dar nu Jack. Şi ai crede că Amy ar fi putut avea de spus o vorbă-două despre treaba asta. Ai putea spune că era pur şi simplu bunătate sau ai fi putut spune că nu făcea decît să urmeze vechea tradiţie a familiei Dodds de a culege oameni de pe drumuri, în orice caz, Mandy îşi face apariţia la Bennondsey în furgoneta lui Jack şi eu bănuiesc că, în faza asta, Jack nu se gîndea încă deloc la Vincey. Se gîndea de data asta la June. Se gîndea la Amy. Sărmanul imbecil.
Necazul e că, Vince fiind înapoi acasă, nu există un pat în plus. Dar asta nu-i o problemă, zice Vince, o să vadă dacă nu poate să-şi facă culcuş în câmpenii lui Ray. E numai pentru o noapte şi e învăţat să trăiască într-un bivuac chiar dacă e mijlocul lui noiembrie. Şi o să fie mai aproape de nepreţuitele lui maşini. Doar că o noapte devine aproape o săptămână, fata
63sse roagă să n-o abandoneze şi ei n-au inima s-o gonească şi am impresia că, abia după ce s-au obişnuit s-o aibă ca un fel de locatară permanentă, lui Jack i-a intrat în cap s-o folosească ca pe o momeală pentru Vince. Deşi nu-mi dau seama de ce să se fi gîndit la asta. Ca şi cînd s-ar fi aşteptat ca Vince să zică: „Mulţumesc, Jack, acum o să vin din nou la Smithfield. Pare să fie o chestie bună". Ca şi cînd Vince n-ar fi fost în stare să facă ceea ce vrea şi de fapt asta şi făcea. Şi ca şi cînd Mandy i-ar fi aparţinut lui Jack, să dispună de ea cum pofteşte. Fapt este că iat-o pe domnişoara Lancashire cea zvăpăiată folosind camera lui Vince şi pe Vince folosind câmpenii lui Ray şi, mai devreme sau mai tîrziu, ea se duce la garaj să-i mulţumească pentru deranj şi să vadă ce învîrte el cît e ziua de lungă. Şi uite-i pe ăştia doi şi câmpenii şi cheia de la camper la Vincey. Aşa că umflă-te în pene, Jack..

Partea nostimă e că Mandy nu-şi dă seama ce norocoasă e sau poate e mai isteaţă decît credeam noi toţi, calculînd cu bătaie lungă. Pentru că, deşi nimeni nu ştia asta, Vincey era deja pe cale de a fi Dodds Motors şi, mai tîrziu, Salonul de prezentare Dodds. Garaj, îi zic ea Şi, deşi chestia asta întot-deauna mi s-a părut un fel de ia banii şi fugi şi nu ceea ce ai putea considera pentru un bărbat drept exemplul strălucit al unei cariere frumoase, totuşi în cazul lui a mers, a adus acasă mai multe parale decît a adus vreodată Dodds şi Fiul. *Uită-te la costumul ăsta.* A ţinut-o în rochii şi în permanente şi în vacanţe la soare. Uneori îmi pare rău că Sally a mea nu s-a împăcat cu Flăcăul, dracu' să-l ia, chiar îmi pare rău. Pentru că n-ar fi putut-o duce mai rău decît acum, şi sigur că-mi aduc aminte de excursiile la Margate, unde Joan şi cu mine n-am fost niciodată.
Zice: „Ce mai face Sally?"
Zic: „Chiar te interesează?"
Zice: „Mi-ar plăcea să aflu, Lenny. Mai ia-ţi un whisky". Nu i se mişcă un muşchi pe faţă.
Zic: „Ce, nu ştii că s-a măritat?"
Mă gîndesc: Ştiu că banditul are tupeu. Ce-i al lui e al lui, jonglerul ăsta ştie cum să te ia. E nevoie de armată pentru asta.
64
- *r.*
Şi nici n-are mutră urîtă, mai mare păcatul, s-a împlinit frumos, îmi dau seama de ce îl lasă să-i calce în picioare, pentru că e oricînd gata să facă pe bietul-orfan, la o adică. Bănuiesc că a avut ceva femei în ultimii cinci ani, tîrfe de tabără, muieruşti. Şi de ce stă colea, oferind de băut, de parcă ar fi eroul cuceritor. Cîtă vreme tot ce-a făcut este să fi avut onoarea de a face parte din ultimele trupe care au părăsit Adenul, de a fi învăţat cum să se folosească de o cheie franceză şi cum să ungă o puşcă? Pentru noi, pentru Jack, Ray şi pentru mine, totul a fost altfel. Afurisit deşert.
Zic: Ce, nu ştii că s-a măritat? Dar nu spun că nu locuieşte cu soţul ei, dat fiind că soţul ei locuieşte în închisoarea Pentonville. Oricum o fi auzit. Patru acuzaţii de furt şi una de agresiune. Ţara are nevoie de serviciul militar obligatoriu, ce zici, Vincey?
Şi nu spun cum se descurcă. Slujbe cu ziua pe ici, pe colo. Luînd chiriaşi. Acum e vremea lui fă cum îţi place. Intreabă-l pe Raysy.
Nu spun că nu are copii. La urma urmei e o grijă mai puţin, nu?
Vince zice: „Am auzit. Am auzit ca s-a măritat". Nici nu clipeşte. „Şi comerţul tău de fructe şi iegume cum merge, Lenny?"

Titlu VINCE

DAR O MAŞINĂ BUNĂ nu e doar o maşină bună.
O maşină bună este pentru un bărbat o mîngîiere şi un prieten şi un bun al tău, pe lîngă faptul că te duce de la A la B. Nu vorbesc în numele femeilor. Mandy conduce ca şi cînd n-ar fi cine ştie ce, ca şi cînd un automobil ar fi o sacoşă. Dar o maşină bună merită respect, o tratezi bine, te tratează bine. Şi dacă e nevoie poţi s-o demontezi şi să vezi cum funcţionează. Nu e nici un mister.
65Oamenii le blestemă. Zic că sînt blestemul timpului nostru. Dar eu zic, nu e uimitor? Nu e uimitor că există un asemenea lucru în care oricine se poate urca şi se poate duce unde îi place? Nu-mi pot închipui o lume fără maşini. Nu există nimic mai frumos, dacă mă întrebi, nu există nimic care să dovedească mai bine că eşti viu şi respiri şi trăieşti în timpul şi în epoca asta, cînd îi arzi benzina şi maşina mănîncă pămîntul şi mai sînt şi semnele şi luminile şi toate liniile astea albe, astfel că ceva se petrece mereu şi totul se mişcă, merge. Unde ne aflăm? Gravesend, 5 km. Sosim la Gravesend. Sau cînd circuli prin oraş într-o zi fierbinte, cu perdelele lăsate şi cu braţul atîrnîndu-ţi peste fereastră şi cu o ţigară între degete şi tu, uitîndu-te după fustele de pe trotuar. *Gonind cu automobilul meuu...*
Şi, cum spun mereu, nu-i vorba numai de maşina în sine, ci de combinaţia dintre om şi maşină, de intercombustie. O maşină nu e nimic fără un om care să-i ciupească butoanele. Şi se întîmplă ca un om să nu fie nimic fără o maşină, văd eu bine. Motorvaţie, aşa îi zic eu chestiei ăsteia. Să-i găseşti clientului maşina potrivită, asta zic eu că e treaba. Eu nu sînt un simplu vînzător de maşini, eu sînt un *croitor* de maşini. Şi pe deasupra se întîrnplă să fiu şi un as al mecanicii, cunosc motoarele aşa cum dumneata cunoşti fundul nevestii, dar zilele acelea le-am lăsat în urmă. O maşină bună e ca un costum bun.
A zis: „îmi pare rău, domnule Dodds, îmi pare foarte rău de ce-rni spuneţi".

Mă ia cu binişorul.
Am zis: „Treaba merge înainte, domnule Hussein. Doriţi să daţi un tur în jurul blocului?"
Aşa că ne-am urcat în Merţan.
A zis: „Cînd are loc înmormîntarea?"
Am zis: „Joi. Motorul e ca şi nou. Vopseaua şi tot interiorul, ca la comandă".
A zis: „O lovitură grea, domnule Dodds, cea mai grea, să-ţi pierzi tatăl".

Am zis: „Suspensia din faţă are nevoie de un control, mă ocup eu de asta. Schimbătorul de viteze merge ca uns, nu-i aşa?"
Tipul se gîndeşte că, Jack fiind mort, mă poate suci cum vrea
Am zis: „Garanţiile uzuale".
Am străbătut şoseaua Jamaica, şi am făcut calea-ntoarsă la sensul giratoriu de la Rotherhithe.
A zis: „Daţi-mi un răgaz de gîndire".
Ceea ce înseamnă că ar putea să nu cumpere. Ceea ce înseamnă că s-a plictisit de Kath. Ceea ce înseamnă că n-am priză asupra lui şi că nu primesc nimic în plus.
Şi sînt deja cu un miar mai sărac.
Ne-am întors pe strada Abbey şi am parcat la marginea trotuarului şi am stat acolo o bucată de vreme. Dar totdeauna îţi laşi muşteriul să se gîndească ce să facă.
Am zis: „A întrebat multă lume de maşina asta, domnu' R, dar - mă cunoaşteţi - dumneavoastră alegeţi primul".
A zis: „Hai să zicem - pînă vineri. Kathy merge şi ea la înmormîntare, fireşte".
Am zis: „Mă întrebaţi ori mă informaţi?"
E mai simplu, nu?, dacă iubiţica ta are motive să-şi ia o mutră îndurerată. Are motive să se care să-şi prezinte ultimul omagiu.
A zis: „întreb".
Am zis: „Ea hotărăşte". Ceea ce înseamnă că el hotărăşte. „E o maşină frumoasă, domnu' H. Şi vi se potriveşte mănuşă. Nici nu ştiu bine dacă o să merg eu".
Se uită la mine încurcat de tot. Se gîndeşte: Jack a murit, aşa că eu sînt o pradă uşoară.
Am zis: „Vreţi să spuneţi că nu v-a spus Kath nimic? Niciodată?"
Este cel mai bun lucru care a fost inventat vreodată. Dacă n-ar fi fost inventat, ar fi trebuit să-l inventăm noi. Şi nu e doar un fotoliu pe roţi. Este un coleg de muncă. Este un prieten. Nu te întreabă nimic, nu-ţi spune minciuni. Este un loc în care poţi să fii şi să fii tu însuţi. Dacă n-ai un loc pe care să-l numeşti al tău, ţi-e numai bine într-o maşină.

naratorul **GRAVESEND**
Vie SE INSTALEAZĂ BINE pe bancheta din faţă, acum că nu mai ţine cutia, reglînd poziţia spatelui cu ajutorul butonului de pe tabloul de bord.
„Stai bine acolo, Vie?" zice Lenny.
„Foarte bine", zice Vie.
„Toate scaunele se pot regla automat", zice Vince. „Capi-tonarea este de comandă."
„Dar Vie nu ţi-e client", zice Lenny.
„Nu mai fi aşa de sigur", zice Vie. „Cît ceri pe ea, Vince?" Şi Vince îşi întoarce brusc capul, păcălit, înainte ca Vie să chicotească şi să facă cu ochiul. Vie are o faţă pe care nu poţi citi nimic.
Aş zice că Vie arată cel mai bine dintre noi toţi, cu mult. Aş zice că dacă ne arăţi cuiva pe Lenny, pe Vie şi pe mine, oricine îi dă lui Vie cinci ani mai puţin. Poţi pune pariu la sigur că va fi ultimul dintre noi care o să se ducă. în afară de Vince, vreau să zic, deşi nu e nici el chiar un pui ieşit din găoace. Şi primul dintre noi care o să se ducă, următorul, va fi...
„Doar aşa, de încercare", zice Vie.
Are un soi de faţă netedă, fermă, cu culori sănătoase, şi bănuiesc că e dintre cei care se tund o dată la două săptămîni. Poate că faptul de a lucra cu leşuri menţine omul roz în obraz prin contrast. Poate toate conservantele alea. Sau poate pentru că a făcut armata la Marină. Aer proaspăt şi sărat. Eu, Jack şi cu Lenny am avut parte numai de praf şi de muşte.
Dar nu e vorba numai de felul în care arată, este felul lui de a fi. Ca şi cînd nimeni n-are să-l prindă vreodată pe Vie Tucker pe picior greşit. Ca şi cînd nimeni n-are să-i conteste vreodată dreptul de a sta acolo, în faţă, cu sau fără cutie, ca şi cînd el ar fi căpetenia acestei mici expediţii. Tine-o ferm pe

direcţie, Vincey. înţeles, să trăiţi, căpitane! Cred că asta-i vine şi de la meseria lui. Asază lucrurile în perspectivă, menţine echilibrul omului, Şi evident că în afacerea lui nu merge să nu fii plin de demnitate.
Demnitate, ăsta-i cuvîntul, demnitate.
Vie Tucker, la dispoziţia dumneavoastră.
Se lasă pe spate şi îşi închide pe jumătate ochii.
Lenny zice: „N-ai spus încă, Raysy".
„N-am spus ce?"
„Dacă crezi că Sue o să vină. Să te ducă pe ultimul drum."
Zic: „Nu are nici o importanţă. Nici o importanţă".
„Chiar şi aşa." Lenny vorbeşte aproape în şoaptă, de parcă s-ar gîndi că Vie o fi aţipit. „Pe cineva tot trebuie să ai."
Vrea să spună: Neavînd-o pe Carol. Sau neavînd pe nimeni.
Zic: „Australia e departe".
„Nu e atît de departe ca de aici pe lumea cealaltă."
Mă uit la Lenny.
„Care lumea cealaltă?" zice Vince.
„I-un fel de a zice, Flăcăule", zice Lenny.
Vince zice: „E mai departe în orice caz decît Sydenham".
Acolo locuieşte Carol acum, acolo s-a mutat. Cu Barry Stokes. Barry Stokes-Electrocasnica.
Lenny zice: „Hai să presupunem", ca şi cînd nu l-ar fi auzit pe Vincey.
Vince zice: „Am putea să ne repezim pînă acolo pe drumul de întoarcere, ce zici, Raysy? Pe centura de sud".
Vince îşi ridică ţanţoş capul, ca unul care îşi aduce aminte că, dintre noi, el este orfanul.
Lenny zice: „Să presupunem. Să presupunem că vrei ceva special, să presupunem că vrei ceva trăsnit, ca Jack. Cine o să-ţi împlinească dorinţa?"
„N-o să vreau nimic de genul ăsta."
„Cine poate şti?"
Mă gîndesc: Amy nu e aici.
„Bine", zic, uitîndu-mă la Lenny, „te am pe tine."
Lenny mă priveşte. Faţa Iui e fleşcăită. Trebuie să-i vină de la faptul că lucrează cu fructe şi legume. E clar că e răspunsul pe care voia să-l audă, dar după aceea clatină din cap, încet, zîmbind: „Vrei să te mai gîndeşti o dată la treaba asta? Sau ai în plan ceva rapid?"
Vince zice: „Nu-ţi face griji, Raysy. O să fiu prin preajmă. Ce doreşti - un Merţan sau un Rolls-Royce?"
69Domnul Tact.
Lenny zice: „Uită-te la drum sau n-o să mai fim prin preajmă nici unul".
Vince zice: „Şi ce doreşti să facem după aia cu tine?"
Vie tuşeşte şi se foieşte pe banchetă, vasăzică, nu trage la aghioase. Zice: „Poţi să te duci acum acolo, nu, Raysy? Să te duci în Australia s-o vezi pe Sue. Să-ţi vezi nepoţii pe care se presupune că-i ai. Ce te opreşte? Eşti un om liber".
Se răsuceşte în scaun şi se uită la mine. Ca şi cînd m-ar fi scos dintr-un colţ al ringului ca să mă înghesuie în altul.
„Mai e fleacui ăsta cu banii de drum, Vie", îi spun.
Vie zice: „De ce nu pariezi, cum ai mai pariat. Parcă îmi amintesc că-ţi mergea înainte".
Mă uit la Vie. Faţa fără expresie. Ce vrea să spună cu asta: om liber?
„E adevărat", zice Vince. „Poţi să vezi niţel lumea. Să trăieşti şi tu puţin. Să te opreşti !a Bangkok".
Vince îşi înalţă capul către oglinda retrovizoare.
Zice: „Dar numai aşa, din curiozitate, unde vrei să fii îngropat?"
întreabă ca un şofer de taxi. încotro, şefule?
„N-am nici o dorinţă specială, îl las pe Vie să hotărască."
Dar Vie nu spune nimic. Nu zice: „Oricînd eşti gata, Ray", ca apoi să salute cu un deget, micul lui salut de antreprenor de pompe funebre. Şi mă văd subit într-un automobil, într-o cutie de carton, într-un automobil mare, cu Vince la volan. Vince cu cravata lui şi butonii la mînecă şi ochelarii negri.
I-am vîndut curtea pe nimica toată. Iar el a vîndut-o pe bani buni.

Apoi mă gîndesc: Dar eu n-o să văd nimic. N-are nici o importanţă, e indiferent, pentru că eu n-o să văd. Dacă n-o fi adevărat, cum pare să creadă Vincey, că ne privesc, că morţii ne privesc, şi că, mort fiind, o să pot să asist la propria mea înmormîntare. Şi toţi ne privesc, chiar acum, bătrînul meu, şi Crmrlie Dixon, şi părinţii lui Vince, şi Duke, şi Jack de colea, iscodindu-ne prin carton, şi toţi morţii pe care eu şi Jack şi Lenny i-am lăsat în urmă în război, zăcînd în deşert, pentru că am avut noroc şi nu ne venise încă rîndul.
70
Şi în felul acesta o să pot vedea dacă vine Susie.
Lenny zice: „Mă gîndesc că ar trebui să te fi lăsat să-ţi faci veacul la Tattenham Corner".
Mă uit la Lenny. Faţa lui nu e fără expresie.
Vince zice: „Asta ar mai întări pista". Vince s-a însufleţit tot, de parcă ar fi descoperit un joc nou. „Şi noi ceilalţi? Tu, Lenny, ce ai de gînd?"
„O, eu sînt ca Ray, nu sînt pretenţios. Mi se pare o chestie fără... substanţă."
Cutia se află între noi, ca un braţ de sprijin.
Vince zice: „Cenuşa are substanţă".
Lenny se uită la Vince.
„Dar tu, Vie?"
Vie îşi înalţă capul, de parcă ar fi aţipit din nou.
„Ah", zice, „totul e deja aruijat"
Vince zice: „Ce e aranjat?"
Vie zice: „Am cumpărat un loc de veci. Cu ani în urmă. Cînd erau ieftine. Pentru mine şi Pam. în Cimitirul Nou din CamberweH".
Am tăcut cu toţii. Mergem înainte. Cine ştie la ce s-o fi gîndind fiecare dintre noi, dar aş zice că Vie ştie mai bine decît oricare. Bănuiesc că Vie ştie mai mult decît arată. Poate şi asta îi vine de la faptul că se îndeletniceşte cu cadavre.

Titlu VIe

E O AFACERE BUNĂ. Nu cere să cumperi ieftin şi să vinzi scump, sau să-i bagi pe gît primului gogoman ceva de care n-are nevoie. Nimeni nu-ţi doreşte serviciile, însă toată lumea are nevoie de ele. Există pungaşi în orice meserie dar cei mai mari pungaşi sînt cei care vor să tragă foloase din nenorocirea altuia. Cunosc pe unii care ar jupui o proaspătă văduvă pentru un sicriu solid de stejar, capitonat cu şaten, cu minere solide de alamă, tot dichisul, cîtă vreme un sicriu de placaj ar fi de ajuns, încă n-ani auzit vreun cadavru plîngîndu-se. Apoi mai
71sînt cei care îţi vîră pe gît sicrie cum face Vincey al nostru cu maşinile. Dar afacerea în sine este o afacere bună, o afacere statornici Nu rămîn niciodată fără clienţi
Şi apoi este un privilegiu, după părerea mea, un fel de a te educa. Vezi omenirea în ce are mai slab şi în ce are mai puternic. O vezi dezbărată de grijile ei zilnice, într-un moment în care nu se poate lua decît în serios, cînd are nevoie să se înveş-mînteze în puţină solemnitate şi ceremonie. Dar nu se cuvine ca un antreprenor funerar să devină prea solemn. De aceea o glumă nu e cu totul deplasată. Iată de ce spun: Vie Tucker, la dispoziţia dumneavoastră.
Nu e o afacere pe care să şi--o aleagă mulţi oameni. Trebuie să creşti în meseria asta, din tată-n fiu. E o chestiune de familie, aşa cum şi moartea face pai te din omenire, şi asta-i o mîn-gîiere. Continuitatea. Nu e ceea ce ai numi o ocupaţie căutată. Dar găseşti în ea satisfacţie şi mîndrie. Nu poţi conduce funeraliile fără mîndrie. Cînd păşeşti cu paşi lenţi, în faţa dricului, în haine negre, cu pălărie, cu mănuşi, nu poţi face asta ca şi cînd ţi-ai cere iertare. Trebuie să faci să se petreacă în momentul acela ceea ce aceia care au suferit pierderea doresc să se petreacă. Tu trebuie să faci ca lumea întreagă să se oprească şi să ia în seamă evenimentul. Există momente cînd un antreprenor de pompe funebre degajă mai multă strălucire decît un ciocan de sudură Dar nu poţi conduce nişte funeralii fără autoritate. Cînd, în faţa morţii, oamenii nu ştiu ce trebuie să facă, trebuie să le spună cineva, iar majoritatea nu mai deo-sebesc nici stînga de dreapta, nici unde-i înapoi de unde-i înainte, aşa stau lucrurile. La ceremonia lui Jack a fost ca la o mie altele, în clipa în care se trag perdelele şi începe să cînte muzica, nimeni nu ştie cînd să se întoarcă să plece. Nu e nimeni care să spună: „Spectacolul s-a terminat". Aşa era Raysy, lîngă Amy, în strana din faţă, chiar lîngă intervalul de trecere, privind drept înainte, iar eu mă duc la el şi îi ating braţul şi îi şoptesc la ureche, întocmai cum am şoptit în nu ştiu eîte urechi: „Poţi să pleci acum, Raysy. Or să te urmeze toţi. O să te urmeze Amy". Şi exact în momentul acela Ray Johnson,

cunoscut de cunoscuţii lui ca Norocosul, era ca plastilina în mîi-nile mele, ca un copil somnoros pe care îl trimiteam la culcare.
72
M-am uitat la Jack cum goleşte tăvile de carne, culegînd rămurelele de imitaţie de verdeaţă, apoi spălînd galantarul, lin, fără să se oprească, de parcă ar fi putut face toate astea cu ochii închişi, însă cu grijă şi cu hotărîre, pe îndelete, pentru că era o zi foarte călduroasă. Şi m-am gîndit: E devreme, şi e mult timp de cînd nu l-am mai văzut făcînd asta chiar el, de obicei o face băiatul acela, cel care nu ştie să deosebească muşchiu] de file şi nu e în stare să ţină minte nici un preţ. Poate că l-a concediat. Iar tenda asta în dungi roşii şi albe arată mai zdrenţăroasă, n-apucă sfîrşitul anului.
E un vechi obicei al meu, la sfîrşitul unei zile, să mă uit cum închid celelalte prăvălii. O prăvălie este ceva în care te poţi uita, de aceea e clădită în jurul unei vitrine. Poţi să vezi marfa şi poţi să-l priveşti' pe negustor, ca pe un peşte într-un acvariu, lucru care nu se aplică în cazul antreprenorilor de pompe funebre. O prăvălie de sicrie este singura în care nimeni nu simte nevoia să privească. Este aranjată în funcţie de asta, fără calambur. Perdele, ecrane. Nimeni nu vrea să vadă pe unul de la pompe funebre făcîndu-şi treaba
Aşa că stau unde am stat în atîtea seri liniştite, în spatele perdelei de dantelă late cît vitrina, deasupra jumătăţii de lam-briu opac. Este un obicei pe care meseria te face să-l dobîn-deşti. Secret, să vezi şi să nu fii văzut.
Trev e liber jumătate din zi, Dick este pe o furgonetă-plat-forma din Maidstone, iar restul echipajului a plecat acasă, după ce dricurile au fost parcate în spate, ceruite şi lustruite pentru mîine. Aşa că eram singur acolo. Adică mai era doar domnul Connolly, care îşi aştepta soţia să vină şi să-l vadă cum arată. L-am văzut pe Jack ieşind din măcelărie ca să ruleze tenda, cîteva rotiri de manivelă, apoi, întorcîndu-se înăuntru, apoi rea-părînd ca să închidă şi să tragă jos oblonul. Oblonul ăsta costă de bună seamă ceva parale, noroc că eu n-a trebuit să-mi bat niciodată capul cu el, pentru că n-am auzit să fi fost spart localul unui antreprenor ca mine în ultima vreme. Fără căutare şi în privinţa asta Deşi mă încumet să spun că în seiful meu sînt mai mulţi bani decît într-al lui Jack
73
Mă gîndesc: Acum o ia la dreapta, îşi pipăie buzunarele, se uită la ceas, face un semn de salut către Des de la curăţătoria chimică şi se îndreaptă spre Diligenta, unde pot foarte bine să-l găsesc peste o oră, o oră şi ceva, dacă Vera Connolly nu întîrzie. E o vreme care îţi face sete. Numai că îl văd pe Jack luînd-o spre marginea trotuarului şi privind peste drum, ca şi cînd m-ar fi putut vedea în spatele perdelei de dantelă, ca şi cînd i-aş fi făcut semn. După care a aşteptat să treacă maşinile şi a traversat, aşa că m-am retras iute în spate. Apoi l-am auzit bătînd la uşă.
A zis: „'Seara, Vie. Vii la Diligenta?" Ceea ce era ciudat, pentru că, fie că vrea să mă vadă la Diligenta, fie că nu, ştiu şi singur drumul într-acolo. Ştia că, atunci cînd mă duc acolo, o fac de obicei mai tîrziu, dat fiind că rareori îmi sfîrşesc ziua atît de repede ca el, la cinci şi jumătate punct.
Am zis: „Aveam de gînd să vin".
El a zis: „E o vreme care-ţi face sete. O zi frumoasă".
Am zis: „O zi frumoasă. Asta ai venit să-mi spui?"
A zis: „întîi iunie, Vie. Ştii ce zi e asta?"
M-am uitat la el. S-a uitat primprejur.
A zis: „Eşti singur pe-aici?"
Am dat din cap că da. Am zis: „De ce nu stai jos?" îmi aruncă o privire, nesigur, ca şi cînd n-ar fi limpede ca-n palmă că a venit cu un scop. dar se aşază, acolo unde îmi stau clienţii, unde cei cărora le-a murit cineva şed şi discută cerinţele lor. Apoi zice: „A sosit momentul, Vie. Intîi iunie. Am de gînd să vînd prăvălia".
Spune asta ca şi cînd ar mărturisi o crimă. Ca şi cînd a venit să-şi aranjeze propria lui înmormîntare.
Zic: „Bine, atunci hotărît lucru, vin să beau şi eu o halbă, văd că e ceva de sărbătorit. Faci tu cinste?"
Şi Jack se uită la mine, îngustîndu-şi ochii o clipă, ca şi cînd n-avea chef să fie luat peste picior, şi poate că şi eu sînt ca toţi ceilalţi. Zeflemitor.
Zice: „îţi spun ţie, Vie. Nimănui altcuiva. Nu încă".
Zic: „Mă simt onorat. N-o să scot o vorbă".
însă mă gîndesc: Dar care e marele secret, şi unde e ruşinea cea mare? Că are de gînd să se retragă la şaizeci şi opt de

ani, ceea ce, după socoteala multora, nu este înainte de vreme? Probabil faptul că a zis că o s-o ţină aşa pînă cade, dar n-a căzut, deşi a continuat. Că e pe cale să facă ceea ce chiar Vincey i-a spus că ar trebui să facă deja cu ani în urmă: să-şi taie pierderile înainte să-l taie ele pe el. Poate aici e poanta, că i-a zis Vincey. Şi mai este Amy care mai-mai că l-a lăsat baltă. Deşi Jack de bănuit n-a bănuit nici ce, nici cum.
Mă gîndesc: Ciudat lucru şi mîndria asta. îl umflă pe un om mic. dar asta nu-i nimic pe lîngă ce-i face unui om mare care se teme să nu pară mic.
Zice: „Oricum, ce e o măcelărie?"
Iar eu mă gîndesc: Tu spui asta, Jack, tu, pe a cărui faţă se citeşte că ea înseamnă totul şi că te doare să admiţi că e altfel? Altfel n-ai crede că e chiar aşa de mare tragedie să nu te mai speteşti în halul ăsta.
Mă gîndesc: Sus inima, Jack. Eu aşa ştiu, că măcelarii sînt întotdeauna ţipi voioşi, namile de oameni cu braţe mari şi zîrnbete largi, cum erai şi tu odată. Se presupune că eu sînt domnul Tristeţe. Una e să te retragi, alta e să te dai bătut. Şi numai natura meseriei mele mă ţine legat de ea, om de anii tăi, zăbovind la birou cînd aş putea preda totul băieţilor. Rămîn pentru că e vîrsta cînd majoritatea oamenilor încep să aibă nevoie de un antreprenor de pompe funebre, vîrsta văduviei, şi sînt convins că doamna Connolly o să aprecieze asta.
Zice: „Slănina nu e singurul lucru important în viaţă, nu?" dar parcă n-ar fi sigur care sînt celelalte lucruri. „Şi e corect faţă de Amy".
Zic: „I-ai spus?"
îşi înalţă ochii, surprins. „Stai o clipă, Vie, m-am hotărît abia acum cinci minute, spălînd tăvile."
M-am gîndit: A, asta seamănă mai bine cu Jack Dodds pe care îl cunosc eu. Iată că am fost martor, fără să-mi dau seama, la marea Hotărîre. Trebuie să existe ceva care te face să te uiţi unde te uiţi cînd te uiţi.
Zice: „Aşa că m-am gîndit că e mai bine să-i spun cuiva repede, mai bine îi spun repede lui Vie, altfel mă răzgîndesc înainte de a apuca să-i spun lui Amy".
Da, ăsta e Jack pe care îl ştiu.
74
75Zic: „Asta mă pune într-o situaţie jenantă, daca nu-i spui, nu-i aşa?"
Zice: „O să-i spun", indignat, dar faţa îi cade din nou, ca şi cînd încă nu şi-ar fi făcut bine socoteala cum să treacă puntea asta, ca şi cînd n-ar fi nimic mai greu pe lume decît să-i dai cuiva o veste bună.
Am la mine în birou un ceasornic vechi care ticăie neobosit. Mă ajută.
Zice: „Cu băieţii e în ordine, Vie?"
Mă gîndesc: Băieţii... amîndoi au trecut de patruzeci de ani. Dar aşa le zic eu: băieţi.
Zic: „Le dau tot timpul de lucru".
Jack se uită de jur-împrejur la biroul pustiu şi apoi la mine, de parcă ar vrea să spună: „Se pare că ei îţi dau ţie tot timpul de lucru. Vie". Dar eu ştiu ce înseamnă licărirea din ochii lui, am mai văzut-o şi altădată, înseamnă: Pentru tine e uşor, Vie, să renunţi, să te laşi. Avîndu-i pe Dick şi pe Trev. Firma, oricum, continuă. Ar fi uşor şi pentru mine.
Gîndul lui e la Vince.
Ei, Jack, în privinţa asta ţi-ai pierdut şansele. N-ai nici măcar o mînă de ajutor.
Zice: „Ştii ce zi e astăzi? întîi iunie".
Dau din cap.
Zice: „Ziua de naştere a lui June. A cincizecea zi de naştere, întîi iunie 1939. Ştii unde este Amy în momentul ăsta?"
Zic: „în vizită la June".
Aprobă din cap, apoi se uită la mîinile lui. „N-a spus nimic, dar ştiu la ce se gîndea. Că aş putea face o excepţie. Cincizeci de ani e ori o ocazie specială ori nu. O şansă să fac ceea ce n-am făcut niciodată. Mi-a zis: «Mă duc s-o văd pe June. Este ziua mea normală de vizită, dar astăzi e ceva deosebit, nu?» A zis: «I-am cumpărat un dar, o brăţară». N-a mai fost nevoie să adauge nimic, doar stătea şi se uita Nu renunţă. Aşa că i-am spus: «O să văd, o să văd». Mi-a fost tare, tare greu, Vie, chiar şi numai să spun asta."
Mă gîndesc: Ce ţi-o fi fost atît de greu?
„Am spus că aş putea să închid prăvălia mai devreme, poate, şi să te întîlnesc acolo. Amy a zis: «Eşti sigur că ştii

unde este?» N-am spus nimic precis, dar era ca o promisiune. Numai că, atunci cînd a venit momentul, acum jumătate de oră, mi-am dat seama că nu pot face asta, că nu mă pot schimba, nu aşa Cincizeci de ani. June nu ştie cîţi ani are, vezi bine. June nu ştie la ce serveşte o brăţară. Aşa că m-am gîndit: Pot să mă schimb în alt fel. Amy n-o să mă vadă apărînd la spitalul acela, dar pot avea ceva să-i spun. Ceva care să compenseze".
Mă gîndesc: Ai putea să Ie faci pe amîndouă.
Zice: „Amy nu renunţă".
Mă gîndesc: Cine vorbeşte?
Zice: „June n-o să se schimbe niciodată. E încă un prunc, un prunc de cincizeci de ani. Dar poate eu pot".
Nu mă gîndesc la nimic.
Se uită la mine şi la gîndul că eu nu mă gîndesc la nimic. Se uită iarăşi împrejur, la birou, nedumerit, ca şi cînd aproape ar fi uitat unde este şi că eu sînt Vie Tucker, antreprenor de pompe funebre şi nu preotul parohiei.
Face semn cu capul către uşa din spatele oficiului. Zice: „Ai ceva înăuntru?" Eterna întrebare.
Zic: „Numai pe ăsta singur".
Şi aproape că îl văd amintindu-şi de data cînd eu am fost cel care am traversat strada în grabă pînă la el. Pe atunci lucram singur, nu aveam personal şi s-a nimerit să am două cadavre deodată, iar de unul dintre ele trebuia să mă ocup în mare grabă. Părea să fie o treabă pentru două persoane. Şi era şi atunci o zi călduroasă. M-am gîndit deci la Jack, care era vizavi. M-am gîndit: Poate un măcelar ar fi de folos. Am zis: „Jack, poţi să-mi faci un serviciu?" Am fost nevoit să-l duc roată, în spatele prăvăliei, să-i explic, de teamă să nu mă audă vreun client. S-a uitat la mine şi a zis: „Nici o problemă, Vie", ca şi cînd l-aş fi rugat să mă ajute să mut o mobilă. A zis: „O să am nevoie de ăsta?" ştergîndu-şi mîinile de şorţ. Am traversat din nou şi i-am spus înainte să intrăm: „Eşti sigur că poţi?", iar el îmi zice, tăios, „Am mai văzut leşuri". M-am gîndit: Am văzut şi eu destule, n-ai fost numai tu la război. 77Căpăţîni plutind în ulei. Am zis: „Da, însă nu femei". Dar nu i s-a clintit un fir de păr, nici n-a clipit, ca şi cînd o femeie de şaptezeci şi patru de ani care a murit traversînd strada nu s-ar fi deosebit cu nimic de o halcă de vită. I-am spus: „Mulţumesc, Jack. Nu oricine ar fi fost în stare". A zis: „Oricînd şi altădată, Vie. Nu sînt oricine".
Şi cînd s-a prezentat fiul mai mare al răposatei m-am gîn-dit: Habar n-ai că mămica ta a fost aranjată de măcelarul de peste drum.
Presupun că vă aşteptaţi ca un măcelar să nu simtă scîrbă, poate că vi se pare normal ca un om ca Jack să nu dea înapoi de la aşa ceva Numai că lui Jack Dodds i-a fost totdeauna peste puteri să se ducă să-şi vadă fata. Carne din carnea lui.
Zic: „Numai pe ăsta singur. Aştept pe cineva care vine să-l vadă cum arată".
Zice: „Atunci mai bine o întind". Dar nu se clinteşte. „Presupun că omul se poate schimba chiar şi în ceasul al doisprezecelea".
Se uită la mine, şi eu mă uit la el, ca şi cînd i-aş lua măsura. Mă gîndesc la Amy ducîndu-se s-o vadă pe June. Ca doamna Connolly.
Zic: „Eşti sigur că o să-i spui lui Amy? Acum sînt martorul tău, Jack".
Mă gîndesc: Am fost martor, în toată puterea cuvtntului. Să-i spun, oare?
„O să-i spun", zice, ca şi cînd ar mai avea o scamatorie în mînecă. „Dacă nu, poţi păstra asta." Şi îşi scotoceşte buzunarul şi scoate un vraf de bancnote mototolite. Nu părea să fi fost mult peste cincizeci de lire.
„încasările zilei", zice. „Garanţie dublă. Cuvîntul meu şi banii mei. Acuma vezi dacă-mi mai pot permite să păstrez în continuare prăvălia"
împinge maldărul de bancnote spre mine. Nu refuz să le iau.
Apoi zice: „Ştii, Vie, ce voiam cîndva să mă fac?"
Mă uit la el.
„Medic."
Da, e o afacere bună.

Titlu RAY

ZiC: „AŞ AVEA CHEF să văd piramidele".
El zice: „Aş avea chef să vizitez cea mai apropiată prăvălie cu fete bune".
Jack e cel dinţii care mi-a spus Norocosul. Nu avea încă legătură cu caii, asta a venit mai tîrziu.

A zis: „Avantajul e de partea celor mărunţei, norocul e de partea celor mărunţei, sper că înţelegi asta. Sînt o ţintă mai mică pentru duşman, au mai puţin de cărat prin blestemăţia asta de puţ. Fii însă atent, asta nu mă lipseşte de avantajul meu. Pot să te fac praf cînd poftesc. Sper că înţelegi asta"
Apoi a zîmbit. şi-a întins mîna, a strîns-o o clipă, rînjind, apoi a deschis-o din nou.
„Jack Dodds."
Am zis: „Ray Johnson".
A zis: „Salut, Ray. Salut, Norocosule. Totuşi, cum ai ajuns atît de mic? Cine te-a făcut să intri la apă?"
O făcea din amabilitate, aşa cred. Voia să mă facă să mă simt mai în largul meu, ţinînd seama de faptul că eu fusesem mobilizat abia atunci şi el avea deja şase luni. Dar n-a dat peste mine la nimereală. Cred că a hotărît, dintr-un motiv care mie mi-a scăpat, să mă aleagă. Toată chestia asta cu norocul era apă de ploaie. Dar dacă spui ceva şi crezi în ce spui şi eşti îndeajuns de convins atunci, uneori, lucrul se adevereşte. La fel ca atunci cînd alegi un cal ca să pariezi pe el. Nu e noroc, este încredere. Iar încrederea este ceva de care aş spune că, exceptînd treaba destul de rafinată de a paria pe un cal, Ray Johnson n-a prea avut parte. Din perspectiva lui Jack însă, cred că am fost ca un cal. M-a ales. Şi aşa am ajuns Norocosul Johnson.
78
79A zis: „De unde eşti de loc, Ray?"
Am zis: „Bermondsey".
A zis: „Nu se poate!"
Şi bănuiesc că asta a aranjat lucrurile definitiv.
Am zis: „Ştii unde vine strada Valetta? Ştii unde e depozitul negustorului de fier vechi Frank Johnson?"
A zis: „Ştii măcelăria Dodds de pe Spring Road? Pariez că mama ta cumpără carne de acolo".
Nu i-am spus că nu am mamă. Cred că asta l-ar fi făcut să se mai gîndească dacă sînt norocos sau nu.
A zis: „Cel mai grozav se prăjeşte carnea din Bermondsey. Şi dacă tot vorbim de carne prăjită, cred că poţi să spui că sîntem la fel de în siguranţă aici ca şi acolo".
Zicea că, norocos fiind eu, voia să mă ţină în preajma lui, dar era de fapt invers. Jack era garanţia mea. Chestia nu era că eu eram mic şi gloanţele nu mă nimereau, ci că el era mare, mare cît un zid, cît o stîncă. Iar gloanţele oricum nu-l nimereau, nu-l nimereau pe el aşa că nu mă nimereau nici pe mine, în afară de acea singură dată. Era că un om mic trebuie să aibă pe cineva să-l susţină, cum zicea bătrînul meu că eu am minte şi trebuie s-o folosesc. Nu mi-am dat niciodată seama că am minte pînă n-a apărut Jack să-mi facă reclamă cu asta. „Uite, ăsta e Ray şi pe Ray îl duce capul, să ştii." Doar într-un singur fel îmi dădeam seama de asta, şi anume lipindu-mă de Jack.
M-am gîndit. Stai pe lîngă omul ăsta şi o să-ţi fie bine, stai pe lîngă el şi o să scapi teafăr din război.
Mi-a dat o ţigară.
A zis: „Ştii ceva, Ray, putem să ne lipsim de piramide". Apoi a scos din portofel o carte de vizită mototolită, cu o adresă mîzgălită pe ea „Un prieten mi-a dat asta O recomandare personala"
Am zis: „Poate aş putea..."
A zis: „Piramidele sînt morminte, nu-i aşa Ray. Piramidele sînt pentru morţi, în timp ce de tîrfe ai nevoie".
După care a mai scos ceva din buzunarul de la piept şi mi l-a împins peste masă. A zis: „A venit ziua să fii drăguţ cu scula ta".
Am zis: „Poate..."
A zis: „Ce-i cu tine? N-a trecut destul de cînd nu ţi-ai văzut doamna?"
I-am spus că nu am doamnă.
A zis: „Ei, şi-atunci?". Apoi a spus, suflînd un nor mare de fum, a spus ca şi cînd ăsta era cel mai important lucru pentru el: „Eu am". Şi a mai scos ceva din portofel şi mi l-a înmînat.
M-am uitat şi m-am gîndit: Aş vrea şi eu una Aş vrea şi eu una ca asta
M-am uitat la el şi s-a uitat şi el Ia mine ca şi cînd n-ar fi • observat întrebarea din privirea mea sau nu avea de gînd să răspundă Ia ea
A zis: „Alte locuri, alte reguli, eh?"
Am zis: „Norocos om", dîndu-i înapoi fotografia
A zis: „Nu, norocos eşti tu, ai uitat? Bea".
Apoi m-a condus afară, în zgomot, în lumina puternică şi în duhoare, iar eu nu i-am spus - nu eram chiar atît de tont -„N-am fost în viaţa mea într-un... Niciodată". Cel mai aproape de aşa ceva am fost cînd Lily Poster m-a îmbrîncit în adăpostul antiaerian, pe vremea cînd singurele raiduri aeriene de care

avusesem parte erau cele dinlăuntrul meu. Mi-am vîrît mîna în chiloţii ei, ca şi cînd aş fi scotocit într-o sacoşă cu de toate în ea, dar ea mi-a zis: „Nu te las să intri". Iar eu am terminat atît de repede şi de subit încît i-am murdărit fusta; e greu pentru o fată să explice ce i s-a întîmplat Aşa că mi-am stricat şansele ca lucrurile să se repete, şi asta a fost tot.
Dar, în timp ce ne descotoroseam de vînzători şi de cerşetori, Jack mi-a zis: „Ştii ce, Raysy, o să mergem după aia să vedem piramidele". Aşa că poate şi-a dat seama
Şi aşa se face că există o fotografie cu Jack şi cu mine, făcută în după-amiaza aceea, călare pe o cămilă, cu piramidele în spatele nostru. Nici vorbă că există mii şi mii de fotografii ale unor foşti soldaţi trimişi în campanie în deşert şezînd pe cămile şi cu piramidele ca fundal, dar în asta eram Jack şi cu mine. Şi cămila aceea mi-a dat prilejul, singurul pe care l-am avut, de a fi într-un fel un jockey. Jack mi-a zis: „Eşti sigur că poţi?" Am zis: „E în regulă, am mînat calul de la căruţa bătrînului meu". Jack a zis: „Te cred, da' asta-i cămilă, nu-i un cal de căruţă". Ultimul lucru la care te-ai fi gîndit este că pe
80
81Jack îl poate îngrijora o cămilă. I-am zis: „Ai încredere în mine", iar el a zis: „Am, că n-am de ales".
Şi iată-ne sus pe cămilă, în rama de alamă de pe bufetul lui Jack, lîngă vasul cu fructe. Eu, gata să plesnesc de rîs. Jack se căzneşte să rîdă şi el. Cămila, nici urmă de zîmbet Şi Amy n-a aflat nici pînă acum ce făceam noi doar cu cîteva ore înainte ca fotografia să fie făcută. „Al doilea călărit pe ziua de azi, ce zici, Raysy?" Şi era tocmai ziua cînd am văzut-o pentru prima oară pe Amy, în fotografie.
Am zis: „Orice-ai zice, e uluitor, nu, Jack?" Egiptul antic. O adevărată privelişte. A zis: „O să mai ai parte de tot soiul de privelişti".
Şi aşa a şi fost, am avut ce vedea, şi el şi eu. Se nimerea că eu lucram la asigurări, iar Jack la măcelărie. Pare uimitor acum, parcă ar fi o istorie antică, faptul că am fost cîndva acolo, cu Jack, în deşert. Că am înaintat cu Jack din Egipt în Libia şi ne-am retras împreună în Egipt şi am înaintat din nou în Libia. Un omuleţ ca mine înlăuntrul istoriei mari. Şi pe undeva în acelaşi deşert Lenny Ţaţe înainta şi se retrăgea, dar nu l-am cunoscut pe atunci. Iar Micky Dennis a fost ucis la Belhamed şi Bill Kennedy la Matruh, şi Jack a zis că nu e corect ca un faraon sa dispună de o piramidă întreagă în timp ce o bună jumătate din Bill nu era nici măcar în mormîntul acela. Apoi mereu înainte, spre Tripoli, şi nici o zgîrietură. Numai de data aceea. Şi nu eu am fost cel lovit, ci Jack. I-a atins umărul sting şi a explodat după ce a trecut peste propriul meu cap. Dar el n-a încetat niciodată să spună că daca n-aş fi fost eu acolo, să-l trag jos de pe sacii aceia de nisip, ar fi păţit-o mai rău. Ar fi fost ca Bill Kennedy. O dîră de ceva în cuprinsul morţii.
I-am văzut rana cînd zăcea la spital, după operaţie. Rana cea nouă în dreptul stomacului şi cea veche la umăr.
Vezi asta, Surioară? Vino niţel mai aproape. M-am procopsit cu ea în Africa de Nord. Dacă n-ar fi fost Norocosul ăsta acolo, n-aş fi eu acum aici.
Mi-a zis: „Tu alegi primul, Ray. Cu condiţia să nu o alegi pe cea din dreapta, aia cu ţîţele mari".
Dar nu era deloc uşor: nu văzusem niciodată înainte cinci fete laolaltă, aplecate peste un balcon de lemn, neavînd pe ele decît cîteva mărgele şi danteluţe. Ca şi cum te-ai fi uitat Ia un şir de buşeuri cu glazură Şi toate chicotind.
Am zis: „Uite-le că rîd, Jack".
El a zis: „Ce-i fi vrînd, să plîngă?"
Aşa că am ales-o pe cea mai mică. Fără să-mi spun de ce, dar s-a dovedit a fi o alegere bună. Desigur, aveam nevoie de cineva care să-mi arate cum să fac ceea ce nu mai făcusem niciodată pînă atunci, pentru ca data viitoare s-o pot face fără ajutor şi de cineva care să nu vorbească despre asta. Chiar dacă Jack, oricum, bănuia. Pun pariu că îşi dăduse seama.
„Ai ales bine, Ray. Mărimea ta."
Şi cînd m-a dus în cămăruţă - cam cinsprezece muşte şi aţi va. litri de parfum - problema nu stătea atît în ce era de făcut cît în ce era de spus, „Vrei să mă lingi?" m-a întrebat, şi eu ce era să spun? Asta era după ce se despuiase de tot, apoi s-a întors, şi-a unduit fundul şi s-a întors din nou cu faţa, ţopăind. Eu îmi scosesem limba pe jumătate, ca şi cînd aş fi fost la doctor, dar m-am gîndit: Vrea să spună nu „lingi" ci „placi", „mă placi" voia să spună. Deşi era greu de hotărît. Sau cînd, după ce mi-am împroşcat zeama, iute ca o scuipătură, aceeaşi problemă ca şi cu Lily Poster, dar cel puţin de data asta am făcut-o înăuntru, cel puţin am tras la ţintă, şi m-am ridicat să plec, trăgîndu-mi pantalonii kaki, crezînd că asta era tot, scurt şi dulce, mai bine să nu zăboveşti, ea mi-a zis: „Ai zece ininuţi. Uită la ceas. Amic tău ce crede, tu pleci acum?"
Şi cînd ne-am întors pe balcon, Jack era cel care era deja acolo, aşteptînd rezemat de balcon, fumînd, spunîndu-le celorlalte fete, care chicoteau şi acum, lucruri pe care nu le înţelegeau şi pălăvrăgind cu doi genişti care se ciorovăiau cu madama, jos în curte, în speranţa că o să le facă un preţ mai bun.

Zice Jack: „Ei, cum a fostj Ray? Doamna Yashmak era gata să vină şi să vă despartă".
Dar n-a trebuit să răspund, pentru că fata era chiar în spatele meu şi a răspuns ea. Zice: „Foarte bun, foarte bun. Om mic, cucoş mare".
82
83Jack zice: „Cucoş? *Cmos!"* Şi toţi încep să rîdă, iar eu mă fac roşu ca bulionul.
„Cucoş?" Jack rîde şi fetele chicotesc şi geniştii din curte se uită în sus şi rîd şi ei, şi ne aflăm în Cairo, în Egipt, în Africa, în mijlocul războiului.
„Bine, Raysy, se pare că unii au parte de toate calităţile."
Inclusiv norocul.

Titlu VINCE

AŞA CĂ AM POCNIT-O. Am pocnit-o pe Sally Ţaţe.
Pentru că am zis: „Ştii de unde vin pe lume copiii?" iar ea mi-a răspuns: „Nu". I-am zis: „Eu ştiu'".
După care n-am mai zis nimic, aşa că ea a zis: „Bine, spune-mi, spune-mi de unde vin copiii". Aşa că i-am zis: „Din sămînţă de hamei. Vin din sămînţă de hamei", iar ea se uita la mine de parcă i-ar fi venit să rîdă.
M-a întrebat: „Cum adică din sămînţă de hamei?"
I-am spus că nu eram prea sigur, dar ele sînt cauza Trebuie să faci ceva cu ele, ceva care se numeşte „să treci hopul cînd eşti la cules de seminţe de hamei".
Se uita la mine cu rîsul acela pe faţă, ca şi cînd ar fi ştiut foarte bine cum se fac copiii. Cred că de la ea a început gluma Nu trebuie să-ţi împărtăşeşti niciodată secretele. O glumă mică pusă peste gluma cea mare, şi aşa rămîne. De aceea Lenny zicea, cu ani mai tîrziu: „încă o bere, Vince, mai ia nişte suc de făcut copii".
Dar nu pentru asta o întrebam, ori îi spuneam. Nu era vorba despre seminţe de hamei, nici de cum ajungeai să le culegi, era vorba *cine* face asta Probloma era cine le culegea.
Aşa că după aceea i-am spus ce anume voiam să spun. Nu Jack şi cu Amy au cules hameiul meu, ei au cules hameiul altcuiva. Se numea June. Aşa că era adevărat ce ziceau ceilalţi copii, cei pe care îi pocneam. *Vincey are o soră.* Dar nici mă-
84
car nu era adevărat, pentru că seminţele mele de hamei au fost culese de altcineva, ele au fost culese de...
Iar ea a spus că ştie, că ştie deja
Aşa că am pocnit-o. Nu mă lua în rîs, dar am pocnit-o aşa curn îi pocneam şi pe ceilalţi copii.
Şi nu mă puteam opri să-i pocnesc pe ceilalţi copii, am continuat s-o fac, mai des şi mai dur. Pentru că acum ştiam că era adevărat ceea ce spuneau ei, şi totodată nu era adevărat. Pentru că nu era sora mea *June nu e sora mea, eu nu am nici o soră.* Şi deşi era adevărat că nu era sora mea, pocneam şi mai tare din cauza ei, pocneam în contul ei, pentru că ea nu avea cum să-i pocnească ea însăşi. Pentru că înainte, cînd nu ştiam nimic despre June, nu trebuia ;a pocnesc pe nimeni în contul ei, mă mulţumeam să pocnesc.
Mă gîndeam: E ceva ce pot să fac pentru ea. Pentru că, deşi nu era sora mea, consideram ca, într-un fel, eram ca şi ea Nu ca ea, cum se spunea, neîntreagă la minte, dar ca ea pentru că fusesem amîndoi victima unei păcăleli. Aşa că pocneam.
îi pocneam pe băieţi, îl pocneam pe Alex Clarke, îl pocneam pe Freddy Newman. Pe fete nu le pocneam, cu excepţia lui Sally. Nu-i voie să pocneşti fetele, ele sînt altceva Dar şi ele ştiu să pocnească, nu sînt chiar atît de diferite. Deci cînd una, sau două, sau toată banda se pornea împotriva mea, spunînd ce spuneau şi băieţii, numai că uneori mai urît decît ei, nu le poceam, doar le ziceam: „Arătaţi-ne chiloţii".
Acesta era momentul cînd Sally li se alătura, am observat asta, cînd lucrurile deveneau ca un joc, cînd începeau să ţopăie ca apucatele, să dănţuiască şi să sară într-un picior în faţa mea: „Uite, Vince! Hop! Hop! Hop! Hop-şi-aşa!", încercînd să mă ducă spre punctul de unde să nu mai fiu în stare să le pocnesc.
Pentru că pînă atunci păstrase distanţa, nu vorbeam unul cu altul. Pentru că o pocnisem.
Dar ea nu s-a mulţumit să-şi ridice repede fusta şi să scape cu fuga chiuind şi ţipînd cum făceau celelalte şi apoi să se strecoare la loc ca s-o ia de la capăt Mi-a zis: „Vino cu mine, Vince". Ne căutam

drumul prin terenul unde căzuse bomba, prin buruieni şi cărămizi şi molozuri şi pînă atunci nu mă gîndisem ce era un teren bombardat, pentru mine era doar un
85cuvînt. Apoi s-a oprit şi a stat să se uite la mine şi şi-a ridicat fusta cu amîndouă mîiîiile încît tivul îi atingea nasul, ca un văl. Şi interesanţi nu erau atît chiloţii ei, de culoare albastru închis, cît faptul că stătea acolo în faţa mea cu fusta ridicată de parcă mi-ar fi desfăşurat o faţă de masă gata să fie inspectată. Iar eu i-am zis: „Arată-mi gaura pe unde faci pipi".
Acuma însă Sally îşi schimbase atitudinea
A zis: „Nu." Iar eu i-am zis: „Sau te pocnesc". Iar ea mi-a zis: „Dacă mi-o arăţi pe a ta'4.
I-arn zis: „Eu n-arn o gaură pentru pipi, eu am o puţică".
Ea a zis: „Faci pipi prin ea?" Iar eu n-am zis nimic şi ea a zis: „Ei?"
Faţa ei era mare şi serioasă. M-am gîndit: Nu arată acum ca o fată, e ca o femeie, cu viaţă de femeie.
Atunci mi-am ridicat un crac al şortului, iute, preţ de jumătate de secundă, dar ea a zis: „încă o dată", poruncitor. S-a uitat, apoi a pus mîna pe ea. A pus mîna pe ea şi a pipăit-o, ca şi cînd ar fi pipăit ceva pe care ar avea de gînd să-l cumpere, o roşie sau ceva de genul ăsta, o marfă ca acelea pe care le vindea taică-său. Nu Mă Stoarce Pînă Nu Mă Iei.
Aşa că am pocnit-o.
Era singura fată pe care ani pocnit-o. Cred că îşi dădea seama că era tratată altfel. Pe băieţi îi pocneam însă fără să aleg. L-am pocnit pe Terry Spencer. L-am pocnit pe Dave Croft. Aşa că directorul mă convoacă pentru o discuţie. I se spunea domnul Snow şi era un om care respira greu şi încet, pe nas. de cîte ori se enerva, încît îl poreclisem Fornăilă. Cred că nu-i venea prea uşor dacă ştia că eu ştiam ce ştiam. Şi cred că ştia. Mi-a zis: „Poţi să-mi spui sensul cuvîntuiui «bătăuş»?" Cînd eşti la vîrsta asta sînt o mulţime de lucruri pentru care nu poţi găsi cuvinte, dar ceea ce l-arrt întrebat pe director, într-un fel sau altul, după ce a fornăit niţel, a fost dacă poate să-mi spună înţelesul cuvîntuiui „orfan".
Şi aş zice că întrebarea asta a mea a fost un răspuns bun, unul dintre cele mai bune pe care !e-am dat vreodată.
Prin urmare directorul se lasă la loc în fotoliul lui şi fornăie şi îşi învîrteşte stiloul. Cînd am intrat să-l văd pe chirurgul acela al lui Jack m~am gîndit la domnul Snow. Viaţa e un
86
proces care te obligă să te ţii pe picioare în faţa unor ţipi care ar vrea să te vadă tîrîndu-te în patru labe.
Directorul zice: „Ce vrei să te faci, Vince? Ce o să fii în viaţă?"
Mă gîndesc: Iată o întrebare neroadă, doar deja sînt ceva Se uită la mine, învîrtindu-şi stiloul îq mîna. Necazul este că, din capul locului, nu sînt sigur nici măcar de ce sînt. Aşadar nu spun nimic, sînt doar în încurcătură, iar el vede asta. De afară, se aud copiii jucîndu-se în recreaţie. Mi-ar plăcea să fiu Gary Cooper, dar nu pot. Mi-ar plăcea să fiu tot felul de persoane, mi-ar plăcea să fiu chiar domnul Snow punînd în încurcătură alt sărman băieţel, dar nu pot, pentru că sînt eu. Mă gîndesc: Cam aşa trebuie să se simtă June. Sînt toate persoanele astea în jurul ei care nu sînt ca June, pentru că ea e altfel, iar dacă June e în stare să gîndească cît de cît cred că se gîndeşte: Nu vreau să fiu ca mine, aş vrea să fiu ca ei, însă nu pot, nu pot, nu pot.
Dar poate June nu gîndeşte deloc, capul ei e gol de orice gînd şi să presupunem pe de altă parte că vrei să fii ceva care nu seamănă cu nimic. Să presupunem că vrei să fii arborele motor al unei maşini.
Ei spun că o bombă zburătoare i-a omorît pe toţi ai mei, iar eu am avut norocul să scap.
Domnul Snow spune: „Eu te întreb ce anume vrei *să faci* în viaţă" Zîmbeşte ca un om care sincer nu vrea să te necăjească. „Ce meserie vrei să-ţi alegi?"
Iar eu le văd pe toate atîrnînd dinaintea mea, înşirate ca pe un raft, toate meseriile, spoitor de cazane, croitor, soldat, iar tu trebuie să alegi una şi după aceea eşti obligat toată viaţa să pretinzi că asta e ceea ce *eşti.* Deci meseriile nu se deosebesc în realitate prin nimic de accidentele la naştere. Nu cunoşteam pe atunci expresia asta, dar am învăţat-o mai tîrziu. E o expresie foarte bună.
Mă gîndesc. Vrea să spun „măcelar", dar n-o să spun asta. N-o să spun „măcelar".
I-am zis lui Amy: „la-mă s-o văd, ia-mă s-o văd pe June". Am făcut ceva pe care *el* nu l-a făcut niciodată, chiar dacă am făcut-o o singură dată. *Vince are o soră mai mică, faţa i-e ca o băşică.* Şi Amy e cea care mi-a spus că el n-a vrut să-mi spună
87niciodată, absolut niciodată Deşi cum îşi închipuia că o să mă prostească la nesffrşit nu-mî pot da seama Amy mi-a spus că June era un accident, un accident de naştere. Prin asta nu înţelegea felul în care s-a dovedit a fi June, ci înţelegea că n-au vrut niciodată s-o aibă.
Prin urmare, June era accidentul lor, iar eu eram alegerea lor, spoitor, croitor.
Domnul Snow îmi zice: „Hai, spune, cum te vezi pe tine?"

Se uită la mine, ştiind bine că am un singur lucru de răspuns. Se aude soneria de sfîrşitul recreaţiei şi odaia se umple de o linişte ca de vată, se aude doar respiraţia lui. Mă gîndesc că, dacă morţii mă pot vedea, ei se uită la mine neapărat în asemenea clipe.
Nimeni n-a sărutat-o, nimeni n-a căutat-o.
Nu spun nimic şi poate îşi dă seama că ceea ce-aş dori ar fi să-l pocnesc.
Atunci spun: „Ce mi-ar plăcea să fac, domnule, ce mi-ar plăcea mie să fiu e culegător de seminţe de hamei".

Titlu RAY

ERA GLASUL LUI AMY, dar mi s-a părut că aud, timp de o clipă, glasul lui Carol.
A zis: „Nu pot să facă nimic, Ray". Am auzit curajul şi înfruntarea din glasul ei, erau ca ale lui Carol. Amy mi-a zis că Jack nu şi-a revenit încă pe deplin după operaţie şi că Strickland n-o să-i spună pînă nu-şi revine. I-a spus însă ei, şi lui Vince, răspicat şi pe şleau. Nu-i nimic de făcut L-a tăiat numai ca să-l coasă la Ioc, din nou. Apoi, în timp ce era acolo, la patul lui, după operaţie, şi-a revenit pentru cîteva clipe, iar ea n-a spus nimic şi el n-a întrebat, doar s-a uitat la ea şi n-a zis decît atît :„Vreau să-l văd pe Norocosul".
Am întrebat-o: „Crezi că ştie?" Voiam să spun: crezi că ştie că gata, s-a terminat? Dar m-am gîndit, şi poate şi Amy se gîndea la acelaşi lucru, cum poţi s-o iei într-alt fel, şi poate de
88
aceea voia să mă vadă, în fond de ce sînt chemaţi oamenii la patul bolnavilor? Urma oricum să mă duc să-l văd aproape zilnic, dar acum el era cel care cerea: „Vreau să-l văd pe Norocosul". Ceea ce nu ştii nu doare, dar e altceva cînd cineva e pe moarte, pentru că în asemenea situaţie nu poţi să spui: cu cît spui mai puţin cu atît mai degrabă o dregi, pentru că nu mai există un mai devreme şi un mai tîrziu şi nici măcar nu mai ai şansa să spui sau să nu spui ceva.
Probabil la asta se gîndea şi ea, de vreme ce n-a mai scos o vorba şi a rămas fără glas.
Aşa că i-am zis: „Nu crezi că se gîndeşte să mă cheme pentru că mi se spune Norocosul...?"
Ai scos o tîmpenie.
Apoi Amy a izbucnit în plîns. Aud zgomotul oamenilor pe coridoare. Am zis: „Vrei... să stea cineva cu tine?"
A zis: „Nu-i nevoie. Sînt la mine Vince şi cu Mandy. Or să rămînă peste noapte".
Am zis: „Mîine la prima oră o să fiu acolo. Imediai ce-i lasă să intre pe vizitatori".
Apoi a zis: „Cu bine, Ray", ca şi cînd ar fi plecat într-o călătorie, lungă ca şi cînd n-aveam s-o mai văd vreodată, oricum, nu pe aceeaşi Amy. Numai că acela care pleca era Jack., nu Amy, şi în clipa aceea vocea ei a sunat ca vocea lui Carol.
Vorbesc serios, Ray, nu mă mai întorc. Mă auzi? Nu mă mai întorc.
Nu putea să mi-o spună în faţă.
Am apăsat receptorul pe ureche ca şi cînd n-aş fi auzit-o ca lumea şi mi-am amintit cînd a sunat Sue pentru întîia oară de la Sydney şi eu mi-am vîrît capul între umeri, ca s-aud mai bine, cum îţi închipui că trebuie să faci cînd cineva îţi vorbeşte de la celălalt capăt al lumii, dar glasul lui Sue suna ca şi cînd ar fi fost imediat după colţul străzii. Am zis: „Te aud, scumpa mea, ca şi cînd ai fi aici, după primul colţ". Iar acum glasul lui Carol suna ca şi cînd ar fi fost la celălalt capăt al lumii, dar eu ştiam de unde telefonează.
Nu de la Sydney, de la Sydenham.
89Af-am /;«;»/ sa-// *spun în faţă, dar îţi spun acuma.*
Eu însă puteam să-i văd chipul, puteam să i-l văd prin telefon, încercînd să spună ultimele ei cuvinte pentru mine. l-l văd şi acum.
Sînt cu el, Ray, Sînt cu el acum şi nu mă mai întorc. Rămîi cu bine, Ray.
N-am spus: „Rămîi cu bine, Carol". Rămîi cu bine, doamnă Johnson. Nu i-am dat satisfacţia asta, nici mie asemenea ruşine. Asta a fost tot, un ieftin „întoarce-te" din partea mea, însă nu i-am spus niciodată rămas-bun. Am pus receptorul în furcă. Am stat în tăcerea înserării. M-am gîndit: N-o să mă duc la Diligenta, nu pot să mă duc la Diligenta. Nu mi-o puteam imagina cu un alt bărbat, chiar aşa, ştiind că are pe unul. Barry Stokes. O prostie tot atît de mare ca imaginîndu-mă pe mine cu... Dar dacă tot trebuia să aibă alt bărbat, măcar să-şi fi găsit un tip bogat, sau an tip arătos sau măcar un tip bun la aşternut, dacă de asta era vorba Dar nu pe administratorul adjunct al unui centru de utilaj casnic unde ea lucra cu jumătate de r.orrnă.

Dacă aş fi fost un altfel de bărbat, n-aş fi stat acolo, în întunericul care se lasă, fără să mă deranjez să aprind luminile, ca şi cînd, dacă aş sta foarte liniştit aş putea să mă sting cu totul. Un altfel de bărbat ar fi început să tragă picioare într-un dulap sau în două, ori să măture toate bibelourile de pe poliţa căminului cu un singur gest al mîinii. Un altfel de bărbat şi-ar fi pus haina şi s-ar fi dus direct unde era ea şi, dacă era nevoie, ar fi spart uşa şi apoi ar fi pocit faţa tipului.
Doar ca nu sînt un alt bărbat, sînt un biet amărît.
M-am gîndit: întîi fiica mea îşi ia catrafusele şi se cară la Sydney şi încetează să mai scrie, acum nevastă-mea o şterge definitiv. Şi mi se spune Norocosul.
M-am gîndit: Nu ţi-e de prea mare folos să fi fost la bătălia de la El Alamein.
Un alt bărbat s-ar fi purtat altfel. Eu ce-am făcut? Am rămas acolo, în întuneric, nemişcat, neclintit, pînă cînd m-am trezit făcut covrig cu toate hainele pe mine şi era ;ase dimineaţa. M-arn ridicat şi m-am spălat şi m-am bărbierit şi mi-am schimbat hainele şi mi-am prăjit două felii de pîine, şi mi-am
făcut un ceai ca şi cînd nu m-aş fi gîndit la nimic. Am spălat vasele din chiuvetă. Am verificat ce am în portofel şi mi-am pus cîteva lucruri într-o sacoşă. Apoi m-am dus la depozit, unde vechiul grajd a fost transformat de Charlie Dixon într-o magazie. Pe drum am cumpărat „Viata sportului" şi o cutie de Player's şi m-am gîndit: sînt viu în această miercuri dimineaţă. Era către sfîrşitul lui aprilie. Am băgat câmpenii în marşarier şi am şters praful de pe parbriz, cu motorul mergînd. M-am uitat la cauciucuri şi m-am gîndit să arunc o privire la motor, dar de ce să-mi fac probleme cînd maşina abia dacă făcuse un drum, două. Am verificat dacă totul era în ordine în spate, arzătoarele de gaz şi butelia, alimentarea cu apă, cutia de rezervă cu ceainicul şi cu ceştile şi cu şerveţelul şi tot ce mai trebuie. *Ghidul obiectivelor turistice din Anglia şi Ţara Galilor.* Am ieşit pe poartă, am oprit, am închis poaita, CHAS. DIXON, COLECTOR şi am pus la loc zăvoarele şi lacătul. Era o dimineaţă limpede şi luminoasă. M-am suit la loc şi am condus pînă la Newmarket.

Titlu VINCE
ŞI AMORURILE PRIN MAŞINI.
Dacă vrei să-ţi fie bine, fă-ţi rost (ie o maşină.
Ziceam: „Hai, hop sus. Mand".
O duceam cu maşina pe vechiul drum A 20, sau pe panta Sevenoaks sau pe unde mergeam chiar acum. Făceam cale întoarsă de undeva de dinainte de Rochester. Badger's Mount, Shoreham Valley, Brand's Hatch, toată partea asta din Kent. Dar n-am dus-o niciodată mai departe... pe Panta Amintirii. Aş fi putut să opresc, cum a făcut Jack, şi să zic: Aici e locul. Dar nu simţeam nevoia unei drumeţii de taină, pentru că, oricum, îi spusesem tot ce era de spus, încă de atunci, de cînd am făcut dragoste pentru prima oară în spate, în maşina de camping a lui Ray, întregul scenariu Jack şi Amy. Cu June cu tot.
90
91Mandy a zis: „Deci Jack şi Amy te-au luat la ei, la fel ca pe mine. Au fost buni cu tine aşa cum au fost buni cu mine". Vorbea în favoarea lor.
Am zis: „Nu le-am cerut niciodată nimic".
Totuşi noi doi eram de acelaşi tip, eram la fel, Mandy şi cu mine.
Pe vremea aceea ajungeai la ţară mai curînd, cînd ieşeai din oraş, iar traficul nu era atît de intens, aşa că drumurile mele aveau un dublu rost. Puteam să-mi testez munca la ultima maşină, puteam să văd dacă motorul mergea sau nu mult mai bine după ce îi făcusem eu revizia Şi, pe de altă parte, puteam să ne încercăm mâna unul asupra celuilalt în vremurile acelea timpurii am cunoscut o serie întreagă de banchete din spate.
E adevărat că puteam ieşi din maşină, să facem o bucată de drum şi să întindem o pătură undeva, pe vreun petic plăcut de iarbă şi s-o facem ca doi iepuraşi. Uneori chiar aşa şi făceam. Dar pămîntul nu e întotdeauna uscat şi aerul nu e întotdeauna cald, iar ea pare să fi înţeles destul de curînd că mie îmi plăcea s-o fac în maşini. Nimic mai bun decît o veche banchetă din piele neagră şi crăpată, îmi plăcea lucrul înghesuit şi strivit şi făcut în grabă, ca şi cînd chiar aşa ar fi trebuit să fie făcut, avînd în vedere faptul că nu aveai nici un loc normal unde să-l faci şi bănuiesc că şi ei îi plăcea la fel, pentru că nu cerea prea multe pregătiri, ajungea o privire, o aprobare din cap şi gata era, cu picioarele împrejurul gîtului meu. Am întrebat-o într-un rînd: „Eşti sigură că n-ai mai făcut-o prin maşini?" şi mi-a răspuns că n-a avut niciodată în Blackburn prieteni cu *automobile.* Am zis: „Prieteni? Ce-s ăia? Oricum, undeva tot trebuia s-o faci". Iar ea mi-a spus: „Ei, cum descurci tu chestia asta?"
Şedea pe cocoşe!ui meu, apoi se întindea pînă la acoperişul camperului, care era tocmai la înălţimea potrivită, şi împingea

îmi dau seama că nu aşa îşi făcuse socoteala, nu aşa îşi reprezentase lucrurile, dar oamenii se adaptează rapid, se împacă rapid cu situaţia Renunţă la luna de pe cer. îmi dau seama că se văzuse legănîndu-se în Leagănul Londrei, orice o fi fiind aşa ceva, sau plimbîndu-se şi făcînd „dragoste, nu răz-
boi" cu nişte ţipi cu părul lung şi, în loc de asta, se vede culeasă de pe drumuri, fără întrebări, de Jack şi de Amy în prima ei noapte în oraş, ca şi cînd ar fi fugit de la nişte părinţi ca să-şi găsească alţii. Şi, dacă luăm totul în considerare, nu este nici ingrată, nici dezamăgită. Sau nu prea tare. I-am zis: „Au făcut asta înainte, ştii, cu multă vreme în urmă". I-am zis răspicat: „E pentru că *treci drept sora pe care n-am avut-o".* Atunci ar fi putut să o tulească din nou, fără să stea pe gînduri, dacă ar fi vrut, dar n-a făcut-o.
Iar în loc de visele ei s-a procopsit cu mine: Vince Dodds, fiul unei bombe zburătoare, proaspăt întors din curul Arabici, întins, cea mai mare parte a timpului, sub o maşină, cînd nu stăteam peste ea, peste Mandy.
I-am spus că am fugit, şi toată tărăşenia Am fugit în armată. Cei mai mulţi fug de armată dar eu am fugit de acasă în armată Pentru că nu aveam să fiu băiat de măcelărie, aşa. de dragul lui.
Iar ea m-a întrebat: „Şi atunci de ce te-ai întors?"
Am spus că acum era altceva, nu? Acum aveam propria niea afacere, mulţumită unchiului Ray şi mulţumită companiei Royal Electrica! and Mechanicals. Dacă Jack îşi închipuia că voi renunţa să mă mai mînjesc cu ulei de motor şi o să-mi pun din nou un şorţ alb, gîndea aiurea
Mandy m-a întrebat: „Dacă îl urăşti atît de mult, de ce nu te-ai mutat de la el?"
„Ba chiar m-am mutat, draga mea, n-ai observat? Tu te-ai mutat la ei în locul meu."
A zis: „Vreau să spun - definitiv".
Am zis că aveam nevoie de timp. Pas cu pas, puţin cîte puţin, întîi afacerea mea trebuia să pornească în toată regula, apoi o să-mi fac rost de un loc numai al meu.
A zis: „Afacerea ta?"
Am zis: „Da!"
Obişnuia să-mi lingă tatuajele, ca şi cînd ar fi putut să le şteargă cu limba
A zis: „Cînd o să ai un loc numai al tău, o să fie acolo un colţişor şi pentru mine?"

Am zis: „Poate, dacă mă rogi frumos. Pentru moment nu stai rău".
S-a nimerit bine câmpenii ăla
Eram asemănători, deşi nu păream. Ea avea optsprezece ani, eu douăzeci şi trei. Am impresia că trebuie să-i fi părut cîteodată ca aparţinând unei alte generaţii, mai veche, ca şi cînd i-aş fi fost un fel de unchi. Spunea din cînd în cînd că ar trebui să mă schimb, să mă adaptez la vremuri, să schimb macazul. Roy Orbison spusese ce avea de spus. I-am spus că mă schimbasem încă de mult, că schimbasem macazul, cum de nu? Devenisem deja altă persoană, nu-i aşa? Şi „să mă adaptez la vremuri"? Crede că n-arn luat şi eu parte la ele? La Aden am intrat pe orbita hippie. A văzut vreodată pe cineva cu capul retezat? Şi cu asta gata.
Mă privea, clipind din ochi.
E drept că lumea se schimba, vedeam şi eu bine. Nu sînt căscat. Dar îi spuneam: „îţi spun eu care e schimbarea cea mare. Schimbarea de dedesubtul întregii schimbări. Nu alde Beatles, nici alde Rolling Stones şi nu părul lung sau fustele scurte sau laptele gratuit sau anticoncepţionalele distribuite de Ministerul Sănătăţii. Schimbarea constă în mobilitate, în a fi mobil. Cum ai ajuns aici de la Blackburn? Cum ai scăpat de mămica şi de tăticul tău? A fost o vreme în care singura şansă de a ajunge să călătoreşti era armata, deşi, ascultă-mă pe mine, nu merită să baţi drumul chiar oriunde. Dar uită-te acuma: toţi în mişcare, toţi merg undeva Mă asculţi? Peste zece ani, Beatles şi Stones vor fi muzică de pe vremuri, dar lumea va vrea mereu roţi. Roţi. Mereu mai multe şi mai multe roţi. Iar eu voi fi acolo să le vînd. Vince Dodds va fi exact la locul potrivit ca să le vîndă. Afacerea în care am intrat eu e afacerea cea bună, afacerea cu deplasarea. Aşa că să nu-mi spui tu mie că nu merg cu timpurile.
Se uita la mine ca şi cînd şi ea făcea în capul ei o afacere, a ei personală.
A zis: „Fireşte că mergi cu vremurile, iubitule."
îşi răsucea părul pe degete şi-l băga în gură, ca o şcolăriţă.
I-am zis: „Dacă n-ar fi existat Hitler, Jack nu s-ar fi clintit niciodată din măcelăria lui. Dar într-o bună zi o să vină la mine pe brînci, o să vezi."
Iar ea a zis: „O să vină, nu-mi fac nici o grijă, scumpule".

O luam la drum şi zburam prin suburbii de parcă jefuisem o bancă şi fugeam de urmăritori. *Fugind cu spaima-n oase! Du-du-du-dum!* Exista un popas dincolo de Swanley cu un bufet mobil unde ţi se prăjesc nişte halci de slănină şi fierb un ceai numai bun de amestecat cu o ştangă. Automobilele treceau vîjîind şi curentul făcut de ele ne mătura aburul care se ridica din căni, iar părul ei lung plesnea ca un bici. O văd mereu stînd lîngă un drum. Apoi găseam pe undeva propriul nostru popas. Era ca şi cînd maşina ar fi luat parte la viaţa noastră. Eram nebuni să facem dragoste. Maşina rămînea cu pete alunecoase pe care trebuia după aceea să le ştergem. Apoi mergeam să ne plimbăm în pădure, peste cîmpuri, ascultînd păsărelele, luînd aer, privind. I-am spus - dat fiind că venea din Blackburn, m-am gîndit că o s-o impresioneze auzind asta de la mine - „Kentul e poreclit grădina Angliei".

Naratorul ROCHESTER

ÎNCEPE drumul M2, dar Vince rămîne pe A2. pe care se ajunge la Rochester trecînd prin Strood. Traversăm Medway pe vechiul pod al şoselei, alături de podul feroviar. Te surprinde brusc rîul, care-ţi apare în toată lărgimea lui. ca o întreagă perspectivă asupra lumii la care nu te gîndiseşi pînă atunci sau ai uitat că există. Vase, cheiuri, dane de acostare, bancuri de mîl.
Vie zice: „E refluxul", şi se uită la ceas. „Fluxul o să vină cînd o să fim la Margate".
Lenny zice: „Asta-i birie, cred. Dacă stăm şi ne gîndim".
în depărtare se pot vedea castelul şi turnul catedralei, ieşind în relief ca nişte clădiri de jucărie puse acolo dinadins.
94
95
Vince zice: „Ei, e vreunul care ştie ceva crîşme bune în Rochester?"
Vie zice: „Nu, dar ştiu de demult cîteva în Chatham". De, fusese marinar.
Vince zice: „Pe Panta Amintirii, Vie?"
Se schimbă vremea, se adună nori.
Mergem prea departe pe drumul principal, apoi ne întoarcem, pierzîndu-ne în străzile lăturalnice şi în sensurile unice. Apoi ne strecurăm într-o parcare la poalele dealului cu catedrala. Lenny zice: „Nu mi-aş fi închipuit că am venit ca excursioniştii, să admirăm priveliştile". Vince zice: „Toată lumea afară", îşi scoate ochelarii de soare şi îşi aranjează părul. Eu ridic cutia, ca să-şi poată lua jacheta, el se întoarce şi se întinde după ea. Se uită la Lenny, poate i-o dă el, însă Lenny nu se sinchiseşte, apoi eu pun cutia la. loc pe banchetă. Apoi ieşim cu toţii din maşină, întinzîndu-ne şi punîndu-ne pe noi hainele. Cînd ieşi din maşină se simte răcoarea, în lumina soarelui castelul pare uscat şi scheletic. Vince deschide portbagajul şi scoate de acolo o scurtă. Păr de cămilă.
După care ar trebui s-o luăm din loc, dar rămînem locului, uitîndu-ne unul la altul, ca oile.
Zic: „Nu mi se pare corect să-l lăsăm aşa aici, pe bancheta din spate, voi ce ziceţi?"
Lenny zice: „Da' unde vrei să-l punem, în portbagaj?"
Zic: „Vreau să spun că nu mi se pare corect să plecăm şi să-l lăsăm aici, singur".
Lenny dă din umeri.
Vie nu spune nimic, ca şi cînd treaba asta nu l-ar mai privi, că nu mai are de dat nici o dispoziţie, acum că a predat marfa, îmi aruncă o privire scurtă şi tăioasă, punîndu-şi basca pe cap, apoi aruncă o privire piezişă către norii de pe cer.
Vince zice: „Ai dreptate, Ray. Trebuie să vină cu noi, cred că sînteţi de acord".
Se apleacă şi ia cutia E pentru prima oară că o ţine. Şi-o vîră sub braţ în timp ce încuie maşina, apoi se îndreaptă, ţinînd-o îmbrăţişată la piept. Acuma, că o ţine, acuma, că stă acolo, îmbrăcat în scurta aceea şi ţinînd cutia, parcă el ar fi luat comanda, parcă şi-ar fi asumat insigna de autoritate. Vie
96
comanda pînă acum, dar într-un fel neutru. Acum însă comanda Vince.
Vince zice: „Bine, oameni buni, veniţi după mine", ca şi cînd ar conduce o patrulă de ostaşi din infanteria marină şi o ia de-a curmezişul parcării, îl văd pe Lenny întorcîndu-şi capul ca şi cînd ar vrea să scuipe.
leşini pe autostradă. Nu este mare şi agitată ca autostrăzile obişnuite cu care sîntem noi învăţaţi. Este îngustă şi liniştită şi întortocheată şi istorică şi plină de case vechi într-o rîni Sînt oameni care umblă în susul şi în josul străzii cu paşi mărunţi, fără ţintă, cum merg turiştii. Pare o stradă principală dintr-o carte cu ilustraţii, ca şi cînd tu n-ar trebui să fii acolo, păşind pe ea, sau parcă ea însăşi n-ar trebui să fie acolo, cu traficul dînd ocol la doi paşi, pe A 2. Atîta că era aici cu mult înainte.

Vizavi este o băcănie de lux, Alimentara Rochester, genul care vinde ceaiuri exotice şi cutii elegante cu biscuiţi şi unde Vince intră brusc, lăsîndu-ne afară să-l aşteptăm. Iese apoi de acolo cu o sacoşă de plastic, în care lasă să alunece cutia, dar, după cum se vede, mai era deja ceva acolo. Zice: „Mandy mi-a spus că ni s-a terminat cafeaua". După care ne uităm ba la dreapta, ba la stînga. iar Vince porneşte din nou în grabă ca şi cînd n-ar suporta tembelii. Deasupra este o firmă, „Bull Hotel", şi se îndreaptă fără şovăială într-acolo. de parcă asta i-ar fi fost intenţia tot timpul. Zice: „Poftiţi, domnilor, cred că aici o să ne convină". E o casă mare şi veche şi întortocheată, cu o carmangerie şi un grătar şi un bar obişnuit, cu gustări, îl văd pe Vince cum stă şi se uită la carmangerie, de parcă ar fi avut intenţia să ne îndoape şi să ne facă să simţim că-i sîntem datori. Apoi însă se îndepărtează de acolo, hotărîndu-se pentru bar şi gustări. De la intrarea în hotel se poate vedea podul peste rîu. Strada principală coboară spre pod şi către şosea şi, dacă închizi ochii şi apoi îi deschizi din nou poţi să-ţi închipui cum o diligentă de poştă ar fi putut trece cîndva, hodorogind, peste pod şi apoi ar fi urcat panta şi ar fi cotit în curtea hotelului, cu castelul privind de sus ca într-o vedere de Crăciun.
E un vechi han pentru diligente împopoţonat ca o tîrfă şi călcat de cine-o fi. Dar mă abţin să fac glume.
97
înăuntru e cald şi scînteietor şi zgomotos. Vince zice: „Fac eu rost de tot", înainte să fi intrat noi bine jfe uşă. „Tu ia asta, Ray." îmi dă mie sacoşa „Ocupaţi masa de acolo. Halbe pentru toată lumea şi ceva tare pentru tine, Vie?"
îşi scoate portofelul şi se duce la bar, cu aerul că toată lumea de aici îl cunoaşte pe Vînce Dodds.
E o fată la bar cu bluză albă, rujată cu un roşu vişinia Ne ducem la masa îl auzim pe Vince zicînd: „Aveţi ceva de haleală, iubito?" Vince nu e genul care să vorbească încet, dar cred că de data asta vrea să-l auzim. Arată cu capul înspre noi. „Trei bătrîni flăcăi de servit şi unul pe deasupra care nu mănîncă." Barmaniţa se uită spre noi, nedumerită, apoi la Vince, de parcă nu s-ar hotărî dacă să zîmbească sau nu. Nu văd faţa lui Vince, dar ştiu bine că se uită la ea cu acea privire a lui care vrea să te facă să crezi că se ştie niţeluş ridicol, dar ia să îndrăznească ea să facă greşeala de a crede că e chiar ridicol.
Ca atunci cînd a zis: „Nu vrei să facem un tîrg cu curtea?" Fata se întinde după cîteva liste cu meniul, cu faţa puţintel îmbujorată. Parcă-l aud pe Vince gîndindu-se: „Frumoase pompiţe".
începem să bem, apoi ne comandăm potolul. Apoi Vie mai dă un rînd, după care soseşte mîncarea: cîrnaţi mari, fasole şi cartofi prăjiţi pentru mine şi Lenny, friptură şi cartofi prăjiţi pentru Vince, tartă proaspătă quiche pentru Vie. Mă gîndesc că astăzi poate şi el să mănînce carne. Barmaniţa aduce farfuriile şi tacîmurile, se întinde peste masă. Ia care Vince zice: „Pare un festin, scumpo", cu mutra lui în subsuoara ei şi nici unul dintre noi nu suflă o vorbă» O şuviţă de par blond îi cade pe obraz, parcă dinadins, parcă din întîmplare. Apoi mîncăm şi bem, iar Lenny şi cu mine ne aprindem ţigări, iar Lenny mai comandă un rînd şi ne simţim ca şi cînd am frecventa Bull Hotel din Rochester dintotdeauna şi toţi ne gîndim la acelaşi lucru, de ce oare nu putem să rămînem mai departe aici şi să ne pilim încet, încetuţ şi împăcaţi cu lumea şi că e păcat că sîntem obligaţi să-l ducem pe Jack la Margate. Pentru că Jack nu s-ar fi supărat, ba chiar asta ar fi vrut, să cădem într-o dulce
beţie în numele lui. *Petreceţi, măi flăcăi, petreceţi, de mine nu vă faceţi griji.* Dacă ar fi acum aici, asta ne-ar spune să facem şi la fel ar face şi el. *Daţi cenuşa aceea uitării, băieţi.* Numai că, dacă ar fi acum aici, n-ar exista nici o problemă, n-ar exista nici o obligaţie. N-ar exista cenuşă, întîi de toate n-am fi noi aici, la jumătatea drumului spre Dover.
Lenny zice: „Mare păcat că nu e aici", ca şi cînd Jack ar fi avut de gînd să vină cu noi, însă I-ar fi reţinut ceva.
„I-ar fi plăcut aici", zice Vince.
„Nu s-ar mai fi grăbit atît de tare", zic eu, intrînd în joc.
„A făcut o prostie", zice Lenny.
Vie a devenit foarte tăcut.
„Mare, mare păcat", zice Lenny.
Ni se pare că, dacă tot vorbim aşa, Jack chiar o să intre pe uşă, dintr-o clipă în alta, desfacîndu-se la pardesiu. „Ei băieţi, este că v-am păcălit pe toţi?"
Apoi Vie zice, ca pe-un adevăr care nu intră-în minţile noastre şi care trebuie să ne fie adus la cunoştinţă cu blîndeţe: „Dacă ar fi el aici, n-am fi noi, nu-i aşa? Sîntem aici tocmai pentru că ef nu este".
„Totuşi", zice Lenny.

„I-ar fi plăcut aici", zice Vince.

Lenny se uită la Vince.

„Dacă n-am fi aici pentru el, n-am fi aici deloc", zice Vince. „Fără el n-am fi aici", şi are aerul că s-a încurcat în propriile lui cuvinte. Cu toţii părem încurcaţi, ca atunci cînd ceva înseamnă un anume lucru şi cu totul altceva în acelaşi timp.

Zic: „Mă duc să fac un pipi".

^ Dar nu e numai pentru asta. Găsesc cabinetul pentru BĂRBAŢI şi îmi trag fermoarul, apoi îmi simt ochii fierbinţi şi lipicioşi şi iese din mine lichid pe ambele părţi. E frig şi umed şi miroase înţepător acolo. Sînt două automate pentru prezervative, pe unul scrie „Stimulante" şi pe celălalt „Cocteil de fructe". *E ziua cînd poţi să fii drăguţ cu scula ta..* Geamul mat de aici are oberlihtul pe jumătate deschis, astfel că zăresc un pic dintr-un perete, un pic dintr-un acoperiş, un pic dintr-un copac şi un pic de cer, un cer care nu mai este albastru şi, cine

98

99ştie *de* ce, mă gîndesc la toate pisoarele în care m-am pişat cîndva, de porţelan, de oţel inoxidabil, de ciment dat cu smoală, în baruri şi în parcări şi în pieţe, în crucişul şi în curmezişul ţării, oriunde se ţinea vreun concurs hipic. Şi pretutindeni există cîte un geam mat cu oberlihtul pe jumătate deschis, cu vedere spre părţile dosnice, curţi de han, alei, cu mică ocheadă spre viaţă. Oraşe cu întreceri de cai. Cînd stai în picioare şi te pişi îţi dai seama cît eşti de băut. Un pahar-două te ajută să faci un pariu. Trei îţi tulbură judecata. Cînd nu pot dormi, bifez în capul meu toate cursele de cai Ia care am asistat, în ordine alfabetică, şi văd harta Angliei cu toate încrucişările ei de drumuri.

AscotBrightonCheltenhamDoncasterEpsom.

Mă scutur şi îmi trag la loc fermoarul. Mă smiorcăi şi îmi trec mîneca peste faţă. Alt tip intră, unul tînăr, dar nu cred că observă sau, dacă observă, că se miră. Oamenii bătrîni au ochi pişăcioşi. îşi scoate scula cum fac tinerii, ca şi cînd ar fi vorba de un mecanism complicat în plină funcţiune.

Bine, gata şi cu asta Plînsul e ca pisatul. Nu-ţi place să te ia prin surprindere, mai ales cînd e vorba de o călătorie cu maşina.

Dar cînd mă întorc în bar şi îi văd pe toţi la masă, cu barman iţa strîngînd paharele, fund apetisant şi tot restul, şi întregul decor al unei încăperi de bar, bare de alamă, fotografii pe pereţi, toate ale unui birt în care nu am mai fost niciodată şi n-o să mai fiu niciodată, am impresia că îi privesc ca şi cînd eu nu aş fi acolo în carne şi oase. Ca şi cînd în situaţia asta n-ar fi Jack, ci aş fi eu şi m-aş uita la toate astea de dincolo de viaţă, iar ei vorbesc cu toţii despre mine. HaydockKempton. Ca şi cînd eu n-aş fi aici, dar toate continuă încă, dăinuind fără mine. şi tot ce există e scena, locul prin care treci: diligentă după diligentă tot trecînd şi lăsîndu-şi încărcătura de călători în cîte un popas de diligente.

NewburyPontefract.

Zic: „încă un rînd, băieţi?"

Vie se uită la mine. Pare căzut pe gînduri.

Vince zice: „Eu nu, Raysy", rjdicînd o palmă întinsă, neşovăielnică. Doar dacă vrei să găseşti un alt şofer. Poţi să-mi comanzi o cafea Şi o jumătate de trabuc Corona".

Lenny se uită la Vince ca şi cînd ar avea de gînd să-i adreseze un salut în glumă. Zice: „Eu am să iau atunci o îngheţată cu fructe".

Problema cu Lenny e întotdeauna a treia halbă.

Comand băuturile şi împing peste masă halbele şi whiskyul lui Vie.

Vie zice: „Tocmai bine ca Amy n-a venit, în planurile ei n-ar fi intrat şi o chercheleală".

Lenny zice: „Ce bei acolo, Viccy, whisky sau ceai?" Soarbe o gură de bere. „Jack nu ne-ar fi luat-o în nume de rău." Apoi zice: „Totuşi".

Vince întreabă: „Totuşi ce?"

Lenny zice: „I-ar fi făcut plăcere dacă doamna lui i-ar fi îndeplinit dorinţele".

Zic: „Treaba asta am lămurit-o. O facem noi în locul ei".

Toţi se uită la mine. parcă aşteptînd să rostesc o cuvîntare.

Gîlgîi niţică bere.

Barmaniţa aduce cafeaua lui Vince. El ridică privirea şi spune, zîmbind: „Ăşlia bătrîni sînt cei mai păcătoşi, ce zici, minune?"

„«în locul» nu se potriveşte", zice Lenny. „«în locul» nu e valabil. Sînt lucruri unde nu e loc pentru mijlocitori. Nici unul dintre noi nu-i este rudă foarte apropiată. Nici unul dintre noi nu-i este măcar rudă cît de cît. Nici măcar Vincey nu-i este rudă." Şi se uită la Vince cum nu s-ar uita dacă n-ar fi

înghiţit trei halbe de bere tare. Vince îşi aprinde ţigara. „Nici măcar Flăcăul nu este ruda lui cea mai apropiată. Vincey nu are o îndreptăţire mai mare de a fi aici decît oricare dintre noi, aşa e sau nu, Flăcăule? Mai ales, dacă e s-o spunem pe a dreaptă, nu s-au dat în vînt unul după altul, cel puţin cît Jack a fost pe picioare. Nu, nu s-au dat în vînt unul după altul, ce să mai vorbim?" Faţa lui Lenny e toată încordată.
Vince pufăie din ţigară. Nu se uită la Lenny. îşi toarnă lapte în cafea din şmecheria aia de plastic, apoi rupe plicul de zahăr şi presară zahărul, încet şi cu grijă, concentrîndu-se, amestecînd tot timpul cu mîna liberă. De parcă are de gînd să nu mai vorbească niciodată cu nici unul dintre noi.
100
101Lenny deschide gura, ca şi cînd ar fi să mai urmeze ceva, dar ceva parcă se aude închizîndu-se cu un declic în gîtul său. „Mă duc să fac pişu şi celelalte", zice. Se ridică brusc în picioare, uitîndu-se în jurul lui ca şi cînd ar fi ameţit, îi arăt cu degetul încotro să o ia.
Vie zice: „Mă întrebam..."
Poţi conta pe Vie cînd e vorba să se restabilească ordinea.
Lenny se îndreaptă greoi către BĂRBAŢI. Mă întreb dacă o să tragă şi el un plîns.
Vie scutură pliculeţul deşi e gol, apoi îl mototoleşte. Apoi îşi ridică privirea „Ce te întrebai, Vie?" Zîmbeşte, calm şi politicos şi soarbe din cafea.
„Mă întrebam, fiind noi la un pas, dacă nu ne-am putea repezi pînă la Chatham să vedem monumentul. Eu unul..."
Vince se uită la Vie. îşi înalţă puţin sprîncenele, pufăie din ţigară. Faţa lui Vie e serioasă şi neclintită. Cu Vie nu poţi să ştii niciodată.
„Nu văd de ce nu", zice Vince. „Tu ce zici, Raysy?" Ar putea prezida un comitet, îmi aruncă o privire scurtă, apoi din nou lui Vie. E ca şi cînd ar fi uitat cu totul spusele lui Lenny. „Dacă un om de profesia ta nu vede destule memoriale..." Zîmbeşte, apoi zîmbetul i se şterge brusc de pe faţă, ca şi cînd n-ar exista nici un motiv de a zîmbi. „De aceea ne aflăm aici, nu-i aşa? Să ne amintim de cei morţi."
„Asta ar însemna un ocol", ziee Vie.
Vince suflă fum, gîndindu-se. „Putem face un ocol."
Lenny se întoarce de la BĂRBAŢI. Faţa lui arată de parcă în ea s-ar fi dat o luptă, parcă n-ar fi ştiut ce anume expresie să ia.
Zice: „E rîndul meu, nu? La fel, Vie? Ray? Vince? încă o cafea? Mai vrei ceva la ea?"
Mă bate gîndul că Lenny va trebui să facă ceva mai mult decît atît.
Vince îi aruncă o privire scurtă lui Lenny, dar nu spune nimic. Pufăie din ţigară, cu ochii îngustaţi, apoi ia mucul de ţigară din gură, mai putea trage din el de cîteva ori, şi îl striveşte în scrumieră. Zice: „Nu ştiu tu, Lenny, dar eu am ceva
102
de dus la Margate, de asta ne aflăm cu toţii aici. Iar Vie vrea să mai facem o mică vizită în drum, iar eu n-am nimic împotrivă, avînd în vedere că sîntem aici ca să ne aducem aminte de cei morţi". Se uită la ceas. „S-a făcut două şi un sfert. Dacă voi vreţi să rămîneţi aici şi să beţi toată după-amiaza" - îşi trece repede privirea în jurul mesei, ca şi cînd nu numai Lenny, ci toţi am fi implicaţi într-o conspiraţie - „este treaba voastră. Eu însă mă duc chiar acum la maşină şi pornesc spre Margate. Dacă nu vreţi să veniţi şi voi, vă sfătuiesc să aflaţi unde e gara."
Mai ia o ultimă sorbitură de cafea. Apoi se ridică, fără grabă, îşi trage pe el scurta, aranjîi du-şi bine umerii în ea, trăgînd de revere. Apoi iese afară, fără să privească înapoi, iar în urma lui uşa continuă să se bălăbăne. Pe cînd Vince era încă un băieţandru, eroul lui era Gary Cooper.
Ne uităm unii la alţii, fără să ne mişcăm, deşi e evident că nu avem de ales.
întîi se ridică Vie, apoi eu.
Lenny zice: „Capsoman", printre dinţi, fără să se clintească.
Vie zice: „Nu se cade să judeci".
Atunci observăm sacoşa de plastic *Alimentara Rochester,* aşezată pe scaun şi în clipa aceea pe chipul lui Lenny se vede o nouă scînteiere, o nouă privire în ochii lui. Ia sacoşa şi îşi apucă în trecere haina E primul dintre noi care ajunge la uşă, deşi se opreşte un moment în faţa ei, aşteptînd, parcă străbătut o secundă de gîndul că Vince e pe punctul să revină Apoi împinge uşa şi ieşim cu toţii.
Vince se întoarce la maşină pe drumul pe care venisem. Strada mare arată ca un model. Vince nu se uită înapoi, dar nici nu pare să fie foarte grăbit să înainteze, îl urmăm, Lenny păşind grăbit cu sacoşa „Hei, Flăcăule!"

Vince nu se uită înapoi, dar păşeşte mai grăbit şi îşi saltă umerii mai tare.
„Hei, Flăcăule!" Lenny înaintează în pas rapid, să nu-ţi crezi ochilor. „Ai uitat ceva, fii atent! Ai uitat ceva!"
103sîn momentul acela umerii lui Vince se lasă în jos tot atît de repede cît se înălţaseră şi, deşi continuă să meargă, e ca şi cînd n-ar mai putea înainta, de parcă ar avea un picior prins într-un pripon. Nu se uită în jur, de parcă i-ar fi înţepenit gîtul. Atunci Lenny îl ajunge din urmă şi Vince îşi întoarce capul încet, ca şt cînd altcineva i l-ar răsuci în locul lui.
„Ai uitat asta, vezi? Ţi-ai uitat cafeaua. N-ai decît să crezi că te poţi lipsi de noi, dar ai arăta ca un mare zevzec ducîn-du-te la Margate fără asta."

Titlu RAY

ZICE: „Dacă nu era prietenul ăsta al meu, Norocosul." E infirmiera cu părul negru, aia apetisantă, sora Kelly. A venit să-i schimbe perfuzia Ţine punga de glucoza ca pe o minge de handbal. Uite, prinde-o! Are în ochi sclipirea aia pe care-o au femeile obişnuite să se apere de unele remarci.
Jack îşi trage pijamaua la loc peste umăr, după ce i-a arătat rana cea veche. Zice: „încă nu te-am prezentat cum se cuvine prietenului meu Norocosul, nu-i aşa?'" îmi trage un zîmbet.
„Noi îi spunem Norocosul, dar adevăratul lui nume este Ray. Ray Johnson."
Sora Kelly zice: „Bună, Ray, bună Norocosule. Te-am mai văzut pe-aici".
„Ai auzit, Ray? Ray, ea este Joy. Joy Kelly.[1]" De parcă am fi la el acasă şi noi am fi musafirii lui. „Bucurie, după nume şi plină de bucurie, din fire." Zîmbeşte ca şi cînd n-ar mai fi auzit asta de sute de ori. „Eu şi cu Raysy ne ştim de-o viaţă, dinainte ca tu să fii o scînteiuţă. Luptam împotriva lui Rommel. Norocosul mi-a salvat viaţa, şi nu o dată."
„Nu-i adevărat", zic. „A fost tocmai invers." Joy Kelly se ridică pe vîrfuri să schimbe perfuzia.
„îi spunem Norocosul pentru că poartă noroc şi pentru că, dacă vrei să faci un pariu, cu el trebuie să vorbeşti."
Sora agaţă noua perfuzie.
„De parcă eu şi Ray am fi pariat că porţi ciorapi cu jartieră, nu dres."
Ea nu spune nimic, făcîndu-şi de lucru cu perfuzorul. Apoi spune: „E secret, nu?"
„Nu la asta mă gîndeam."
„Cum vă stau pernele? Vreţi să le mai ridic?"
Se apleacă deasupra lui din nou, iar el zice: „Cred că, lucrînd aici, ţi se fac unele propuneri", ca şi cînd nu-i făcuse tocmai el una
Zice: „O fată ştie cînd e în siguranţă".
„Iar un bărbat ştie cînd nu e un pericol." Jack ridică braţul lui străpuns de tuburi, ca şi cînd s-ar fi predat. „Dar stai oleacă, asta nu i se aplică lui Ray. N-ai mai avea nevoie de nimic lîngă Ray. Ray e norocos. Şi nu e legat cobză, ca mine." îşi ridică din nou braţul. „Frumoasă pereche de nume asta, frumoasă pereche, Ray şi Joy."
Infirmiera se îndreaptă.
„E un bărbat mititel, dar..."
„Asta-i ce ai făcut", îi spune. „O iau."
E urina lui. Lichidul e întunecat şi sîngeriu.
„Vezi, Ray. Asta-i tot ce face, ia urina"
„Mai trec eu pe-aici", zice ea, plecînd. Dînd din cap, îmi zîmbeşte din nou.
Jack zice: „Mă bate gîndul că eşti pe calea cea bună. Da, da, eşti pe calea cea bună. Să nu zici că nu ştiu să te aranjez".

Naratorul CHATHAM

LENNY ZICE, GÎFÎIND: „N-a spus că e pe un deal afurisit". N-a spus şi n-a spus nici că nu ştie unde este. Cînd ne oprim şi întrebăm ni se spune: „Aici este, în vîrful colinei, uitaţi, nu puteţi să nu-l găsiţi, memorialul naval, un turn alb". Stă
104
105înfipt ca un far, să-l vadă tot omul, cu o sferă verde în vîrf în Ioc de semnal luminos, este un punct de reper. Atîta că nimeni nu ştie cum se ajunge acolo şi semne de orientare nu sînt. E un memorial ciudat: nimeni nu mai ţine minte cum se ajunge acolo.

Astfel că dibuim prin jumătate din oraşul Chatham şi jumătate din şantierul lui naval, cu această colină la mijloc, iar Vince e foc şi pară, deşi aşa era dinainte, din cauza lui 'Lenny. încearcă să se stăpînească faţă de Vie, încearcă, faţă de Vie, să fie un înger de răbdare, ca să-şi compenseze purtarea faţă de Lenny. Lenny îi spune lui Vie: „în marină nu v-au învăţat să navigaţi?" Iar Vie stă din nou acolo, pe bancheta din faţă, fusese ideea lui, numai a lui, şi acum arată ca unul care regretă că n-a tăcut mai bine din gură. Mă gîndesc însă că pînă şi asta ar putea servi scopul lui Vie: tactică de diversiune, atragerea blamului asupra sa, ca să astîmpere ostilitatea lui Vince faţă de Lenny. Atîta doar că Vince scoate fum ca un grătar. Mă gîndesc că Vie face un sacrificiu, are stofă de martir şi, în orice caz, trebuie să fie cîţiva vechi camarazi ai Iui cu numele înscris pe memorial pentru că au făcut cîndva propriul lor sacrificiu, cum i se zice, aşa că nu se cuvine să te lepezi de ei. Dacă ajungem vreodată acolo.
Pînă la urmă găsim parcarea, la jumătatea drumului în su-sul colinei, exact de cealaltă parte a primăriei, însă. cu toate că este chiar de cealaltă parte a primăriei, ai impresia că Chatham se termină şi începe sălbăticia. Ai impresia că Chatham n-a fost niciodată altceva decît o tabără. E numai o pădurice joasă, pipernicită, cu o cărare noroioasă spre locul unde ar trebui să fie Memorialul, numai că nu poţi să-l vezi din cauza copacilor, nici urmă de semne, nimic. Şi singurul avantaj al copacilor şi al faptului că locul nu pare frecventat decît de oameni cu intenţii necurate este că, din cauza berii băute şi a căutărilor noastre agitate de la un capăt la altul al Chathamului, Lenny şi cu mine trebuie să urinăm din nou, urgent. Deci, cum ieşim din parcare, ne abatem de la potecă şi ne uşurăm.
Lenny zice: „Nu ne-a spus că e pe un afurisit de deal", gîfîind şi urinînd în acelaşi timp. „Şi ştiam că facem călătoria asta pentru Jack, dar nu şi că este Ziua Comemorării."
„Foarte bine s-a gîndit Vie. Merită puţină osteneală în plus să ne dovedim respectul pentru ai noştri", zic.
Zice: „Nu sînt aşa de sigur, după cum văd eu că merg lucrurile."
Răsuflă greu, deşi n-am ajuns prea departe. Faţa îi e de culoarea gemului de căpşuni. Vie a luat-o înainte, singur, cu pas hotărît. Ca şi cînd ar încerca să imprime împrejurării o anumită ţinută. Nu prea cred că serveşte mult intenţiei sale cînd se uită împrejur şi ne vede, pe Lenny şi pe mine, stropind mlădiţele. Whiskyul îţi dă un avantaj. Vie se întoarce şi-şi continuă drumul, deşi se vede bine că şi el respiră greu, iar Vince e cu mult înaintea lui Vie, cu ţîfna lui caracteristică, fără o privire înapoi, ca şi cînd ar fi şef de pluton şi n-ar pierde vremea aşteptînd o mînă de răniţi mergînd pe picioarele lor, tot ce vrea e să ajungă repede în vîrf şi să termine cu treaba asta.
Duce sacoşa, *Alimentara Rochester,* dar a scos din ea cafeaua.
Sînt muguri pe copaci. Raze de soare se strecoară printre ramuri.
Lenny zice: „Marina bat-o vina. Blestemate cuirasate."
Ne urmăm urcuşul şi poteca devine mai abruptă. Se poate vedea unde iese din pădure, unde-i doar iarbă lungă, palidă şi iernatică, cu cîte un tufiş, două, sfrijite, zbuciumîndu-se în vînt. Nu vedem nici un Memorial, îl vedem pe Vince oprindu-se şi uitîndu-se împrejur, cu o mînă în şold, ca şi cînd ar admira peisajul. Scurta lui fîlfîie în vînt. Vie se apropie de Vince. Vedem cum Vince îi spune ceva lui Vie, dar nu auzim ce. Apoi Vince se uită în jos la noi, lăsînd impresia că se bucură văzîndu-ne că ne chinuim.
Lenny se opreşte, tuşeşte şi scuipi Se uită în sus la Vince. „N-o să se dea bătut tocmai acum nu-i aşa?"
Ne poticnim mai departe, apoi Lenny se opreşte din nou, iar pieptul i se umflă şi i se dezumflă ca nişte foaie. Stă aplecat, cu mîinile pe genunchi. Parcă ar fi gata să spună „Raysy, du-te mai bine fără mine", în colţul gurii are niţică spumă. Mă gîndesc: N-ar fi o treabă bună ca Lenny să dea în primire înainte să ne fi luat

adio de la Jack. N-ar fi bine pentru nici unul dintre noi. Nici eu nu mă simt clasa-ntîi.
Dar Lenny se ridică încet, încet. Pune o mînă pentru o clipă pe umărul meu, sprijinindu-se. Vince se uită la noi. Apoi îmi dă un mic brînci cu pumnul în spate. „Fă-o sau mori, eh, Raysy", ca şi cînd mi-ar fi citit gîndurile.
Mergem mai departe, gîfîind prea tare ca să mai putem scoate vreo vorbă Apoi ieşim dintre copaci şi zărim subit Memorialul, ca şi cînd ne-ar fi aşteptat tot timpul să sosim odată, înfipt acolo, înalt şi alb pe fondul cerului, deşi baza Iui e ascunsă în spatele colinei. Se cheamă cumva. Putem admira pri-veliştea care ni se deschide în faţă, pe panta dealului Chatham amestecîndu-se cu Rochester, curba şoselei, cu macaralele ei înfipte pe margini, catedrala ca un fel de pasăre mare şi bătrînă aşezată pe un cuib. Se poate vedea cum un oraş se statorniceşte pe locul său, în cuîa unei văi, lîngă un rîu, lîngă un

pod, şi poţi vedea în depărtare încotro şerpuieşte rîul după conturul dealurilor. Poţi să vezi scăpărările de lumină în geamurile maşinilor. Soarele străluceşte de sub o întindere de nori peste iarba palidă şi ne simţim, deşi continuăm să urcăm, intraţi într-o zonă mai blîndă, mai curată, mai uşor de străbătut. Simţim că turnul Memorialului ne trage în sus către el. E un obelisc, da, ăsta e cuvîntul, obelisc. Străluceşte în soare. E alb şi înalt. Parcă ar pluti, pentru că nu poţi vedea de ce anume este fixat: ţi se pare că, o dată ajuns lîngă el, ar putea să se mute în altă parte. Tot nu sînt indicatoare care să te orienteze, doar iarba aspră, frămîntată de vînt şi o cărare părăginită, şi, în afară de noi, nu mai e nimeni. De parcă, ar fi fost clădit şi apoi uitat. Vince a luat-o înainte, apropiindu-se, Vie îl urmează. Ai impresia că Memorialul trebuia şi nu trebuia să fie acolo, că nu luase fiinţă dintr-o intenţie fermă, şi că nici noi nu ne prea aveam locul pe acolo, dar iată: Sîntem aici, pe vîrful acestei coline. E ca un efort în sensul demnităţii, asta e, un mare efort, un înalt efort de demnitate.

Titlu VIe

...ŞI DREPT URMARE încredinţăm trupurile lor adîncului.

Se înălţa urlînd şi şuierînd, gheaţa stătea ca marţipanul pe puntea din faţă, cu prova afundîndu-se şi izbind, încît părea că nu e nevoie de alt inamic care să tragă asupra ta obuze şi torpile, marea fiind de ajuns. Sau se întindea largă şi mare şi calmă ca şi noaptea luminată de lună din înalturi, convoiul fiind răspîndit ca raţele pe un lac. Coşciuge plutitoare. Ce era mai rău: o mare calmă sau mînioasă? Or, nu puteai să vezi asta, doar să simţi, după legănarea şi vibraţia oţelului. Ai intrat în marină ca să vezi marea, dar ceea ce-ai văzut au fost viscerele năucitoare ale unui vas, şi ceea ce ai mirosit n-a fost aerul sărat al mării, ci stomacul greţos al vasului, ulei şi zăduful meselor comune şi ultima scuză a bucătarului şi moltonul îmbibat de umezeală şi căciula ostăşească şi eter şi rom şi cordită şi vomitătură, ca şi cînd ai fi deja acolo, unde poţi ajunge în orice clipă, pentru veşnicie, în marile măruntaie mişcătoare ale oceanului.

S-a aplecat deasupra mea şi mi-am dat seama că spera că dorm, dar ochii mei erau deschişi şi i-am zis: „Tătăiţa a murit, nu-i aşa?" Pentru că ştiam. Obrajii lui erau reci de aerul umed al nopţii şi părul îi era ud, dar hainele lui mai păstraseră mirosul de spital, mirosul lui Tătăiţa. Nu era prea diferit de mirosul obişnuit, pielea lui mirosind a pielea moartă a altor oameni şi te făcea să te gîndeşti că, dacă era treaba lui zilnică şi fusese şi treaba zilnică a lui Tătăiţa, asta ar fi o cale să nu mai dai atîta importanţă faptului că fusese Tătăiţa.

A zis: „Da, Tătăiţa a murit." Ştiam că ar fi vrut să-mi dea ştirea asta abia dimineaţă. M-aş fi putut preface, de dragul lui. Acum ştie că va trebui să mă lase curînd singur să înfrunt întreaga noapte, în încăperea asta străină, cu ploaia bătînd în fereastră, ştiind că Tătăiţa a murit. Dar am vrut să ştie că pot face asta, că pot face faţă. Ca atunci cînd mi-a spus ce făcea Punea oamenii în cutii, pentru că oamenii mureau. Dar de data asta nu era vorba de oameni în general, era vorba de Tătăiţa

Am zis: „O să-l vîri în cutie pe Tătăiţa tu singur?"

109A zis: „Bineînţeles."

S-a aplecat deasupra mea A zis: „Hai, fă nani. Dumnezeu să te binecuvînteze."

Se auzea ploaia lovind în geam, de parcă ploua cu vîrfuri de ace, vîntul şuiera. Probabil că ploua cînd a murit Tătăiţa, plouase toată ziua Dar nu cred că el îşi dădea seama sau că, acolo unde era, îi păsa ce vreme e afară. Dacă era o zi însorită sau ploioasă, rece sau caldă. Sau dacă puteai vedea marea, ceea ce chiar puteai dacă mergeai pînă la fereastra cea mare de la capătul salonului, cînd luminoasă şi netedă, cînd boţită şi cenuşie, însă Tătăiţa nu putea

De aceea au venit aici Buni şi Tătăiţa, ca să fie lîngă mare. Bexhill-on-Sea Aici vin oamenii cînd... într-o noapte ca asta te puteai gîndi la toţi cei de pe mare, ţie fiindu-ţi cald şi bine şi aflîndu-te în siguranţă, şi cît de mult oamenii de pe mare trebuie să-şi dorească să le fie şi lor cald şi să fie şi ei în siguranţă, dar Tătăiţa nu putea gîndi aşa, nu mai putea.

îi auzeam vorbind la parter, nu cuvintele, doar glasurile. Mai tîrziu, cînd m-am trezit în toiul nopţii, am auzit că nici ei nu dormeau. Nu veneau pînă la mine glasuri, numai vîntul şi ploaia, dar auzeam că sînt treji. Auzeam cum stăteam cu toţii întinşi şi treji în casa întunecată, zguduită de vînt, aşa că fiecare dintre noi era la fel ca Tătăiţa, treaz în patul străin de spital, cu toţi oamenii aceia în preajma lui, dar singur, şi toţi ceilalţi singuri şi ei, ca şi cînd am fi toţi împreună în casa asta, dar de fapt, singuri, fiecare dintre noi în patul său, zăcînd întins, cum o să fim într-o zi în vecii vecilor.

Sîntem anteprenorii de pompe funebre Tucker, noi le dăm morţilor ultimul lor chip. Aşa ne cîştigăm pîinea. îi aşezăm bine în cutii.
Ocupaţia ca civil: asistent de antreprenor funerar.
Informaţia s-a răspîndit iute ca focul, cum se întîmplă pe nave. „I-auzi, taică, avem la bord un gropar." Ca la şcoală, în recreaţii: „Ştim ce e tatăl tău", atîta că pe vremea aceea încă nu atinsesem vreun cadavru şi că nu eram pe mare, sau în război. Dacă poţi să te descurci, nu face de cart cu Tucker, să nu fii în
110
echipa de incendiu cu Tucker. Ca şi cînd ar exista un mod de a-ţi schimba norocul.
Voiam să Ie spun, ştiu despre asta, aşa, în mic, ştiu de ce vă temeţi. Nu prea ştiu eu multe despre nave şi semnale şi coordonate şi măsurători cu sonda, nu mai mult decît învaţă în două luni un matroz din Chatham. Dar ştiu cîte ceva despre morţi, ştiu cîte ceva despre cei care nu mai sînt şi mai ştiu că, oricum, sîntem împrejmuiţi de mare. Chiar pe uscat cu toţii sîntem pe mare, chiar şi pe această colină de deasupra Chathamului unde stau şi citesc numele, îndreptîndu-ne, fiecare în cuşeta lui, către moarte.
Coşciuge plutitoare.
De aceea, cînd *Lothian* a fost lovit, în faţă, iar eu eram în echipa de incendiu din faţă, dar am fost trimis în spate să aduc mai multe furtunuri şi atunci a venit al doilea obuz, omorîndu-i pe Dempsey şi pe Richards şi pe Stone şi pe Macleod, am simţit, mai ascuţit decît alţii, durerea supravieţuirii. Nu era Tucker, luaţi seamă. Erau Dempsey şi Richards, nu Tucker. Ca şi cînd ai putea să-ţi schimbi norocul.
A zis că nu vrea să mă reţină în meseria asta, că pot să-mi aleg ce viaţă vreau. Numai pentru el şi Tătăiţa, numai pentru numele Tucker. Dar măcar n-ar trebui să hotărăsc în necunoş-tinţă de cauză, fără să văd, măcar n-ar trebui să hotărăsc împotrivă, plecînd de la nişte temeri neîntemeiate. Drept care am spus da, cu sentimentul că acesta este testul meu. Prin urmare mi-a arătat, explicîndu-mi, şi am văzut că, într-adevăr, nu era nimic de temut, nimic de care să te sperii. Ba chiar te făcea să te simţi puţin mai calm, mai sigur. Aveam paisprezece ani, eram noi doi în salon. Noi trei. Puţin mai tîrziu am spus, aşadar: „Da, bine, e în ordine". Viaţa ţi-e mai îngrădită acum, şansele tale împuţinate. Apoi era prea tîrziu să mai ai gînduri neroade, cum ar fi să fugi pe mare.
Mi-au spus: „Iată o meserie pentru tine, una pentru care eşti bine echipat, nimeni altcineva n-o să se mai ofere. Pe mare oamenilor le vin gînduri neroade, cum ar fi sirene şi monştri şi că acesta va fi ultimul lor convoi. Astfel că atunci cînd am oprit motoarele, la patru zile depărtare de Islanda, să strîngem
11supravieţuitori, toţi se gîndeau: E mult de lucru pentru Tucker, Tucker o să fie foarte ocupat. Totuşi de ce să-i adunăm din apă, scuipîndu-şi ultima suflare şi pe jumătate ţepeni, îngheţaţi, dacă e numai să umplem puntea popotei cu ei şi apoi, repede, să-i aruncăm din nou în mare? Din mare vin şi în mare se întorc, şi plescăitul lor în apă abia se aude în viitoarea asta cenuşie. O să se ocupe de ei Tucker, la asta este el bun. După o vreme am cîştigat chiar respect, consideraţie. Nu se cade să-ţi judeci semenii, nu se cade să ai ceva împotriva lor. Ba s-a în-tîmplat chiar pe dos: Simţi nevoia să fii mîna dreaptă a lui Tucker, simţi nevoia să te ţii de el. Da, el o să fie „omul negru" al vasului. Cineva trebuie să facă şi treaba asta. Tucker a venit, teama a risipit. Tucker. Rime cu Tucker. Nume de botez Victor, bun nume într-un război. Tucker face el treaba asta. o să aibă el grijă Tucker. Este o tradiţie în marină ca matelotul să fie folosit în meseria lui de pe uscat, dulgher, frînghier, chirurg. Iar marina are propriile tradiţii în ceea ce-i priveşte pe morţi, în afară de faptul că sînt aruncaţi în mare. Sînt înfăşuraţi într-o pînză groasă, în care se pune un lest, ca să se scufunde. Şi o ultimă împunsătură, pentru orice eventualitate şi din tradiţie, prin nasul sărmanului nenorocit, beţivanului afurisit de lup de mare.

Titlu RAY

AM IMPRESIA CĂ VIe n-o să ne spună numele care înseamnă ceva pentru el, o să se uite şi o să tacă. Obeliscul se află în mijloc, este pentru războiul din 'l4-'18, şi mai este un perete de piatră, alb şi înalt, în forma unui mare semicerc cu o poartă de oţel în centru, pe unde am intrat noi, şi pe el, în interiorul curbei, panou după panou, erau înşiraţi, ca pattanţii pe un afiş de curse, cei căzuţi începînd cu '39. Sînt înşiraţi căpitani şi locotenenţi şi sublocotenenţi şi
112

subofiţeri, marinari de categoria întîi şi marinari obişnuiţi, chiar cîţiva muşi. Dar erau înscrişi acolo şi fochişti şi semnalizatori şi bucătari şi telegrafişti şi lăcătuşi-mecanici din sala maşinilor şi infirmieri, pe o navă aflîndu-se o întreagă lume.
Doar că, privind lista, nu poţi să spui nimic, pentru că nu sînt menţionate datele, nu se precizează cine şi cum s-a distins. Poţi să-ţi treci ochii peste un panou de afişaj, cînd eşti obişnuit cu asta, şi poţi calcula în capul tău că agenţii de pariuri nu vor avea de suferit fiindcă muşteriul o să piardă. E la fel ca în cazul companiilor de asigurări care îşi fac socotelile lor şi ştiu că, pe o durată lungă de timp nu pot ieşi în pagubă indiferent ce nenorocire îl loveşte pe Nea Cutare, Asiguratul Mediu. De fiecare dată pariul te face să crezi că ai intrat în joc cu o şansă şi există întotdeauna un calcul general care te face să gîndeşti că ai fi putut să-ţi economiseşti banii şi să-ţi menţii cîştigurile. Depinde de atitudinea ta fundamentală.
Dar este greu să ai o atitudine cînd nu se dau şansele şi nu ai perspectiva unui calcul matematic mai cuprinzător. Tot ce poţi să spui parcurgînd listele, şi n-are importanţă dacă ele sînt înscrise cu bronz pe un perete alb în vîrful unui deal, cu un obelisc înfipt în faţă, şi cu tot dichisul, este că un om nu este decît un nume. Ceea ce înseamnă ceva pentru cel care îl poarta sau pentru cei cu care intră în contact, în răstimpul unei vieţi de om, dar, dincolo de asta, nu înseamnă absolut nimic. Nu înseamnă absolut nimic pentru realităţi care durează mai mult. ca armatele sau ca flotele sau companiile de asigurări sau Comitetul de Totalizare a Curselor de Cai, după ce nu mai eşti, totul merge înainte şi tu nu însemni mai mult decît un clic. Nu există decît o singură atitudine rezonabilă atunci cînd priveşti pomelnicele, există un singur cuvînt înţelept atunci cînd Micky Dennis şi Bill Kennedy o mierlesc: „Nu sînt eu acela, n-am fost eu acela, n-o să fiu niciodată eu." Şi nu se poate trage decît o singură învăţătură, pe cît de veselă pe atît de tristă, şi este aceea că ceea ce facem noi nu este să trăim, se spune că trăim, noi însă doar supravieţuim.
113Dar simt eu că pot să fac asta, că pot să fac ca viaţa să fie viaţă din nou. Pot să uit matematicile cu bătaie lungă şi să-mi asum riscurile. Să mai trăiesc puţin, să trăiesc din nou. Să-mi văd nepoţii aceia ai mei, dacă o fi existînd vreunul, cei care o să-mi supravieţuiască. Să-i văd în anii cît mai supravieţuiesc eu însumi.
Pot să văd lumea. Pot să mă duc la Bangkok.
Pot sa-i spun lui Amy: „Cît despre suma aceea lipsă..."
Vie stă acolo, privind, tăcut. Fa{a lui este netedă şi dreaptă, întocmai ca şi lista Şi-a scos bascul şi I-a îndesat într-un buzunar. Briza îi ridică părul de pe vîrful capului. E greu să ţi-l zugrăveşti pe Vie în uniformă de matelot, dansînd un dans marinăresc, urcîndu-se pe greement, strigînd „corabie la vedere". Lenny stă în picioare, aplecat, în cadrul porţii, de parcă într-o clipă se apucă să vadă ce e de văzut, numai cît să poată din nou respira normal după urcuşul dealului, îmi aruncă o privire, parcă pentru a-mi spune că ăsta e un loc pentru marinari şi că poate noi, vechi soldaţi, ar trebui să ne vedem de ale noastre. Eu socotesc că e o chestie de întîniplare, marea, deşertul. Vince o porneşte încet spre obelisc. Soarele scînteiază orbitor pe piatra albă. De fiecare parte a intrării se află cîte un marinar de piatră, în haină de molton şi cizme de mare, în poziţie de drepţi, privind departe în spaţiu, aşa că Lenny pare ca se eschivează să intre, ca un adevărat chiulangiu. Batantele porţii sînt vopsite în albastru, în susul punţii stă scris: „Toţi Aceştia Au Fost Onoarea Generaţiilor Lor Şi Au Fost Gloria Vremilor Pe Care Le-Au Trăit".

Titlu VINCE

HODOROGI BĂTRÎNI.
114

titlu LENNY

CUM O FI, CUM N-O FI, mi-ar plăcea să cred că Joan a mea ar face asta pentru mine, deşi n-aş obliga-o în nici un caz la asemenea neghiobie. Aş face acelaşi lucru pentru ea, dacă lucrurile ar sta invers. Ceea ce nu se va întîmpla.
Afurisitul ăsta de deal mai să mă dea gata.
Chestie de datorie, asta e, o chestie de datorie.
Vie e aici, stă şi se uită, şi Ray s-a dus să stea de vorbă cu Vincey la piciorul turnului ăluia. Se uită în sus la el ca nişte turişti privind Coloana lui Nelson. „Heligoland", scrie pe ea, ce-o fi însemnînd nu ştiu:

„Heligoland, Jutland. Dogger Bank." Dar nu mi se pare că vorbesc despre turn, parcă ar vorbi despre altceva, ceva care îi priveşte numai pe ei doi.
Bine, am impresia că eu sînt în plus aici, în toată aiureala asta, eu sînt în plus, nu m-au chemat decît pentru plimbarea cu maşina, ca să beau şi eu o bere şi să mă cocoţ pînă aici? Uite-I pe Vie, cu pomelnicul lui de morţi, ca şi cînd n-ar avea destul parte de morţi zi de zi, şi ăştia doi de la baza turnului, avîn-du-se bine ca doi tîlhari. N-am înţeles niciodată cum de s-a putut împrieteni Ray atît de tare cu banditul ăsta. Se vede că nu i-a lăsat fata cu burta la gură, deşi lucrul n-ar fi fost imposibil dacă Susie n-ar fi apucat să dispară în Australia.
Uite la Ray şi Jack, care se ştiu din deşert, acelaşi deşert ca şi mine, mitraliorul Ţaţe, atîta că nu i-am cunoscut pe nici unul din ei. Uite la Vie şi la Jack, care îşi au tarabele vizavi de aproape cincizeci de ani, Dodds şi Tucker. cotlete şi cadavre. Uite la Jack şi la Vince, unul pus la cutie la păstrare, celălalt îmbogăţit peste noapte.
Singurul motiv pentru care sînt aici, cu ei, dacă nu punem la socoteală faptul că am fost partenerul de băutură al lui Jack timp de aproape patruzeci de ani, este Sally. Pentru că Jack a luat-o cu ei la mare într-o vreme cînd nu puteam s-o ducem noi, Joan şi cu mine. Bunătatea de care-a dat dovadă atunci a fost una dintre puţinele de care fata asta a avut parte. Iar acum îl iau eu la mare pe Jack,
115 Chestie de datorie. Datorie de soldat, datorie de marinar. Heligoland. Jutland. Dacă stai însă să mă întrebi, nu e atît chestie de datorie cît de executat comenzi. A-ţi face datoria în cursul obişnuit al vieţii e altă treabă, e o treabă mai grea. Uite, cum a fost cu Jack, Ray a spus întotdeauna că Jack a fost un foarte bun soldat. Jack ar fi trebuit să cîştige o decoraţie, dar, cînd a fost să se întoarcă înapoi în civilie, n-a ştiut nimic mai bun, la fel ca majoritatea dintre noi, decît să rămînă înţepenit în meseria lui, ca şi cînd ar fi existat un ordin de la înaltul Comandament că nu poate fi niciodată altceva decît măcelar. Prăvălia aceea era afurisitul lui de cantonament, asta era.
După care i se năzare să se ducă la mare.
Zici că-s doi spioni care şi-au dat întîlnire aici, lingă turnul ăsta Unul are o sacoşă, ia uite, o sacoşă suspectă.
Greşeala lui Sally, deşi n-o judec pentru asta, că de răul Răcăului s-a măritat cu ticnitul ăla. Tommy Tyson, în grija închisorii din Pentonville. Ar fi trebuit să nu rupă cu el, o să fie mai rău cînd scapă de acolo, ar fi trebuit să-l viziteze în continuare. Aşa cum o vizitează Amy pe June.
Ai datorii, ţi le plăteşti.
Totuşi Ray ar trebui să-şi pună în ordine relaţiile cu Susie, iar Carol n-ar fi trebuit să-l lase baltă pe Ray. Ar trebui să nu mai existe evadări, dezertări. La fel, Vince ar fi trebuit să cedeze şi să facă ce se aştepta de la el. pentru că le datora lui Jack şi lui Amy aproape tot şi. oricum am privi lucrurile, Jack era tatăl acestui băiat
Iar Jack n-ar fi trebuit să renunţe niciodată la drepturile lui.
Şi nici eu.
Joan s-ar putea să vină, Sally însă nu.
Ăştia doi se învîrt în jurul turnului.
Una peste alta, poţi să spui că Amy este aceea care şi-a făcut întotdeauna datoria, cu vîrf şi îndesat, an de an. Fără să se plîngă vreodată, din cîte ştiu, n-am auzit de aşa ceva. Şi şi-o face şi acum, ducîndu-se s-o vadă pe June. Atîta doar că putea s-o viziteze pe June mîine sau s-ar fi putut duce la ea ieri. La urma urmei nu era chiar atît de greu de găsit şi o zi pentru Jack.
116

titlu RAY

ViNCE SE UITĂ ÎN SUS la obelisc, absorbit, ca şi cînd obeliscul ar putea face subit ceva anume şi el n-ar vrea să-şi ia ochii de la el, parcă bucuros că nu trebuie să se uite la mine. E prima oară că ne-am îndepărtat de Vie şi de Lenny. Soarele şi priveliştea sînt în spatele nostru. Şi-a vîrît mîinile în buzunare, cu încheietura mîinii stîngi petrecută prin inînerele sacoşei de plastic. Cred că începe să fie grea, plasticul îl taie, însă pare să nu-i pese. Ai impresia că nu vr^a să se despartă de obiect.
...care nu au alt mormînt d?cft marea.
Se uită în sus la obelisc şi eu mă uit în sus la el. E greu cînd ai ajuns la o anume vîrstă şi nu ai înălţimea corespunzătoare. Dar obeliscul asta pare să aibă asupra Iui Vince un efect de micşorare, pentru că, deşi nu se întoarce să mă privească, pot să-i văd faţa luînd o expresie de copil necăjit că-I întrece altul.

E ca pe vremea cînd mă bătea la cap cu depozitul şi nu ştia ce gînduri am. „Unchiule Ray", îmi tot spunea
îşi mijeşte ochii Ia piatra albă, a uitat să-şi ia ochelarii de soare din maşină. Ar fi trebuit să-şi pună altă cravată.
Zice: „Mă întrebam, Raysy".
Zic: „Ce?"
Zice: „Jack nu ţi-a spus nimic despre nişte bani? Vreau să zic, cînd era... Nu a pomenit de nici o sumă de bani?"
în fiecare colţ al obeliscului stă tolănit cîte un leu de piatră.
întreb: „Ce sumă de bani?"
Zice: „N-are importanţă", lăsîndu-şi greutatea de pe un picior pe altul. Şi-a ridicat capul, privind, dar parcă ar cere ceva. Zice: „Să zicem, o mie de lire."
RedcarRiponSandownThirsk.
„Nu", zic. „N-a pomenit de nici o sumă de bani".
Acum se uită la mine, cu o scînteiere iute în privire, apoi se uită din nou în altă parte. Soarele asfinţeşte şi piatra albă devine cenuşie, simţim briza rece în ceafă.
117„Atîta doar", zice, ca şi cînd ar fi devenit capul familiei, „că trebuie s-o ajutăm pe Amy, nu? Trebuie s-o ajutăm pe Amy să iasă la capăt."

Titlu VINCE

Nu CRED CĂ ERAM mult mai înalt decît bufetul ăla. Greu să-ţi fi închipuit că peste cîţiva ani Amy va trebui să se uite la mine în sus.
Mi-a spus că au fost fotografiaţi pe cînd Jack era soldat, în vremea războiului. Şedeau amîrdoi pe o cămilă, Ray în faţă, Jack în spate. Şi mai era una cu Jack singur, descheiat ia cămaşă, cu pieptul gol, ţinînd în mînă o ţigară, însă eu n-o credeam, pentru că nu vedeam ce are de-a face soldăţia cu faptul de a sta pe o cămilă, rîzînd. Şi rîdea şi în cealaltă fotografie.
Mă gîndeam: Nu e tăticul meu, ăsta care rîde nu e tăticul meu.
Am zis: „Nu arata ca un soldat". Ea a zis: „Tocmai de aceea îmi place fotografia". Nu mi-a explicat.
Ea spunea că era făcută în deşert, ei se aflau în deşert, ca şi unchiul Lenny, de altfel. Era înainte ca eu să mă fi născut.
Bananele dîn fructieră erau din prăvălia unchiului Lenny.
Trebuie să fii bărbat în toată firea ca să fii soldat, asta mi se spunea. Era ca toate celelalte lucruri pentru care. ca să le faci, trebuia să fii om în toata firea, ca şi cînd ar fi trebuit să fii om în toată firea ca să poţi muri. Ceea ce era o minciună. Cele două lucruri sînt în directă legătură numai fiindcă pentru a muri trebuia să fii viteaz, iar soldaţii erau viteji.
Acum însă ştiu că, pentru a ii viteaz, nu trebuie neapărat să fii soldat şi că nu trebuie să fii soldat ca să fii viteaz.
„Amy, poţi să-mi dai fotografia aceea? Doar un pic."
„ Fireşte că da. Poţi s-o păstrezi."
Soarele îl bate în faţă şi te priveşte ţintă, zîmbind, încă viu, ca şi cînd ar şti că tu nu ştii cine este el cu adevărat Te priveşte ţintă din rama aceea de alamă, ca şi cînd ar şti că el se
118
aflâ în altă lume, trăgînd de acolo cu ochiul la lumea ta. Poartă un şort, cu cămaşa pe deasupra, descheiată şi are pe cap o cască de tinichea, pusă pe-o ureche, dar pare c-o poartă ca să se amuze, iar în preajma lui nu-i decît nisip. Nu seamănă a soldat, nu seamănă nici măcar a bărbat în toată firea Parc-ar fi un băieţel pe o plajă.

Titlu LENNY

IAR DACĂ AMY ar fi aici cred că ne-ar ţine pe toţi în frîu, nimeni nu i-ar ieşi din cuvînt, toţi ar trebui să ne purtăm ca lumea Ceea ce n-ar fi un lucru rău. N-are să se sfîrşească bine. Patru ţipi şi o cutie.
Se întorc de după turn, tăcuţi, ca şi cînd şi-ar fi spus ce aveau să-şi spună şi acum se gîndesc. Flăcăul cel trupeş şi micuţul Raysy, ca Jack şi Norocosul. Numai cît să-ţi închizi pe jumătate ochii şi poţi să vezi una dintre perechi în cealaltă. Poate e atragerea contrariilor. Mi s-a părut întotdeauna că, atunci

cînd îi vedeai pe Jack şi pe Ray împreună, Ray era ca piticuţul pe care Jack îl scotea din haină, mascota lui. Vi-l prezint pe prietenul meu Norocosul.
Trebuie însă să te uiţi atent la Raysy. Tocmai cînd apuci să crezi că nu are nici un avantaj, hop şi el, surprinzîndu-te, răsare brusc şi face o şmecherie. Parcă s-ar ascunde în spatele propriei sale micimi.
Vie se uită în continuare la listele lui. Cît timp să-i lăsăm? Pun pariu că lui Jack nu i-a trecut niciodată prin cap că, pentru a ajunge la Margate, va trebui să facă o vizită Marinei Regale. S-ar putea zice că Vie are tupeu sa ne tîrască pînă aici ca să se uite la toate numele alea, cînd azi e ziua lui Jack, ca şi cînd Jack n-ar fi nimic deosebit. Dar n-o pun pe seama lui, nu lui Vie îi port pică. E doar o chestie de datorie.
119
naratorul **CHATHAM**
SOARELE APARE DIN NOU, iar obeliscul aruncă o umbră lungă şi subţire peste peluză înspre peretele curb, ca şi cînd am sta pe un cadran solar, în momentul potrivit al anului, cînd soarele e jos, umbra se mută încet, în fiecare zi, întîi pe un şir de nume, apoi pe altul.
Acum am pornit spre ieşire, ne îndreptăm spre poarta albastră. Lenny mai zăboveşte lîngă ea, ca şi cînd el ne-ar fi dat drumul înăuntru !şi acum aşteaptă să încuie. Daţi-i o liră pentni osteneală! Vie a isprăvit şi şi-a pus bascul din nou pe cap, dar totul pare ca şi cînd Vince ar fi dat o comandă: atîta a fost de stat, înapoi la maşină. Trecem de poartă, nu împreună, vorbind, ci unul cîte unul, în tăcere. Parcă am fi fost la un spectacol şi nici unul dintre noi nu şi-a pregătit încă un comentariu potrivit. Vince merge în frunte, eu sînt ultimul.
Facem cale-ntoarsă străbătînd creasta descoperită a dealului. Ne stau în faţă soarele şi priveliştea şi briza. Nu mai e nimeni prin preajmă şi nu ni se aude decît tîrşîitul paşilor; şi gîfîitul Iui Lenny. Acolo unde cărarea începe sa o ia la vale înspre copaci, Vince se opreşte brusc, iar noi ne tîrîm picioarele după el, ca şi cînd ne-ar fi făcut semn cu mîna. Feţele noastre strălucesc în lumina soarelui. Vince iese de pe cărare şi o ia prin iarbă. Zice: „Voi mergeţi înainte, că v-ajung eu din urmă, pînă jos."
Noi nu sîntem obligaţi să facem ce zice el, nu sîntem datori să-i ascultăm comenzile, dar e-adevărat că n-o să-i fie greu să ne ajungă din mers. Dacă e să judecăm după cum am urcat. Aşa că o luăm în jos, încet, în şir indian, la distanţă unul de altul, cu mine în urmă, uitîndu-mă peste umăr la Vincey. Merge prin iarbă, nu pare să-i pese de costumul lui elegant şi de pantofi şi îl văd oprindu-se la marginea colinei şi iiitîndu-se la privelişte, aşa cum se uita Vie la listele de nume.
încetinesc pasul şi rămîn puţin în urma celorlalţi. Poate chiar asta doreşte de la mine. Poate îmi mai dă o şansă. Dar nu face decît să stea acolo, cu sacoşa lîngă el, privind neclintit, ca unul dintre marinarii aceia de piatră.
Soarele dispare din nou după marginea unui nor, dar numai pentru o clipă. Mă uit şi eu la privelişte, nu vreau s-o pierd nici eu, dar mă întorc şi continuu să cobor, în urma celorlalţi, şi încep să apară copacii, astfel că priveliştea dispare, în umbra lor te ia cu frig.
Ne întoarcem la maşină, dar încă nu putem să urcăm, cheile fiind la Vince. Ne învîrtim deci prin parcare, fără să vorbim, aruncîndu-ne unul altuia cîte-o scurtă privire. Lenny se uită la ceas. Vie are aerul ca e doar vina lui, dar nu poţi să-l învinovăţeşti numai fiindcă el hotărîse. Ar fi un fel de afront să-i spui: Nu, dacă asta înseamnă sîcîieli, nu, dacă trebuie să urcăm un deal, haideţi să o lăsăm baltă. Şi nu e el cel care ne ţine acum pe loc.
Aşteptăm cam un minut. Apoi îl vedem coborînd pe cărare, cu sacoşa în mînă. Se pare că acum şi el e la fel de grăbit ca şi noi, pentru că merge repede, alunecînd din cînd în cînd pe noroi. Venind spre noi, are faţa încremenită şi distantă, ca şi cînd ar fi preferat să nu fim acolo.
Am impresia că a bocit şi el. Vine pentru fiecare dintre noi un astfel de moment.
Pune cu delicateţe sacoşa cu ce se află în ea pe capotă, apoi deschide uşile şi dă ocol maşinii să-şi pună bine pardesiul. Ne scoatem cu toţii pardesiele, dar în maşină nu urcăm nici unul, ca şi cînd ar fi trebuit să aşteptăm să ni se spună, închide portbagajul, apoi se întoarce la uşa şoferului, scoţîndu-şi haina Deschide portiera din spate şi îşi pune haina împăturită, pe bancheta din spate, unde mai fusese.
„în ordine", spune, nerăbdător, „care unde se aşază?"
Vie zice, într-o clipită: „Eu o să merg în spate". Lenny şi cu mine ne uităm unul la altul.
„Hai, cine merge în faţă?"
E ca şi cînd el ar fi taţi şi noi puştii, iar taţi ar fi pe punctul să-şi iasă din fire.
«Lenny se uită la Vince.
„în ordine, Ray", zice Vince, „treci în faţă."

Nu acolo aş dori să stau, nu acum, dar intru şi marea banchetă mă înghite cu totul.
Lenny intră în spate, alături de Vie.
120
121sVince stă locului pentru un moment lîngă uşa şoferului, netezindu-şi părul, strîngîndu-şi cravata, curăţindu-şi pantofii de noroi cu un beţigaş pe care l-a cules de pe drum, apoi ia sacoşa de pe capotă. O clipă am senzaţia că o să zică: „Ei, cine vrea...?" dar îmi dă sacoşa direct mie. Impresia este că mi-l dă mie ca să am grijă de el în locul lui, aproape şi la îndemînă, de vreme ce eu stau pe bancheta din faţă. Numai că eu nu ştiu cum s-o iau, nu ştiu cum să-l iau în grija mea
„Na, Raysy, ţine".
Porneşte motorul înşfăcîndu-şi ochelarii de soare de pe torpedo, şi pleacă atît de brusc încît roţile alunecă şi scrîşnesc. întoarce şi o ia prin Chatham ca şi cînd totul i-ar sta în cale. O dată ce te-ai -gîndit la morţi, observi cît de tare se grăbesc cei vii. Ieşim din oraş şi o luăm pe M 2, Intersecţia 3, Dover 48, şi atunci Vince apasă pe accelerator pînă Ia podea. Conduce ca şi cînd ar vrea să recupereze timpul pierdut, ca şi cînd ar fi întîrziat la o întîlnire. Dar noi nu avem ora fixă. Grumazul îi e încordat şi rigid. Mă uit la tabloul de bord şi văd că acul tremură la peste 150 km/oră, într-o maşină mare, ultra-lux, nu-ţi dai seama de viteză, intersecţia 4, intersecţia 5. Nici nu se mai pune problema de condus potrivit prilejului. Iar noi ceilalţi stăm acolo ca şi cînd ar fi ceva de spus, dar nu îndrăznim să deschidem gura şi îl simt pe Vie simţind că-i numai vina lui, dar nu se cuvine să-l învinovăţeşti pe Vie.

Titlu VIe

DAR JACK NU E UN CAZ deosebit, nu e absolut deloc un caz deosebit. Aş vrea să spun asta. vă rog. Aş vrea să vă atrag atenţia asupra acestui lucru, ca profesionist şi ca prieten. Jack nu este acum nici mai mult, nici mai puţin decît unul dintre mulţi, în viaţă există diferenţe, faci distincţii, de acum încolo mie îmi revine locul din spate. Dar morţii sînt morţi, i-am văzut bine, sînt egali. Fie că te gîndeşti la ei toţi, fie că-i uiţi. Nu se cuvine, cînd îţi aminteşti de unul, să nu ţi-i aminteşti pe
122
toţi. Dempsey, Richards. Şi nu se cuvine, cînd ţi-i aminteşti pe ceilalţi, să nu ai un gînd şi pentru cei pe care nu i-ai cunoscut. Asta îi face pe toţi oamenii egali pentru veşnicie. Există o singură mare.

Naratorul FERMA LUI WICK

ÎNCETINEŞTE BRUSC, trecînd pe culoarul interior, şi noi toţi respirăm uşuraţi. Intră pe banda laterală spre ieşirea de pe autostradă, fără să spună un cuvînt. Intersecţia 6, Ashford, Faversham. O ia pe drumul spre Ashford. ca unul care ştie el bine ce face, dar nu este drumul spre Margate şi după cîţiva kilometri renunţă şi se întoarce. Noi toţi ne uităm la el, fără o vorbă. Zice: „Facem un ocol", cu ochii pe şosea, fără să-şi mişte capul, „ocolim".
Drumul devine mai îngust şi mai întortocheat, cu arbori boltindu-se deasupra lui, garduri vii, cîmpuri. Mă gîndesc că acum putem spune că sîntem la tară, sîntem departe de Bermondsey. Copacii sînt toţi pătaţi cu verde. Cerul este albastru şi cenuşiu şi alb, soarele se arată în izbucniri scurte. Vince o ia la dreapta şi apoi la stînga, ca şi cînd ar avea o hartă în cap. Mergem de-a lungul unei coaste de deal, de unde ni se deschide, în dreapta, o privelişte largă, imensă, de cîte ori se iveşte o deschizătură în gardul viu. Ai zice că Vince s-a făcut mare amator de peisaje. Apoi drumul urcă puţin, mereu pe creastă şi, în apropiere de vîrful urcuşului, Vince încetineşte, uitîndu-se cînd într-o parte cînd în cealaltă, şi trage unde-s o peluză mai mare şi o portiţă în gardul viu. Nu se vede decît o potecă golaşă ducînd în jos peste un cîmp, o urmă calcaroasă, adîncă, de roţi şi unul dintre indicatoarele alea verzi bătute pe un stîlp şi arătînd spre poartă: „Potecă publică".
Opreşte motorul. Auzim în depărtare behăit de oi. Se uită la mine şi zice: „Raysy", întinzîndu-şi mîna, cu palma în sus, cu degetele îndoite şi înţeleg că vrea sacoşa, cutia, pe Jack. Spune asta într-un fel care nu lasă loc de comentarii sau de întrebări,
123saşa că fac ce-mi cere. El scoate cutia din sacoşă şi aruncă sacoşa înapoi în poală la mine, *Alimentara Rochester.* Apoi deschide cutia, scoate urna şi aruncă şi cutia în poala mea Are faţa împietrită. Deschide portiera dinspre partea lui şi iese din maşină ţinînd urna strîns la piept.
Nu se întinde să-şi ia sacoul şi nici nu ocoleşte maşina ca să-şi ia pardesiul din portbagaj. Trînteşte uşa şi o ia spre poartă. Briza îi dă cravata peste umăr şi-i umflă cămaşa de pe el. Poarta este din metal şi zăngăne. Moşmondeşte la un zăvor, dînd la o parte una dintre barele transversale, apoi împinge poarta

exact cît să se poată el strecura înăuntru. Pe inîneca albă a cămăşii se vede o dungă de rugină. Se uită peste cîmp, apoi împinge cu putere poarta, care zăngăne şi vibrează în urma lui şi o ia pe cărare.
Lenny zice: „Isuse, acuma ce mai e?"
Vie nu spune o vorbă, de parcă ar fi numai vina lui, el este cel care i-a dat lui Vince ideea întîi şi intri. Ideea de-a urca dealuri.
Eu zic: „întreabă-mă să te-ntreb".
Lenny iese primul, apoi eu, apoi Vie. Briza ne şfichiuieşte. Părnîntul e noroios. Ar trebui să ne luăm pardesiele din portbagaj, dar, între timp, Lenny a ajuns la poartă, lupfîndu-se cu zăvorul, ca şi cînd s-ar fi prins mai rapid decît noi ce anume se petrece,
„Secătura", zice, „Secătura. Nu are nici un drept de prioritate".
Vince merge de-a lungul cîmpului pînă unde acesta începe să urce abrupt. Cravata îi flutură ca o limbă peste umăr. Nu-i atît un cîmp cît o coamă întinsă de deai. Putem vedea, în toată întinderea lui, peisajul, ca şi cum am sta pe buza unei căni mari şi neregulate. Jos, în vale. iotul este verde şi cafeniu şi bălţat, crînguri delimitate net cu margini şi cu colturi, garduri vii ca un feston. în mijloc se află o pată de cărămidă roşie din care se înalţă o turlă. Pare că-i Anglia întreagă, aşa arată.
Cîmpul urcă spre stînga, către o culme, unde se află un pîlc de arbori şi, iţindu-se dinspre partea cealaltă, o clădire îndesată, smolită, o moară de vînt fără palete, în faţa noastră cîmpul se lasă lin la vale cale de vreo şaptezeci-şaptezeci şi
124
cinci de metri, apoi dispare din vedere. Probabil o întreagă întindere de peisaj nu poate fi văzută decît după ce ajungi la marginea pantei.
Lîngă poartă iarba a fost bătătorită de tot şi presărată cu căcăreze de oaie. O troacă de apă din metal galvanizat e încastrată în gardul viu. Auzim oi şi ne miroase a oaie şi le putem vedea, departe, spre stînga, risipite pe colină. Stau cu toatele cu ochii ţintă la Vince, care străbate cîmpul, cu excepţia micuţilor, a mieluţilor. Par mai interesaţi să alerge de ici-colo, sau să se ghemuiască sub mamele lor. Din cînd în cînd, unul dintre ei începe să salte ca un apucat, de parcă l-ar fi curentat ceva.
Lenny se luptă cu zăvorul.
„Nu are drepturi speciale", zice, „nu-i este rudă lui Jack". Desface zăvorul. „Şi nici nu i-a fost niciodată."
împinge poarta şi-o deschide şi, înainte ca Vie şi cu mine să ne fi strecurat după el, o zbugheşte pe cărare în urma lui Vince. Ai impresia că şi-a intrat în formă cu urcuşul pînă la Memorial, că a fost ca o încălzire.
Vince se apropie de marginea cîmpului; nu s-a uitat înapoi nici măcar o singură dată. Un umăr îi e mai ridicat, în partea în care ţine urna, iar cămaşa i se umflă şi flutură în vînt. Toate păreau că o luaseră razna, altfel ai fi zis că arăta ca un idiot absolut, cum o apucase prin mijlocul cîmpului, ţinînd în braţe un vas de plastic, cu cămaşa lui albă şi cravata lui ţipătoare şi o turmă de oi behăind la el.
Lenny înaintează atît de repede încît eu şi Vie abia ne putem (ine de el. Mai are preţ de vreo douăzeci de metri pînă să-l ajungă pe Vince, cînd Vince se opreşte pe Ia marginea cîmpului şi rămîne acolo, neclintit, zăbovind, dar cu o hotărîre parcă deja luată. Deocamdată pare un om cocoţat pe buza unei prăpăstii, însă, pe măsură ce ne apropiem, putem vedea coasta colinei povîrnindu-se adînc pînă departe şi putem vedea partea ascunsă a văii: o pădure, un drum, casa unei ferme. Livezi, uscătorii de hamei. Atunci îl vedem pe Vince începînd să deşurubeze capacul urnei.
Lenny zice: „Secătură", ca şi cînd ar fi ştiut dinainte ce are de gînd Vince să facă.
125Capacul pare greu de desfăcut, asemenea capacului unui borcan nou de gem. Acum sîntem la numai cîţiva metri de Vince şi ne poate vedea venind către el. Pare pregătit pentru asta, pare chiar să dorească să-i fim martori. Dar nu-i pregătit pentru ceea ce face Lenny în clipele următoare.
Lenny îl smuceşte de braţ, braţul care se căzneşte să deschidă capacul, iar Vince se smulge din strînsoare şi ţine urna sus, pentru ca Lenny să nu poată ajunge la ea Capacul e încă la locul lui, dar pare slăbit din înşurubare, ţinîndu-se numai într-un filet. Vince se dă într-o parte, dar Lenny se repede din nou la el. De data aceasta îl apucă de cravată şi cu cealaltă mînă îl prinde bine de pieptul cămăşii. Văd o bună bucată din burta lui Vince şi un nasture care zboară Atunci Vince cade brusc, pierzîndu-şi echilibrul, dar ţinînd un braţ ridicat, încearcă să nu lase să-i scape urna, dar, în cădere, îi scapă din mînă şi Lenny şi cu mine ne uităm Ia ea cum cade. Ne uităm la ea cum cade, mai atenţi decît la căderea lui Vince, pentru că atunci cînd urna se izbeşte de pămînt se poate întîmpla un lucru din două sau se pot întîmpla amîndouă. Capacul, slăbit din înşurubare, poate să se desprindă şi conţinutul să se

risipească, sau urna poate face un mare salt şi s-o ia la vale ros-togolindu-se pînă în adîncul clinei abrupte a colinei.
Se opreşte însă într-o tufă de scaieţi, fără să-i sară capacul.
Lenny dă fuga şi o ridică de jos, înşurubîndu-l strîns. Atunci Vince se ridică în picioare, clătinîndu-se, şi se repede la Lenny. Cămaşa i-a ieşit din pantaloni. Jos, pe mîneca lui stîn-ga, se vede o dungă verde noroioasă, perechea dungii ruginii de pe mîneca lui dreaptă, încearcă să smulgă urna din mîinile lui Lenny şi alunecă din nou şi îşi întinde un braţ ca să-şi amortizeze căderea, prilej pentru Lenny să ţină urna numai pentru el.
Vince se ridică, încins rău de tot acum, gîrbovit şi fornăind şi pufăind, iar Lenny ţine urna în faţa lui cu amîndouă mîinile, aţîţîndu-l şi ţopăind parcă pe loc. Nu l-am văzut niciodată pe Lenny atît de bine înfipt pe picioarele lui. Vince înaintează şi Lenny se dă înapoi, ferindu-se, parcă ar vrea să ne arunce urna lui Vie sau mie, în caz de ceva, iar noi eram gata s-o prindem, doar că Lenny face un soi de figură de rugbi cu urna, lăsînd-o

iute jos, într-o parte, încît ajunge în iarbă departe de oricare dintre noi, apoi, ocolind, se întoarce, ajungînd între urnă şi Vince şi îşi întinde pumnii şi începe să se agite, să-şi îndoaie genunchii, ferindu-şi capul.
„Hai, Flăcăule, hai! Vino, farsorule!"
Vince se reţine o clipă, gîndindu-se, se vede că nu e chiar atît de pornit încît să-şi pună mintea cu un om de anii lui Lenny. Dar vede urna în iarbă în spatele lui Lenny, iar Lenny nu pare să-şi fi luat gîndul de la ea; subit, pare un om care are un ţel. Pare că pentru el, peste cîteva clipe, totul se va fi terminat, dar că plănuieşte ca momentul ăsta să fie al lui. îl aud lîngă mine pe Vie scoţînd un uşor suspin, un mic scîncet. Fiecare dintre noi doi putem să ne strecurăm şi să punem mîna pe urnă, dar n-o facem. Am impresia că Vie n-are de gînd să se amestece să fie arbitru, nu de data asta
Lenny zice: „Nu prea vă dădeaţi în vînt unul după celălalt. Zi! Este?"
Vince înaintează, fără să-şi ridice pumnii, cu umerii înainte, cu palmele întinse înspre el, ca şi cînd n-ar face decît să-l provoace pe Lenny, iar Lenny o ia înainte şi îi plasează un pumn bine socotit, o izbitură puternică şi rapidă spre mijlocul pieptului. Asta îl face pe Vince să se oprească şi să se clatine, ca şi cînd la treaba asta nu s-ar fi aşteptat.
„Asta-i pentru Sally", zice Lenny gîfîind, şi-l mai pocneşte o dată.
„Şi asta-i pentru Jack."
De rîndul ăsta Vince nu mai stă să încaseze, îşi revine, apoi atacă, apucînd mîna cu care conducea Lenny, înainte ca Lenny să-şi poată trage răsuflarea. Ţine strîns încheietura mîinii lui Lenny şi îl izbeşte de două ori sub grumaz cu latul palmei celeilalte niîini, cu aerul că ar putea uza de mai multă forţă dacă ar vrea, dar nu este nici prea blînd. îşi mută mîna pe faţa lui Lenny, îl apucă, înfigîndu-şi degetele în obrazul lui şi îi smuceşte capul lui Lenny, o dată, de două ori, pînă ce lui Lenny par să-i iasă ochii din cap printre degetele lui Vince, apoi acesta îşi retrage mîna pentru ca Lenny să poată respira, iar Lenny zice: „Cu pumnii, banditule!" şi îl pocneşte pe Vince peste gură. Ai impresia că Lenny e cel pe care îl doare mai rău.
Atunci Vince apucă braţul lui Lenny cu amîndouă mîinile şi trage de el şi îl răsuceşte în cerc, mîrîind, astfel că se învîrt ca o pereche de patinatori. Apoi Vince îi dă drumul lui Lenny, iar acesta o ia din loc, ca scăpat din praştie, şi se rostogoleşte. Apoi Vince se duce şi stă deasupra lui, dar nu se poate spune dacă are de gîrid să-i tragă un picior sau să se convingă că n-a păţit nimic, întinde o mînă şi Lenny o ia, ridicîndu-se cu greu în picioare, apoi îl loveşte tare pe Vince în coaste, iar Vince îi arde una şi îl trînteşte la loc.
Eu şi cu Vie nu ne mişcăm nici un centimetru.
Lenny e cumva prăbuşit, pe jumătate întins, pe jumătate ridicat, sprijinindu-se în mîini, gîfîind şi spumegînd. Vince stă aplecat deasupra lui, respirînd greu şi el. Nu se aude decît gîfîitul lor şi oile, ca nişte spectatori, behăind: behehe! behe-he! Vince ar putea pune mîna acum pe urnă, dar pare să nu fie sigur de Lenny. Dă un ocol încet, ajungînd între urnă şi Lenny, în timp ce Lenny se propteşte în picioare.
Faţa lui Lenny arată de parcă ar fi pîrjolită şi rage ca un catîr, clătinîndu-se pe picioare. Vince se dă înapoi, trăgîndu-şi şi el sufletul şi ridică de jos urna Apoi se duce cu ea spre Lenny, încet, ca şi cînd acum el l-ar aţîţa pe Lenny. Privirea Iui Lenny spune totul, oricît ar încerca el s-o ascundă. Privirea Iui spune: „Am încasat-o, gata cu mine. Abia dacă mai pot să respir", şi Lenny e cel care te-ar înduioşa,

cum stă, răsuflînd din greu, numai că şi Vince se clatină şi se poticneşte şi îşi trage din greu răsuflarea şi se uită la Lenny nesigur pe el. Şi mai e ceva: faţa lui Vince e udă, ochii îi sînt uzi. Ţine strîns urna, ca un copil care strînge în braţe o jucărie.
Zice: „Nu voiam să deşert urna, nu voiam s-o golesc". A început s-o deşurubeze din nou.
Lenny se uită la el, mi zice nimic, se clatină, răsuflă căznit.
„Doar puţin", zice Vince, „doar puţin."
Lenny se uită la el, apoi vorbeşte, răguşit, croncănind. „Ce ai de gînd? Să te opreşti la fiecare zece minute şi să mai arunci cîte puţin. Un pumn aici, un pumn acolo?"
Vince continuă să deşurubeze capacul, îşi şterge faţa E ca o ispită. E ca atunci cînd duci o cutie cu bomboane de ciocolată cuiva care este bolnav, la spital, şi te-apuci să-nfuleci

din ele tot tu, una cîte una E ca şi cînd ai avea grijă de ceva care aparţine altcuiva şi te apuci să-l iei chiar tu.
Vince zice: „Ce vrea să zică «a împrăştia»?" îşi trece mîna peste faţă, ştergînd-o. „Ce înseamnă cuvîntul «a împrăştia»?"
Lenny zice: „Ar trebui să-ţi fie ruşine, banditule!"
Dar şi Lenny arată de parcă s-ar ruşina de el însuşi, cum stă aşa, abia ţinîndu-se pe picioare. Are aerul că, se gîndeşte că a stricat ziua
Vince a deşurubat acum capacul. Se uită repede în urnă. Oile continuă să se uite la noi. îmi închipui că le părem tot atît de nerozi cît de neroade ne apar ele nouă. Şi că oricine s-ar uita de jos la noi patru pe culmea dealului ăstuia ar crede că arătăm mult mai ciudat decît oile.
Vince pune capacul în buzunar, apoi strînge urna mai bine în braţe şi îşi vîră mîna rămasă liberă în ea Are ochii umezi. Se îndepărtează de Lenny, întorcîndu-i spatele. S-ar părea că Lenny nu are inima sau puterea să-l oprească. Nici Vie şi nici eu nu facem nimic ca să-l oprim. Merge pînă la marginea pantei, cu faţa la privelişte, cu spatele la noi toţi. în depărtare se zăreşte un fel de albie de lumină, o despărţitură în cer, dar, mai aproape de noi, se apropie un nor mare, moale, funinginos. Se înalţă briza E frig, dar nu cred că Vince sau Lenny pot să-l simtă. Pămîntul miroase a primăvară, aerul miroase a iarnă. Apoi o scuturare trecătoare de nori.
Vince rămîne aşa, cu faţa la privelişte, cu spatele drept şi picioarele bine înfipte în pămînt. Aş zice că biata lui cămaşă e boţită rău, şi o să trebuiască să-şi cureţe bine pantalonii. Mandy o sa aştepte explicaţii. Vince bolboroseşte, parcă ar încerca să anunţe ceva, dar nu-i iese pe gură sau nu ştie ce vrea să spună. Scurmă în urnă şi aruncă repede, bolborosind, o dată, de două ori. Pare un praf alb, semănînd cu piperul, dar vîntul îl risipeşte în nefiinţă. Apoi înşurubează capacul la loc şi se întoarce, venind spre noi.
„Ăsta-i locul", zice, ştergîndu-şi fata „Ăsta-i locul.

Titlu " **RAY**

ZICE: „AŞA CĂ ACUM ŞTIU, Raysy".
Trecuse deja o zi şi jumătate de la operaţia care nu fusese o operaţie, prin urmare nu mai era ameţit şi lent şi confuz. Tăios şi clar cum îl ştiam dintotdeauna, şezînd ridicat în halatul acela mic, cu cîteva tuburi în plus vîrîte în el, unele venindu-i pe după spate, acum. Ai fi zis că în fiecare zi îi mai vîră cîte o perfuzie. Dar erau acolo alţii, plini de tuburi, numai tuburi şi sîrme şi sticle şi aparate, instalaţii chimice complete. Aşa că trebuia să te apropii ca să vezi dacă mai rămăsese acolo şi un pic de viaţă omenească, dacă mai rămăsese pe undeva pe acolo şi vreo componentă umană.
Dar el şedea în capul oaselor drept şi ferm. Mi-a trecut prin cap că arată de parcă ar sta să i se facă portretul, ultimul portret, deloc măgulitor, fără nici o înfrumuseţare, şi că nimeni nu ştie cît o să dureze. Două săptămîni, trei. Nu-ţi mai rămîne nimic altceva de făcut decît să stai liniştit şi să fii cine eşti.
Nu ştiu ce trebuie spus cuiva care spune că ştie. Cred că imaginaţia se află la un milion de mile distanţă de fapt. Aşa că m-am uitat în jos la aşternut şi apoi din nou în sus, la el şi el continua să se uite la mine, drept în ochii mei, ca şi cînd, dacă el ar avea de ce să se agate, atunci ar trebui să am şi eu, dat fiind că nu încetase să fie el însuşi numai din pricina aia Dimpotrivă.
Zice: „Nu-i nimic de spus, nu-i aşa?" Apoi zice: „Ca mielul la tăiere, ce zici, Norocel?"

Titlu MANDY

DRUMUL ÎNAINTA, NEGRU şi curb şi cu ochi de pisică, şi era, drumul, singurul lucru sigur în umezeală şi în întuneric şi în ceaţă, singurul lucru sigur în lume. Nu de unde vii sau încotro mergi, ci doar el, drumul.

Am zis: „Şi ce duci în spate?" Ca să zic şi eu ceva. Mi-a zis, privindu-mă: „Hoituri", şi m-am gîndit: norocoasă mai sînt. După numai şase ore.
A zis: „Ai mers ceva de cînd ai plecat de acasă, nu?"
Am aprobat din cap, simţindu-mi inima grea, iar gîtul nu-l mai puteam ţine drept de atîta oboseală.
A zis: „Şi casa asta cam pe unde ar fi?"
S-a aplecat, strîngînd în braţe volanul.
Am zis: „Blackburn".
Calea Ollerton 27, Blackburn.
A zis: „Da' acum gata cu Blackburn, nu?" şi şi-a scos un pachet de ţigări din buzunarul de la cămaşă. *„Blackburn rover* cum ar veni, hoinar de Blackburn, nu?" hlizindu-se la propria lui glumă. „Londra, hm?"
Am făcut semn că da.
Şi-a scuturat pachetul cu ţigări, i-a dat uneia un bobîrnac cu degetul mare şi-a scos-o cu gura. Mi-a întins pachetul, dar am refuzat
A zis: „Ai plecat pentru o zi sau pentru totdeauna?" pipăin-du-se după o brichetă. Nu i-am răspuns. A aprins bricheta şi i-am văzut faţa, roşie şi îngrămădită şi noduroasă, în lumina flăcării. A zis: „Cîţi ani ai, iubire?" scoţînd fum pe nări.
N-am zis nimic.
A zis: „Şaptesprezece?" A mai tras o dată din ţigară, uitîn-du-se la drum ca şi cînd ar fi fost drumul lui propriu şi personal, ştergătoarele dansau pe parbriz. A îngînat *„Doar şaptesprezece, înţelegi ce vreau să spun",* apoi a zis: „Te pot duce la Londra, iubire. Te pot duce şi pe tine unde-mi duc carnea".
S-a întors spre mine, iar eu m-am uitat drept la el. A zis: „La ce te uiţi?"
I-am zis: „îmi aduci aminte de tata".
I-o metodă bună, i-o metodă simplă, îi potoleşte. Am mai folosit-o eu şi-altă dată.
Unde mai pui că semăna, aşa, un pic. îmi amintea de el.

Şi pe el aş da vina, pe taică-meu, pe taică-meu, Bill. El mi-ar servi drept scuză, dacă m-ar pune cineva să dau socoteală vreodată, dacă m-aş trezi că mă-ntorc spăşită acasă sau aş ajunge să mă ducă într-o maşină de poliţie înapoi, pe Calea Ollerton. Ce, eu am fost aia care a plecat prima? Exemplul mi l-a dat chiar el.
Poate se gîndea la mine tocmai în clipa asta, în Isle of Mân, cu fufa aia a lui, daca e acolo, dacă o fi aşa. Trezindu-se înainte de ziuă, aprinzîndu-şi o ţigară, în timp ce ploaia bate în fereastră. Oare ce gînduri are Mandy, oare ce-o face fătuca aia în clipa asta. acum?
îmi tot spunea: ,.Rea ce eşti, Mandy, rea ce eşti." Dar întotdeauna cu un zîmbet în colţul gurii, ori făcîndu-mi cu ochiul, ori pocnind din limbă, indiferent dacă făcusem ceva rău sau nu, ca şi cînd de fiecare dată ar fi fost doar zece la sută muştruluialâ şi nouăzeci la sută acord. „Rea ce eşti. nu ştiu ce-o să se aleagă de tine", privindu-mă de parcă îl încerca bănuiala că într-o zi va fi silit să vină să mă scoată din cine ştie ce necaz. Iar mie îmi plăcea să spun, pentru că era o mică răutate în sine şi pentru că era altceva decît ceea ce spuneau celelalte fete despre taţii lor: „Taţi al meu e marinar". Marinarul Bill. Bibanul Bill.
E drept că dacă lucrai pe un feribot de maşini nu însemna că eşti un marinar adevărat. De la Fleetwood la Douglas, dus-întors. într-o singură zi. Şi iarna, de la Heysham la Douglas. o oră mai mult. Dar. cînd îl auzeam plecînd de acasă dis-de-dimineaţă, încercînd să pună în funcţiune liodoroaga aia de Hillman. mă gîndeam: o să fie curînd pe mare, tăticul meu Bill, călătoreşte în largul mării şi se întoarce acasă. Doar că într-o bună zi nu s-a mai întors.
N-am spus niciodată „vaporean", nu suna cum trebuie, deşi era şi asta o vorbă nelalocul ei, un cuvînt la care se hlizeşte toată lumea, dacă îl rosteşti cum nu trebuie. Care-i asemănarea dintre un vapor şi-un prezervativ? Se bagă amîndouă, cu încărcătură cu tot, în adîncuri. Şi totuşi cîndva fusese un marinar adevărat, cel puţin aşa spunea el. Văzuse lumea. Shanghai, Yokohama. Dar a întîlnit-o pe mami şi s-a sfîrşit cu văzutul lumii, cel puţin aşa spunea ea O noapte dezlănţuită în

Liverpool. Braţe bronzate, tatuaje şi multă sare. *Marinare, nu mai hoinări.* Mie mi-e greu să-mi închipui că toate astea s-au întîmplat cu adevărat, mi-e greu să mi-o închipui pe mama fiind o asemenea femeie, cînd vezi ce şi-a luat ca înlocuitor al tatii, pe schilodul acela de Neville de la Primărie. „Mandy, doresc să-ţi fac cunoştinţă cu domnul Lonsdale." Neville Lonsdale, urbanist. Şi de atunci încolo urma să ducem un alt fel de viaţă.
Avea nărav să-şi proptească mutra gălbejită în faţa mea, încreţindu-şi-o ca un popă şi să zică: „Ia spune-mi, ce vrei tu să te faci, Mandy, ce vrei să faci cînd o să fii mare?" Ca şi cînd în felul acesta ar fi cîştigat în ochii maniei, în sfîrşit cineva care are un pic de grijă, un pic de respect. Diavolul de Neville. Ce voiam să-i spun este că doream să fiu rea, pur şi simplu voiam să fiu rea, aşa cum, din cîte spunea tata, chiar şi eram. Voiam să fiu Mandy Black, şi voiam să fiu rea.
Şi aşa şi eram. îmi treceam vremea prin baruri şi discoteci, dansam twist şi strigam, lăsam mîini să-mi bîjbîie pe sub fustă, sau mai rău. M-am lăsat proptita de ziduri. Le-am făcut, lui mami şi lui Nevillle, o viaţă de iad, ceea ce mi-au făcut şi ei mie. Ba. mai mult decît atît, i-am spus prietenei mele celei mai bune -şi parteneră de păcat -, Judy Battersby: „Ce-ai zice s-o ştergem la Londra? Să vedem luminile oraşului. De capul nostru". Dar nu s-a arătat, vaca, a apucat-o frica.
Şi cred c-am sperat pînă în ultima clipă că taţi o să se întoarcă, cu scuze cît pentru cinci ani. Că o să-şi arunce sacul cu boarfe din spate şi după aia o să-l zvîrle afară pe Neville pe uşa din faţă. Şi-atunci n-aş mai fi avut de ce fugi de-acasă.
Numai că au găsit rabla aceea de Hillman în Liverpool, nu în Fleetwood. Putea deci să se fi dus oriunde în lume. Nu mai era vorba de-o fufă din Isle of Mân, ci de fufe de oriunde, din Shanghai, din Yokohama. Mi-a dat o fotografie de-a lui, o mai am şi acum, i-o fotografie tîmpită, dar tot o păstrez. Să se vadă, chipurile, că a fost pînă în Mările Sudului. Fuste de iarbă, cocotieri. încă mai e acolo, în poza aceea, cu treizeci de ani mai tînăr, cu o floare vîrîtă după ureche. Nu Isle of Mân, Insula Bărbatului. Insula Muierii, mai degrabă.
133 Mi-a zis: „Cum te cheamă, iubire?"
Am zis: „Judy".
A zis: „Mick. Unde vrei în Londra, ori vrei numai aşa, la Londra?"
Am zis: „La Londra".
A zis: „Te duc la Smithfield. Ai auzit de Smithfield? Facem două ore pîn-acolo. Bine, iubire, n-ai de ce să te temi, poţi să faci nani".
Şi aşa Mandy Black, sau Judy Battersby, numele sub care călătorea, a ajuns la Londra într-un camion de carne şi a fost transferată în furgoneta unui măcelar, fără să fi apucat să arunce o privire măcar în Piaţa Leicester. I-o poveste vestită, a trecut din gură-n gură, poate să fi ajuns chiar pînă în Calea Ollerton. Să ajungi departe - din Blackburn în Bermondsey. însă acum, cînd mă gîndesc la asta, acum cînd îi văd îngrămădiţi la intrarea prăvăliilor şi a gangurilor, acoperiţi cu pături rău mirositoare, îmi zic: mare noroc am avut. Şi, cînd îmi amintesc de fata aia care mergea pe şoseaua A5 cu rucsacul în spinare, mă gîndesc: Asta a fost aventura mea, aventura vieţii mele, care n-a durat nici douăsprezece ore.
Să fugi de acasă şi să-ţi găseşti un alt cămin în mai puţin de-o zi, deşi noul cămin nu era un cămin adevărat, nu era cu nimic mai adevărat decît cel pe care îl părăsisem. Cel nou era exact opusul a ceea ce părea: nu era căminul fiului, şi totuşi era, era căminul fiicei, şi totuşi nu era pentru că ea trebuia ţinută într-un cămin, iar mama şi tata nu-mi erau cu adevărat mamă şi tată decît mie.
Cum de-arn intrat şi eu în asta? Cum de n-am luat-o din loc imediat? Cînd lumea spunea că şi-aşa toate sînt acum în schimbare, că de toate se alege praful. Nu putea să fie numai din cauza lui, a lui Vince. Pentru că eram, nu ştiu cum, în fundul sufletului, *frate* şi *soră,* ba mai rău, tată şi fiică. Abia venit din Orientul Mijlociu, „din afurisita grădină a Adenului, iubito", cu raniţa atîrnată într-un colţ al dormitorului în care s-a înapoiat numai ca să plece din nou pentru mine. „V. *î.* Dodds." Mirosul lui de atunci, sudoare şi ulei de motor şi Flota Militară Engleză. Tatuaje pe mînă, pînă sus. „Poţi să le lingi cît vrei, că
134
nu se iau." Era ca şi cînd aş fi *comis incest,* ca şi cînd m-aş fi predat fără rezerve, ca şi cînd ar fi fost ceva periculos tocmai acolo unde trebuie să te simţi în cea mai mare siguranţă. La adăpost, ca acasă. Unde mai pui că s-a întîmplat şi într-un camper, cel al unchiului Ray, ca doi ţigani.
De la Blackburn la Bermondsey, ţintind sus de tot. Dar acolo am rămas şi asta am ajuns să fiu. Femeia lui Vince, soţia lui Vince, sora lui Vince, fiică, mamă, întreaga lui familie. Şi fetiţa, crescută mare, a lui

Jack şi a lui Amy. E firesc să nu mai ştiu prea bine cine era fetişcana aia de pe şoseaua A5. De parcă în alea douăsprezece ore de drum aş fi putut să devin oricine. Ce vrei să fii, Mandy? Noiembrie '67. Anul Sergentului Pepper. Patru mii de găuri în Blackburn, Lancashire. Nu era miercuri dimineaţa la cinci, era joi seara la opt. Dar nu mă puteam abţine să nu cînt la nesfîrşit, în capul meu, ca melodie a clipei: *She's leaving home, bye, bye.*
A zis: „O bombă zburătoare".
Am zis: „Ce?"
A zis: „O bombă zburătoare. V-l. A făcut casa una cu pămîntul, i-a omorît pe toţi în afară de mine. Nu sînt cine crezi tu că sînt, nu sînt Vince Dodds".
M-am gîndit: trebuia să-mi fi dat seama. Nu după înfăţişarea ta, ci după felul în care ţii să ai spaţiul tău separat, după felul în care n-ai ezitat să te muţi şi să-ţi găseşti adăpost în camper. Dar a fost o manevră vicleană, nu Vince, o manevră dibace?
Poate dormi în camera mea. Şi tu, Vince? Găsesc eu ceva.
Mi-a dat prin minte să spun: „Nici eu nu sînt cine crezi tu că sînt". Pentru că nu ştiu cine-i Mandy Black, nu încă, sînt doar pe cale de a descoperi.
Dar îi spusesem deja lui Jack, şezînd în furgoneta de carne în timp ce făceam un fel de tur al Londrei în zori: „Nu sînt cine am spus că sînt, nu mă cheamă Judy. Mă cheamă Mandy,
135Mandy Black, din Blackburn". El m-a întrebat: „Şi atunci Judy cine este?" Iar eu i-am spus: „Nimeni".
Old Bailey, Catedrala St Paul, Podul Londrei, lumina sporind pe rîul cenuşiu.
Vince a zis: „Numele meu adevărat nu este Dodds, ci Pritchett".
L-am simţit micşorîndu-se în mine, alunecînd. M-am lăsat în jos, mi-am culcat faţa pe pieptul lui.
A zis: „Nu-i un secret. Ştie toată lumea. Numai el se face că nu-i aşa".
„Cine?"
A zis: „Bătrînul. Adică Jack. Ce crezi că m-a făcut, mai întîi şi mai întîi, s-o iau din loc? De ce crezi că m-am înrolat voluntar? Pentru că nu-mi convenea să fiu, pentru nimic în lume, Vince Dodds. Nu-mi convenea să facă din mine băiat de măcelar".
Am zis: „Da' te-ai întors".
A zis: „M-am întors ca să-i arăt eu lui".
Am zis: „E mai uşor pentru bărbaţi. Pot să plece să se facă militari, pot să fugă pe mare".
A zis: „Ai stat vreun pic în Aden?"
Am început să-i ling tatuajele. Unul dintre ele era „V.I.P.", cu un pumn şi-un trăsnet. Am zis: „Pe raniţa ta scrie «Dodds». Deci ce ai de gînd să faci, Vince? Ce-ai să te faci?" Iar el a zis: „Fac maşini."
Am zis: „Maşini?"
A zis: „Ai văzut în curte Jaguarul ăla vechi? '59, Model 9. E un început, nu? Nu-i o maşină oarecare, e un Jaguar. O să-l fac ca nou".
Apoi mi-a vorbit despre maşini, mi-a spus tot ce-i de spus despre maşini.
M-am gîndit: niciodată nu-i aşa cum îţi închipui, niciodată. Eu şi Judy Battersby fîţîindu-ne prin West End, cînd, deodată, ne agaţă doi ţipi dintr-o trupă de rock.
O furgonetă de măcelar, un fost soldat cu ulei de maşină pe sub unghii. Să dai peste un bărbat care repară maşini.
Mi-a spus că într-o bună zi Jack o să vină la el în patru labe, o să văd eu.
136
I-am lins părul de pe piept
Am zis: „De unde ştii că nu-s şi eu altcineva decît crezi tu că sînt? De unde poţi tu să ştii că pe mine chiar mă cheamă Mandy Black? Cine ştie cine sînt, nu?
Am pus mîna pe cocoşelul lui lipicios.
A zis: „Nu vreau nici să te zăpăcesc, nici să te păcălesc, îţi spun ce-ţi spun ca să ştii ce şi cum. îţi spun ce-ţi spun ca să ştii cum stă treaba. Corect, nu?"
Am zis: „Da".
„Aşa-i cinstit, nu?"
Am zis: „Da, Vince".
A zis: „Aveam doar trei luni, habar n-aveam de nimic pe lume".
Am simţit că, în mîna mea, i se întăreşte cocoşelul.
„îţi spun ca să fii pregătită."

„Pregătită?"
„Jack o să încerce să facă acelaşi lucru cu tine. Jack şi Amy or să încerce să facă acelaşi lucru cu tine."
Am întrebat: „Ce?"
„Pun pariu că le şi convine că tu şi cu mine facem ce facem."
„Ce vrei să spui?"
„Ca să nu vreau s-o iau din loc iar, şi nici tu. O să trebuiască sa le-arătăm ce putem împreună. O să trebuiască să şi rămînem ferm pe poziţie şi să ne şi uşchim, în acelaşi timp."
Am zis: „Cum vine asta?"
A zis: „Cu maşinile."
Te simţeai în siguranţă în maşina de camping, ca într-o ascunzătoare.
Am zis: „Ce vrei să spui?"
M-a răsturnat şi a pătruns în mine şi eu mi-am ridicat genunchii şi l-am strîns cu putere.
A zis: „Nu ţi-au spus, este? Păi, sigur că nu ţi-au spus. Nu ştii încă nici jumătate, poţi să fii sigură".
Niciodată nu-i aşa cum îţi închipui. Doamna Vincent Dodds, doamna *Dodds Motors.* Un bărbat care vinde maşini la mîna a doua, o fată la strîmtoare.
137Luminile strălucitoare ale Londrei. Şi chiar că erau strălucitoare luminile Londrei. Erau şirurile alea de clădiri lungi şi înalte, fiecare luminată ca un cîmp de bîlci, fiecare dintre ele plină de carne şi de bărbaţi şi de zarvă, ca şi cînd bărbaţii ar fi strigat la carne şi carnea ar fi strigat la ei. Iar afară era încă întuneric, foarte întuneric din cauza strălucirii dinăuntru, aerul plin de beznă umedă. Erau camioane care huruiau şi mergeau în marşarier, cu stropii de burniţă ca nişte scîntei în lumina farurilor, şi uşi care se deschideau şi băltoace cu reflexe roşii sau albe, şi iarăşi carne, în roabe, pe umeri, cărată în spinare la lumină, dusă înăuntru de oameni vîrstaţi şi mînjiţi cu sînge, cu feţele roşii şi lucioase ca poverile pe care le duceau. Mi-am zis: Isuse Cristoase, Mandy Black, unde ai nimerit? Şi zgomotul, ca un fel de limbă nebună, ca şi cînd ar fi putut fi a cărnii, încă zbierînd şi împotrivindu-se, încă zbătîndu-se, numai că, scăpînd de închipuirea asta, mi-am dat seama că auzisem glasul ăsta, sunînd ireal pentru că înainte îl auzisem la televizor, la radio, ca un glas pe care nu-l folosea nimeni în realitate, dar aici toţi îl foloseau, natural, aşa cum respirau, ca şi cînd aici era chiar locul unde se născuse, chiar locul naşterii sale. Dialectul londonez. Cockney. Londonezii. Cocoşii. Cu cocoşe-lul. Ce-au bărbaţii din Londra cu cocoşelul?
Mi-a zis: „Piaţa Smithfield, iubire. Aici îs numai carne şi guri, durere şi fripturi. Acuma am treabă, dar uite-acolo", şi mi-a arătat, aplecîndu-se de-a lungul cabinei, sprijinindu-se de mine, punîndu-mi un braţ pe spate, „bufetul lui Kenny. O ceaşcă de cafea bună, un sandviş bun cu şuncă. Rămîi prin zonă. Ne vedem acolo", şi mi-a făcut cu ochiul.
Zgomotul s-a schimbat de cum m-am dat jos. S-a retras o clipă, apoi m-a cuprins toată ca valurile mării. Pleosc, zdrang, bang, ia uite în ce m-a băgat Mick. Era ca şi cum ai trece prin apă la Morecambe încercînd să-ţi ţii fundul uscat pînă în ultimul moment M-am îndreptat spre bufet, tăindu-mi calea printre cărnuri şi bărbaţi şi zgomote şi, dacă e să fiu cinstită, la ce mă gîndeam atunci, în mijlocul marii mele aventuri, era: O să-l aştept pe el, pe şoferul meu, Mick. O să-l înduplec să-mi dea o gustare, o să mă pretez la orice fel de ghionturi, semne şi drăgosteli are el chef. Apoi o să-i spun încetişor, clipind o dată
138
sau de două ori din gene: „Mă iei şi pe mine cu tine în nord, indiferent unde?"
Nu mi-a trecut o secundă prin cap că, peste o oră, voi fi luată şi dusă către viitorul meu, către restul vieţii mele, în furgoneta unui măcelar. De către un bărbat trupeş, cu braţe rotunde, cu forme rotunde, cu glasul răsunător, ca un fel de unchi pe care nu ştiam că-l am, cineva care se afla la faţa locului ca să mă aştepte pe mine, numai pe mine, să apar. „Ai sosit unde trebuie, drăguţă, în inima Londrei, în Smithfield, viaţă şi moarte. Smithfield. Vezi acolo? E Curtea Centrală de Justiţie. O să te duc pe unde-s mai multe de văzut dacă zici că încă n-ai văzut nimic din toate astea Hopa sus."
Catedrala *St* Paul, Podul Londrei, Turnul îmi apăreau ca nişte lucruri care n-au fost niciodată adevărate. Lumina cenuşie şi umedă părea făcută dinadins pentru ce se vedea. Cînd a trecut Podul, a încetinit. A zis: „Trăieşti între toate astea viaţa întreagă, pînă cînd, într-o zi, le observi". Apoi a zis: „Vrei o slujbă într-o măcelărie? O liră pe zi, masă şi casă".
I-am spus: „Numele meu nu este Judy".
S-a uitat la mine îndelung şi dur. „Şi nici al meu nu e soarbe-zeamă tîrît în noroi."

Şi-aşa insul cu care trebuia să iau micul dejun nu s-a mai arătat, sau, dacă s-a arătat, nu l-am văzut, n-a făcut nimic ca să se bage între Jack Dodds şi mine.
Mirosul, asta te făcea să pici în cursă, mirosul de slănină prăjită. Abur şi fum şi flecăreală şi hohote de rîs. Capete care se întorc, zîmbete ironic îngăduitoare. Totul numai fripturi şi vorbe, vorbe. M-am gîndit: e mai rău decît afară Toţi privin-du-te în felul acela ca şi cînd le-ai obloji ochii, dar în acelaşi timp le-ai fi invadat teritoriul lor preţios.
Hăpăind cu toţii, îndopîndu-se, zdraveni şi mînjiţi cu sînge şi puşi pe măcelăreală. Mai puţin unul. Mai puţin insul ăsta ciudat într-o haină de ploaie cenuşie, sub care se vedeau un guler şi o cravată, care părea, ca şi mine, că nu se simte la locul lui şi care îşi amesteca la nesfîrşit ceaiul şi se uita iscoditor la mine, ca şi cînd gîndurile lui ar fi undeva foarte departe, dar eu puteam foarte bine să prind contur din ele. M-am gîndit: Oferă-mi un mic dejun, omuleţule, oferă-nii un mic

dejun. Pari docil. Pari trist şi destul de inofensiv ca să-mi oferi un mic dejun, de parcă tu însuţi nu te-ai hrăni.
Aşa că m-am aşezat pe scaunul din faţa lui, la masa pe care părea s-o rezerve pentru altcineva, şi era gata să vorbească, învîrtindu-şi întruna linguriţa în ceai, parcă de teamă că altfel s-ar solidifica, cînd au intrat ceilalţi trei pe care părea să-i aştepte. Iar unul dintre ei era mai mare decît ceilalţi, chiar mult mai mare, şi mergea în frunte, ca un sergent, şi m-am gîndit, nu ştiu de ce, dar sînt lucruri de care îţi dai seama cînd le vezi, că omul ăsta m-ar putea lua sub aripa lui ocrotitoare. S-a uitat la mine, apoi la omuleţ, apoi din nou la mine, cu privirea aceea pe care îmi amintesc că o aveau cîndva, dar acum n-o mai au, dragă Mandy Dodds, bărbaţii de-o anumită vîrstă: se uită ca şi cînd ar vrea să fie cu zece ani mai tînăr, dar îşi dă seama că-i destul de bătrîn ca să-ţi fie tată. Apoi s-a uitat din nou, zîmbind şmechereşte, la omuleţ, care a zis, dregîndu-şi glasul, încurcat: „Ea e". Aşa c-am zis: „Sînt Judy. Din Blackburn".
Am văzut mica pauză de pe faţa celui mare. Apoi a vorbit, cu glasul acela prea puternic, prea îndrăzneţ, glasul despre care n-a ştiut, despre care n-a aflat şi n-ar fi vrut şi nu i-ar fi păsat să afle că era prea puternic şi prea îndrăzneţ, indiferent cine ar fi fost să-l audă. „Dînsul e Ted. Dînsul e Joe. Eu sînt Jack Dodds. Pe Ray îl ştii. Eşti în siguranţă lîngă Ray. Ray lucrează la asigurări. Ray e norocos, micuţ, dar norocos. Ce-i trebuie lui e ceva hrană solidă şi ce mai merge cu ea."

Titlu VINCE

yv
ÎL FAC PRAF PE HUSSEIN, la fel ca pe Lenny dacă nu-şi vine în fire. O să-l strîng de boaşele lui tuciurii. Unu pentru Merţan, doi pentru că s-a răcit de Kath.
Preţul maşinii şi o mie de lire pe deasupra, şi sîntem în bună pace cu toţii.
Trebuie să plătesc costumul ăsta, costumul ăsta nenorocit

Altfel o ia peste bot, sper că înţelege treaba asta. Şi n-o să fiu blînd şi îngăduitor cu el, nu mai am de gînd să mă fac că dau, cum am făcut cu bătrînul Lenny - croşeu de stînga, bătrînul Ţaţe cu faţa lui de terci. N-o să mai fie vorba de fructe şi legume.
Nici măcar nu trebuie s-o fac eu însumi. Se găseşte cine.
Şi, oricum, cred că ştie că urăsc şi maţele din el. Ba chiar asta e pentru el jumătate din plăcere. Nu e vorba aici nurnai de maşini şi de pisicuţe, Ştie că, vreau, nu vreau, trebuie să-i zîmbesc şi să-i ung din gros felia şi să mă port ca şi cînd aş fi umilul său slujitor în timp ce eu gîndesc: băi, secătură ce eşti, tu, ăla cu capul în prosop, pe cei de teapa ta îi împuşcam pe cînd eram în Aden. Iar cei de teapa ta tăiau capul băieţilor din detaşamentele noastre.
Sergentul zicea: „Noi facem motoare, nu caroserii".
Ştie că m-a înghesuit acolo unde i-a plăcut. Ştie asta numai uitîndu-se la mine - pentru că nu i-am spus niciodată, dar mă gîndesc că i-o fi spus Kath, mă gîndesc că nu s-a ţinut şi i-a spus - că am fost acolo cîndva, fluturînd drapelul, curăţînd piesele de ulei în gaura aia fierbinte, puturoasă şi ticsită de muşte unde el era la el acasă. Şi acum iacătă-l aici, la capătul unde se înfundă strada Bermondsey, rulînd lin pînă aici din casa lui de sticlă din City, punîndu-mă să-i găsesc maşini după cum i se năzare, silindu-mă să-i spun: „Aveţi dreptate, domnule Hussein, da domnule, da domnule Hussein", de îndată ce-mi flutură portofelul pe la nas.

îl perii şi-ţi unge osia, aşa-i zic eu trebii ăsteia, îţi unge fir-ar ea să fie de osie. Ăsta-i felul lui de-a se distra, n-ai ce-i face.
Ia uite-l pe Vince Dodds, ăla care şi-a vîndut fata unui arăboi.
întîia oară intră, cu haina pe umeri şi cu ochelarii de soare vîrîţi în buzunarul de sus şi se vede cît de colo că nu trage mîţa de coadă, în City începe să se resimtă recesiunea, prin urmare, pe piaţă, eu o iau în sus, iar ei o jau în jos. Dar nu de asta se vîntură şmecherul ăsta pe-aici. Ăsta n-are nevoie să
141
trateze cu *Dodds Motors,* poate cumpăra lejer maşini în Piaţa Berkeley. Numai că suferă de meteahna de care suferă toţi cei ca el. Aşa cred eu. Febra tocmelii, chemarea vechiului bazar.
Singurul lucru care putea să-l intereseze din ce-aveam să-i ofer era un Granada Scorpio din '85 şi el îi dă tîrcoale o vreme, mai mult decît ar fi fost nevoie dacă n-avea de gînd să facă tîrgul, dar îl văd că se uită la Kath, îl văd c-o măsoară pe Kath tot atît de mult cît măsoară maşina Kath stă în birou, în spatele despărţiturii, cu uşa larg deschisă, şi nu e vina mea dacă poartă o fustă cît o banderolă şi un tricou strîns mulat pe corp, iar de unde vine el femeile-s îmbrăcate ca nişte călugăriţe. Nu e vina mea că a crescut, că nu mai este micuţa mea Kath, că are optsprezece ani, cu şcoala terminată, şi nu-şi poate găsi un serviciu. I-am zis: „Poţi lucra în salonul de prezentare dacă ai chef şi dacă asta o să te facă să-ţi scoli fundul de pe canapea".
Aşa că l-am lăsat să se mai codească încă treizeci de secunde; pot să spun ce îi pune în funcţiune, bine şi corect, maşinăria: femeile, automobilele şi tîrguiala Foarte bine, hobbyurile astea sînt perfecte. După aia mă duc la el, încet, fără să-l zoresc şi zic: „Vă pot ajuta cu ceva, domnule?" Omul se uită la mine şi un ochi al lui spune că nu vrea să aibă de-a face cu ţipi de felul meu, că nu-l interesează un Ford vechi de trei ani, iar celălalt ochi încearcă să se iţească dincolo de umărul meu, la Kath.
Zice: „Mă uitam la Granada".
Eu zic: „O bomboană de maşină, o bomboană de motor, totul reglat şi pus la punct Nu găsiţi ceva mai bun. Doriţi să daţi un tur în jurul blocului?"
Văd bine că dă înapoi, aşa că îi zic, uitîndu-mă în ochii lui: „Cheile sînt în birou. Să le aduc?" Apoi zic, uitîndu-mă la ceas: „Aş fi venit eu cu dumneavoastră, dar trebuie să sosească un alt client, îl aştept la ora trei. Dar o să văd dacă nu cumva Kath poate face onorurile. Sînteţi foarte grăbit?"
Zice, uitîndu-se la ceas, o comoară de Rolex: „Nu tocmai".
Prin urmare îmi vîr capul pe uşa biroului şi zic: „Kath, vrei să-i ţii companie acestui distins domn cît face o scurtă plimbare cu Granada? Eu sînt ocupat Domnul...?" Mă întorc
142
şi este chiar lîngă umărul meu. Zice: „Domnul Hussein". Zic: „Domnul Hussein". Şi iau cheile de pe raft şi i le arunc direct în poală.
Pînă acum n-o rugasem să facă aşa ceva şi se uită la mine descumpănită. Dar despre Kath poţi să spui orice, numai că nu s-ar pricepe la maşini. Am învăţat-o pe fata asta cum să umble c-o maşină imediat ce a avut vîrsta să-şi ia permis. A prins din prima, firesc, ce mai, fata Iu' tat-su.
Aşa că bagă maşina în marşarier, s-o vadă omu' cum merge, uşor şi elegant.
Nu-i vina mea că-i făcută cum este, nu-i vina mea că-i fata maică-sii.
Am zis: „V-o prezint pe Kath, fiica mea Kath. Sînteţi pe mîini bune cu Kath".
Cît despre venirea unui alt client, baliverne.
Cînd se întorc, zic: „Ei? Merge de minune, nu-i aşa? Vhjce Dodds nu face afaceri cu marfă proastă".
Iar el se uită la mine ca şi cînd mi-ar spune: pune pe deasupra şi fata şi-o să cumpăr, iar eu mă uit Ia el, ca şi cînd i-aş spune: mai pune pe deasupra cinci sute de lire şi-i a ta, cu fată cu tot Zice: „E în ordine".
Apoi zice, devenind foarte prietenos: „Am şi eu b mică slăbiciune, domnule Dodds, îmi mai fac şi eu cheful. Cumpăr o maşină, apoi mă plictisesc de ea, îmi cumpăr alta, ca pe jucării". Haina o are din păr de cămilă. „Ar trebui să-mi semnalezi orice crezi că mi-ar plăcea. O să vezi că n-o să-ţi pierzi vremea degeaba".
Şi mi-arn dat seama că nici nu i-a trecut prin cap să cumpere Granada. Mi-am dat seama că se va întoarce curînd să cumpere altă maşină şi că va fi un tîrg bun la simpla mea aluzie că aveam nevoie de Kath la magazin, că se cuvine ca o fată de vîrsta ei să-şi cîştige un trai decent.
Iată-l pe Vince Dodds, codoşul propriei lui fiice.
Doar că fiica nu-i dintre cele care nu ştiu ce fac, se pricepe foarte bine să aibă grijă de ea Fiica maică-sii. Şi nu-i într-o continuă căutare de bărbaţi. Nu-i ca Sally.

Acuma însă, dacă Hussein vrea să o lase baltă, dacă îşi închipuie că o poate arunca în stradă, ca pe-o maşină care nu-i
143smai convine, înseamnă că nu ştie ce-l aşteaptă. O să se trezească o dată cu mine dînd năvală pe uşă în bîrlogul ăla aurit al lui şi crăpîndu-i, după aia, capul. Şi n-are importanţă, puţin îrni pasă, dacă nu ia Merţanul şi dacă nu mai iese la interval cu încă o mie de lire. Pentru că, poate, la urma urmelor, o mie de lire nu înseamnă nimic, absolut nimic, uite, nici Jack nu mai e nimic. Dar Kath e propria mea fiică, să fie clar. E o Dodds. Şi apare la ceremonia funerară a lui Jack purtînd cel mai frumos costumaş negru din lume, care trebuie să fi costat pe puţin, juma' de miar, juma' de miar, ca nimica. Şi poate nu m-am purtat cum trebuie cu ea, poate-am greşit.

Titlu RAY

sE DUCEA S-O VADĂ pe June de două ori pe săptămînă. Lunea şi joia, cu o regularitate de ceasornic, cum face şi-acum. Iar asta s-a întîmplat cînd am aranjat să lucrez numai trei zile pe săptămînă la birou, de luni pînă miercuri, cu două zile mai puţin şi cu numai un sfert din salariu în minus, punînd la socoteală şi sporul meu. Hennessy a zis: „Eşti propus pentru avansare, află de la mine", punîndu-şi un deget pe buze. „Tot ce ai de făcut este să fii băiat bun pînă la caracterizarea anuală." îi era milă de mine, mă gîndesc, din cauza lui Carol şi pusese o vorbă bună, le reamintise că lucram în continuare acolo. A zis: „Era şi vremea, Ray, ascultă-mă pe mine. Cîţi ani ai tu acum?" Am zis: „Patruzeci şi cinci". Dar pe mine nu mă interesa avansarea, nu mă interesa să fiu promovat în asigurări. Mă interesa contrariul. Am zis: „Ar putea să facă mult mai mult pentru mine. Bani mai puţini pentru muncă mai puţină, asta mă interesează, nu-mi trebuie să fiu avansat".
Ce voiam eu era rezonabil: nu m-aveam decît pe mine. Şi un camper.
Pe deasupra, deveneam norocos, deveneam abil, începeam să fiu la înălţimea renumelui meu. în lipsa altora, mă favorizau drăguţii de cai.
Şi de ce un om care nu-şi are decît grija lui, care n-are pe nimeni altcineva de întreţinut, nu şi-ar aranja viaţa după pofta inimii? De luni pînă miercuri la serviciu, de joi pînă duminică la cursele de cai sau liber, pe drumuri.
Este ţiganul din mine...
Şi deficitul de la salariu era compensat de cai. mai mult sau mai puţin, uneori cu prisosinţă. La urma urmelor, drăguţii de cai tot de hazard ţin, afacerea e tot aia. Şi asigurările, şi jocurile de noroc. Hennessy a zis: „Şi, fiindcă veni vorba, care crezi că iese la Goodwood?"
Aşa că joia Amy se ducea s-o vadă pe June, iar eu goneam de-a lungul şi de-a latul ţării după drăguţii de cai şi m-am gîndit la asta multă, multă vreme înainte s-o spun, am rumegat îndelung gîndul ăsta, pînă într-o zi, cînd mi-am luat inima-n dinţi şi i l-am spus. Am zis: „Amy, în joia asta nu mă duc nicăieri. Mă gîndesc că pot caii să alerge şi fără mine. Iar tu ai de făcut un drum lung cu autobuzul. Lasă-mă să te duc eu cu maşina s-o vezi pe June. Lasă-mă să te duc eu în camper". Iar ea a zis: „Bine, Ray", şi am !uat-o cu mine.
Şi era a doua sau a treia oară cînd o luam, a doua sau a treia zi de joi, cînd i-am spus: „Te ştiu de cînd l-am cunoscut pe Jack, ştiai asta?" S-a uitat la mine, încurcată, şi a întrebat: „Cum, în deşert?" Am zis: „Da, în deşert, în Egipt". S-a încruntat la mine şi în acelaşi timp a rîs. Aşa că i-am spus: ,.Ti-am văzut fotografia", şi cînd am spus asta, vocea mea nu era aşa cum aş fi vrut să fie, ca şi cînd aş fi jucat un joc sau aş fi răspuns la o ghicitoare, glasul meu a ieşit altfel, a ieşit cam ca atunci cînd mărturiseşti adevărul. N-am ştiut niciodată să fiu frivol cu femeile.
S-a uitat la mine, lung şi pătrunzător, blînd şi tăios totodată, şi acesta a fost momentul în care mi-am dat seama că ştie, sau că s-a întrebat tot timpul dac-o fi aşa. Că am simţit întotdeauna ceva pentru ea. în ciuda lui Carol, în ciuda lui Sue, în ciuda faptului că oricum era a lui Jack, în ciuda faptului că acunn nu mai arăta ca altădată. Dar chiar în acest lucru se află
144
145so frumuseţe, cred eu, frumuseţea care se pierde este un lucru vrednic de iubire, depinde cum o iei. Şi nici măcar nu i se irosise toată frumuseţea de odinioară, în pofida faptului că ea şi Jack îşi închiseseră unul altuia drumurile ca şi cînd ar fi fost la un moment dat puşi în cîte-o matriţă şi ar fi fost scoşi de acolo transformaţi în două blocuri solide. Dar bănuiesc că toţi facem asta. Toţi avem nevoie de ceva care să ne dezmeticească.
Am simţit întotdeauna ceva pentru ea.

Şi aş zice că a fost în favoarea mea faptul că Sue şi apoi Carol şi-au luat zborul, una după alta, pentru că bănuiesc că i s-a făcut milă de mine. Nu genul de milă al lui Hennessy. Poate i-a fost totdeauna milă de mine şi, dacă tot ce a simţit a fost milă, nu cred că ani de ce să mă plîng.
Era drum lung pînă acolo. Lua un 188 pînă la Elefantul, apoi un 44 şi se vedea silită uneori să schimbe iar la Tooting. Nu era prea departe de Epsom. Aşa că şi pe drumul pe care o luam eu, drum pe care îl ştiam deja, aveam timp berechet să stăm de vorbă. Dar şi-aşa nu ne grăbeam acasă după aceea, fie că rămîneam fără nici o treabă în camper, fie pe o bancă în parc, cînd era vreme bună. Spunea că Jack n-o văzuse niciodată pe June, sau, mă rog, numai atunci, prima oară. Nu se dusese niciodată la Cămin s-o vadă. Nu eram sigur de asta, cu toate că se poate zice c-aveam unele bănuieli. Mă gîndeam c-o fi fost măcar o dată ori că avea chiar un program al lui, programul lui propriu de vizite de care nu-i făcea plăcere să le vorbească altora. Dar el nu se dusese niciodată. Asta a fost, clar, greşeala lui Jack, spunea ea, că n-a vrut să ştie de propria lui fiică. Şi greşeala ei, îşi dădea seama de asta, de ce nu mi-ar spune-o?, era că făcuse pe dos, se încăpăţînase să vină de două ori pe săptămînă atîţia ani la rînd, cu toate că asta nu schimba cu nimic lucrurile, dar nu se mai putea opri acum, mama tot mamă. Şi măcar de-ar fi venit şi el, cînd şi cînd, o dată la nu ştiu cît timp, asta ar mai fi echilibrat lucrurile, poate că ea ar mai fi renunţat la nişte vizite şi l-ar fi lăsat pe el să se ducă în locul ei şi-atunci n-ar mai fi devenit ceea ce sînt: doi oameni care trag în două direcţii diferite. Dar era deja prea tîrziu.
Spunea că a ales între el şi ea Asta era. N-a putut altfel. Ea o ştia şi el o ştia
146
I-am spus că trebuie să-i fi fost greu să aleagă, ori asta am încercat să-i spun, pentru că nici mie nu-mi venea uşor să-mi aleg cuvintele: s-o aleagă pe aceea care nu ştia cine este şi poate că n-are s-o ştie niciodată şi **nu** pe acela care era teafăr şi întreg la minte şi cu care era totuşi măritată de aproape treizeci de ani. Şi ea m-a privit atent şi fără grabă ca şi cînd m-aş fi trezit vorbind şi mi-am zis c-am încurcat-o.
A zis: „Tu crezi că Jack ştie cine este?"
La care, eu: „N-am văzut în viaţa mea om mai sigur de asta".
Ea a zîmbit atunci, a zis, rîzînd pe sub mustaţă: „Nu-i chiar atît de mare, ştii, la o adică, în anumite privinţe nu se poate zice că-i ditamai bărbatul".
Am zis: „Pe mine el m-a scos la liman, în deşert". Dar n-am zis, ceea ce voiam, într-un fel, să zic, ceea ce era cît pe ce să zic: „Ca şi tine, de altfel"
Cînd intra s-o viziteze, eu rămîneam s-aştept în parcare ori mă învîrteam prin parc. Peluza era tăiată de alei pe care nişte bolnavi îşi tîrau picioarele. Nu se deosebeau prea tare unul de altul. La o adică i-ai fi putut confunda cu uşurinţă.
Cînd o vedeam cum traversează parcarea şi intră pe poarta Căminului, mă gîndeam întotdeauna: Arată cam tot atît de singură ca mine şi asta mă durea Dar nu mi-a dat prin cap, nu de la început, că, dacă intram şi eu s-o văd pe June, dacă făceam eu ceea ce Jack n-a făcut niciodată, atunci s-ar lega lucrurile. Şi poate că asta îşi dorise şi ea chiar de la bun început, îmi închipuiam că mă ţin deoparte pentru că aşa era drept, pentru că se cuvenea să stau Ia locul meu, mă aflam aici pe post de şofer. Ori din contră, eram speriat şi gata. Dar într-a treia ori a patra joi i-am zis: „Pot să vin şi eu?" Şi ea a zis: „Cum să nu, Ray."
Nu ştiu ce se poate zice despre unele lucruri, despre unele arătări. Nu ştiu ce se poate zice despre o femeie de peste douăzeci de ani, cu un trup ca al oricărei alte femei, îmbietor, cu forme, şi dacă ar fi fost mai elegant îmbrăcată şi-ai fi putut trece peste restul, ai fi putut chiar zice că-i frumos dar cu un cap umflat şi plin de bale pe care numai o mamă, mama ei
147proprie l-ar putea iubi. Nu ştiu *ce* se poate zice despre o femeie de douăzeci şi şapte de ani pe care-o cheamă June, dar ea nu ştie asta pentru că n-are creier în cap nici cît un copil de doi ani. Cred ca s-ar cuveni să-ţi spui că oricît de nedreaptă s-a dovedit a fi viaţa cu tine se găseşte întotdeauna altul şi mai nedreptăţit de soartă decît tine şi că oricît de strivit de împrejurări te-ai simţi, există întotdeauna cineva mai strivit decît tine, de la început pînă la sfîrşit.
Dar de-un lucru mi-am dat seama, cum şedeam acolo, în dupa-ainiaza aceea de joi, fără un cuvînt, şedeam pur şi simplu şi mă uitam, exact ca June, în timp ce sora aia ne măsura din cap pînă în picioare, întrebîndu-se de unde oi mai fi răsărit şi eu, că Amy nu venise aici, de două ori pe săptămînă timp de douăzeci şi doi de ani pentru că s-ar fi simţit obligată la asta, ori pentru că îşi făcuse un obicei, cum zicea ea. Nu. Se încă-pătînase să vină pentru că nu încetase să spere că June ar putea s-o recunoască într-o bună zi, că June ar putea să se apuce să vorbească. Se vedea asta cît de colo, n-aveai

decît să te uiţi la Amy ca s-o vezi. Şi n-aveai decît să te uiţi la June ca să-ţi dai seama că lucrul acesta n-avea să se întîmple niciodată, că era totul o greşeală. Era rău că Amy se încăpăţînase să vină aici atîta amar de vreme, şi tot atît de rău era că June s-a născut cum s-a născut, de la bun început; şi tot rău era ca, la patruzeci şi şase de ani, o mamă să păstreze încă urmele frumuseţii ei trecute, cînd fiică-sa arăta cum arăta Dar n-ai să dregi un rău cu alt rău.
Aşa că, mi-am zis. am făcut prima mişcare, am de făcut următoarea mişcare acum.
Şedeam pe bancă uitîndu-ne Ia porumbei. N-aveam de ce să ne întoarcem imediat acasă. Cu maşina mea îi lua jumătate din timpul pe care î! făcea cu autobuzul. Nu ştiam ce să zic despre June, nu ştiam ce se poate zice, dar îmi venea să zic tot felul de aiureli care n-aveau nici o legătură cu June. Mi se pare că Arny era, nu ştiu cum, teribil de vulnerabilă din pricină că o vizita prima oară pe June cu un străin. Un prieten. Presupun că, într-un fel sau altul, avea nevoie să fie mîngîiată. O simţeam sprijinindu-se pe feliuţa de aer pe care o lăsasem între noi, ea şi cînd s-ar fi sprijinit direct pe mine şi-am simţit că-ncep să
148
am o erecţie cum cred că n-am mai avut de la plecarea lui Carol. Mă-ntreb dacă femeile îşi dau seama. Dar de zis i-am zis: „Ce mai ştii de Vincey? Aud că îi expediază pe toţi acasă".
Dar data următoare cînd m-am dus s-o iau aveam cuvintele gata pregătite şi şansa-mi surîdea. Era o zi luminoasă de aprilie cu o adiere de vînt. Era o zi ca asta, cu cenuşa lui Jack. Simţeam că ţi se poate schimba viaţa, se poate, chiar în clipa în care ai încetat să mai speri. Cu toate astea, n-am fost în stare să-i spun decît cînd am ajuns la Clapham. Soarele se strecura printre frunzele copacilor de pe pajiştea din Clapham. Am zis: „Nu mai mergem la Cămin, astăzi, Amy, nu mai mergem s-o vedem pe June". Ştiam, într-un fel, că n-o să zică nu. Am zis: „Am pregătit de toate pentru picnic. Le-am pus în spate -sandvişuri, un termos". Era reuniunea de primăvară la Epsom. Am zis: „Ţi-ar plăcea să-ţi petreci ziua la curse?"
Dar n-am prea stat la curse. Trebuie să fi fost pentru prima oară că mă duceam la curse fără să fi pus şi eu un pariu ca lumea. Am parcat la Downs şi ne-am dus pe jos pînă la hipodrom unde-am ajuns exact cînd începea cursa de la ora două. Am pariat unul cu celălalt, ca doi amatori. Calul ei contra calului meu, pe un bănuţ, şi am avut grijă să cîştige ea. Conquistador, şapte la doi. Puteam să pun cincizeci de lire pe el şi mă întorceam acasă cu portofelul doldora, începuse însă să se schimbe vremea şi pînă să înceapă următoarea cursă a început să plouă, la tanc, s-ar putea spune. Uneori te copleşeşte norocul. Aşa că am zis: „Hai la picnic!" şi ne-am grăbit sa ne întoarcem la camper. Presupun că un bărbat şi o femeie ştiu cînd e să se întîmple ceva între ei, chiar şi-atunci cînd nu sînt prea siguri că e cazul şi nici nu ştiu cum or s-aducă vorba şi, pe cît îşi doresc de mult, pe atît sînt de speriaţi. Dar ştiu că acum ori niciodată. Camperul ăla avea nişte perdeluţe în carouri bleu cu alb pe care le trăgeai peste geamuri, aşa ca nimeni să nu ştie. Numai după cum se leagănă suspensiile. Dar nu cred că s-au legănat prea tare. Am tras perdelele zicînd: „E ca acasă, nu? E ca în propriu-ţi cămin". Ploaia răpăia pe capotă. Mi-am zis: Nu se mai poate, chiar dacă nu-i cinstit. Mi-am zis: Amy a ales-o pe June, nu pe Jack, acum. o aleg eu
149pe Amy. Nu erau chiar trecuţi. Cînd s-a oprit ploaia, am auzit vacarmul mulţimii de la începutul marii curse, cea de trei şi zece, freamătul ciudat al oamenilor care se înflăcărează cînd văd cîţiva cai acolo. Şi după aceea, ăla a devenit locul nostru obişnuit, Epsom Downs, în fiecare joi, timp de paisprezece săptămîni, indiferent că erau sau nu curse. Pînă ce a apărut Vince şi Mandy, după aia

titlu LENNY
PĂI, TREBUIA SĂ FI AVUT destulă minte în cap ca să nu mă.bag într-o luptă pe care n-aveam nici o şansă s-o cîştig. Dar asta a fost mereu cu mine, mintea Lumea zice că boxul mi-a făcut creierii zob, în anii ăia de-atunci, dar eu unul nu-mi dau se'ama dacă era înăuntru creier destul, în primul rînd. Ar fi trebuit să am destulă minte ca, o dată scăpat de armată, să nu mă apuc iar de luptat Ai zice că cinci ani cît ai tot împuşcat şi-ai stat în bătaia gloanţelor şi ţi-ai cules de pe jos camarazii ucişi, bucată cu bucată, or să-ţi fie învăţătură de minte, or să te facă să cauţi să-ţi cîştigi existenţa în alt fel, mai ca lumea, să faci altceva decît să încerci să-i arzi unuia un pumn de să-l culci la pămînt; dar n-aveai de ales, nu-ţi mai rămînea altminteri decît să-mpingi un cărucior cu legume şi fructe şi asta era o chestie lipsită de glorie şi din care nici nu te-alegeai cu cine ştie ce bani.

Presupun că i-am arătat eu totuşi banditului ăluia îmi simt pieptul de parc-aş avea înfipte în el o grămadă de ace.
E vorba de fire. E greu să lupţi împotriva propriei tale firi cînd îţi stă în fire să lupţi. N-am venit pînă aici să ne arătăm stima, să-l cinstim cum se cuvine pe Jack, din pricină că el s-a străduit să-şi schimbe firea de să nu-l mai recunoşti. Ne aflăm aici pentru că era Jack.
E ca atunci cînd m-am întors acasă după ce-am luptat pentru ţara mea şi cînd colo erau mai multe găuri de bombă în Bermondsey decît în Benghazi şi n-au găsit altceva să ne ofere

decît patru pereţi din prefabricate şi un rînd de cartele aşa că i-am zis lui Joan: Mai bine mă duc şi mă bag în ring şi-l bag între corzi pe unul care tot asta vrea decît să-mpuşc în dreapta şi-n stînga la nimereală. Asta a fost pe degeaba, pămpălăule, acu' apucă-te şi tu de ceva. I-am zis că viaţa te-aduce în halul în care îţi vine să izbeşti cu pumnii şi să dai la ţurloaie. Şi ea a zis: „Hooo! N-o lua chiar aşa. Poţi ţine fruntea sus şi să-ţi pui în minte să te descurci cît se poate de bine cu ce ai, cum face mai tot omul". Ea e genul ăsta de femeie. Am zis: „Nu dirţ pomeni şi cu jumătate de coroană pe zi, aşa nu se poate". Am zis: „Dar dacă cîştig Cupa Worthington, asta înseamnă cincizeci de biştari. Cu asta o să-mi bat capul de-acum". Am zis: „înainte îţi plăcea cînd cîştigam o partidă, fetiţo". Şi ea a zis: „Acum ai şapte ani în plus şi-ai să pierzi".
Şi dacă stau să mă gîndesc, de-a binelea nu m-am oprit decît după ce a apărut Sally, atunci mi-am agăţat în cui mănuşile şi iluziile şi m-am dus să-mi cos copci pe buza spartă şi toate celelalte. Aşa că se poate zice că nu Lenny Ţaţe a fost cel care a izbutit să-şi ţină propria fire în frîu, a fost nevoie să apară altcineva care să facă figura asta pentru el, avînd aceeaşi stofă, aceeaşi carne, dar fiind totuşi total diferită. Micuţa Sally Ţaţe.
Tot asta m-a făcut să înţeleg cînd am ajuns să-l cunosc şi-am auzit povestea - ceea ce nu s-ar fi întîmplat niciodată dacă Sally şi Vince nu ar fi făcut o pasiune unul pentru celălalt cînd s-au întîlnit la joacă - cît de greu trebuie să-i fi venit lui Jack să n-aibă un micuţ ajutor pe lîngă casă, să n-o aibă decît pe June. Cît de infinit mai greu trebuie să-i fi fost lui Amy. Şi că nu puteai să-l condamni pe Vince pentru că era un neisprăvit şi-un derutat Aşa că presupun că nici pe mine nu mă poate nimeni condamna că m-am purtat ca un idiot fără minte şi mi-am dorit ca Sally să facă şi ea parte din familia lor.
Şi cred că l-aş fi putut ierta pe Vincey pînă la urmă, dacă Sally nu l-ar fi luat pe Tommy Tyson şi Tommy nu s-ar fi dus la Vincey cu un BMW aproape nou, nu avusese decît un singur proprietar mai-nainte, ştiind bine că Vincey o să vadă că a fost furat dar s-a bazat că Vincey o să marşeze că doar era un vechi amic, ca să zic aşa, al lui Sally. Dar Vincey nu-l scapă de
maşină, ba mai şi vorbeşte şi Tommy, care avea cazier dinainte şi s-a mai ţinut cont şi de alte delicte, e băgat la răcoare, pentru prima dată dintr-un şir întreg de condamnări. Şi-i zic lui Vincey: „Băi, puia. Nu te punea nimeni să iei maşina, da' cin' te-a pus să-l torni pe Tommy? Nu zic că Tommy n-are ce-a meritat, da' puteai să te gîndeşti şi tu la Sally".
Mi-a zis că doar şi-a făcut datoria, nu? Datoria lui de cetăţean. Şi eu eram ăla care trebuia să mă fi gîndit la Sally, dat fiind că se pare că nu mai vreau s-o mai văd.
Zice: „O maşină şutită i-o maşină şutită. Nu dregi un rău cu altul".
Poate că I-aş fi iertat pe Vincey, poate că Sally m-ar fi iertat pe mine. Poate că n-aş mai fi alergat iar cu limba scoasă să mă bat.
Cred că i-am arătat eu javrei ăleia, a văzut el.
Mitraliorul Ţaţe. Aşa mi se zicea din pricină că am fost la artilerie şi din pricina temperamentului pe care-l am. Suna bine, parc-aveam mitraliere, nu pumni. Şi în semi-finala Cupei Worthington mă pun cu un copilaş scheletic care nici măcar nu făcuse armata, avea vîrsta mea cînd m-am apucat de boxat înainte de război. Am zis: „Ce fel de adversar mai e şi ăsta? Ce-are ţapul ăsta mic şi eu n-am de două ori cît el?" Şi Dougie zice încheindu-mă la mănuşi: „Stăpînire de sine şi un excelent croşeu de dreapta". Eram deja cu gîndul la finală înainte să pun piciorul în ring pentru semifinală, îmi ziceam: Iau de-aici douăzeci de lire fără discuţie şi Joan n-o să aibă ce zice şi dacă rămîn eu cu Dan Ferguson în meciul cel mare, nu-i chiar imposibil. S-a auzit clopoţelul şi eu m-am repezit nerăbdător şi mi-am zis, Asta are să fie o nimica toată, două runde, cel mult. Mitraliorul Ţaţe. Pe urmă, am rămas numai cu porecla asta: Mitraliorul Ţaţe, categoria mijlocie. Mereu cherchelit, mereu codaş. Am făcut cîţiva paşi înainte şi el se tot ţinea la distanţă, ţopăind în jurul meu şi mi-am zis: N-ai fost pe nicăieri, frumosule, şi nici n-ai şanse. N-ai cărat arme prin Libia, Sicilia, în crucişul şi-n curmezişul însoritei şi împuşcatei

Italii. Tu nu meriţi nimic, eu da Omul are nevoie de niţică strălucire, de niţică glorie înainte să iasă din scenă. Nu face doi bani să fii trecut la catastif pentru înalte servicii aduse cauzei legumelor şi fructelor. Iar am mai făcut cîţiva paşi înainte ca să-i dau lovitura de graţie şi i-am văzut faţa rece, dură, impasibilă, ca de robot Mi-am zis: Sînt şase ani între noi, băieţaş, ăsta-i cuţit cu două tăişuri. Apoi i-am văzut mănuşa unde-i stătea faţa Şi după aia n-am mai văzut nimic, absolut nimic. Ori da, mai degrabă. Pentru că ştiţi ce se spune despre stele verzi. Păi, eu le-am văzut.

Naratorul FERMA LUI WICK

O LUĂM ÎNAPOI PESTE CÎMP cu toţii, fără să scoatem un cuvînt. Lenny şi Vincey respiră din greu, în duet. Vince duce urna O ţine cît poate de strîns şi cu grijă. Ca şi cînd motivul pentru care ne aflăm aici, în mijlocul cîmpului e că urna a fugit iar noi ne-am luat după ea şi-a trebuit s-alergăm s-o prindem. Numai urna e de vină. Atîta că noi ştim că nu e aşa, e exact invers. Noi sîntem de vină. Ne-am apucat să ne batem pe cenuşa omului. Şi de-acolo, din mîinile lui Vince, urna pare să clatine mustrătoare din cap înspre noi, ca şi cînd Jack ar trage cu ochiul dinăuntru la ce facem şi-ar ofta din greu, în timp ce o părticică din el a rămas în urmă pe cîmp să o facă oile una cu pămîntul călcînd peste ea. Nu se aştepta la una ca asta, în nici un caz nu se aştepta la aşa ceva

Vîntul biciuieşte din spate şi, cînd ajungem la poartă ne apucă o ploaie zdravănă. Abia avem timp să ne urcăm în maşină înainte să ne facă ciuciulete. Ne aşezăm pe locurile dinainte. Vince îmi întinde urna, făcîndu-mi cu ochiul în timp ce se aşază la volan şi după aia se uită în jur, căutînd din ochi ceva cu care să-şi şteargă noroiul de pe mînecă şi pantaloni dar, cum nu găseşte nimic, renunţă şi rămînem un moment aşa cu toţii, cu motorul nepornit şi ploaia lovind în geam, de zici că sîntem pe-o corabie. Mă uit la Vincey care priveşte în depărtare şi-l aud pe Lenny respirînd din greu pe bancheta din spate. Parc-ar fi ambulanţă, nu maşină. Furgonetă de carne,

smai bine zis. E ca şi cînd am sta şi ne-am întreba cu toţii dacă mai are rost să mai continuăm exerciţiul ăsta ori ar fi mai bine să ne lăsăm chiar acum, pe motiv că nu sîntem Ia înălţime. Două ocoluri, o bătaie, o beţie şi mai că ne-am udat ciuciulete.

Apoi Vincey parcă se pune brusc în mişcare, porneşte motorul şi dă drumul la ştergătoare. Vedem cum se prelinge ploaia pe drumul îngust şi cerul acoperit, plumburiu deasupra noastră, dar sus pe coama dealului, lîngă moara de vînt părăginită i-o lumină palidă pe partea unde-i crîngul, ca şi cînd nu mai e mult şi-or să se împrăştie norii.

Vincey zice: „Bun. Cum găsim acum drumul spre Canterbury. Uitaţi-vă şi voi după indicatoare. A28 şi Canterbury". Porneşte motorul.

Lenny zice; „Canterbury?" Se opreşte din gîfîit. „Hai să trecem şi pe-acolo! Hai să facem o scurtă vizită şi în Catedrala aia afurisită!"

O spune ca pe-o glumă dar Vince rămîne nemişcat cu ochii la ploaia care cade pe parbriz fără să pornească maşina Zice: „Dacă zici tu, Lenny", plin de furie. „Dacă zici tu. De ce nu l-am duce să facă o tură şi prin Catedrala Canterbury?"

Simt cum pe bancheta din spate Vie şi Lenny se uită unul la altul, lung.

Iar alergăm după cai verzi pe pereţi, alt ocol. Era rîndul lui Lenny.

Vince porneşte maşina şi-o luăm din loc. Nu scoate o vorbă dar se vede pe faţa lui că nu-i glumă, c-a luat-o în serios, că i-ar fi plăcut chiar să fi avut el ideea asta.

E chiar mai bună decît un Merţan albastru regal.

Vie nu zice nimic ca şi cînd el şi-ar fi dat deja obolul.

Aşa că zic eu, dar parc-ar vorbi Vie în locul meu, în timp ce eu mă agăţ de uma, acum udă: „Bună idee, Lenny. Frumos gest Jack ar fi onorat".

Titlu RAY

SE UITĂ DREPT LA MINE, stăruitor şi fix, atît de stăruitor şi-atît de fix, că prin comparaţie, faţa mea trebuie să tremure toată. Mă gîndesc: Trebuie să stai drept şi nemişcat pentru ultimul tău portret, fără fîţîială, fără făţărnicie, fără să păcăleşti pe nimeni. Apoi zice, ca şi cînd ar vedea bine ce-i în capul meu, ca şi cînd ar vedea întrebarea pe care vreau s-o pun: „Oamenii intră uşor în panică, Raysy. La ce-ţi foloseşte să intri în panică".

Exact cum ni se spunea la război. Regula numărul unu pentru ostaşi: Nu intraţi în panică. Cu toate că eu n-am izbutit să pricep asta niciodată: cum îi poţi comanda cuiva să nu creadă c-o să-l ardă focul. Atîta că Jack chiar reuşea să pună asta în practică. Ca atunci cînd am dat de nenorocirea aia Ia Sollum şi odată îl vedem pe locotent, pe Crawford, zăcînd pe jos ca o cîrpă însîngerată în timp ce adjunctul lui urla: „Ce mă fac eu acuma? Ce mă fac eu acuma?" şi numai ce-l auzim pe Jack zicînd: „Ceea ce ai dumneata de făcut, domnule, este să preiei comanda. Dacă nu, o preiau eu". Şi-mi zic: Sînt al naibii de fericit că nu mă obligă nimeni să preiau comanda, mă mulţumesc să fiu comandat
Presupun că asta face el acum, preia comanda, se ia în primire.
Zic: „Urîtă treabă, Jack, urîtă treabă". Ca şi cînd n-ar fi vorba despre ce este, ci despre o încercare mai afurisită decît altele din care ieşi pînă la urmă cu bine.
Zice: „Mai rău o să fie pentru Amy". Uitîndu-se drept la mine, fix. „Dacă ai să ai vreodată de ales, Raysy, dac-o fi să poţi vreodată opta, fii tu primul care se duce. E greu să continui, asta-i greu. S-o sfîrşeşti e nimica toată".
Zic: „Păi, eu n-am cum s-aleg, nu? Adică, dac-ar fi să poată cineva s-aleagă. Că doar eu sînt singur".
Se uită la mine. „Nu se ştie niciodată. Eu tot zic că-s norocos că-s eu primul".
„Nu, eu sînt Norocosu'."
155Nu zîmbeşte, nu mai zîmbeşte ca altădată la gluma asta Nu-s eu norocos, tu eşti Norocosu'. Stă şi se uită la mine. De parcă mi-ar urmări fiecare mişcare, te obligă parcă să-l priveşti în faţă. Mă gîndesc: S-ar putea zice că-I cunosc de-o viaţă, dar abia acum îl văd pe el. Nu-I văd pe Jack Dodds, meşter mă-celar, din Smithfield şi Bermondsey ori pe Jack Dodds care-şi face veacul la Diligenta cu Cai. Nu-l văd nici măcar pe Marele Jack, Omul deşertului, Soldatul Jack din Corpul de Armată Cămila din Cairo. Văd omul, pe el însuşi, pe Jack în persoană, care-a preluat comanda.
Zice: „Mai greu o să-i fie lui Amy. De ea o să fie nevoie să aibă grijă cineva".
Zic: „Trebuie să sosească din clipă-n clipă. Cu Vincey".
„Nu prea am ce să-i las ca să aibă din ce trăi."
Mă uit în jur la ce mai are. Un pat, o noptieră. Adevărul e că nu are acum mai mult decît a avut June toată viaţa.
Zic: „Dacă pot să fac ceva pentru tine, Jack".
Mîna îi zace fără vlagă pe pătură, parcă n-ar fi a lui. îi văd degetele cum tresar şi se-ndoaie, doar un pic. Apoi *i* se închid ochii. Pleoapele îi cad de la sine, ca un oblon, ca la păpuşa pe care i-am cumpărat-o lui Sue, cu mulţi ani în urmă, de Crăciun. O secundă ai impresia că... Nu intra în panică, nu intra în panică. Dar se vede că respiră. Umflătura din jurul operaţiei se adînceşte şi se ridică.
îi privesc faţa, mîna care-i zace pe pătură. Mă gîndesc: Fiecare om are zona lui intimă unde nimeni altcineva nu poate pătrunde şi te trezeşti într-o zi că spaţiul rămîne gol. E vorba de teritoriu.
Deschide ochii. Ca şi cînd ar fi încercat să mă păcălească, urmărindu-mă, în răstimp, pe sub gene, să vadă dacă nu cumva sînt un altfel de om cînd mi se pare că nu se uită nimeni la mine. Dar pleoapele i se deschid încetişor. Vezi mai întîi albul ochilor şi după aia ochiul întreg.
Zice: „Tot aicea eşti, Norocosule? Da, ai putea să faci ceva pentru mine. Cît de norocos zici că eşti?"

Titlu VINCE

ZACE ÎNCĂ ACOLO, cu masca pe faţă şi tuburile pe care i le-au adăugat în salonaşul unde-i duce, după ce-i scoate pe targa, la Terapie Intensivă şi nu ştie încă nimic, pentru că nu s-a trezit ca lumea, nu ştie, din fericire, nimic. Nu ştie că e inoperabil. Şi individul ăla, Strickland, îmi zice că n-a durat mai mult de zece minute, l-a deschis repede şi l-a şi cusut la loc şi mai şi foloseşte nu ştiu ce cuvînt pentru asta, un cuvînt lung şi încurcat care sună ca sodomie. Ca şi cînd l-ar încînta grozav rapiditatea cu care-a fost executată lucrarea. Nu spune lucrurilor pe nume, mă lasă să-mi bat singur capul. Ca de pildă, că n-a fost o treabă de două ore cum a zis el c-o să fie în caz că se mai poate face ceva. Inoperabil, ăsta-i cuvînrul pe care l-a folosit, inoperabil.
Şi mă uit prin glasvandul din partea cealaltă a coridorului, în spatele căruia zace Jack, primul din dreapta şi mă gîndesc: E inoperabil, nu poate fi operat. E încă aici, dar s-a oprit din drum, a tras pe dreapta. Dar asta-i senzaţia pe care ti-o dă dintr-o dată. Că ne-am găsi cu toţii într-un loc în care a încremenit totul şi restul lumii trece vîjîind pe lîngă noi, ca maşinile pe-o autostradă.
Zice: „Dna Dodds e aici?" Iar eu zic: „Da, s-a dus să bea o cafea. E cu nevastă-mea". Apoi aruncă o privire la ceas şi zice: „Nu vreţi s-o aduceţi? Aş putea vorbi acum cu ea, cît mai sînt pe-aici. Am putea

găsi un colţişor mai liniştit. Poate camera asistentelor". Iar eu mă gîndesc: Rahat ce eşti. Pentru că nu se gîndeşte nici o clipă la efectul pe care-l are asupra mea, ori poate se gîndeşte că nu-i aşa important pentru mine, eu nu contez, pot foarte bine să fac pe mesagerul pentru el, şi-mi vine să-i ard una, îmi vine să-i fac praf mutra aia împuţită de ochelarist. Zic însă: „Mă duc s-o aduc". El şi-a îndreptat deja privirea, nici n-apuc bine să-nchid gura, asupra uni morman de fişe pe care i le-a băgat sub nas cine ştie ce tînăr doctoraş. Zice: „Sînt aici", îşi împinge ochelarii pe nas cu degetul arătător şi-mi aruncă o jumătate de zîmbet mic şi încordat

157ir

Aşa că mă duc să le găsesc pe Amy şi pe Mandy. Parcă nu eu aş merge însă, ci coridoarele şi uşile turnante ar trece grăbite pe lîngă mine, cum erau maşinile alea de-altădată de la bîlcî, cu volan şi cu imaginea unui drum care şerpuia pe-alături ca să-ţi dea senzaţia că înaintezi, cînd de fapt tu stai pe loc. Le văd cum stau cu ceştile dinainte, fără să ştie încă nimic, numai că Jack trăieşte, că n-a dat ortul popii pe masa de operaţie, posibilitatea numărul trei. îmi dau însă seama imediat că ştie, pe dată, numai uitîndu-se la mine cum vin, că îmi citeşte pe faţă ceea ce nu mai am nevoie să-i spun. Zic: „Nu şi-a revenit încă. Strickland e în secţie. Zicea c-ar vrea să vorbească cu tine". Pe urmă, dau din cap, numai un pic, că adică-i greu de suportat una ca asta, iar ea se uită la mine ca şi cînd n-ar vrea s-audă. Ca şi cînd ar fi numai vina ei şi-o ştie şi-i pare rău dar nu vede de ce mai trebuie dusă la director să mai primească o pedeapsă în plus, cînd e şi-aşa destulă pedeapsă, că ştie. Dar poate că directorul are să-i mai dea o şansă. Să nu se mai întîmple niciodată. Aşa că se ridică şi, cînd se ridică, Mandy o strînge de braţ. Pe urmă, Mandy se ridică şi ea, cu un mic semn din cap înspre mine, întrebătoare. Arată bine, Mandy, chiar c-arată bine. Şi eu îi fac semn din cap că da.

Pe urmă ne întoarcem pe coridoarele alea, care alunecă pe lîngă noi şi pe sub noi, în timp ce noi ne prefacem numai că mergem şi Amy nu scoate-o vorbă pînă ajungem la secţie, cînd zice: „Trebuie să-i dăm de ştire unchiului Ray". Zic: „Ce?" Nu i-a mai zis aşa de ani de zile: Unchiul Ray. Ca şi cînd ar vorbi cu băieţelul care eram.

Strickland ne vede venind şi-i zice ceva repede uneia dintre surori, pe urmă ne pofteşte într-o cameră, nu-i camera asistentelor, seamănă mai degrabă cu o debara şi închide uşa după noi. înăuntru nu sînt decît două scaune şi el trage unul pînă în dreptul lui Amy iar Mandy îl ia pe celălalt, de lîngă uşă. Eu rămîn în picioare, lîngă Amy şi Strickland se aşază în dreptul biroului, cu fundul pe jumătate suit pe el şi, cînd începe să vorbească, îmi trec braţul pe după capul lui Amy şi-o apuc de umăr şi-o simt că-şi ridică mîna şi m-apucă de cealaltă mînă.

Zice că el nu crede că lucrurile nu trebuie spuse de-a dreptul, nu există efectiv nici un motiv să faci altminteri, începe să

158

vorbească uitîndu-se la Amy, dar îşi întoarce iute privirea spre mine, ca şi cînd, ca să poată vorbi cu Amy trebuie să mi se adreseze mie ori o fi văzut pe faţa lui Amy ceva ce nu-i place să vadă. Lui Amy nu-i pot vedea faţa Mă văd silit să privesc drept înainte ca atunci cînd ţi se comunică sentinţa înainte să te bage la răcoare. Mă văd silit să-l privesc drept în ochi pe individul ăsta.

Şi cînd a isprăvit, e ca şi cînd Amy s-ar preface că nu l-a auzit, se face că nici măcar nu-i de faţă. Aşa că rămîne-n' seama mea să menţin aparenţele, să pun întrebările de rigoare, deşi nu există decît o singură întrebare. Cît mai are? Strickland pare mulţumit cînd m-aude, ca şi cînd am fi trecut în altă zonă care nu-i de domeniu] lui, el repară ce-i de reparat, n-are el treabă cu rebuturile şi de altminteri numai are treabă cu toate astea din momentul în care trece pragul acestei încăperi. S-apucă să vorbească despre „controlul simptomelor", care-mi sună cam la fel cu „inoperabil", şi în timp ce doctorul vorbeşte despre asta încep să simt cum Amy începe să se agate de mine şi să mă strîngă cu mîinile şi aud cum îşi ţine, deodată, respiraţia. Strickland îi dă înainte cu controlul simptomelor, uitîndu-se drept la mine, dar Amy nu se lasă, se agaţă şi tr,age de mine de-ai zice că şi ea ar avea nevoie de controlul simptomelor. E ca şi cînd mîinile ei s-ar sui, s-ar lupta să se caţăre pe mine, iar eu aş fi o scară, o cale de scăpare, pe care ea ar putea ajunge sus, la un chepeng din tavan şi afară din cameră. Mie mi se pare însă că Amy n-are să mai iasă niciodată din camera asta, are să rămînă încuiată definitiv aici, în închisoarea ei personală. E ca June acum. Iar eu mă simt deodată neclintit şi drept ca un catarg, ca un turn, de care ea se-agaţă şi se ţine. îmi zic: Nu mi-e mamă, mie nu mi-e mamă.

Pe urmă ne trezim deodată afară din camera aia, ca şi cînd, iarăşi, noi n-am fi făcut nimic pentru asta, s-a schimbat pur şi simplu decorul, lumea a executat o răsucire pentru noi şi Strickland s-a făcut

nevăzut, avea el portiţa lui de scăpare pe care s-a făcut nevăzut. Mandy a preluat-o pe Amy acum, o ţine şi o duce spre ieşire uitîndu-se destul de dur la mine, ca şi cînd asta nu m-ar privi, ar rămîne între ele, femeile. Dar nici lui Mandy nu-i e mamă Amy.
159De parcă eu ar trebui să rămîn aici, între noi, bărbaţii. Aşa că mă întorc în salon, înainte să le urmez şi eu afară, şi stau aşa acolo, lîngă patul lui, privindu-l. El nici măcar n-a clipit pînă acum, zace cu masca aia pe faţă, şi Strickland a zis c-are să-i spună el, c-are să-i spună el personal, dar c-o să lase mai întîi să treacă cel puţin douăzeci şi patru de ore, chiar dacă îşi revine mai devreme, pentru că din pricina anestezicului şi-a întregii operaţii, n-are să priceapă cum trebuie ce-i spui. Dar mie mi se pare că nu-i treaba lui Strickland să-i spună, chiar nu-i treaba lui Strickland cîtuşi de puţin.
Stau aşa lîngă patul lui, ca un turn, tot ca un catarg pe o corabie, dar lui Jack nici prin cap nu-i trece să-ncerce să se caţăre pe mine, el zace întins jos acolo şi eu mă gîndesc: Poate-ar fi mai bine dac-ar muri acum, ce să se mai trezească, ce să mai afle, la ce să-i mai spună cineva vreodată? El n-ar mai afla atunci, numai lumea ar merge mai departe, înainte, fără el. Ce nu ştii nu doare. Cum nu-mi aduc eu aminte cum a căzut bomba aia, n-am să-mi aduc niciodată aminte cum a căzut bomba aia. Se zice că, dacă le auzi, ai scăpat, nenorocirea e cînd nu le-auzi. Dar eu nici măcar că n-am auzit-o nu-mi amintesc. Aşa că, dacă m-ar fi omorît şi pe mine bomba aia, eu n-aş fi ştiut niciodată că m-am născut, n-aş fi ştiut niciodată c-am murit. Aşa c-aş fi putut fi oricine altcineva. Mă uit la el cum m-aş uita la un peisaj. *Bucură-te de zilele astea înainte să treacă.* Şi-mi zic: Trebuie să-i spună cineva, cineva tot trebuie să-i spună.

Titlu RAY

AM ARUNCAT O PRIVIRE, pe deasupra ochelarilor, la ceasul lui Slattery.
Zicea: „Nu-ţi mai e de nici un folos acum, este?"
Ziceam: „Cum adică?"
Zicea: „Vreau să zic, acum că ai rămas singur. Acum că nu pare să mai vină înapoi".
160
Ziceam: „Păi, nu-i taman invers? Pot să merg unde-mi place acum. Sînt de capul meu. Sînt liber ca păsările cerului. Dacă-mi vine cheful să-mi iau zborul cîteva zile, am zburat, nu stau să mă întreb unde-am să rămîn peste noapte".
Am dat nişte bere pe gît, plescăind din buze ca omul care ştie el ce face.
Zicea: „Asta nu-i viaţă. Să stai singur cuc. Să dormi prin parcări, la marginea drumului".
Ziceam: „Cum nu? Poate-i singurul fel de viaţă care mi se, potriveşte mie acum". Pe urmă n-am mai zis nimic o vreme. Şi după aia: „Da' ţie ce-ţi veni să-ntrebi, Jack?"
Zicea: „Mă gîndeam aşa. Dacă n-aveai nevoie de el, dacă nu-ţi mai trebuia, te puteam scăpa eu de el".
Ziceam: „Tu? Ce dracu' să faci tu c-un camper?"
Zicea: „Păi, cînd s-a apucat Carol s-o-ntindă - scuză-mă Raysy - asta m-a pus pe gînduri. Mă refer la mine şi la Amy. E şi normal".
Mă uitam la el şi dibuiam cu mîna după o ţigară.
"Nu că Amy.... Atîta, că am intrat amîndoi într-un soi de rutină. Chestia e că nu prea ieşim, este? Şi mi-am făcut eu aşa o socoteală c-am avea la dispoziţie duminicile şi, cu ceva ajutor la prăvălie, mi-aş mai lua liber".
îşi tot învîrtea paharul pe tejghea.
„Vreau să zic, vezi şi tu că Vincey şi-a luat tălpăşiţa de-a binelea. în străinătate. Şi Sue... Parcă toată lumea se cară. Numa' Amy şi cu mine stăm pe loc".
I-am aruncat o privire, scurtă, aprinzîndu-mi ţigara. Am zis: „Ştii, nu, că exact aşa m-am gîndit şi eu. Mă gîndeam: Eu şi cu Carol stăm toată ziua în casă, nu vedem şi noi lumea, nu? Fac eu rost de-un mijloc de transport. Aşa m-am gîndit. Vezi şi tu ce s-a-ntîmplat după aia".
„S-a cărat". A dat nişte bere pe gît. „Da' Amy nu...."
Am tăcut amîndoi. Nu se mai auzea decît obişnuita rumoare a Diligentei, din serile de vineri. Rumoarea ei care n-o ducea niciunde.
Am zis: „Amy ştie?"
A zis: „Nu, vreau să-i fac o surpriză".
Am zis: „O surpriză? Aşa m-am gîndit şi eu - cu Carol".

161A zis: „Tre' să fi dat ceva pe el. lo-ţi dau o mie. Bani gheaţă, fără probleme. N-ai ce face cu un camper, Raysy, ţie-ţi ajunge un tu-tu acolo".
M-am uitat la el. Bun preţ.
A zis: „Numa' dacă nu crezi... c-o să se întoarcă".
M-am uitat în altă parte. Am zis: „Am să mă mai gîndesc".
Şi aşa am făcut, toată iarna, cît am stat de unul singur. Chiar i-am zis: „Mai eşti interesat?", de parcă eram gata să-l vînd şi el zice: „O mie, cum a rămas. Amy o să fie încîntată". Dar mai aveam eu un gînd cu maşina aia de camping, îi mai găsisem eu o utilizare. Şi după ce am sărit peste vizita la June atunci, prima oară, şi ne-am dus pînă la Epsom, i-am zis: „Gata, Jack, m-am hotărît. Nu-i de vînzare".

Naratorul CANTERBURY

DRUMUL ŞERPUIEŞTE printre dealuri, cu livezi care urcă pe o pantă a văii, golaşe cu totul şi maronii şi atent îngrijite şi perfect aliniate ca ţepii unei perii. Pe tăbliţa indicatoare scrie Canterbury, 5 km. De partea cealaltă e un rîuleţ, pe urmă o linie de cale ferată şi şoseaua şi rîul şi calea ferată se-aleargă de-a lungul văii, parc-ar fi la întrecere. Pe urmă ne ies în faţă nişte case şi nişte terenuri de joc şi Vince zice deodată: „Uite catedrala". Dar eu nu văd nici o catedrală. Văd numai gazometrul care-i stă în faţă şi, drept înainte, maşinile care trec în goană pe drumul A2 înspre Dover, unele, celelalte, spre Londra. Dacă veneam pe aită rută, coborînd dealurile alea peste care trece A2, am fi văzut oraşul, asta e şi ideea, să-l vezi, deschizîndu-ţi-se în faţă cu catedrala înfiptă la mijloc. Traversăm A2 şi dăm de un alt indicator pe care scrie „Oraşul Canterbury - înfrăţit cu Rheims". Apoi, pe măsură ce ne apropiem, tot nu reuşesc să văd catedrala, dar, o dată cu zidurile mari şi vechi din piatră care ne apar în faţă, zidurile oraşului, începe s-arate ca locul în care ţineai să ajungi, capătul drumului. Atîta că nu e capătul drumului nostru, noi ne vedem
162
de drum, spre Margate, la malul mării. Jack n-a pomenit nimic de Catedrala Canterbury.
Vince merge, după indicatoare, către „Centru". Aproape că nu s-a rostit un cuvînt de cînd ne-am urcat iar în maşină, de cînd Lenny a venit cu ideea asta, parcă am fi stat şi ne-am fi gîndit cu toţii în primul rînd că era o idee tîmpită şi că poate renunţăm la ea pînă la urmă. Uite-ne însă aici, catedrala se ascunde pe undeva, la numai cîteva străzi distanţă, ca şi cînd ne-ar fi văzut ea pe noi deja, chiar dacă n-am zărit-o, e prea tîrziu să mai dăm înapoi.
Unde mai pui, zice Vie pe neaşteptate, plin de nerăbdare şi înviorat, brusc, parcă şi-ar fi adus aminte că el a fost primul care ne-a căţărat pînă Ia memorialul ăla, că el n-a văzut niciodată Catedrala Canterbury, n-a pus niciodată piciorul aici. Vince zice: „Nici eu, Vie". Vocea lui sună atît de dulce şi amabilă că nu-ţi vine-a crede că el era ăla care mai că i-a teşit faţa lui Lenny cu jumătate de oră în urmă. Zic: „Nici eu". Vince zice: „N-au curse de cai în Canterbury, este?", însă nimeni nu rîde, ca şi cînd ne-ar fi venit la toţi în minte gîndul că puteam să nu vedem niciodată Catedrala Canterbury, a trebuit să vadă Jack de asta.
O zărim deodată, vedem turnul catedralei dominînd acoperişurile clădirilor şi Vince ţine să tragă cît mai aproape ca şi cînd ar socoti că într-o maşină ca asta poţi să tragi direct la poarta cea mare. Se ascunde însă privirii noastre, ca şi cînd ne-ar juca feste, iar străzile te poartă cînd într-o direcţie cînd în alta, aşa că Vince zice: „De-aici putem merge şi pe jos" şi intră într-o parcare.
Ne dăm jos din maşină. Urna e încă la mine şi mă uit la Vincey să-i dau a înţelege că poate s-o ia, că-i dreptul lui acum, trofeul pe care l-a dobîndit în luptă, el zice însă: „Tine-o tu, Raysy". Aşa că m-aplec să iau sacoşa de plastic care e tot la picioarele mele, sub bord şi pun cutia în ea şi-mi zic: Eu îs ăla care-o să-l duc pe Jack la Catedrala Canterbury.

Grupul nostru arată pesemne cam ciudat îmbrăcămintea mea şi a lui Vie nu arată tocmai rău, Vince însă e murdar, pătat de noroi, îşi pune pardesiul care acoperă cea mai mare parte din stricăciune, dar rămîn pe dinafară manşetele pantalonilor
163s
unde e cel mai rău. Lenny arată de parcă ar fi fost tîrît printr-un gard via Şchioapătă uşor dar nu vrea să lase să se vadă. Ca şi cînd n-am fi tot noi ăia care au plecat azi-dimineaţă din Bermondsey, patru inşi în misiune specială Parcă undeva, pe parcurs, ne-am transformat în călători.
Vince îşi îndreaptă cravata şi-şi scoate pieptenele. Noi mergem pe unde ne arată indicatoarele: „Spre Catedrală". Străzile sînt înguste şi clădirile înghesuite ca pe străduţa aceea din Rochester, parc-ar fi poze din aceeaşi carte, în anumite zone maşinile nu au acces şi lumea merge tot aşa, la nimereală. Turişti. Pavajul e ud deşi nu plouă. Dar, cînd şi cînd, simţi cîte-o pală de vînt neaşteptată şi, judecînd după cer, vine ploaia şi nu o ploaie trecătoare.
Mai dăm un colţ şi dăm de-o boltă veche şi trecem pe sub ea şi deodată nu ne mai stă nimic în faţă decît catedrala, ea însăşi şi puţină iarbă împrejmuită cu lanţuri de metal şi nişte pietriş şi lumea care intră. I-o clădire imensă, lungă şi înaltă dar îţi dă senzaţia că mai are încă de crescut, n-a atins încă adevărata ei înălţime. Pe lîngă ea, catedrala din Rochester pare o biată bisericuţă şi tu te simţi un pitic, un vierme. Parcă s-ar uita de sus Ia tine zicîndu-ţi: Eu sînt Catedrala Canterbury, tu cine naiba mai eşti?
Cred că nu m-ar fi deranjat dacă eram doar eu, trecînd pe-aici de unul singur, în camper, să arunc şi eu o privire, s-admir priveliştea. Dar mă simt tare încordat cu toţi ceilalţi alături şi cu Jack în braţe. Lumea se strînge în dreptul unei intrări printr-o arcadă înaltă şi se aşază la coadă acolo ca să pătrundă înăuntru printr-o uşă mai mică. Ne îndreptăm într-a-colo şi e ca şi cînd, pentru că-l duc pe Jack, trebuie s-o iau înainte iar ceilalţi îmi fac loc şi ridic ochii şi privesc bolta şi pereţii şi încrustafiile şi mînerul rotund şi neobişnuit al uşii şi turlele şi mă simt cum m-am simţit cînd Amy mi-a zis la Cămin că da, am voie să intru şi eu cu ea.

Titlu LENNY

CATEDRALA CANTERBURY, auzi colo. Mai bine-mi ţineam clonţul.
Da' o doză de sfinţenie o să ne prindă bine, presupun, după cum merg lucrurile.
Aşa că Aleluia. Sus inimile, de dragul lui Lenny.

Titlu VIe

DA, TE FACE SĂ TE SMEREŞTI. Te face, la profesia mea, să te smereşti cînd vezi ce au ăştia aici înăuntru. Morminte, efigii, cripte, capele întregi. Cînd tot ce am eu de făcut în mod normal e să-i bag la cutie şi să-i trec la catastif pentru cele douăzeci de minute pe care le petrec la crematoriu.
Şi-a luat un ghid care-ţi ia ochii, cel mai mare pe care l-a putut găsi. *Minunile Catedralei Canterbury.* L-a ales cum şi-a ales şi cravata aia, presupun. Stă şi-l răsfoieşte ca şi cînd n-ar fi venit aici să se uite Ia catedrală, ci la ghid, servindu-ne şi nouă citate ca şi cînd n-am avea voie să ne mişcăm pînă ce n-am ascultat fragmentul respectiv.
Zice: „Paisprezece secole. Paisprezece secole, ia gîndeşte-te". Zice: „Au şi regi şi regine aici înăuntru, au şi sfinţi".
Pardesiul îi ascunde în mare parte costumul distrus dar tot se vede dunga de noroi uscat care-i urcă pe cracul stîng al pantalonului.
„Au şi cardinali."
Mă uit la Lenny şi-i fac discret cu ochiul şi-un semn uşor cu capul dîndu-i a-nţelege că „Hai de-aici! Lasă-l pe Raysy să-l suporte".
Şi nici nu-i o idee rea, dacă stai să te gîndeşti, să-i mai separi pe ăştia doi măcar un pic.
165

Zice: „Au avut nouăsprezece arhiepiscopi. Ştii, trebuia să ne gîndim mai bine, puteam să-l fi dus şi pe la Westminster Abbey".
Lenny şi cu mine ne strecurăm pe neobservate prin pasajul de trecere, păşind aproape tiptil peste pietrele roase de vreme.
Te face să te smereşti. Dar cînd ai o meserie ca a mea te simţi uşurat că nu sîntem toţi puşi în situaţia de-a alege ori că nu cerem prea mult, dacă sîntem. Catedrala Canterbury, vă rog. Presupun că facem şi noi atît cît putem pentru morţi aducîndu-l pe Jack aici, şi asta numai datorită lui Lenny. Aducem totul la acelaşi nivel, cum se presupune că face moartea.

Dar de fapt pretenţiile lui nu erau chiar atît de modeste, dacă-mi amintesc eu bine. „Ai pe cineva înăuntru?", a zis. Aşa că i-am zis ca şi cînd aş fi încercat să-l cîştig de client: „Te-ai gîndit vreodată ce-ai vrea, Jack?" Şi i-am făcut cu ochiul. Şi el se uită la mine, încruntîndu-se şi zice: „Ohoo, nu ştiu dacă ai face faţă, Vie. Sînt tare pretenţios. Cred că nu m-aş mulţumi cu mai puţin de-o piramidă".

Titlu VINCE

AMY A ZIS: „Nu intri să-l vezi?" şi eu am zis: „Mda, o să intru să-l văd". Nu plîngea iar vocea îi era calmă şi limpede. Nu suna insistentă sau poruncitoare. Parcă îmi punea o întrebare politicoasă, atentă, ca o gazdă musafirului ei. Mi se pare chiar că îşi ţinea capul puţin mai sus ca de obicei şi spatele ceva mai drept, ca şi cînd asta ar fi fost o zi importantă, o zi foarte importantă iar ea trebuia să se-ngrijească să iasă totul bine, ca şi cînd i s-ar fi întîmplat ceva deosebit, ceva ce trebuia împărtăşit celorlalţi.
Tocmai ieşise de acolo. Tocmai fusese ea înăuntru să-l vadă.
Am zis: „Mda, vreau să-l văd". Ca şi cînd n-aş fi putut refuza, chiar să fi vrut. Cum să refuzi cînd omul te invită să vezi ce-are el mai scump.
166
A zis: „Intră pe uşa aia şi-ntreabă-l pe omul de-acolo", iar eu mi-am zis: Nu realizează încă ce s-a întîmplaf. Aşa că am intrat şi l-am întrebat pe omul de-acolo. Avea o haină albă boţită care mergea la perfecţie cu faţa lui umflată şi galbenă şi s-a uitat la mine ca şi cum nu trebuia să m-aştept să înţeleagă cît de mult înseamnă asta pentru mine cum nici el nu se-aşteaptă de la mine să înţeleg cît de indiferent îi este lui.
Stătea scris acolo: „Capela". A zis: „Domnul Dodds?" iar eu m-am întrebat la care s-o fi referit. Am zis: „Da, eu", cînd s-ar fi cuvenit să spun probabil: „Da, el". A zis: „Pe aici".
Era o cămăruţă împărţită în două de un glasvand care avea într-un capăt o deschizătură îngustă prin care se putea trece dacă voiai să te apropii, altfel, rămîneai să te uiţi. De cealaltă parte a glasvandului era Jack înălţat pe ceva zăcînd pe spate şi mi-am zis: Ăla nu-i Jack. nu e cel adevărat. Cred c-aveam dreptate.
Nu i se vedea decît capul pentru că îl înfăşuraseră în ceva, un fel de faţă de masă sau draperie roz pal, pînă-n gît, care acoperea şi ce era sub el. Ca şi cînd Jack n-ar fi fost decît un cap. n-ar fi fost un trup, ca şi cînd n-ar fi existat un trup mort.
Am intrat prin deschizătură şi m-am postat lîngă el. Mirosea a rece. Mi-am zis: Nu ştie că-s aici, n-are cum să ştie că-s aici. Numai dacă. Mi-am zis: El nu e Jack Dodds, cum nici eu nu-s Vince Dodds. Pentru că nimeni nu e nimeni. Pentru că nimeni nu e mai mult decît un trup şi-atît, decît propriul lui trup, care nu-i nimeni.
Atîta că nu-i poţi vedea trupul pe sub faţa de masă.
Pe urmă am rămas pur şi simplu acolo uitîndu-mă la el şi am simţit cum încep să mă îndrept şi să mă înalţ ca şi cînd nu era numai că stăteam acolo, mă ţineam ţeapăn şi mîndru ca Amy. Luasem poziţia de drepţi. Ca şi cînd singurul lucru pe care se cuvenea să-l fac era să înţepenesc şi să mă îndrept şi să înlemnesc şi să împietresc ca Jack, din compasiune pentru el. Numai vertical nu puteam fi.
Şi mi-am zis: Ar trebui să-l văd gol. Pentru că toţi sîntem aşa, nu? E gol pe dedesubt, pe sub faţa de masă. Ar trebui să-i văd trupul. Ar trebui sa-i văd mîinile şi picioarele şi genunchii şi afurisitele alea de coaie şi tot ce mai e de văzut. Ar trebui să-i văd trupul lui Jack Dodds. Pentru că ăsta-i Jack, Jack
167Dodds dar nu seamănă cu Jack, seamănă cu afurisitul ăla de Papă, Pentru că goi ne naştem şi goi ne ducem. Dar l-au înfăşurat din cap pînă-n picioare de zici că-i Papa

titlu RAY

ZlC: „NU-I NIMIC, Vince. Dă-i înainte".
Pentru că m-am aşezat brusc pe una dintre banchetele de lemn din strana laterală, ţinînd strîns de sacoşă, ca un bătrînel plecat Ia cumpărături care-a rămas în drum fără suflu.
Se uită de sus la mine, cu ghidul în mînă iar eu îi zăresc pe Lenny şi pe Vie în celălalt capăt. Trebuie să recunosc că s-au făcut nevăzuţi într-un mod destul de isteţ, ca şi cînd ar fi ştiut că eu şi cu Vincey am putea avea ceva important de discutat.
Zice: „Ţi-e rău, Norocosule?"
Zic: „Noo, lasă-mă o clipă".
închide ghidul. „O cam luasem razna, este?"
"Nu, nu-i vorba de asta".
Mă priveşte.
Nu te poţi ascunde, dacă-i adevărat ce se spune, cu atît mai puţin într-o biserică. Pentru că se presupune că *El* le vede pe toate, gîndurile tale cele mai ascunse. Dar cred că dacă Vince nu-şi poate

da seama, dacă nu poate vedea ce-i în mine şi dacă era mia lui mai întîi şi i-a dat-o lui Jack în ultimele lui zile, pe patul de moarte, n-are s-o ceară înapoi, nu acum. Ca şi cînd ar cere înapoi banii pe care i-a pus în cutia săracilor. N-are să spună nimănui.
Şi nici Jack n-are să spună nimănui.
Mă priveşte: „Eşti sigur?"
"Da, lasă-mă o clipă. Tu du-te".
Se uită la mine. Pe urma se uită-n jur repede, la coloane şi la boite şi la ferestre, după aia înapoi la mine, ca şi cînd ar fi înţeles situaţia Atîta că n-a înţeles-o deloc. Iar eu îmi zic mie însumi, Păcătos nenorocit. Asta s-ar cuveni să-ţi spui ţie însuţi: Păcătos nenorocit. S-ar cuveni să cazi în genunchi. Dar n-am fost în stare să mă gîndesc dintr-o dată decît cît de depaite se
168
află tot ceea ce mă înconjoară de ceea ce duc în mînă, ce distanţă astronomică e între toată această slavă-aieluia şi Jack şi perfuziile lui. Ce-nseamnă o cutie de plastic pusă în faţa a tot ce-i aici? Ce-nseamnă o fărîmă de viaţă omenească faţă de paisprezece secole? Şi era ca atunci la crematoriu cînd mă gîndeam, deşi n-am mai spus nimănui, că nimic din toate astea n-are nici o legătură cu el, nimic. Draperiile de mătase, florile, aminurile, muzica. Stăteam şi mă uitam la draperii încercînd să le pun cumva în legătură cu el cînd Vie îmi atinge braţul şi zice: „Poţi pleca acum, Ray". Pentru că nimic n-avea nici o legătură cu Jack, nici măcar propria lui cenuşă. Pentru că Jack nu era nimic.
Aşa că a trebuit să mă aşez, să mă prăbuşesc, ca trăsnit. Ca şi cînd Vincey s-ar fi repezit la mine. Zice: „Bine, Raysy, cum vrei tu. Las-o mai moale".
Zic: „Ţine", dîndu-i sacoşa, uitîndu-mă la el, „Te ajung eu din urmă" şi el ia sacoşa uitîndu-se la mine. Dă să bage şi ghidul în ea dar se răzgîndeşte. Pe urmă se îndepărtează, încet, de-a lungul pasajului lateral, de-a lungul şirului de coloane, în haina lui de păr de cămilă, cu noroi pe pantaloni. Lenny şi Vie au ajuns în faţa unor trepte de piatră şi s-au oprit acolo ca şi cînd ar sta să se întrebe încotro s-o ia Vince îi ajunge din urmă. îl bate pe Lenny pe umăr şi Lenny se întoarce spre el şi Vince îi dă sacoşa de plastic şi Lenny o ia

REGULILE LUI RAY

1. Nu CÎŞTIGUL CONTEAZĂ, contează să merite.
2. Nu pariatul contează, contează să ştii să te opreşti.
3. Nu caii contează, ci jucătorii ăilalţi.
4. Calul bătrîn nu se-nvaţă la jug.
5. Uită-te întotdeauna la urechi iar pe-ale tale ţine-le ciulite.
6. Să nu pariezi niciodată mai jos de trei la unu.
7. Să nu pariezi niciodată mai mult de cinci la sută din cît ai, mai mult de cinci ori în viaţă.
8. Poţi nu ţii cont de reguli, dacă eşti Norocosul.

169

titlu LENNY
s*.
ÎMI DĂ SACOŞA. Nu se uită la mine, se uită la ghid. Ca şi cînd singurul motiv pentru care mi-a dat sacoşa e ca să poată răsfoi în voie ghidul. Dar se vede că nu-i. Studiază ghidul ăla de parcă ar avea în el răspunsul la toate întrebările. Zice: „E şi Prinţul Negru pe-aici pe undeva". Zic: „Cine mai e şi ăsta de-l ţin aici?" Or fi adus-o şi pe Albă ca Zăpada pe deasupra.
Zice: „Eu zic c-ar trebui să-l găsim pe Prinţul Negru". Zic: „Cum zici tu, Flăcăule".
Vasăzică ne tîrîm mai departe picioarele, coborîm nişte trepte şi urcăm nişte trepte trecînd pe lîngă toţi indivizii ăia din piatră, unii cu faţa-n sus, alţii întinşi cît sînt de lungi, terminaţi, învinşi Ia puncte.
Eu zic ca-i pare rău, ăsta-i adevărul. Eu zic că încearcă să-şi repare greşeala. Toţi am avea motive să facem exerciţiul ăsta dacă stai să priveşti înapoi Ia anii care au trecut. Cu excepţia lui Vie, probabil. El e cu mîinile curate, ca întotdeauna.
Avînd în vedere că trei dintre noi cei de-aici sînt implicaţi, punîndu-l la socoteală şi pe Raysy. Iar Sally a plătit ce-a avut de plătit, dacă se poate zice că meritase asta, mai întîi, ea fiind partea inocentă ori, cel puţin cel mai puţin vinovată. Dat fiind că nu-mi închipui că s-a întîmplat în timp ce ea se uita în altă parte. A fost vina lui Vincey în primul rînd, dar eu am fost ăla care-arn spus, cînd ea a dat totul pe faţă şi a spus că vrea să ţină copilul: „Nu, asta nu se poate fetiţo". Primul meu răspuns dat cu întreaga mea responsabilitate de părinte, mi-am dat şi eu drumul la plisc. Ea a zis că el are să se-ntoarcă şi-are să se răscumpere faţă de ea Am zis: „Nu vorbi tîmpenii, fetifo. Un-de-ai mai citit-o şi pe asta?" Şi ea nu m-a iertat niciodată de-atunci.

Cred că atunci s-a produs ruptura de fapt, deşi abia mai tîrziu, abia cînd s-a înhăitat cu secătura aia de Tyson şi pe urmă a început să ia în gazdă pe cine-i bătea la uşă, m-am
170
spălat de-a binelea pe mîini, am lăsat-o de izbelişte. Fiice, den, Raysy.
Eu am fost ăla care a găsit doctorul care să facă treaba O'Brien. Şi eu am fost ăla care a făcut rost de banii cu care l-am plătit. Am mare nevoie de-un cîştigător, Raysy, am o sumă pe care trebuie s-o dublez rapid. Aşa că şi Raysy a fost părtaş.
Lasă totul în seama mea, fetiţo, tu n-ai decît să te pregăteşti. Asta e, trebuia să te fi gîndit dinainte. Acum fii bună şi pregăteşte-te.
Şi chestia e că nu mă gîndeam nici o clipă la vremea aia Ia prăpăditul ăla micu' bietul de el care n-a mai apucat să se nască. Atîta că mi-a trecut prin cap ca un soi de scuză, ca un soi de avertisment gogonat c-ar putea să iasă ca June, c-ar putea ca pînă la urmă să fie mai bine să nu se fi născut niciodată Să te trezeşti că-ţi ispăşeşte păcatele. Aşa că, oricum o-ntorci tot rău e.
Şi cert e că dacă-ţi mai aduci încă aminte cum cu numai cîtiva ani în urmă încărcai şi trăgeai şi iar încărcai şi iar trăgeai lovind drept la ţintă, ştiind bine că încă vreo cîtiva dintre ei au fost făcuţi praf şi pulbere dar nici nu te gîndeai la asta erai chiar fericit pentru că au fost ei şi nu tu, rămîneau mai puţini de-ai lor care să-ţi facă asta ţie şi şi-aşa tot asta se cerea de la tine, pentru asta doar fuseseşi instruit, ce mai înseamnă atunci un biet nenăscut care n-are să vadă niciodată lumina zilei?
Mitraliorul Ţaţe.
Şi ceea ce e păcat astăzi şi împotriva legii, un delict, mîine nu mai e, nu? Dacă se întîmpla cu cinci ani mai tîrziu, această mică problemă se putea rezolva, simplu, pe faţă şi perfect legal. La vremi noi legi noi. Ca atunci cînd ne-am luptat pentru o întreagă bucată de deşert ca imediat după aia să ne retragem din Aden pe nepusă masă.
Abia acum mă gîndesc ce-ar fi putut să fie. Copilul. El. Ea O întreagă viaţă. Toţi oamenii ăştia de piatră de-aici. Ar fi putut să fie următorul Arhiepiscop de Canterbury. Ar fi putut fi Kath, Kathy Dodds. Altă mamă, acelaşi rezultat: odrasla lui Vincey. I-acelaşi vechi joc, oricum, se pare, pentru Kathy ca şi
171pentru *Sally.* Numai c-a avut mai mult noroc. Şi-a făcut apariţia la crematoriu îmbrăcată de te dădea gata
Duc sacoşa dar o fac de parcă n-ar avea nici o legătură cu mine. *Alimentara Rochester.* Vie merge înainte, îl bat pe umăr. Zic: „Ţine, Vie". Ca şi cînd am purta făclia în Catedrala Canterbury şi-acum i-aş fi predat-o lui.
VIC
ZlCE, CITIND: „«Edward Plant....Edward PlanL.Edward Plantagenet. Prinţul Negru. Fiul lui Edward al Treilea. Comandant englez în timpul Războiului de o sută de ani. A luptat la Cressy şi la Pottiers...»"
Pare-a fi un adevărat soldat. Şi chiar aşa şi-arată, cu coiful ăla, armură şi blazon, în moarte toţi sîntem egali.
„«....Căsătorit cu Joan, 'Frumoasa din Kent'». Na, că i-a şi căzut cu tronc Joan, auzi, Lenny."
Lenny îmi atinge braţul în timp ce Vince citeşte, îmi întinde sacoşa. Vince ridică ochii, observă, ca un profesor pe elevii săi. Ia astîmpăraţi-vă, acolo, în spate.
Iau sacoşa.
„«...Decedat Ia 1376»."
Aşa. vasăzică, Jack, dacă asta îţi poate aduce vreo consolare, dacă înseamnă ceva pentru tine, află că te-am adus să stai cot la cot, ca să zic aşa, cu Prinţul Negru.

Titlu RAY

MlROASE A PIATRĂ, a spaţiu vast şi-a vechime. Coloanele se înalţă tot mai sus şi se desfac pe urmă ca un evantai, parcă n-ar fi coloane, parcă s-ar fi debarasat de propria greutate şi n-ar fi piatră deloc, n-ar fi materie. Sînt ca nişte aripi acolo sus, arcuindu-se, tinzînd spre înalt şi ştiu că se presupune că
172
trebuie să rămîi cu ochii în sus gîndindu-te că-i uluitor şi simţindu-te şi tu înălţat şi rămîn cu ochii acolo, mă uit atent, vreau să pătrund cu privirea dar de văzut nu văd, nu desluşesc. Lumea cealaltă. Dar cred c-aş putea să zbor în Australia. Să traversez lumea Bani am. Aş scuti-o pe Sue de-un drum, în sens invers. Cînd. Dacă.

Deşi cred c-ar face-o, pun pariu c-ar face-o. Deşi ai zice că n-ar servi la nimic, ai zice că nu contează, există doar o groază de lucruri pe care le-ai putea face cu banii de drum. Ţi-ai putea lua o maşină nouă, ţi-ai putea face piscină.
E cu mult mai departe Sydney de Londra decît Londra de Margate, e diferenţă ca de la cer la pămînt. Şi cînd o ajunge aici n-o să facă decît să se-ntrebe Ia ce-o mai fi venit, n-ar mai semăna deloc cu ceea ce-a lăsat ea în urmă de-atîta amar de uni, rădăcinile, n-ar mai exista nici bisericuţa de la ţară în jurul căreia ciripesc păsărelele. Dumnezeu ştie pe unde m-or mai zvîrli şi pe mine. Dar cineva tot trebuie s-o facă, trebuie să ai pe cineva care s-o facă şi pun pariu că ea o să vină.
Dar aş putea s-o scutesc de drum.

Titlu LENNY

AM GĂSIT DOCTORUL care să facă treaba. O'Brien. Mi-ar plăcea să ştiu pe unde lucra ori de unde fusese dat afară, mi-ar plăcea să ştiu cum s-a spălat el pe mîini.
Doctor. Măcelar mai degrabă. Măcelar de familie.
Ceea ce mi se pare caraghios acum. Deşi nu-i voie să faci bancuri în biserică. Pentru că pe cînd Jack care se află acum în sacoşa asta mai era pe picioare, mai respira, sau mai bine zis nu mai era pe picioare dar de respirat respira, culcat pe spate ca unul dintre soldaţii ăştia sfinţi, doar că nu împietrise încă, se apucă să-mi spună că el toată viaţa a vrut să se facă doctor.
Stăteam şi mă uitam la el şi nu ştiam ce să spun. A zis: „Ştii, doctor, vraci, chirurg. Unul de-ăla care-i lecuieşte pe
173bolnavi, aleargă după surori, genul ăla Carnea vie e de mii de ori mai bună decît cea moartă, după părerea mea, tu nu crezi asta?"
M-am uitat în jur la ceilalţi bolnavi din celelalte paturi şi pe urmă iar la el pentru că îmi închipuiam că îşi bate joc de mine şi el a zis: „Ce rînjeşti aşa, Mitraliorule?"
Am zis: „Păi, i-o surpriză, Jack".
Individul ăsta Prinţul Negru nu pare să fi zîmbit vreodată.
Vince zice, studiind ghidul: „Eu zic s-aruncăm un ochi în peristil şi să facem paşi".
Zic: „Bine, Flăcăule, te urmăm". Vie şi cu mine ne zîmbim cu înţeles unul altuia şi ne ţinem plictisiţi după Vince ca şi cînd n-am putea pleca pînă ce n-am vizitat tot obiectivul turistic, e musai.
N-ai voie să faci bancuri într-o biserică sau într-un spital, se pare. Dar fie e mare ruşine fie e cea mai mare glumă de pe lume s-o sfîrşim dorindu-ne să fi fost ceva ce nu sîntem. Şi mie parcă-mi vine mai degrabă să rîd decît să plîng. Şi gîndindu-mă încă o dată la toate şi analizînd lucrurile bine îmi vine sa zic că Flăcăul ăsta al nostru o să rîdă la urmă din moment ce ştie că el nu e Vince Dodds, ştie că n-a fost niciodată cu toate că pare acum că vrea să schimbe placa Dar care dintre noi ceilalţi ştie cine este el într-adevăr? Boxer. Doctor. Jockey.
Doar Vie.
Ne strecurăm pe uşa care dă spre peristil. Se pare că l-am pierdut pe Raysy.
Carnea vie e de mii de ori mai bună decît cea moartă, aşa a zis, cu toate că nu vom reuşi să aflăm niciodată părerea sinceră şi concisă a lui June Dodds în această privinţă. Iar Sally nu va-nceta niciodată să vrea să fi făcut copilul ăla, copilul mort al banditului ăluia, cu toate că s-ar fi putut lipsi de p parte din carnea vie de pe urma căreia a trăit de-atunci încoace. Uneori nu-ţi mai dai seama ce desparte una de alta. Dar carnea-i carne, mai cu seamă cînd e carne din carnea ta. Nu se poate nega Poate că primul lucru pe care ar trebui sâ-l fac după ce ne facem datoria faţă de Jack este să mă duc s-o vizitez pe Sally.
174
Eu sînt, fetiţo. Bătrînul tău tată, îţi mai aduci aminte. Nu cine ştie *ce* altă sculă plimbăreaţă.
Nu se poate nega. Dar nici s-o încurajezi nu se poate, uneori, dar de negat nu se poate nega. Aşa cum n-ar fi cazul să mă gîndesc tocmai acum, în timp ce mă plimb prin peristil, la Amy, cum era ea cu patruzeci de ani în urmă, pe cînd Sally era mititică, abia venită de la mare. Dar ia asta îmi fuge mintea deodată, da. Nu se face, cînd însoţeşti rămăşiţele decedatului ei soţ pe ultimul drum să te gîndeşti cum îi împungeau sfîrcurile rochia şi cum îi cădea rochia aia pe ea. Dar la asta mă gîndesc.
Nu se cuvine să ai gînduri necurate în biserică, dar aşa se întîmplă, vrei să le ai, parc-ai fi încurajat la asta. Nu se cuvine să gîndeşti în felul ăsta cînd eşti om bătrîn de şaiş-nouă de ani fără aer în plămîni şi cu nimic altceva decît o unealtă de doi bani între picioare, eu mă gîndesc însă, la asta-mi stă gîndul de

parcă nu mă mai poate reţine nimic acum că Jack e la sacoşă. Mă gîndesc cum o mai săruta şi-o mai mîngîia pe Sally, de eram gelos pe propria mea fiică şi cum mă mai gîndeam că Jack era cel mai norocos ticălos de pe lume. Şi asta a fost ideea mea să venim aici. O doză de sfinţenie. Nu *la el* m-a în gîndit. Cui să-i povestească, la cine să se ducă să se laude stînd pe îndelete la o bere cînd se lasă seara? Prietenii mei m-au umplut de mîndrie, m-au dus să fac turul Catedralei Canterbury.
M-am gîndit la noi, să ne revenim, să ne purificăm. Avînd în vedere că Amy nu-i aici.
O dezbrac în inima mea
Mai bine că nu ţi se pot citi gîndurile pe faţă, cu toate că n-ar ieşi prea multe la iveală cu moaca mea. Parc-ar fi pe jar. Dar nu-ţi poţi comanda fata, chiar mai puţin decît gîndurile. Carnea tot carne, nu se poate schimba.
Cum zicea Jack, parcă-l văd şi-acum cum povestea la Diligenta că pe vremuri la Smithfield nu era o singură piaţă de carne, oribilele, minunatele vremuri de-altădată. Tare era el vesel în seara aceea iar Raysy bosumflat, nu i-o fi ieşit socoteala la cai, pesemne. Era ziua lui Vincey, aşa-zisa zi de naştere a lui Vincey. Şi mai era şi barmaniţa aia nouă. Nu-i voie să-ţi stea gîndul la dosul duduii. Raysy încerca să facă un banc despre Diligenta care nu se deplasează niciunde. Toată
175lumea băuse. Parcă-l aud pe Jack: „Fundătura Cocoşelului din Sffiithfield era faimoasă pe vremuri. Stai şi te-ntrebi de unde-or fi scoţînd numele astea. Fundătura Cocoşelului care dădea în Strada Pintenul Aurit. Am străbătut-o cu toţii, corect, Raysy? Fundătura Cocoşelului, aleea Cocoşelului, pasajul cocoşelului, toţi ne-am condus poştalionul pe-acolo".

Titlu VIe

AŞA CĂ I-AM ZIS: „Atunci o să merg eu".
Trev şi-a ridicat privirea la mine.
Am zis: „Era Tony. Nu vine. Se pare c-a făcut şi el gripa, ca Dick. Cad ca muştele".
Trev a zis: „Mai e Roy. Mai sînt şi eu pe-aici".
Am zis: „E departe, e după Sutton. Amîndoi trebuie să fiţi la crematoriu la trei jumate. E prea scurt timpul. Am să merg eu. Vă descurcaţi cu familia Harris?"
Trev a aprobat din cap. „Şi dacă n-ajungi înapoi pînă plecăm noi la crematoriu?"
„închide, cel mai bine. Or să creadă c-am întîrziat cu prîn-zul. N-o să-i cerem acum lui Maggie să ne ţină locul." Stăteam în dreptul geamului şi zîmbeam: „Doar dacă nu vrei să-l rogi pe Jack Dodds să-şi schimbe profilul pentru juma' de oră. Tot zicea el".
Şi abia atunci mi-am dat seama: Căminul Spital Parcul Fairfax, Cheam. Acolo era June. Acolo se ducea Amy şi Jack nu.
"Lasă, merg eu. Trece-mă pe mine în loc."
Aşa că, puţin după unu jumate, am luat formularul şi cheile şi m-am dus la garaj şi-am pornit la drum cu duba cea neagră cu geamurile din spate acoperite căreia noi îi ziceam Dubita Dricurile - Doris şi Mavis - erau mai prietenoase. Corabia e prin definiţie de genul feminin.
Nu că m-aşteptam s-o văd. Nu că ar fi arătat altfel, pentru că era June acolo, decît toate celelalte cămine-spital unde-l
176
cheamă de obicei datoria pe un antreprenor de pompe funebre. Cămine, spitaluri, ospicii în care-şi dau oamenii duhul. Şi cele mai rele sînt Căminele pentru că ştii că n-au nimic de-a face c-un cămin adevărat, nu-i decît un nume care sună frumos pentru un punct de curăţat handicapaţii ori bătrînii sau un substitut pentru cuvîntul acela interzis azi: azil. Şi ştii că pentru mulţi dintre ei nu era vorba de o chiar atît de scurtă şedere, că ăsta era locul unde răposaţii au trăit, poate cea mai mare parte ori poate toată viaţa lor şi că viaţa aia, în cazul ăsta, însemna un soi de moarte, însemna a nu avea un cămin al lor.
Cum zice mereu Bernie Skinner - ca orice proprietar serios - după al treilea apel: „Da' nici unul dintre voi n-are o casă unde să se ducă?" Devenind deodată fioros, ca şi cînd şi-ar insulta clienţii, ca şi cînd ar fi urît de-adevăratelea toţi beţivanii şi vagabonzii şi asta ar fi cea mai mare insultă pe care i-o poţi arunca în faţă cuiva, că n-are şi el un cămin al lui.
Şi-aşa sînt atît de triste preluările astea din aşezămintele în care o dată intrat acolo rămîi. îi scoţi dintr-o cutie ca să-i vîri în alta. De parcă nu i s-ar fi dat nici o şansă de la bun început, ba dacă ai fi ascultat cu atenţie ai fi auzit cum îi băteau cuiele la coşciug cu mult înainte să apar eu. M-am dus să ridic un prizonier o dată. Wormwood Scrubs. Infarct, cincizeci şi unu de ani. L-am întrebat pe gardian: „De ce

l-au închis?" şi el a zis: „Crimă. Şi-a ucis femeia acum trei ani. A fost condamnare pe viaţă, pînă la urmă". Ori o milostivă eliberare.
Dar haimanalele şi proscrişii trebuie să moară şi ei, şi cei lăsaţi de izbelişte şi uitaţii şi uneori cîte-o rudă fără chef e silită să se prezinte cu toată neplăcerea. Şi tu nu-ntrebi niciodată, nu ai căderea, ce înseamnă exact moartea asta pentru ei. Cu toate că vezi uneori că nu e lucrul acela simplu şi fără complicaţii la care speraseră, o milostivă eliberare. Treaba ta e să le oferi o ceremonie cumsecade, decenţă şi respect cît priveşte ultima eliberare, fiecăruia i se cuvine asta. Nu-i treaba ta să iscodeşti.
Ce-nveţi în afacerea asta e cum să-ţi ţii gura.
Pereţii erau de cărămidă şi mai era şi-o poartă şi-o alee pentru maşini şi grădină şi copaci aşa că deşi era la marginea Londrei te-ai fi putut crede ajuns la un conac de la ţară. Atîta
177doar, casa în sine nu-i tocmai casă ci mai degrabă un fel de cazarmă de tip vechi, cu gratii la ferestre şi o dată intrat te întîmpină mirosul de lapte acru de la bucătărie, nelipsitele coridoare interminabile pe care-ţi scîrţîie pantofii, nelipsitul zăngănit al lucrurilor mutate de colo-colo pe tărgi, mese şi scaune cu rotile.
Femeia de la recepţie mi-a verificat actele şi formularul şi m-am gîndit: într-o zi o să vină cineva să facă asta pentru June, are să vină cineva cu hîrtiile. Preluarea cadavrului. Va fi următorul mare eveniment. Femeia a apucat receptorul şi a format un număr, după aia s-a uitat la mine în felul în care se uită oamenii cînd sînt la telefon ca şi cînd nu s-ar uita deloc la tine dar te fixează, în acelaşi timp. Avea un permanent care-i făcea părul s-arate ca o sîrmă şi nişte ochelari care-i atîrnau de gît agăţaţi de un lanţ şi mi-am zis: E aici de-atîta vreme că toată lumea i se pare inferioară, toată lumea îi dă de bănuit. De-atîta vreme că e convinsă că dac-ai pune-o pe ea să conducă, treaba ar merge cu mult mai bine. O figură ascuţită cu o gură strîmbă îşi ţinea receptorul lipit de ureche, încruntîndu-se deja că era lăsată să aştepte, încruntîndu-se deja la mine că o văd c-o lasă ăia să aştepte şi mi-am zis, cum fac uneori, te ajută să-ţi menţii calmul: Nici tu n-o să scapi, dulceaţă, într-o zi, are să-ţi vie rîndul şi ţie. Preluarea cadavrului.
După aia a zis înţepată în receptor: „înţeleg. O să-i comunic", după aia, mie, cu un soi de mulţumire: „Va trebui să aşteptaţi. Şeful e la masă, nu se întoarce înainte de trei".
Am zis: „Am s-aştept", gîndind: Vai, ce bine că nu l-am trimis pe Trev.
S-a mai uitat o dată pe formulare de parcă s-ar fi putut modifica între timp, după aia mi le-a înapoiat, mutîndu-şi privirea asupra altui obiect de pe birou, ca să-mi dea de înţeles că nu mai am ce căuta acolo. După aia, exact în clipa în care m-a văzut că sînt gata să întreb, mi-a zis, uşor iritată, de parcă eram obligat să ştiu: „Prin spatele clădirii principale şi traversaţi curtea de serviciu".
Dar mi-aş fi dat seama oricum. După nelipsitul coş de incinerare. După nelipsita uşă dublă mascată care seamănă cu ieşirea dintr-un cinema Dacă nu-i nimeni prin preajmă şi dacă
178
nu există nici un alt indiciu, baţi cu pumnul în uşa cea dublă şi-atunci apare sigur cineva la fereastră şi vede mortuarul cu spatele în dreptul uşii.
A zis: *„La* trei".
E ca un soi de scîrbă. Stigmat, ăsta-i cuvîntul. Cum nu vrei să ştii cine-ţi ia gunoiul din faţa uşii. Eu m-am obişnuit cu asta, e normal. Bătrînul zicea întotdeauna că un antreprenor de pompe funebre e pe jumătate lord, pe jumătate lepros. N-ai de ce să le porţi pică.
M-am gîndit să-ntreb: E vreun loc pe undeva pe-aici unde-aş putea să iau şi eu o-mbucătură? Dar mi-arn luat seama. Şi m-am gîndit, într-un moment de nebunie: Douăzeci de minute - aş putea s-o văd pe June. Doar s-o văd. Din pură curiozitate, nu ştiu de ce. Să văd ceea ce Jack nu vede niciodată. Aş putea afla unde e şi să merg pur şi simplu, o haină neagră îţi deschide aproape toate porţile. Dar după aia mi-am zis: Nu, s-o văd pe June ar putea să nu fie chiar attt de greu, ar putea să nu fie chiar atît de rău, dar mai întîi ar trebui să trec pe lîngă vrăjitoarea asta
Am zis: „La trei", împăturind formularele şi băgîndu-le la loc în buzunar.
Dar m-am uitat de-a lungul coridoarelor, gîndindu-mă, Vasăzică aici. Ăsta-i locul unde vine Amy de două ori pe săp-tămînă de-atîta amar de ani. Mă-ntreb dacă-i dă bună ziua vacii ăsteia, mă-ntreb dacă se-alege vreodată cu vreun zîmbet.
Şi abia atunci mi-am dat seama că era joi. După-amiezele de joi: era una dintre după-amiezele lui Amy. Şi instinctiv, mi-am controlat ţinuta, mi-am îndreptat spatele, am tras de revere să mi le-aranjez, cum face omul care crede că s-ar putea întîlni cu cineva pe neaşteptate, cum face antreprenorul de pompe funebre mai tot timpul. Nu ştii niciodată peste cine poţi să dai, nu ştii niciodată pe cine poţi să

calci pe coadă. Nu e doar o meserie, e un loc în societate. Aşa zicea bătrînul. Sînt unii care-mi zic că eu vin imediat după preotul parohiei şi eu le zic: „Bine. De ce nu-mi spui pe nume, Vie?"
Aşa că am încetat să mai fiu umilul strîngător de cadavre, am devenit într-o clipă un conducător de funeralii în mărime
179snaturală care-dă-pe-toată-lumea-gata şi ea trebuie să fi remarcat asta pentru că n-a mai îndrăznit să-mi susţină privirea.
Am zis: „Frumoasă vreme, mă duc să mă plimb puţin".
Bătea un vînticel, era o zi luminoasă, soarele se tot ivea şi dispărea repede printre nori. Am ieşit în curtea din faţă şi m-am uitat dacă dubita era parcată ca lumea, după aia am pornit pe una dintre aleile aşezate în formă de evantai care tăiau pajiştea, simţindu-mă ca un chiulangiu, simţindu-mă bine ca boss în postura angajatului, amuzîndu-mă să intru şi să ies din rol ca soarele ascunzîndu-se pe după nori. Simţind că pentru douăzeci de minute vedeam lumea dintr-un punct de vedere diferit.
Tufe de trandafiri şi copaci. Pacienţii erau afară, făceau mişcare, luau aer şi ei. Cum le-o zice? Pacienţi? Pensionau" Internaţi? Unii dintre ei se mişcă ciudat, ba chiar stau euului. Un bărbat slăbănog s-a îndreptat spre mine, cu buzele şi cu degetele de la mînă strînse în jurul unui muc de ţigară de parcă ar încerca să-şi tragă afară din gură o aţă lungă care opunea rezistenţă. Alţii arătau destul de normal, doar hainele vechi îi dădeau de gol. Dar chiar şi-atunci. Aşa că, dacă nu erai atent... Şi ce *explicaţie* ai putea da? Aşa vasăzică te crezi antreprenor de pompe funebre, nu? Hai mai bine cu noi!
M-am aşezat pe-o bancă în vreme ce soarele ieşea de după nori şi intra la loc, ieşea şi iar intra Bărbatul cu ţigara s-a întors şi iar a venit spre mine, ca şi cînd i-aş fi luat banca. Şi, trecînd pe lîngă mine, a mîrîit ca un căţel, cu saliva curgîndu-i din gură şi arătîndu-şi dinţii. Nu mi-era teamă. Nu vă temeţi. Mă întrebam dacă Amy se temea, dacă i-a fost teamă cînd â-venit prima oară. Dar femeile nu se tem, ori nu de aceleaşi lucruri. Mi-am zis: îi vezi pe toţi morţii ăia ca vai de lume, terminaţi, ori zăcînd pur şi simplu întinşi, ca morţii şi-ţi zici: Oamenii ăştia îmi sînt străini acum, cu totul străini. Dar de fapt cei vii îţi sînt străini, ei sînt cei despre care nici măcar nu poţi ghici cum sînt.
Şi atunci i-am văzut Trebuie să fie ceva care te face să te uiţi unde te uiţi. Şedeau pe-o bancă, pe o bancă de pe-o altă alee, în faţa mea, mai Ia stînga I-am văzut capul lui Amy, cu părul ei castaniu în bătaia vîntului, în lumina soarelui şi felul
180
acela al ei de-a şedea simplu şi drept, într-un fel modest, ca şi cînd ar aştepta să-i vină rîndul. Dar nu înainte de a-l vedea pe Ray, părînd micuţ pe lîngă ea, mai să zici că-i copilul ei. Tărtăcuţa lui care seamănă cu o tarabă şi felul acela al lui de a se scărpina pe gît - i-aş recunoaşte gestul ăla dintr-o mie -băgîndu-şi degetele pe sub gulerul cămăşii de parcă i-ar fi scăpat acolo ditamai şoarecele. Şi m-am gîndit: Mă întreb dacă ştie, e clar că a-nceput să chelească, i se vede deja un pic rozul pielii în vîrful capului.
Dacă o luam pe altă alee puteam să trec exact prin faţa lor. Dar aşa m-am strecurat prin spatele lor, înapoi la maşină, gata-gata să merg pe vîrfuri şi-atunci l-am văzut, trebuie să fi fost acolo de la început dar omul nu vede ce nu se-aşteaptă să vadă: câmpenii lui Ray, în extrema parcării, un verde murdar cu bej şi cu chestia aia caraghioasă de deasupra care se deschide ca un acordeon, la nevoie.
M-am urcat înapoi în dubită. De unde stăteam îi puteam vedea foarte bine, la fix, Ray stînd pe partea băncii dinspre mine. Mi s-a părut că deşi se vedea că sînt doi oameni care stau pe aceeaşi bancă de-ai fi putut crede că era o întîlnire întîmplătoare, erau, nu ştiu cum, ca o singură făptură formată din ei doi împreună.
Ray s-a aplecat înainte să-şi aprindă o ţigară, fâcîndu-şi palmele căuş să nu i-o stingă vîntul. După aia a tras un fum, a scos ţigara din gură şi cu -aceeaşi mînă, ţînînd cotul pe genunchi şi-a mîngîiat buza inferioară cu policarul, între ei doi era o pungă de hîrtie cu nişte resturi de ceva pentru că Amy îşi tot băga mînă înăuntru şi arunca firimituri păsărilor care ciuguleau lîngă picioarele ei, vrăbiuţe, porumbei. Făcea asta repede, cu o mişcare bruscă a mîinii, de parcă ar fi vrut într-un fel să alunge păsările de-acolo, nu să le dea de mîncare, dar firimiturile le tot aduceau îndărăt. El fuma şi-şi freca buza şi se scărpina la gît După aia s-a proptit de spatele băncii şi exact în clipa aia Amy s-a aplecat înainte de parcă erau o maşină care funcţiona aşa. Şi-a mîngîiat piciorul, chiar dedesubtul genunchiului, de parcă ar fi durut-o acolo.
M-am uitat la ceas: aproape trei. Dar şeful putea să mai aştepte. Eu l-am aşteptat pe el. Cu toate câ-i o tranzacţie

181serioasă, preluarea cadavrului. E nevoie de semnătură şi de verificare şi de dată şi de oră şi n-ai voie să întîrzii la morţi, tocmai fiindcă sînt morţi. Una dintre regulile mele. N-o tărăgăna cu morţii. L-aş fi făcut cu ou şi cu oţet pe Tony.
Trei şi cinci şi ei erau tot acolo pe bancă şi n-aveam nimic în dubă ca să-mi trec timpul, numai un număr vechi din *De la A la* Z, pe care îl citisem, şi formularele din buzunar. Dar le ştiam pe de rost. Jane Esther Patterson. Data naşterii, data morţii. Avea optzeci şi şapte de ani. Cauza morţii: hemoragie cerebrală. Ruda cea mai apropiată: John Reginald Patterson. Fiu. Trebuie să-l întreb pe şef, dacă n-are să fie furios pe mine, de cînd e aici.
(L-am întrebat Mi-a zis că de douăzeci şi opt de ani).
M-am uitat la Amy cum s-a sprijinit iar de spătarul băncii fără ca Ray să se aplece înainte de astă dată, şi şi-a băgat mîna adînc, brusc, în pungă şi-a aruncat firimiturile de pîine. Se vedea că amîndoi şi-ar fi dorit să nu fi băgat punga aia între ei. După aia Amy a luat punga şi s-a apucat s-o strîngă ghemotoc şi şi-a netezit fusta de parcă era gata să se ridice şi exact atunci, Ray a oprit-o, a întins mîna şi-a apucat-o de umărul celălalt, apoi şi-a lăsat mîna să-i alunece peste ceafa ei, strecu-rîndu-i degetele prin păr, vîrîndu-şi-le cu totul, cum şi le vîra lui pe sub guler. Ca şi cînd asta ar fi vrut să facă tot timpul, ori ceva de genul ăsta, numai că s-a hotărît abia cînd ea dădea să plece, pentru că ştia că altă şansă nu mai are. După aia Amy a ezitat puţin şi capul a început parcă să i se bâlăbăne în mîna lui Ray. După aia, ea s-a ridicat hotărîtă şi Ray a sărit în picioare de ziceai că-i pe arcuri şi au pornit amîndoi înapoi spre parcare.
M-am ghemuit cît am putut în scaun dar nu cred c-aveau cum să mă vadă din pricina luminii care se reflecta pe parbriz, în caz că se uitau. De parcă ar fi fost pentru o clipă doi tinerei redeveniţi acum doi oameni maturi care încercau să se comporte ca atare. Erau caraghioşi. Dar cred că dacă era să fii caraghios îşi aleseseră bine locul. Amy a lăsat să cadă punga de hîrtie făcută ghem într-un coş de gunoi iar Ray şi-a aruncat mucul de ţigară la vreo juma de metru în faţă şi l-a strivit cu piciorul. Mergeau depărtaţi unul de celălalt, ca oamenii care au
182
grijă să meargă aşa, ca şi cînd s-a întîmplat să se afle pe două drumuri paralele.
Presupun că multe se pot întîmpla aici. Vizitatori ale căror drumuri se întretaie. Timp berechet să tot stai să-ţi împărtăşeşti necazurile. Un adevărat club al celor singuri.
Au trecut la nici patru ori cinci maşini depărtare în stînga mea şi de data asta m-am aplecat pîn-am dat cu nasul de scaunul pasagerului, arătînd şi eu de tot hazul. După aia, i-am pierdut din vedere pentru că au trecut prin spatele dubitei. Dar[1] eram cu ochii la oglinda retrovizoare şi vedeam foarte bine şi poarta cea mare prin oglinda laterală. Şi duba are un avantaj poţi să vezi peste caroseria maşinii de-alături. Am auzit cum porneşte motorul şi cum bagă numai puţin în marşarier, după aia am văzut camperul îndreptîndu-se către poartă, trecînd pe lîngă indicatorul cel mic cu două săgeţi arătînd „Intrare/Ieşire". Ca să se întoarcă trebuia s-o ia la stînga în cealaltă direcţie se ieşea din Londra: Ewell, Epsom, Leatherhead. L-am văzut pe Ray frînînd, semnalizînd şi luînd-o la dreapta.
Nu se cuvine să judeci. Ce-nveţi în meseria asta e să ţii un secret.

Titlu RAY

AM ZIS CĂ MĂ SIMŢEAM cum nu se poate mai norocos. Fiind Norocosul.
Aşa că el a zis, zîmbind, că se simţea cum nu se poate mai el însuşi, mai Jack decît a fost ori are să fie vreodată. Cum nu se poate mai Jack cel dintotdeauna.
După aia s-a uitat la mine şi m-am gîndit, o secundă: Doar nu vrea să spună că depinde de mine? Ca atunci cînd l-au adus aici prima oară, înainte de operaţie, înainte să ştie şi simţeam că toată lumea se uita la mine într-un fel anume, de ziceai că eu eram omul momentului. Las' că se descurcă Ray, las' c-a-ranjează Ray. Jack n-are nevoie de altceva decît de-o doză din
183vechiul lui prieten Raysy. Şi dacă tot veni vorba, punem pariu că chirurgul o să facă o treabă prima-ntîia
Mă gîndeam: Mare povară, atîta noroc.
Dar el se uită la mine ca şi cum ar vedea că mă pune într-o situaţie dificilă, cînd nu eu sînt cel care ar trebui să se simtă jenat, ci el. Şi zice, ca şi cînd mi-ar contrazice gîndul: „Sînt împăcat, Raysy", rar şi hotărît. O zice încă o dată, de parcă nu l-aş fi auzit. „Eu sînt împăcat. Mă gîndeam la Amy".
Ceea ce mă face să-mi ţin ochii larg deschişi, aţintiţi asupra lui ca şi cînd dacă clipesc sînt pierdut.

Zice: „Sînt împăcat, dar i-am rămas dator lui Amy". Mă uit la el. Nici nu clipesc. „Nu vreau s-o las la ananghie."
Zic: „Nu eşti tu vinovat că..."
Zice: „Nu despre asta-i vorba N-am fost corect cu ea".
Mă uit la el. El se uită la mine.
Zice: „Vorbesc de bani. Aranjaserăm să cumpărăm locul ăla din Margate, nu? Westgate. Şi toată lumea a crezut că asta era din pricină că lui Jack Dodds i s-au deschis pînă Ia urmă ochii şi-a hotărît să înceapă o viaţă nouă. Şi toată lumea a crezut că era strigător la cer ca exact în clipa aia să descopere că n-o să mai aibă parte de viaţă".
Zic: „Inclusiv eu, Jack".
Zice: „Inclusiv tu. Inclusiv Amy. Atîta, că ce nu ştia lumea este că ori vindeam, ori pierdeam totul. De aia am făcut-o. Ceea ce nu ştie lumea e că am luat un împrumut acum cinci ani ca să salvez prăvălia şi scadenţa e peste-o lună. N-ar fi fost cine ştie ce. Vindeam magazinul, vindeam casa, cumpăram o căscioară în Margate, o căsuţă amărîtă şi scoteam la limită banii, exact cît e nevoie. Atîta, că acuma nu mai ţine, este? Pariul ăsta nu mai ţine, ei?"
Se uită la mine de parcă eu ştiam mai bine.
Zic: „Da* de ce să nu fi vîndut acu' cinci ani şi să plăteşti din banii tăi în loc să te apuci să-mprumuţi?"
Zice: „Fi'ncă trebuia să-mi cîştig existenţa, este?"
Mă uit la el.
Zice: „Sînt măcelar, Raysy. Asta sînt".
184
Rămîn cu ochii la el. Parcă tot el e şi parcă nu-i. Parcă ar fi stat pînă acum ascuns. Zice: „Uite ceva ce nu mai tre' să fac, să-mi cîştig existenţa".
Zic: „Adică... nu ţi s-au deschis de nici un fel ochii?"
Zice: „Nu, Raysy". Nu-l cred. „Şi nici pomeneală de-o viaţă nouă, deh? Nu pentru mine."
Se uită la mine.
Zic: „Cît?"
Zice: „Şapte miare cînd i-am luat. Acum trebuie să se fi făcut aproape douăzeci".
Mă vede fluierînd încetişor.
Zice: „Nu-i vorba de bancă. Era un altfel de împrumut. Un împrumut de la un particular".
Zic: „Nu cumva Vince?"
Şi el rîde. îşi aruncă brusc capul pe spate şi se hlizeşte de i se face rău, de mă trezesc că întind mîna după o pungă de hîrtie, mă trezesc uitîndu-mă la butonul cu care se cheamă infirmiera. „Vince?", zice, înnecîndu-se aproape. „Vincey nu mi-ar fi împrumutat bani nici dacă eram pe moarte, nu?"
Zic: „Atunci, cine?"
Zice: „Vincey n-ar fi scos bani din buzunar pentru prăvălie, ce-ţi închipui? Abia aştepta să mă vadă angajat la super-market".
„Atunci, cine?"
„Unul dintre partenerii lui de la început. Unul dintre.... partenerii lui de afaceri. Tip dur, înţelegi."
Se uita la mine ca şi cînd s-ar aştepta să-l cert.
Zic: „leşeai mai bine dacă-ţi încercai norocul cu un mînz. leşeai mai bine dacă veneai la Nea Norocosul".
Şi de cum îmi ies cuvintele astea pe gură îmi dau seama încotro bate vîntul.
Zice: „Era cam mult, Raysy. De unde să fi luat banii de miză? Da' curios c-ai adus vorba despre asta".
Se uită la mine, cît pe ce să zîmbească, aşa că i-o tai, repede. Zic: „I-ai spus lui Amy toate astea?"
Dă din cap că nu.
Zic: „Ai de gînd?"
185sZice: „E cam complicat, nu? Ce sper eu, e să n-am de ce, să nu fie cazul. Da' curios c-ai adus vorba despre ea".
împunge cu degetul punga goală de hîrtie care mi-a rămas în mînă. Zice: „Parc-ai sta la cerşit, cu punga aia-n mînă".
Pun punga la loc de unde am luat-o.
Zice: „Nu ştiu ce-are să facă. Vreau să zic, după ce... Ar putea să vrea să rămînă unde este. Ar putea să vrea totuşi să cumpere căsuţa din Margate. N-am renunţat încă, mai poate pleca acolo, dacă vrea în

orice caz, nu vreau s-o ştiu cu creditorii la uşă. Nu vreau să se trezească cu douăzeci de miare în minus".
Parc-ar aştepta de la mine soluţia.
Zice: „Asta înseamnă să ai ceva pus deoparte, nu? Douăzeci de miare. Asta e ceea ce se cheamă să ai ceva pus deoparte".
Zic: „Adică, nici ea nu ştie decît că ţie ţi s-au deschis brusc ochii. Decît că tu vrei să-ncepi o viaţă nouă. Slavă Domnului, aleluia".
Se uită la mine ca şi cînd aş şti şi-acum răspunsul.
Zice: „E mai bine să nu ştii unele lucruri".
Zic: „Da' de ce, Margate?"
Zice: „Nu vreau s-o las încurcată. Vreau s-o ştiu scăpată de necazuri". Şi ochii i se închid deodată, pleoapele îi cad grele, ca şi cînd t-ar fi imposibil să le mai ţină deschise, de parcă s-ar fi evaporat din cameră şi m-ar fi lăsat cu buzele umflate.
Apoi deschide ochii ca şi cum nici n-ar şti că-i închisese.
Zic: „Ei, şi ce crezi c-o să facă?"
Zice: „Depinde. Poate ştii tu ce-are să facă".
Mă uit la el.
Zice: „Am nevoie de-un cal cîştigător, Raysy. Am nevoie de un cal cîştigător mai mult ca niciodată", îşi ridică încet braţul drept de pe pătură Cu toate tuburile alea în el n-ai zice că se ridică, ci e ridicat, ca un braţ de marionetă. „Şi am şi miza, de data asta."
întinde mînă către noptieră şi deschide sertăraşul, sertarul cu cele cîteva lucruri ale lui. îi tremură mînă. Se luptă cu sertarul şi dau să-l ajut dar ştiu că n-ar fi bine pentru că n-au mai rămas multe lucruri pe care să le poată face de unul singur.
îşi scoate portofelul. Nu l-am văzut niciodată pe Jack Dodds cu un portofel atît de burduşit
Zice: „Poftim, ia aruncă o privire înăuntru. Ultima despărţitură".
Mi-l întinde, îl iau şi-l deschid în timp ce el mă urmăreşte. Nu văd nici o fotografie. Numai un maldăr mare de bancnote.
Zice: „E un miar. Opt sute de cîte cincizeci şi un teanc de douăzeci".
Mă uit. Pipăi cu policarul bancnota de deasupra. Zic: „Ţii o mie, bani gheaţă, aici?"
Zice: „Cine să-i ia, Raysy?" Se uită de jur împrejur la celelalte paturi. „Neputincioşii ăştia, vai de capul lor?"
Zic: „Şi de unde i-ai...?"
Zice: „Secret. Hai, scoate-i! Numără-i".
Dau din cap că nu. „Te cred."
Zice: „N-a fost niciodată punctul meu forte, nu?"
„Ce?"
Zice: „Adunarea. Aritmetica. Nu m-a dus niciodată capul ca pe tine", îşi ridică puţin capul ca şi cînd ar vrea să şi-l mişte în semn de aprobare faţă de propria-i ţeastă. Zice: „Scoate-i oricum. Am nevoie de-un cal cîştigător". Se uită la mînă pe care o ţin pe portofel. Zice: „începe Doncaster, nu? E prima din sezon".
îmi zic: Şi-n mod normal aş fi şi eu acolo.
Zic: „Hai că-i groasă, Jack, pui un miar să faci douăzeci de mii. E groasă".
Zice: „E groasă".
Zic: „Şi dac-o pun pe calul care nu trebe'?"
Zice: „Da" n-o să faci asta, nu? Nu se poate. Amy are nevoie de bani".
îmi zic: Banii sau viaţa.
Zice, zîrnbind: „Oricum, gîndeşte-te şi tu că-s banii de camper. Un miar, ţi-aduci aminte? Numa' că tu nu voiai să-l vinzi, nu?"

naratorul **CANTERBURY**

NU-I MAI VĂD PE NICĂIERI. Ca şi cum ar fi putut să plece şi să mă lase în Catedrala Canterbury. Aşa că o iau înapoi, trecînd pe lîngă rîndul de bănci şi mă-ntorc unde eram cînd Vince şi-a luat tălpăşiţa, în caz că vin să mă caute şi mă aşez la loc pe bancheta de lemn, cu coatele pe genunchi, gîndindu-mă: lo-s ăla rămas pe dinafară acuma.

Zicîndu-mi: Ca şi cînd el ar sta şi s-ar uita la mine acum, ştiind. Mai bine te-ai hotărî, Raysy, mai bine te-ai hotărî mai repede. Ca şi cînd n-ar fi fost vorba numai de bănet, eram şi eu amestecat, eram laolaltă. Ăştia-s banii, Ame şi ăsta-i Raysy. O să-ţi fie bine, de-acum, o să-ţi fie bine cu Norocosul, îi dă un ghiont cu cotul, îi face cu ochiul. Mi se pare mie c-o s-o duceţi bine arnîndoi.
Ca şi cînd ar fi trebuit sa fiu el.
Stau, cu ochii-n patru, dar nu-i văd pe nicăieri, aşa că mă ridic şi caut să văd pe unde se iese şi-atunci îi zăresc, stînd pe trotuar, uitîndu-se după mine. Mă gîndesc: Prieteni. Cerul e negru şi ameninţător şi bate-un vînt rece dar ei nu par enervaţi. Par fericiţi că se află aici împreună, ca şi cînd totul e iertat.
îmi zic: Poate.
Vince zice: „Nu ştiam ce-i cu tine, Raysy, era cît pe ce să te dăm pierdut".
Vince are în.mînă ghidul. Vie e cu sacoşa. Eu n-am nimic în mînă dar am senzaţia că se vede de la o poştă că Raysy are, în cantitate mare, ceva ce nu-i aparţine.
Simt în spatele meu catedrala, uitîndu-se fix la mine.
Vince zice: „Eram în peristil. Ai fost să vezi peristilul?" Ca şi cînd nu s-ar fi putut altfel.
Zic: „Da, am văzut peristilul", zicîndu-mi: O minciună mică nu-i greu de zis.
Apoi ne întoarcem pe drumul pe care am venit, ieşim pe poartă şi străbatem străduţele înguste. Atîta că apucăm pe-o altă străduţă îngustă decît cea pe care am venit Se cheamă Aleea Măcelăriei şi de aia o şi luăm pe-aici. Vince zice că se impune. Şi cum ajungem pe ea începe să toarne cu găleata. Dar
188
i-o crîşmă micuţă cam la mijlocul străzii, Blazonul Oraşului şi e deschis şi Lenny zice, una mică nu ne strică, este?

Titlu VIe

APOI ZICE SERIOS, fără o tresărire a feţei, cum stă aşa, Ia mine în birou, cu mîinile bine frecate, roşii după o zi de muncă la măcelărie, de parcă ar fi un client mai deosebit care se înfăţişează gata spălat şi numai bun de pus la cutie: „De fapt, Vie - îi pot spune asta unui vechi matelot - nu m-ar deranja să fiu îngropat în mare".

Titlu Any

El, TREBUIE SĂ FI AJUNS de-acum. trebuie să fi isprăvit, gata. L-au azvîrlit, au scăpat de el. Dac-ar fi după mine, cred că sînt la jumătatea drumului înapoi, dacă nu cumva s-au apucat să se distreze, fac chef, bairam mare, acum c-au isprăvit treaba, acolo, în Margate.
Dar tot cred că locul meu e aici. Aveam şi eu drumul meu de făcut. Ei aveau drumul lor, eu, drumul meu. Cei vii mai intri, chiar şi cei vii care erau ca şi morţi pentru el, aşa c-ar fi totuna acum, toţi la fel, după el. Şi mi-am luat deja adio de la el pentru ultima oară, dacă nu pentru prima oară. Adio, Jack, Jack, dragostea mea de-altădată. N-au decît să spună că şi-aşa nu-i foloseşte la nimic lui June dacă nu petrec ziua asta cu ea de dragul de-a petrece o ultimă zi cu el, au mai fost daţi pe care le-am sărit, cam vreo douăsprezece, demult de tot, şi n-o să-ţi dea nimeni încă o dată şansa de-a împrăştia cenuşa soţului tău. Da' de unde ştiu ei că ea nu ştie? Şi trebuie să-i spună şi ei cineva
Dacă ei nu-i foloseşte la nimic, lui Ia ce-o să-i folosească?
189*Şl* nu cred c-aş fi putut s-o fac. Cum aveam să stau acolo pe Dig, cînd şi-aşa ar fi trebuit să fie Cheiul, cu valurile agitîndu-se pe dedesubt, cu sarea în ochi, cu ei toţi cu ochii pe mine. Tu, mai întîi, Amy, cînd vrei tu, nu te grăbeşte nimeni. Cu vîntul umflîndu-mi fusta. După cum s-a schimbat vremea, cred că-i furtună, ce mai, în Margate.
Ăsta-i locul meu, la etajul autobuzului. Mi se pare că mulţi ani de zile m-am simţit mai acasă într-un 44 decît oriunde în altă parte. Nici într-o parte, nici în alta, numai între, pe drumul dintre cele două puncte. Nu ştiu dacă aş fi putut să mă simt vreodată acasă într-un bungalow din Margate. „Mă las de lucru, Ame", zice. Cînd eu renunţasem de mult să mai aştept ceva de la el, cînd credeam de-atîta vreme că n-are cum să se mai întîmple vreodată, cînd îmi ziceam: într-o zi o să cadă lat, în spatele tejghelei, cu şorţul în dungi şi satîrul în braţe şi exact asta îşi doreşte, un hoit în plus la activ. „Jack lasă totul baltă. Te-ai prins?" Ha-ha! „Ne-aşteaptă o viaţă nouă, fetiţo." Nu ştiu ce s-a întîmplat, ce l-a transformat, ce i-a deschis ochii. Dar se uita la mine ca şi cînd se aştepta să nu mai pot de bucurie, ca şi cînd n-ar fi privit-o pe femeia pe care o vedea de cincizeci de ani, parc-ar fi văzut o fiinţă nouă. A

zis: „Margate. Ce zici de Margate?" Ca şi cînd ar fi putut întoarce timpul înapoi să ia lucrurile de-acolo de unde au rămas. A doua lună de miere. Ca şi cînd Margate ar fi fost sinonim cu magic.
Atunci am ştiut că s-au inversat rolurile. Eu eram aia care crezusem cu atîţia ani în urmă, cînd i-am zis adio pentru prima oară, că întotdeauna ai parte de un nou început, lumea nu se sfîrşeşte cu una cu două. Aveam încă puterea de-a alege. Am ales-o pe June, nu pe el. L-am văzut instalîndu-se serios în persoana lui Jack Dodds măcelarul, Jack Dodds, măcelar de mare clasă, luaţi niţică tochitură, domniţă, luaţi niţică nucă de vacă, pentru că n-a putut s-o aleagă şi el pe June, n-a putut alege ceea ce-i aparţinea, era tot ce-avea de făcut şi-am crezut că eu sînt cea care încă mai poate să se schimbe. Am şi făcut-o, o dată. Dar cînd se uita atunci la mine, ca la cineva care nu eram eu, mi-am dat seama că şi eu mă închistasem în mine. în femeia asta care sade lunea şi joia după-amiaza într-un 44. Chiar şi la o săptămînă de la moartea soţului ei.
190
Ca şi cînd, pînă la urmă, eu aş fi fost de vină că l-am părăsit, că mi-am luat adio. O dată, de două ori. Şi ea n-are să ştie niciodată. Niciodată.
Margate, Margate. Şi cu June cum rămîne?
E un autobuz la mijloc. Un autobuz roşu, cu etaj, care huruie înaintînd printre stropii de ploaie, prin bălţi, cu numărul agăţat sus deasupra parbrizului, cu destinaţia şi ruta care nu se schimbă de la an la an. Ca şi cînd, atîta vreme cît există un 44 care leagă Podul Londrei cu Mitcham Cricketers, lumea n-are să se sfîrşească, n-are să se dărîme Podul Londrei. De parcă, dacă-i adevărat ce istorisea el şi asta numai pentru că şi tat-su ne împuia capul cu-aceeaşi chestie, că Smithfield e inima Londrei, inima însîngerată a Londrei, liniile roşii de autobuz trebuie să fie arterele, arterele pline de sînge, şi venele. Nici măcar o dată cu taxiul. La banii lui Jack Dodds? Şi niciodată cu metroul deşi e mai rapid, pe tronsonul nordic, pînă la Morden. Pentru că vreau să văd, vreau să mă gîndesc cînd circul dintr-un loc într-altul. îmi place să privesc în jur. Şi numai de douăsprezece ori într-un camper. De cîte ori? Nu mai mult de douăsprezece, nu, Ray?
Dar azi de ce-am urcat la etaj? Pe puntea de sus, ca pe-o corabie care despică ploaia. Să-mi demonstrez că mai sînt încă o femeie în putere, nu o hoaşcă bătrînă ca alea de jos? Să-mi demonstrez că mai pot încă alege? Să văd altfel lumea pe lîngă care trecem? Lambeth, Vauxhall, Battersea, Wandsworth. Cum aş fi putut, Ray, să stau lîngă tine, să-i împrăştiem împreună cenuşa? Aici mi-e locul, în 44. Luaţi niţică cenuşă, domniţă. Şi cîtă vreme or să circule autobuzele roşii, sîngele roşu o să continue să curgă şi inima să bată, să bată. Ah, Ray, eşti un bărbat norocos, eşti atît de *micuţ.* Ah, sărmanul meu Jack.

Titlu RAY

AŞA CĂ MI-AM ÎNTINS în faţă Buletinul Curselor cu tot programul de la Doncaster. Apoi mi-am aprins o ţigară şi
191mi-am pus la îndemînă catastiful şi însemnările. Registrul lui Ray Johnson '87, '88, '89. Să ţii totdeauna evidenţa pariurilor pe care le pui. Apoi am trecut în revistă cursele şi caii, făcîn-du-mi toate calculele în cap, ceea ce vine cu timpul, eliminările, procentajele, partanţii pe care să-i iei în consideraţie şi cei de care e bine să te ţii la distanţă. Oamenii îşi închipuie că eu sînt Johnson Norocosul şi că totul îmi vine de-a gata, printr-un al şaselea simţ şi uneori chiar aşa este, fleru-i fler, uneori. Dar motivul pentru care eu profit, pe cît posibil, de pe urma cailor, cîtă vreme Jack Dodds şi Lenny Ţaţe n-or s-o facă niciodată, este că toată lumea vrea să creadă în pariuri după ureche şi poate că pare-a fi noroc, dar e nouăzeci la sută evidenţă riguroasă, nouăzeci la sută e calcul bine făcut. Nu degeaba am lucrat în biroul ăla de asigurări. Oamenii îşi închipuie că sînt caii din ceruri care răspund rugăciunilor tale dar esenţialul e cum faci să fii mai bun decît agenţii de pariuri iar dacă vrei să-i baţi pe agenţi, ţine evidenţa.
Aşa că am studiat caii care aleargă mîngîindu-mi falca, zicîndu-mi, slabe şanse, slabe şanse. Pariu pus în afara hipodromului, vasăzică mai e şi taxa La o mie de dolari. Gîndindu-mă: Ăsta-i handicapul începutului de sezon, cumperi mîţa-n traistă. Gîndindu-mă: Dacă eram acolo era mai uşor, întotdeauna e mai uşor cînd eşti acolo. Vezi caii, miroşi care-i chestia, n-o faci la nimereală. Şi mai sînt şi diverse compensaţii. Copitele pe turf, soarele luminînd mătăsurile, flecăreala neroadă. Tot tărăboiul ăla în care se amestecă berea şi speranţa Mă gîndesc la toate lucrurile pe care Jack nu le va mai vedea sau auzi vreodată.

Fumul ţigării îndreaptă în rotocoale spre fereastră. Norii sînt pufoşi, după ploaie, un vînticel, pista are să fie prea moale. Pista, drumul, plecarea

M-am uitat la ceas: unsprezece jumate. Tre' să fii prost ca să pariezi devreme, situaţia se schimbă, la fiecare minut, de-o parte, calculele, de alta, flerul. Dar dacă? Să zicem, dacă Jack?

Mă tot străduiam să nu mă uit la numele care îmi sărea în ochi din mijlocul listei cursei de la trei şi cinci. Douăzeci şi doi de partanţi. Un nume"ce-i? Mie mi se spune Norocosul. Tre' să fii prost să pariezi pe-un nume. Şi Jack nu poate fi salvat şi gata.

192

Mi-am răsfoit carnetele, mi-am însemnat nişte cifre. Regula numărul unu: să facă banii. Dar pe Jack nu-l interesează să facă banii, lui îi trebuie un învingător cum nu s-a mai văzut care să-i dea gata pe toţi învingătorii, să-şi salveze pielea şi ouăle prăjite, să salveze ce se mai poate salva Nu-i trebuie lui s-ajungă la o medie generală.

Aşa că ăsta nu-i un pariu obişnuit.

Dar continuam să nu mă uit la numele care-mi sărea în ochi. Cotat ca outsider, al douăzeci şi unulea în grupă. Cu toate că se încăpăţîna să-mi sară în ochi. Norocul e de două feluri. Există un noroc aşezat care te păzeşte de necaz, care te păzeşte să nu te lovească gloanţele ori te face să trăieşti o sută cinci ani şi mai e şi norocul chior care te umple de bănet. De-o parte, calculele, de alta, flerul, care devine tot mai puternic şi uneori nu mai rămîne decît flerul de-ajungi să ştii tot ce vrei despre un cal din felul în care-şi înclină capul. Ai zice că pariu! e totul, dar uneori mai sînt alergarea şi iureşul şi zarva cursei. Uneori e numai calul, cu gloria lui.

Aşa că mi-am strivit ţigara şi mi-am aprins alta şi-am făcut vreo cîţiva paşi prin odaie, de parcă n-aveam stare. Am rămas în dreptul ferestrei. Capătul cartierului Bermondsey. Şi pista de la Donnie, un galop larg, regulat. Tre' să fii prost. Mi-am simţit nervii fremătînd şi norocul în vene. De ce o faci, mai întîi, mai întîi de ce te-ai băgat în asta. Am deschis fereastra, parcă mi s-ar fi tăiat respiraţia Am simţit aerul curat şi fumul în nări şi viaţa pulsîndu-mi în mădulare şi banii lui Jack făcîndu-mi o gaură în inimă.

Miracle Worker.

Titlu Any

DAR ERA UŞOR PE-ATUNCI să faci un bărbat să zîm-bească. Pînă şi pontatorul ăla, Alf Green cu pieptul lui umflat, cu beţigaşele bălăbănindu-se din el, cu mustăcioara lui neagră Şi privirea de sergent major, să nu care cumva să nu-ţi fi pontat

193scum trebuie beţigaşul, avea o urmă de zîmbet, un picuţ, doar o urmă, cînd mă vedea Doar dacă nu mi s-o fi părut mie. Ar fi putut şi el să mai tragă de un punct cîteodată, să spună că-s şapte baniţe, nu şase. Eu, în dreptul coşului, în rochia mea subţire, înfierbîntată şi lipicioasă şi el cu răbojul ăla al lui. Şapte baniţe ca să te treacă c-un şiling şi tu trăgeai tare să faci doi şilingi şi şase penny pe zi. Munceai pe rupte, te trezeai în zori. Dar să nu-mi spună mie cineva că n-o mai luau cîte unii pe scurtătură şi nu existau mai multe metode de a strînge jetoane de hamei. Shirley Thompson ar fi trebuit să fie campioană Ia cules după cîte jetoane avea. Doua sute de baniţe pe săptămînă, atîta că nu erau numai baniţe. Se-alegea la sfîrşit cu jetoane în valoare de zece lire, fără să mai punem la socoteală banii gheaţă. Şi maică-sa şi taică-său nu mai puteau de încîntaţi ce erau de ea cînd le-aducea ea la Denver o hîrtie de cinci. Hop şi micuţa noastră Shirl, campioană la hamei.

Şi să nu-mi spună mie cineva că nu existau şi compensaţii de tot felul. O făceai pe degeaba, dar cîte nu primeai pe degeaba, acolo în sud, în grădina Angliei, în lumina soarelui şi aerul curat şi căpiţele de fîn şi coşurile de hamei şi senzaţia aia pe care-o aveai, deşi era o muncă de care nu te puteai dezlipi şi din care nu te puteai opri, coşurile înşirate la rînd, cu cîte trei sau patru Ia coş ca într-o fabrică în aer liber, că eşti slobod. Că eşti de capul tău. Trăind în cocioabe şi corturi ca băştinaşii, trăind pe pămînt, fără o locuinţă stabilă. Nu tu telali, nu tu ţigani, nu tu cîini, nu tu culegători de hamei. Mirosul de prăjeală seara. Focuri cu lemne, cazane, lămpi cu gaz, trăncăneală.

Ţiganii veneau cu căruţele şi caii, avînd tot atîta nevoie ca' noi să culeagă hamei, dar îşi făceau tabăra separat, de partea cealaltă, lîngă pădure, uitîndu-se Ia noi de parcă noi eram cei care ne aşezaserăm unde nu ne era locul şi-i invidiam pentru că erau - proscrişi fiind - cu un pas mai departe decît noi, şi pentru că ei erau specialişti în materie iar noi, doar amatori şi, pe cînd noi aveam să ne întoarcem în Bermondsey să ne vîrîm la loc în cutiuţele noastre, între cărămizi, ei nu vor înceta să cutreiere pădurile

şi cîmpiile. îi invidiam pentru pielea lor ca măslina faţă de a noastră, de Londra, albă ca brînza, înroşin-du-se ca briciul bărbierului. Stăteam şi mă uitam la unul dintre
ei cum îşi ducea în fiecare seară calul la iaz, la adăpat, exact cînd isprăveam noi treaba, culegătorii. Deşi el nu culegea hamei, pesemne, asta-i treabă pentru copilandrii ăia de la oraş. Zdravăn om. Erau cu spatele gol amîndoi, şi el şi calul.
Cred că se putea zice că nu era numai invidie.
Mama mi-a zis să nu care cumva
Şi -am ascultat-o, deşi aş fi putut să n-o fac. M-am distrat cu Jack Dodds, în loc de asta, Jack Dodds din celălalt capăt al cartierului Bermondsey. Mare mai e şi lumea asta. Şi nu ştiu ce' făcea Shirley Thompson, ce folosea Shirley Thompson, dar ea n-a rămas niciodată borţoasă, eu, da, din prima
Era şi el un bărbat musculos, un bărbat voinic, chiar mai voinic, chiar dacă nu chiar atît de suplu. Nu mi-e ruşine să recunosc că aşa-mi plăceau mie bărbaţii, ori îmi închipuiam că-mi plac, zdrahoni. Ce altceva îşi poate dori o femeie decît un zdrahon de bărbat? Şi ştiam c-a pus ochii pe mine, de-acolo de pe celălalt rînd de coşuri, ştiam că şi-a întins antenele, în timp ce Sile ţiganul nu te-ar fi învrednicit nici c-o privire, n-ar fi întors nici o secundă capul după tine, nu cînd te-ai fi putut tu uita înapoi. Şi nici Jack nu considera că-i muncă de bărbat, cu mîinile alea mari şi puternice ale lui. Din care, vai, n-a mai rămas nimic. Parc-ai culege flori, zicea Mă iubeşte, nu mă iubeşte. Parc-ai număra nasturi. Am zis: „Atunci de ce-ai mai venit?" A zis: „Oi fi avut şi eu motivele mele, nu?" Şi eu am zis: „Şi cu ce te ocupi tu cînd nu culegi hamei?" şi el a zis: „Secret." Dar mi-a şoptit cineva la ureche cînd au văzut încotro bate vîntul: „E băiat de măcelar" şi oricum s-a dat de gol, cînd ' ne-am dus să ne plimbăm atunci, duminică seara, şi-am dat roată în jurul fermei şi ne-am oprit să ne uităm la porci şi el îi privea aşa cum priveşti un lucra familiar, cu alţi ochi, ca şi cînd ar fi stat să aprecieze cam cîţi cîrnaţi ar ieşi. Parc-ai culege flori, ai înşira mărgele pe-o aţă. Dar hameiul ne-a unit, de la culesul hameiului a început totul. Cum ţi se aranjează viaţa de la sine. *Bea, Vincey, ia niţel suc de făcut copii.* Şi cu altceva ne-am ales de s-a legat treaba Totul e chestie de ales-cules.
Vine la mine c-un pachet făcut din ziar cu vreo două livre de fasole păstăi învelite înăuntru pe care zicea că le-a luat de la

unul dintre ajutoarele lui Wick, deşi părerea mea e că mai degrabă le-a şterpelit el fără nici un ajutor şi zice: nu le voiam eu? Şi zic: Da, dacă m-ajută el să le curăţ, de parcă îi făceam o favoare. Unchiul Bert şi cu Benny erau la Sticla de Piele, să bea suc-de-hamei pe jetoane, lăsîndu-mă pe mine să pregătesc masa de seară şi tot acolo ar fi fost şi el dacă n-ar fi stat să pîndească să prindă momentul. Fasole păstăi. A zis: „Bine". Aşa că am intrat în colibă să iau o cratiţă, două cuţite, o strecurătoare. Eram siliţi să cărăm după noi toate cele, oale, tigăi, ciubere, ca refugiaţii. Apoi m-am dus la cişmea după apă şi m-am întors şi i-am întins un cuţit şi abia atunci i-am aruncat un zîmbet, un zîmbet de ăla adevărat gen cine-ştie?, ca un semafor pe roşu. Cine ştie cum duce un lucru la altul?
Apoi m-am aşezat pe treapta colibei şi mi-am întins păs-tăile pe hîrtie pe iarba, din faţa mea şi-am pus cratiţă lîngă mine pe treaptă, dinadins, pentru că era loc acolo pentru două persoane. Am zis: „E un scaun înăuntru, dacă vrei" şi el a zis că stă bine unde stă pe iarbă, îmbrobodindu-l mai rău. I-am aruncat o păstaie şi-am văzut imediat că nu mai curăţase fasole în viaţa lui. Poate că se pricepea să despice piept de vită, dar la păstăi nu se pricepea de fel. Am zis: „Uite-aşa". Apoi mi-am îndesat strecurătoarea între pulpe de mi s-a răsucit şi mi s-a strîns fusta pe mine. Am zis: „Rupe-le aici. Ia sa vedem, reuşim s-o umplem?" Pentru că voiam să vadă, voiam să ştie, dacă nu era clar ca lumina zilei, că era un blid acolo, un blid întreg în aşteptare în mine. Atîta, că să nu fi crezut că-i un fel de armură. Aşa că ne-am pus pe umplut. Ţintea şi-arunca, nu se-ntindea să le lase să cadă şi unele bobite n-ajungeau unde trebuie, bineînţeles, unele cădeau departe de tot, altele îmi alunecau prin decolteul rochiei. Era o rochie crem, veche, cu flori albăstrii care se încheia în faţă cu nasturi. Cred că se uita la nasturi şi-i tot număra Aşa am umplut strecurătoarea. Şi-am zis: „Şi-acum?", răsucindu-mi pe deget o şuviţă de păr. Am zis: „Unchiul Bert şi Benny or să mai întîrzie", ţinînd încă strecurătoarea între pulpe. „Nu cumva aveai de gînd să mergi să le ţii de urît?" A zis că nu voia asta, uitîndu-se la boabe. Aşa c-am zis: „Stai un pic. Poţi să mă iei la plimbare". Apoi am luat strecurătoarea şi m-am ridicat de-acolo, scuturînd

bobite de fasole de pe mine, ţîţîind, şi-am luat cratiţă şi le-am dus înăuntru şi-am ieşit din nou, zîmbind, zîmbea şi el.
Mă gîndeam: Ce faci, Amy Mitchell, ce ai? Nici măcar nu-l cunoşti pe băiatul ăsta. Nici măcar nu-ţi place, nu chiar aşa, nu în halul ăsta. însă aerul din jur era blînd, copt şi încremenit. Şi mai era şi senzaţia aia pe

care o aveam înlăuntrul meu, ca un vas. Şi pe cine vedem cînd trecem drumul prin dreptul iazului, pe nimeni altcineva decît pe Sile ţiganul cu calul. Tropa-tropa Lucrurile se îmbină în lumea asta ca să se petreacă ceva, ce să mai spui. Se combină.
Dar n-ai să ştii niciodată, June, c-aşa ai fost tu concepută. Ori nu chiar de tot, nu pe de-a-ntregul. Cum Jack n-are să ştie niciodată că din pricină că s-a arătat ţiganul ăla. Deh, sînt lucruri care ajung şi lucruri care n-ajung să fie spuse. N-o să ştii niciodată, n-ai avut niciodată şansa cum e cu nopţile fierbinţi de august şi strecurătorile. N-o să ştii niciodată, n-o să ai de ce şi ţi-e mai bine cum eşti, pesemne, cum duce un lucru la altul. Dacă duci un bărbat pînă-n pragul bisericii, o să se cunune. Şi uită-te şi tu la tine, cu burta aia mare, încercînd să-ţi spui că nu eşti cu nimic mai vinovată decît el, dar simţindu-te, totuşi, nu te poţi împiedica, de parcă l-ai fi adus legat, zicînd: Da, vreau, într-un costum de împrumut, cu tot restul lumii uitîndu-se de parcă ceva n-ar fi în regulă. A pus gheara pe el, cum s-ar zice.
Dar abia după ce-ai apărut tu l-am simţit îndepărtîndu-se, îndepărtîndu-se şi zbătîndu-se şi împotrivindu-mi-se în acelaşi timp de parcă era într-adevăr numai vina mea acum, era problema mea, nu a lui. Ei, poftim, vezi?, uite ce s-a-ntîmplat. Şi, ce, n-ar fi fost mai bine pentru toată lumea dacă făceam şi noi ce fac alte cupluri cînd dă peste ei o noapte fierbinte într-un cîmp de hamei?
Dar mi-am zis: Nu-i o pedeapsă, pentru că un lucru duce la altul, nu-i o pedeapsă. Ce contează e să n-o iei ca pe-o pedeapsă.
Nu ştiu cum am adunat banii. Nici pomeneală de cules de hamei în vara aia Cum? Nici un bănuţ în plus. Şi gura asta în plus de hrănit. Atîta că o hrăneau alţii în locul nostru, ne-o luaseră. Aproape că i-am rugat în genunchi pe tata şi pe unchiul
197Bert. Am zis: Doar ştiţi că Jack şi cu mine n-am avut şi noi parte de-o lună de miere. Şi-acum, şi-acum. Fie-vă milă.
Cred că eram gata să te las baltă atunci, cred că eram cît pe ce să mă descotoresesc de tine.
I-am zis lui Jack: Mergem la Margate la sfîrşitul săp-tămînii. Nu, fără întrebări, s-a aranjat. Tu numai fă-l pe taică-tu să-ţi dea liber. Spune-i că plecăm în luna de miere. Cu vaporul de la Turnul Londrei. Voiam să-l aud că spune, c-arată că dacă n-o voia pe ea, atunci să facă bine să mă vrea pe mine, bine făcea Voiam să spun ori s-arăt că nu era nimic dacă n-o voia pe ea atîta vreme cît mă voia încă pe mine. N-ai să fii niciodată silită să afli, June, ce şmecherite mici şi afurisite sîntem în stare să fim.
Mi-am luat o rochie nouă de vară. Chiloţi, pantofi, ciorapi, costum de baie, mă rog, tot ce trebuie. Unchiul Bert s-a dus de şi-a amanetat pendula.
Şi soarele a ieşit de după nori, de parcă era de partea noastră, şi valurile străluceau şi eu îmi pusesem rochia cea nouă etcetera Atîta că mama din tine iese la iveală cînd te aştepţi mai puţin. Nici asta n-o să te oblige nimeni să afli. Chiar şi-atunci cînd n-ai decît optsprezece ani şi eşti la mare, mă-nînci îngheţată şi te uiţi la Punch şi Judy într-un costum de baie nou şi bărbaţii te sorb din priviri. Da, aşa era, din toate direcţiile. Trebuie să fi arătat de parc-aş fi fost a nimănui. M-am gîndit: Ei bine, ai avut o şansă, ţi-am dat o şansă. Digul, Cheiul, Plaja. Tărîmul Viselor. M-am gîndit că războiul ar putea schimba lucrurile, ar putea aşeza lucrurile la locul lor. Vasăzică, tu-ţi închipui că ai necazuri. Bombe şuieră şi cad pe Bermondsey, străzi întregi dispar. M-am gîndit: L-ar putea ucide. Ori pe mine. Ori pe tine. O bombă căzută din întîmplare pe un cămin de neputincioşi, cine să plîngă?, s-a îndurat de ei, zău aşa Ce afurisite. Dar războiul n-a făcut decît să-mpingă lucrurile mai departe pe făgaşul pe care erau. Eram deoparte eu şi cu tine, împreună, nimeni altcineva aproape şi drag iar de cealaltă Jack, hăt departe, soldat, care nu era ucis, care redevenise un tînăr fără obligaţii. Cu Ray Johnson. Aşa că, în momentul în care Vince Pritchett, dar să lăsăm Pritchett, a aterizat la mine în braţe, a aterizat la
198
noi în braţe, trebuia să fi ştiut deja că n-o s-ajute la nimic, că n-o să-l mai cîştige la loc. Nu poţi face ca un lucru să fie real oricît te-ai preface. Poţi duce un bărbat. Amy Dodds aia e-un suflet bun să-l ia ea pe Pritchett ăla micu', unde mai pui c-avea şi ea o mică problemă. Aha, dar chiar ăsta-i motivul, nu vezi, nu-i clar?
De-atunci am rămas eu cu tine şi el cu Vince. Adică el cu Vince unul împotriva celuilalt, el cu Vince la cuţite, la safire, cum ar veni. Dar asta-i ţine pe bărbaţi uniţi, au şi ei o ocupaţie, cearta
Da, ăsta-i locul, Vince, aici. Aici e locul unde. Aici, în
grădină.
Şi ceea ce *tu* n-ai să ştii niciodată e că era chiar mai adevărat decît credeai tu pe-atunci, înainte să afli cum stă treaba. Pentru că a fost în coşul .de hamei. Hop! Cu hamei, pe hamei. Un coş de hamei, de douăzeci de baniţe, din pînză, atîrnat pe capră. Nici că se putea mai multă intimitate, ai fi zis că special a fost făcut. Ca doi iepuri în sac.

Şi ceea ce iarăşi n-ai să ştii este că trei nopţi mai tîrziu, sus pe dealul ăla, lîngă vechea moară de vînt, care avea palele pe-atunci, s-a uitat drept la mine, stăruitor, fix, drept în ochii mei şi-a zis: „Eşti frumoasă, ştii? Eşti frumoasă". Nu te-ai aştepta la asta din partea unui băiat de măcelar. Te tulbură s-auzi un bărbat vorbind aşa, te umple de-ncîntare. Să simţi că trăieşti, c-ai trăit s-auzi un bărbat spunîndu-ţi asta, indiferent cine, un bărbat, oricare, şi să ştii, după cum zîmbeşte că nu minte.
Cum nu ţi s-a întîmplat ţie niciodată, June, nici n-ar putea şi nici n-are să ţi se-ntîmple.
Sînt lucruri care se pot şi lucruri care nu se pot spune. Pontatorul venea, cu beţigaşele lui şi răbojul, să-ţi numere baniţele, s-arunce o privire la baniţele tale. Cu faţa lui împietrită care-ţi spunea: Eu sînt pontatorul, să nu care cumva să-ţi închipui că mă poţi duce de nas. Să facă bine beţigaşul tău să corespundă, bine-ar face răbojul tău să fie la fix, asta-i treabă serioasă, pontajul. „Ei, şi-acum. Mitchell, Amy..." Făr-un zîmbet. Aşa că poate mi s-o fi părut mie, dar poate c-ar fi zîm-bit, măcar un zîmbet palid, o licărire, dac-ar fi ştiut că taman în coşul ăla

titlu **VIe**

CU-ATÎT MAI BINE, mi-am zis, că eram încă în uniformă. O mulfime de fete frumoase. Nu mai mult de-o lună, cam aşa, pînă la demobilizare. Aveam de-acum şi tresa pentru cel de-al patrulea an, cu-atît mai bine.
Dar ea a zis: „Ei, şi cu ce te ocupi tu, Vie, cînd nu-ţi pierzi timpul prin bărci?"
Mi-am zis: Ei, auzi-o, era inevitabil şi ştiu foarte bine ce urmează. O să se uite mai întîi la mîinile mele, o să arunce numai o privire scurtă de parcă şi-ar închipui că n-am să observ, dar eu am să observ. Apoi n-o să se mai uite deloc la mine, o s-o apuce însă un interes nemaipomenit pentru diversele figuri strînse laolaltă în sala asta de dans, atîta că nici la ei n-o să se uite neapărat cît o să reconsidere repede situaţia. Apoi cînd o s-o întreb cînd ne mai vedem o să-mi vină cu obişnuitele scuze.
Şi era cea mai grozavă dintre toate, Pam Summerfield, cea mai grozavă dintr-o listă nu prea lungă nici ca dimensiune, nici în timp, cea mai grozavă de la prima privire şi mai mult decît atît. Plină de viaţă, armonie, numai nerv. Ca şi cînd n-avea de gînd să se lipsească de nici o distracţie, n-avea de gînd să piardă vreo şansă, ca să regrete mai tîrziu, dar mai era ceva acolo, ceva ţinea de stabilitate, care nu era de ieri de-alaltăieri.
Şi era gătită cum nu se poate pentru Gosport, Crăciunul anului 1945. O combinaţie de roz şi negru, ca şi cînd nu se juca
Orchestra cînta *Chattanooga Choo Choo.*
Am zis: „Vapoare, nu bărci". Dar mi-am zis: Va trebui să fii sincer cu fata asta şi n-am de gînd să fac pe bătrînul lup de mare şi de-ntrebat tot avea să întrebe mai devreme sau mai tîrziu şi poate fi un semn bun c-a-ntrebat de acuma.
Aşa că i-am zis: „Sînt antreprenor de pompe funebre. Afacere de familie".
S-a uitat la mine. Nu s-a uitat nici o singură clipă la mîinile mele. S-a uitat Ia mine şi-a zis: „Păi, nu mi-aş fi închipuit, Vie, nu mi-aş fi închipuit una ca asta. Păi, cel puţin, ai să ai

întotdeauna de lucru, este?" Apoi şi-a coborît privirea şi-apoi a ridicat iar repede ochii la mine că adică n-avea de gînd să-şi schimbe atitudinea şi i s-a ivit un zîmbet în colţul gurii. „Aha, deci ai mîna formată la umblat cu trupuri, dacă e la o adică"

titlu RAY

ZlCE: „NU VREI să faci un tîrg cu curtea?"
Aruncîndu-mi-o repede, pe nepregătite, cu privirea aia a lui plină de sine, n-ai-să-mă-refuzi-tu-pe-mine, ca şi cînd mi-ar fi putut citi gîndurile: Glumeşte, cum altfel?, doar n-are cu ce face tîrgul. Dar el nu glumeşte deloc, e serios şi ştie c-o să. mă dau eu pe brazdă pîn' la urmă, stai numai să vezi, şi obţine el de la mine orice-o vrea.
Zic: „Ce tîrg? Am făcut deja unul".
Zice: „Ăla nu-i tîrg. Aia-i o-nţelegere".
Zic: „O-nţelegere mulţumitoare aş zice, din punctul meu de vedere. Atunci care-i problema?"
Gîndindu-mă la cum îşi ţine două maşini acolo înăuntru acum pe care le-a făcut bucăţi ca să le facă să arate ca lumea. E un Rover şi mai e şi-un Alvis, ca să nu mai pomenesc de recenta utilizare a camperumi. Recenta utilizare. De parc-ar fi la el acasă.

Zice: „O-nţelegere foarte bună pentru care nu-ţi sînt nerecunoscător. Dar asta a fost ca un fel de generozitate din partea ta. Ai vrut să fii bun cu un fost soldat care voia să-şi facă de lucru cu motoarele, care nu voia să-şi iasă din mînă ca mecanic. Asta nu poate dura la nesfîrşit, nu? N-am să stau să profit de bunătatea ta".
îşi ridică pachetul de ţigări de pe masă, îl scutură să iasă cîteva afară din folie, toate, arătoase, bine răsucite, şi-mi oferă una şi mi-o aprinde. Zice: „Nu-s nerecunoscător, unchiule Ray".
Unchiule Ray.
Şi-mi zic: Mă-ntreb dacă ştie că eu avusesem cu totul altă imagine, văzusem lucrurile pe dos. Că mi-am închipuit că n-ar
201fi rău să-l iau sub aripa mea protectoare, avînd în vedere că Jack mă luase odinioară pe mine sub aripa lui protectoare. Avînd în vedere că poate n-aş mai fi fost pe pămîntul ăsta altminteri, douăşcinci de ani mai tîrziu, la o bere şi-o pipă cu Vincey, în Diligenta, aş sta poate c-o cruce la cap în Libia. Măcar atîta puteam să fac şi eu în schimb, să-i dau băiatului o mînă de ajutor la-ntoarcerea în civilie, să i-l iau lui Jack de pe cap. Atîta că Jack n-a luat-o aşa, trebuia să-mi fi dat seama de la-nceput. Nu renunţase nici măcar după cinci ani de cînd ar fi trebuit. Dodds şi Fiul.
M-am băgat şi eu ca musca-n lapte, ce tîmpenie!, micul marele Ray.
Şi oricum, lucrurile s-au schimbat acum, altu-i peisajul pe de-a-ntregul, cu fata aia care doarme sub acoperişul lui Jack şi-al lui Amy, cel puţin parte din timp, cu toate venirile şi plecările astea, de ţi se pare că brusc toată lumea se află în căutarea altui loc unde să-şi facă culcuşul. Cu după-amiezile petrecute la Epsom.
Aud că tu şi tuşa Carol, îmi pare rău s-aud asta, Raysy.
Şi poate că nu i-aş fi dat voie lui Vincey să folosească curtea, poate că nu i-aş fi ales un cal de pe urma căruia să-şi cumpere prima lui maşină veche, Shady Lady, Sandown, şase la unu, dacă Amy nu mi-ar fi spus: „Vincey se-ntoarce acasă, vine într-o lună sau două. Cred că-i mai bine să ne oprim".
Zice: „Pe lîngă asta" şi face-o pauză ca să-şi aprindă şi lui o ţigară şi să sufle un nor mare de fum, priveşte fumul ca şi cum şi-ar privi propria-i viaţă, încheieturile degetelor i-s zgîriate şi-nnegrite. „Pe lîngă asta, acum că mă lansez în afaceri, am să am nevoie de sediu, am să am nevoie să fac totul ca lumea. Dacă ai de gînd să-ţi faci o firmă ai nevoie de sediu, nu?"
Zic: „Te lansezi în *ce?"*
Zice: „Cum ai auzit, Raysy". Raysy. Se face şi mai arogant, îşi ridică halba şi ia o gură. „Cum am zis mereu, de la bun început, n-o fac ca să mă distrez, atîta că poate tu ţi-ai închipuit că nu vorbesc serios. Dar vreau s-o fac aşa cum se cuvine, vezi, vreau s-o fac cum se face. Altminteri ai putea să-mi spui oricînd: «Mai ştii înţelegerea aia a noastră, Vincey? Ei, bine,
202
aş vrea să renunţ la ea, îmi pare rău, m-am gîndit să fac altceva cu locul ăla». Şi cu asta basta, nu? N-aş avea de ales".
Zic: „Da' eu nu vreau să fac altceva cu locul ăia".
Zice: „Da, dar poate ar trebui să vrei, Raysy. I-un spaţiu comercial bun, nu?"
Mă uit la el. Zic: „Nu-i un spaţiu, i-o curte de fiare vechi. Mai are încă numele lui Dixon scris pe poartă".
Zice: „Exact. Şi Charlie Dixon a dat ortul popii de mai bine de-un an, nu? De atunci n-ai luat nici o chirie pe el, nimic. Ai stat şi ţi-ai încasat leafa de funcţionar prăpădit. Şi-ai alergat după cai".
Zic: „Asta-i treaba mea".
Mă uit la el. Mai suflă un rotocol de fum.
Zic: „Şi ce propui? Să-mi plăteşti chirie? Cu ce?"
Dă din cap că nu. „Mă refeream la proprietate, vorbeam de cumpărat".
Mă uit la el. E ceva pe faţa lui care te împiedică să rîzi.
Zic: „Repet întrebarea. Cu ce?"
Zice: „îţi cer să faci o investiţie, Raysy. în Dodds Motors. O investiţie în care nu bagi bani lichizi, nu scoţi nici un bănuţ din buzunar. O investiţie în timp. Nu există în momentul ăsta nici un fel de Dodds Motors, sigur că nu, dar în cinci ani are să existe, îţi spun. îmi vinzi curtea ca să am sediu, dar îmi împrumuţi preţul ei pe timp de cinci ani. Peste cinci ani, îţi plătesc preţul plus un procent. Dacă nu mă pot achita - dar am să mă achit - curtea îţi rămîne ţie. Simplu ca bună ziua, n-ai nimic de pierdut. Cum dau altă maşină şi obţin un profit, îţi dau un avans. Ţii tu şi banii ăia".

Poate că observă că mă gîndesc că s-ar cuveni să rid dar nu pot. Zic, încercînd să arăt ca unul care îşi dă seama că e luat peste picior: „Şi de ce-aş accepta o ofertă atît de trăznită? De ce n-aş scoate curtea la licitaţie?"
Dă pe gît nişte bere, ţuguindu-şi încet buzele după aia. „îmi pare că nu te-ai prea grăbit să faci asta - e-aproape un an. îmi pare că nu te-a deranjat că oricum mi-am ţinut maşinile la tine în curte, pe gratis. Aici intervine bunătatea ta şi recunoştinţa mea. Aici intervine faptul că m-am bazat pe o înţelegere mai deosebită între noi doi."
203Mă uit la el. îmi zic: A dat-o cotită.
Zice: „Nu te oblig, te-ntreb, doar. Dacă ţi-am dat idei, e problema mea Risc, sigur că da Dar tu eşti în măsură să mă-nţelegi, nu, unchiule Ray? Eu o am cu maşinile, cum o ai tu cu caii".
Dar se uită la mine ca şi cînd ar fi mai mult ca sigur, ca şi cînd ar fi un pronostic valabil, ca la curse. I se aprind ochii şi mai tare. Şi-n momentul ăla mi se pare că *ştie.* Nu ştiu cum, dar ştie. După miros, pentru că face la fel. Doarme în camper. Şi nu doarme numai.
Ai alergat după cai.
De-aia crede că n-am să-l refuz.
Zice: „'Ncă una?", întinzînd mîna, tot numai zîmbet, să-mi înşface paharul, dar eu dau din cap că nu, semn că nu vreau să-ntrerup un alt fel de curs, mă las dus de curent, îi vine apa la moară.
Zic: „Da' preţul?" că adică nu că m-ar interesa prea tare, fac numai o obiecţie, îl încerc. Gîndindu-mă: N-o să aibă un răspuns clar la asta pentru că oricum ştie că n-are nici o speranţa.
Numai că el zice, iute ca fulgerul, cu mîna încă suspendată deasupra paharului meu: „Două miare. Plus douăzeci la sută pe cinci ani. Douăzeci la sută. O să te faci cu cinci miare - după ce dau avansul".
Adică şi-a făcut toate calculele.
Mai suflă un nor de fum apoi îşi stinge mucul de ţigară, mutîndu-şi privirea de la mine, uitîndu-se la scrumieră, în vreme ce eu mă uit Ia fum, acum, cum pluteşte şi dispare, pentru că ştiu şi imposibil să n-o ştie şi el, fără să mai fie nevoie să se intereseze, că ăsta-i totuşi un preţ de nimic chiar şi în 1968, chiar şi pentru o curte nefolosită de deşeuri, cum dai colţul pe după Spa Road. Şi, dac-aş fi ştiut ce-avea să s-ntîmple în cinci ani, dac-aş fi ştiut ce-aveau s-aducă anii ăia, însă Vincey era pe fază şi-n privinţa asta, aş fi zis: Las-o baltă, Vincey, las-o, pur şi simplu, baltă. Nu-i de vînzare. Foloseşte-o pe degeaba, între timp.
Să facă banii.
204
Zice, ridicînd ochii: „îţi fac o ofertă numai, nu insist. Vin c-o propunere, atîta. Sigur nu mai vrei încă una?"
Zic: „Da". Apoi zic: „Da, mai beau una", în caz că pricepe greşit.
Zice: „Gîndeşte-te şi tu. Ai şansa să pui bazele firmei Dodds Motors. Să fii unul dintre fondatori. Bernie! Unde eşti?"
Mă gîndesc: Poate că nu ştie, însă n-am să pot fi niciodată sigur de asta.
Apoi Bernie apare de unde-o fi stat ascuns şi ne toarnă încă două halbe şi Vince le plăteşte şi eu zic, înainte să iau o înghiţitură: „Mai e ceva, Vincey". Dîndu-mi seama, chiar în momentul în care-o spun c-ajung pe făgaşul pe care voia el s-ajung.
Zice: „Ce anume?"
Zic: „O măcelărie". Dîndu-mi seama că e ca şi cum aş fi bătut palma „Se cheamă Dodds şi Fiul."
Rămîne trăznit, cu halba-n drum spre gură, îndurerat de tot, că adică se vede că nu l-am înţeles cînd el avea motive să creadă că dimpotrivă. Zice: „Ştii ce, fă bine şi lasă-mă-n pace. Te credeam de partea mea". Aruncîndu-mi privirea de mic-orfan-rătăcit.
Apoi zîmbeşte în grabă şi ridică paharul. „Hai, noroc !" Aşa că ridic şi eu paharul şi beau. Zice: „Atît îţi cer, să te gîndeşti". Apoi mai beau nişte bere, fără să zic nimic, apoi zic: „Aş vrea să ţin camperul acolo. Aş avea totuşi nevoie de un spaţiu al meu, pentru camper". Se uita la mine şi zice: „Cum să nu. Nu-ţi iau nimic pentru asta. Chiar am să-i fac periodic revizia gratuit. Iar dac-ai să vrei să-l vinzi o să am eu grijă să faci o afacere bună". Ţine paharul la gură şi o clipă chiar mi s-a părut că-mi face cu ochiul.
„Asta nu-nseamnă că sînt de acord", zic.
Zice: „Sigur că nu, Raysy".

îmi zic: Jack n-are să mi-o ierte niciodată. Şi-aşa şi-aşa, tot n-are să mi-o ierte niciodată. Dac-ai rănit un om o dată, nu-i greu să-l răneşti a doua oară. Mă gîndesc la el cum stă în prăvălia aia, chiar şi-acum, tranşînd şi cîntărind, fără să aibă habar, în vreme ce noi stăm aici şi bem. Avea regula lui: nici o 205picătură de alcool la prînz, nici măcar să-ţi speli gura, nu cînd umbli cu cuţite.
Apoi Vince dă repede pe gît ce i-a mai rămas în halbă şi se uită la ceas, are mîinile jegoase, nu ca Jack. Are un tatuaj pe antebraţ, albastru şi roşu, făcut în Aden, o mică spirală cu iniţialele lui c-un pumn strîngînd un tunet avînd deasupra „V.I.P.".
„Dodds Motors" însă.
Zice, ştergîndu-şi gura cu dosul palmei: „Tre' să fug, tre' să mă-ntîlnesc cu unu' pentr-o maşină". Rînjind. îşi strecoară pachetul de ţigări în buzunarul de la piept şi se dă jos de pe scaun, lovindu-mă uşor peste umăr cu încheieturile degetelor. „Mai gîndeşte-te", zice, evaporîndu-se, ca şi cînd n-ar fi cine ştie ce, ca şi cînd ar fi aşa o chestie oarecare.
Şi rămîn o vreme să-mi isprăvesc berea fără grabă, sco-ţîndu-mi pachetul meu de ţigări ca să-mi mai aprind una Ceasul lui Slattery mai are niţel şi-o s-arate trei făr-un sfert. Apoi zic: „Pa, Bernie" şi mă duc la Billy Hill's, fără să stau pe gînduri şi pun o liră pariu pentru cazul în care cîştigă pe un steeplechaser la Sedgefield, zicîndu-mi: Nu ca să cîştig, ca să decid. Dacă cîştig, nu mă las, dacă nu, vînd. Să nu pariezi niciodată din superstiţie. Şi iese al patrulea într-o cursă de nouă cai. O'Grady Says, cinci la unu. Aşa că plec, zicîndu-mi: Şi ce-am rezolvat cu asta? Şi dau o raită pe la curte zicîndu-mi: E sau nu e acolo, şi dacă e.
Şi nu e. Sînt Rover-ul şi Alvis-ul, lăsate în soare, de parc-ar fi lăsate de izbelişte, cu cîte-o tăblie ici şi colo şi Alvis-ul cu partea din spate căţărată pe două grămezi de cărămizi şi uneltele lui de lucru şi bidoanele de ulei şi cîrpele jegoase împrăştiate peste tot. Mă gîndesc: I-ar trebui o rampă de verificare. Stă toată ziua pe spate cu nasul deasupra unei bălţi de benzină. Camperul e parcat afară, doar e vreme frumoasă pentru mijlocul lui februarie şi dat fiind că-i folosit pentru moment în mod regulat. Regulat şi neregulat. Dar chiar în clipa asta nu-i folosit, nici într-un fel. îmi zic: N-am ieşit şi eu din oraş de-atîta vreme, din pricină c-am vrut să-i creez condiţii fetei ăleia, pe motiv de ospitalitate.
206
îmi zic: îi vînd curtea lui Vince. Lui Jack n-am vrut să-i vînd camperul.
Apoi rămîn acolo, în mijlocul curţii mele, cu şopronul unde era înainte vechiul grajd al lui Duke şi cu blocurile cele noi care se-nalţă pe fundalul cerului de-un albastru plumburiu şi arcuirile metalice care se întretaie, fiecare dintre ele, sediul firmei cine ştie cui şi mirosul de praf, rugină şi zarva străzii şi ceva care bubuie pe un şantier mai încolo, îmi zic: întîi Johnson, după aia Dixon, după aia Dodds. Ori Pritchett. E chestie de teritoriu, în clipa în care spui: Asta-i bucata mea, asta-i chestia mea, începe necazul. TowcesterUttoxeter.
Aşa că lasă-i lui curtea.
Şi acum mă gîndesc că habar n-avea, n-avea habar nici atunci şi nici acum n-are. Pentru că ar fi spus-o pînă acum, ar fi dat-o-n vileag, azi mai mult ca oricînd. Mai mult ca sigur.
Aş zice că era aşa de sigur pe el şi pe fază numai fiindcă aşa e el făcut şi pentru că se aia atunci cu Mandy, la mine în camper. Nici nu bănuia el. Dar tot m-a făcut să-i vînd curtea aia la un preţ de nimic eu pierzînd la capitolul să merite banii, aşa c-aş zice că ăsta-i înc-un motiv să ţin mia aia

Titlu Any

ŞI PRESUPUN C-ACUM mi-a dat şansa pe care ani vrut-o, asta a făcut îmi dă ce i-am cerut. Arucîndu-mi-o în faţă. Tu erai aia, fetiţo, care încerca să mă facă să cred că viaţa nu e chiar atît de mizerabilă încît să nu-ţi dea o nouă şansă, încît să nu o ia de la capăt exact în clipa în care credeai că s-a sfîrşit
Uite-ţi şansa. Tipul cu care-ai trăit tu cincizeci de ani, ăla cu şorţ vărgat şi bancuri pentru gospodine, ei, ăla era doar un substitut. Şi-acu' s-a dus, vezi tu, exact cînd credeai că adevăratul Jack ar putea să-şi facă iar apariţia Hai la mare, cu toţii. Nu-i nostim, să iasă iar la iveală numai ca să se ducă de tot. Nu ştii ce-ai avut pînă n-ai pierdut, nu, coniţă? Luaţi o
207bucăţică de capăt, prima-ntîi. Aşa, vasăzică, uite-ţi şansa, uite-ţi viaţa să ţi-o iei de la capăt. Şi nu-i niciodată prea tîrziu.
Cu toate că-i mai simplu cînd ai optsprezece ani.
A ridicat puşca, uitîndu-se cu un ochi prin cătare, strîngînd tare din celălat, şi eu, sigur că mi-am zis: într-o zi, s-ar putea s-o facă pe bune, nu cu răţuşti de tinichea, ci cu oameni. Ori altcineva i-ar putea face lui asta. Trebuie să fi fost destui în vara aia care trăgeau la ţintă prin bîlciuri, gîndindu-se că nu-i cine ştie ce. Dar presupun că, în ce-l priveşte, lui i-a sosit ordinul de înrolare aproape la timp. Scoateţi-

mă din asta, scoa-teţi-mă de aici, duceţi-mă undeva unde să pot s-o iau de la capăt. E posibil, în fond. De-nfruntat gloanţele ar fi mai uşor, la asta s-ar pricepe. *Ia uite, Surioară, ia aruncă tu o privire aici.* Presupun că ştiam deja la vremea aia c-ar fi înfruntat mai degrabă unele lucruri decît altele.
„la-ncearcă, fă o-ncercare pentru frumoasa domniţă. Trei împuşcături Ia doi bani."
Mi-am zis însă, ca o proastă ce eram: Dacă nimereşte, atunci găsesc eu o cale, dacă nu, nu.
Zicea: Ai crede că ăştia or reuşi ei să facă ceva, în zilele noastre, ai crede că ăştia or să găsească ceva *Ăştia.* Să-i facă întregi pe bebeluşii neisprăviţi. De parcă i-ar fi putut atinge cu bagheta fermecată. A fost singura dată cînd am vorbit despre ea, în odăiţa aia de la pensiune care avea o vedere frumoasă înspre un depou de tramvaie, singura dată cînd am discutat despre ea. Apoi a zis că dacă ştiam că îi venise ideea odată, nu era decît o idee prostească, să se facă doctor.
Zicea însă că nu era nici pe departe doctor, nu? Nu era mai doctor, zicea el, decît eram eu sora Florence Nightingale.
Aşa c-am ştiut atunci că n-avea să fie o simplă operaţie, cum îmi închipuisem eu c-are să fie, un simplu ori ori. Margate sau basta. Pentru că pesemne, nu-ţi poţi lua viaţa de la capăt, ia uită-te la June. Care-am fost în aceşti cincizeci de ani.
Cel mai bun lucru pe care l-am putea face, Ame, e s-o dăm uitării.
Răţuştele se perindau într-un şir nesfîrşit, prinse de cine ştie ce cureluşă ascunsă, pictate în roşu şi alb şi verde, fiecare,
208
dar zgîriate şi lovite acolo unde fuseseră împuşcate, cu cîte-un ochi mare larg deschis şi pliscul răsucit în sus într-un zîmbet, de-ai fi zis că nu mai putea de nerăbdare s-o împuşte din nou, ca să dispară, cling-clang, şi să iasă după aia iar la iveală.
Stăteam lîngă el pe scîndurile Cheiului, lumini şi zarvă şi forfotă şi neasfîmpărul mării în bezna de dedesubt, îl simţeai, la propriu. Falezele albe ce se întrezăreau înspre Cliftonville. Un vapor cu aburi ieşea din golf, alunecînd lin înapoi la Londra, luminat tot, ca mai toţi pasagerii. M-am gîndit: Poate la fel se gîndeşte şi el - ori nimeresc, ori ba, ori-ori. Trei răţuşti zic că viaţa nu s-a sfîrşit încă. Parcă i-a trebuit un veac să tragă, de fiecare dată. Cling! O răţuşcă. încă trei mai înoată după ea, ţintindu-l, fiecare cu ochiul ei. Cling! înc-o răţuşcă. Cling! Şi după ce mai alunecă două, holbîndu-se zîmbitoare, o a treia se scufundă în iazul care nu era acolo.
„Bine ţintit, domnu'! Le-aţi cîştigat pe toate! Aţi văzut, oameni buni, că-i posibil. Or fi ştiind raţele să-noate, da' nu ştiu cum să te ducă cu pluta, corect? Cine mai încearcă, hai, cine mai încearcă? Şi, ce doreşte, domnu'? Ciocolata, bibelou' ori ursuleţu'? Las' s-aleagă doamna, nu? Norocoasa doamnă."
Şi. ca o proastă ce eram, am ales ursuleţul, ursuleţul cel mare şi galben. La ce-mi trebuia? Doar s-arăt lumii ca era ziua mea norocoasă, ziua noastră norocoasă şi că eu eram norocoasa doamnă. N-a zîmbit, nici măcar nu părea mulţumit. S-a uitat numai la mine, în timp ce zîmbeam ţinînd ursuleţul, de parcă era ceva ce nu putea pricepe. Şi-acum că-mi aduc aminte, îmi dau seama că nu l-am îmbrăţişat, cum se face, c-a luat premiu, îl ţineam în braţe numai pe ursuleţul ăla, rîzînd. M-am gîndit: Şi-acum, încotro? înapoi la mal ori mergem înainte, pînă la capătul Cheiului? Poate era mai bine dacă ne-napoiam la mal. Am făcut numai alegeri greşite cînd el nimerise trei din trei. Dar nu se merge pe Chei numai aşa, pînă la mijloc numai ca să te-ntorci după aia, cu sau fără ursuleţ, cînd mergi, mergi pîn' la capăt, aşa se face. Şi, atîta cît ne-a trebuit ca s-ajungem pînă la capătul Cheiului ăluia, am simţit că totul e încă posibil, pluteam încă de fericire, simţeam cum clipocea apa şi izbea pe dedesubt, şi n-am observat ori nu mi-a păsat dac-oi fi văzut, că zîmbetul pe care şi-l afişa acum pe faţă era ca zîmbetul
209răţuştilor ălora Abia cînd am ajuns la capăt m-am gîndit: Asta nu-i adevărat, e doar o imagine, o vedere de la mare şi poate că tot aşa se gîndea şi el. Cum am putut să rîd şi să zîmbesc şi să mă port de parcă viaţa ar fi fost o vacanţă? Asta n-a fost
decît
ideea mea cretină să mergem la Margate. Briza îmi
flutura fusta Bărbaţii mă priveau. Norocos ursuleţ. M-am gîndit: Numai de-aş fi iar liberă, cu briza şi noaptea şi marea şi bărbaţii care mă privesc. Să-ţi alegi. Ca şi cînd ăsta a fost punctul tău de plecare din nou. LambethVauxhall.
Mă rodea cureluşa de la pantofi, pantofii mei cei noi, aşa că i-am dat ursuleţul ca să m-aplec să umblu la ea. Poate că nu voiam decît să-mi ascund faţa. Şi cred că chiar în timp ce i-l întindeam am ştiut ce-avea să facă. Iată-l, pentru o clipă, bărbat în toată firea, la capăt de dig, c-un ursuleţ în braţe, un bărbat la capătul digului.

S-a uitat la el o clipă de parcă nu ştia de ce-l ţine, de parcă nu ştia ce legătură avea cu el. Apoi s-a apropiat de parapet. Şi apoi ia ursuleţul de unde nu-i, nu mai era decît Jack, Adio, Jack.

Titlu RAY

DAR NU MI-AM PUS HAINA să mă duc pînă la Billy Hill's. „George, am să joc gros la tine." Ca s-arăt ca un tîmpit să le-arunc pe masă un miar bani gheată, chiar dacă ei nu i-ar refuza. Ca să-mi pierd tot creditul de parior isteţ. „Care-i treaba, Raysy? Arăţi de parc-ai fi cîştigat deja" Şi ca'să fiu tentat să zic, poate, sau oricum, să declar în faţa adunării, toţi păcătoşii ordinari şi ghinioniştii de două parale: „E pentru Jack, pentru Jack o fac. îl ştiţi, Jack Dodds, să-l scot din încurcătură". Numai un imbecil ar miza pe-un cal căruia-i zice magicianul, Miracle Worker, tre' să fii imbecil să ai şi s-antrenezi un cal cu-aşa un nume. Ar trebui să fii amicul de suflet al unui agent de pariuri. Şi totuşi, dac-aşa îi vine Norocosului ăstuia de Johnson.
210
Am ridicat pe loc receptorul, eram la a treia ţigară la rînd, şi-am format un număr unde ştiam că ar primi un pariu de patru cifre, fără-ntrebări, chiar şi de la unu' ca mine. Unde-ar zice: „Care-i miza?" Şi eu aş zice: „O mie la cîştig, taxa-nain-te". Şi ei mi-ar cere numărul cărţii de credit şi mi-ar citi regulamentul fără nici o ezitare, nici măcar în voce, Miracle Worker-Magicianul, zicîndu-şi : Se naşte cîte unul la minut, trebuie să existe şi alte moduri, mai grele, de-a face bani.
Treizeci şi trei la unu.
Dar cînd *ştii* e altceva. Şi dacă nu iese primul, dar iese, Jack o să-şi primească banii înapoi. Achit eu pariul ăsta, o să scot banii din altul. Jack o să-şi primească mia înapoi şi eu rămîn cu conştiinţa curată. Banii de camper.
„S-a marcat, domnule Johnson. Mulţumim că ne-aţi sunat."
Şi trebuie să fie pe numele meu, nu poate fi pe numele lui Jack. Pentru că dacă. Să presupunem numai. Apoi am pus mia lui Jack acolo unde-mi pun eu de obicei banii în spatele bufetului. Doar n-am să m-apuc să mă plimb c-un miar bani peşin în buzunar, cînd pot să-i las acasă. Şi mi-am pus haina şi mi-am băgat ţigările în buzunar şi-am îmbrăţişat cu privirea camera înainte să ies şi-am văzut-o cu alţi ochi, cum n-am mai văzut-o niciodată pînă atunci. Părea cea mai pustie odaie de pe pămînt.
Şi vinzi casa părintească şi tot.
Am apucat-o înspre Diligenta gîndindu-mă: Dacă sînt chiar atît de sigur, aş putea sa dau totuşi pe la turf şi să pariez şi pentru mine ori să fac o combinaţie ca să-mi acopăr pierderea. Ceea ce n-ar fi logic dacă ştiu şi-ar însemna oricum să sfidez soarta Asta nu e ziua mea cea mare, e ziua lui Jack. Ce să mai complici lucrurile! Sînt şi-aşa.
Ori să mă duc la el acum să-i spun. Poate că de-aia am luat-o aşa de repede pe strada asta ca şi cînd aş avea de mers undeva. Maşina 53 la ŞL Thornas, Westminster Bridge. Să-i spun pe ce i-am pus banii, să-i spun că dau eu banii de pariu, oricum. Atîta pot face, Jack. Atîta că nu vreau să fiu silit să-l privesc în ochi ori să fiu silit să-i suport privirea Şi imposibil să nu-l ducă capul să-şi pună căştile s-asculte radioul, ăsta-i unul dintre lucrurile pe care le mai poate face încă. Cursele de
211la Doncaster. Şi-o să ştie, pentru c-aşa o să fie, o să-şi dea el seama
Aşa că m-am strecurat în Diligenta. Cam linişte pentr-o zi de vineri. Bernie zice, cu vocea aia a lui de între-patru-ochi, aducîndu-mi halba: „Ce se mai aude cu Jack?" Zic: „Am fost aseară acolo, diseară mă duc iar. Zilele-i sînt numărate, Bern". Cu ochii la ceasul lui Slattery. Două şi-un sfert. Şi Bernie clatină din cap că adică, ce i se-ntîmplă lui Jack e ceva ce n-ar trebui să fie, e ca un miracol care acţionează invers. Zic: „Nu-ţi torni şi ţie una, Bern? Fac eu cinste. Şi adă-mi şi mie un sandviş, dacă tot eşti acolo. Cu şuncă, fără muştar". Şi sus pe raft, sus de tot, în capul barului, televizorul lui Bemie e numai bine potrivit şi deschis, să se-audă la fix, cu ecranul aşa fel înclinat ca sa poată orice Gîgă care s-aşază la bar să stea cu ochiul şi urechea la ce se petrece fără să se deranjeze nici atîtica, cînd cere de băut. Cursele de la Doncaster. Reuniunea Handicap de la Lincoln.
Bernie îmi aduce sandvişul şi mă vede că-s cu ochii la televizor şi zice: „Presupun c-ai pus un pariu-două?" Şi zic: „Nu, de fapt, nu. Nu ştiu de ce da' mi se pare că nu se face. Cu toată povestea". Bernie dă din cap aprobator. „Da' oricum n-ai tu vreun cal în vedere?", zice. Zic: „Secret, nu?" şi muşc din sandviş. Bernie zîmbeşte ca unul care ştia c-aşa am să zic. îşi toarnă de băut, uitîndu-se la televizor. „Şi-altfel ai fi acolo acuma, nu? Dacă nu." Şi zic: „îhî". Parcă Jack ar fi trebuit să se gîndească.
Şi Cheltenham. Cupa de Aur, după aia Doncaster, prima din sezon.
Zice: „Hai noroc, Ray", ridicîndu-şi paharul. „Sănătate Ia toată lumea" Zic: „Sănătate". Zice: „S-aude televizorul?" Aprob din cap şi el se duce mai încolo şonticăind, cu şervetul pe umăr, cum face mereu cînd vede că n-ai chef de vorbă. Dar mă vede stînd cu ochii lipiţi de ecran, prea de tot pentru cineva

care n-a pariat. Mă vede aprinzînd ţigară de la ţigară şi stin-gîndu-Je mai repede decît de obicei. Zdravăn băutor e Ray, bea-ncet şi cu temei. „Pune-mi o tărie după aia Bernie. Una dublă."
„Ce facem, ne pilim oleacă, Raysy?"
212
Dar din clipa în care începe trei-cinci nu mai gîndesc ca un jucător, din ăia care-şi încearcă norocul, care se străduie să prindă oleacă de curaj. Gîndesc ca un jockey. Gîndesc de parcă eu aş fi jockeyul şi n-aş avea încotro. Un tip căruia-i zice Irons, lanţuri, cică, n-am auzit niciodată de el, Gary Irons. Greu nume pentr-un jockey. Mă gîndesc ce face-un jockey căruia i se pune în spinare un cal căruia-i zice Magicianul-Miracle Worker? îl mai cheamă şi Irons. Stau în Diligenta pe scaunul de la bar dar sînt ca un jockey, cu degetele de la picioare pe inelul de sus, apăsînd, cu genunchii strînşi, gata să-mi salt fundul. Nu-rni mai trebuie decît o cravaşa. Mă uit la el cum iese din padoc, pieptul cambrat, în dreptul nasului, curea din piele de căprioară, şi capul sus la start și-mi dau seama, din felul în care-şi face apariţia în ce fel are să iasă din cursă, văd cum ia turful şi intră-n plin galop, rapid, lungind pasul, perfect, că i-un rezistent, un tenace, că n-are să se piardă pe drum, şi mă gîndesc: E ziua cea mare a calului ăstuia, e ziua cea mare a jockeyului ăstuia. Ce mai lanţuri. E ziua cea mare a lui Jack. Şi după aia nu-ţi rărnîne decît să te uiţi să vezi ce-ai văzut deja, să vezi ce ştiai deja în mintea ta, nu-ţi rămîne decît să laşi calul s-alerge pentru tine. îl văd alergînd cum n-a mai alergat niciodată şi nici n-are să mai alerge vreodată, nu la o asemenea cotă, se-nscrie pe mijloc, găseşte pe unde, atacă, fără să se mai încurce în preliminarii şi, cu patru înaintea lui şi cam trei lungimi cu totul, îi depăşeşte pe toţi de parc-ar avea nu un motor, ci două şi-ar mai avea nevoie de cel puţin două sute de metri ca să se poată opri e u-adevărate l ea.
Uneori numai calul contează, în toată splendoarea lui.
Nu mi se clinteşte un muşchi de pe faţă cînd trece de potou. Ori cînd i se face turul de onoare pînă la padoc şi jockeyul descăleca şi-l deşeuează şi-l mîngîie pe cap şi el îşi apleacă gîtul şi fornăie de parcă n-ar fi făcut cine ştie ce. Nu mi se clinteşte un muşchi de pe fată cînd se afişează rezultatele Şi omologarea cîştigurilor. Micşorate puţin, dar n-am nevoie de omologare.
Treizeci şi trei la unu.
Bernie zice: „Mare noroc au unii". Şi eu zic: „îhî", luînd paharul de whisky, dîndu-l pe gît, şi privind prin fundul de
213paharului ca prin ceafă. Apoi mă uit la ceasul meu de la mînă şi la ceasul lui Slattery şi pun pe bar paharul gol, descalec de pe scaun. „Ei, plec şi eu, Bern. Pa." Bernie zice: „Pa", luînd paharul. E greu de imaginat locul ăsta fără Bernie, sau fără ceasul lui Slattery, în spatele barului.
Apoi ies şi mă gîndesc: Ar trebui să mă duc direct la el. Douăzeci de minute, cu puţin noroc, dacă am noroc chiar şi cu autobuzul. Ar trebui să mă duc direct la el să-i spun. Da' dacă l-a dus capul, ştie, imposibil să nu fi ascultat. Norocosul ăla a reuşit, i-a reuşit figura.
Mai e şi mia lui de lire, pusă la păstrare. Trebuie înapoiată, trebuie să i-o duc. Şi-ar mai fi o mică problemă, cum să-i dau cîştigul că doar n-o să-i pun banii în mînă, cu toate c-aşa trebuie să-şi fi imaginat el, dacă şi-o fi imaginat una ca asta, aşa trebuie să-şi fi imaginat Jack Dodds c-o să fie. Ditamai maldărul de bancnote, ce şi-ar putea dori mai mult un vînzător. Treizeci şi patru de mii de lire îndesaţi în noptieră, parc-ar face casa. Habar n-ai tu, soră dragă, ce-am aici.
Dar o să fie un cec, neapărat, Jack. M-am folosit de numele meu, să fie mai simplu. Să scriu un cec pe numele tău? Ori al lui Amy?
Aşa că m-am întors la locuinţa mea şi-am scos mia lui Jack şi-am numărat-o, să fiu mai sigur, cu toate că nimeni nu se atinsese de ea Opt sute de cîte cincizeci şi două sute de cîte douăzeci. Apoi am sunat iar la numărul ăla special de telefon, să mă asigur de cum se face plata, c-o voce cam prea calmă, pentru unul care-a cîştigat, tocmai, treizeci şi ceva de mii de lire. M-am gîndit: Plătesc eu taxa, Jack, o să-ţi scriu un cec cu trei zerouri pline. Apoi am simţit că mă clatin pe picioare. Mi-am zis: Cred c-am băut un pahar în plus la Diligenta, nu era cazul să mai beau şi whiskyul, N-aveam nevoie, nu, din moment ce ştiam? Şi nu se face să mă duc acolo, la Reanimare, puţind a bere şi whisky, pe trei cărări. Duhnind a băutură în nasul sorei Kelly. Aşa că mi-am făcut o ceaşcă de cafea tare şi m-am aşezat să mă dreg niţel. Juma' de oră nu contează şi dacă l-a dus capul.... Dar în Ioc să mă dreg am aţipit, m-a luat apa, într-o clipită şi n-am mai ştiut de mine pînă ce-am auzit telefonul
214
sunînd, trecuse o oră şi eu nu-mi dădeam seama de asta şi cafeaua era unde-o lăsasem, abia atinsă şi rece şi-afară se vedea cerul încărcat şi plumburiu, stînd să plouă. Am ridicat receptorul şi-am recunoscut vocea Era vocea lui Amy dar suna ciudat şi nu reuşeam să pricep ce-mi spune. Zicea: „S-a dus, Ray, s-a dus".

Naratorul MARCATE

INTRĂM PRIN Canterbury Road trecînd pe lînga şiruri de case decolorate, coşcovite cu ferestre ogivale care arată ca un tort vechi proaspăt garnisit, cum arată întotdeauna casele la mare. Hoteluri, pensiuni cu mic dejun. Camere de închiriat. Clădirile par şi mai palide pe fundalul cerului plumburiu, ameninţător şi pe fundalul norilor vezi pete învîrtejite de alb, ca nişte fulgi desprinşi de clădiri, ca nişte presărări de alb duse de vînt de colo-colo. Pescăruşii. Simţi vîntul, chiar şi din Merţ, ricoşînd pe străzile laterale, izbindu-ne în faţă şi ne zicem, fiecare pentru sine: O s-o vedem, dintr-o clipă în alta, acuş o vedem, nu poate fi departe. Şi-o vedem, de îndată ce-ajungem la o pantă şi clădirile se sfîrşeşc brusc: marea, marea. Cu întregul Margate întins la picioarele noastre, faleza, golful, plaja, dincolo de care e Cliftonville. doar că plaja nu se vede, ori prea puţin din ea, din pricina fluxului, cum a zis Vie c-o să fie, şi marea e mohorîtă, întunecată, spumegîndă, ca cerul, scuipînd spumă aibă. Şi zidul ăla lung de port, de-acolo, de departe, de cealaltă parte a golfului, singurul care seamănă a dig din tot ce se vede, de care se izbeşte, cu plus de furie, marea, ăla pare-a fi locul în care trebuie s-ajungem, ăla pare-a fi locul în care trebuie s-o facem.
Cînd e gata să se stîrnească furtuna.
Lenny zice: „Capăt de drum. Aleluia. Vreau pişu".
Doua halbe-n plus în Canterbury.
Zice: „Parcă pe noi ne-aşteaptă".
215Vie s-a înviorat, nu ştiu cum, de parc-ar fi în elementul lui, în fine. Mă gîndesc: Vîntul te poate sufla imediat de pe zidul ăla Iar îl ţin pe Jack, la el în sacoşă, la el în borcan şi-l apuc mai strîns, parc-aş avea nevoie de balast deja Vince pare extrem de stăpîn pe sine, atent şi hotărît. Nu zice nimic. N-a băut decît la ultima oprire, dar nu mă-ndoiesc că sîntem mulţumiţi cu toţii c-am luat ceva mai mult la bord ca să căpătăm curaj pentru ce-are să fie. Nu se opreşte, conduce-ncet pe pantă, curbura golfului e drept în faţa noastră, cu ochii-n toate direcţiile. Nu se poate zice c-ar fi un trafic aglomerat ori plin de turişti. Nu sîntem în sezon. Ajungem chiar pe faleză, trage la marginea trotuarului, lăsînd să meargă motorul. Se vede treaba c-a luat în seamă mica problemă a lui Lenny. Să-ţi apară în faţă brusc atîta apă. Ce nu-i.greu de găsit într-o staţiune la mare i-o budă şi el a oprit aproape de una din asta, zici că-i cazemată. Dar nu se opreşte aici. Deschide portiera şi se dă jos. Pătrunde înăuntru o pală puternică de vînt. Dă ocol maşinii, cu capul sus, scrutînd golful, cămaşa lui albă jegoşită flutură ca un steag, ajunge la trotuar, apoi îi deschide portiera lui Lenny, amabilitatea întruchipată, ca un şofer, îi arată cu capul clădirea fără ferestre aflată de cealaltă parte a trotuarului. „Fă-ţi treaba, Lenny". zice şi se-aude de parcă ar fi zis-o zîmbind. Ca şi cînd ar vrea ca lucrurile să se desfăşoare cum se cuvine, de-aici înainte, decent, fără sîcîieli şi neplăceri cum ar fi o vezică prea plină. „Cine mai pofteşte?" zice. Da' nu-mi vine. Eu am trecut Ia whisky, luîndu-mă după Vie.
Lenny se ridică de la locul lui, se strecoară afară ruşinat de tot şi supus. Altă pală de aer aspru năvăleşte în maşină cît sfă deschisă portiera lui Lenny dar lui Vince, că tot i-afară pe trotuar, nici că-i pasă. Ca şi cînd ar fi găsit scuza asta ca să fie el primul care păşeşte pe faleza din Margate şi simte în nări mirosul mării, întorc mult capul ca sa-l pot vedea trăgîndu-şi umerii şi ridicîndu-şi bărbia Auzi vuietul valurilor. Tot mai ţin de Jack. Mici împunsături de ploaie ni se presară pe parbriz şi-s şterse deîndată aproape, de parcă, în ciuda norilor, ceru-i prea încins ca să pornească un adevărat torent de ploaie. Vînt numai, fără apă. Lenny stă pe trotuar şi-şi ia şi el porţia de aer,
216
de parcă i-ar prinde grozav de bine, dar i-ar şi căşuna, pe de altă parte. Se uită-n jur, încovoiat, prăbuşit, şi se uită la Vince, înalt şi drept, uitîndu-se în jur, în preajmă. Zice: „Ţi-aduci aminte, Flăcăule? Ţi-aduci aminte?"

titlu VINCE

AŞA CĂ INTRU ÎN SPITAL cu banii în buzunarul de la piept. Opt sute de cîte cincizeci, restul, de cîte douăzeci, în elastic, plic maro. Mă gîndesc: Nu cred că descinde prea multă lume aici ca la cazino. Şi sper să nu-şi închipuie c-a fost uşor. S-ar cuveni să ştie şi el cîte ceva despre rularea banilor, el, mai cu seamă. Şi-ar putea închipui c-o sumă ca asta e ca banii de buzunar pentru unul ca mine, asta pentru că port un costum de patru sute de lire şi pentru că vînd tărăboanţe cu plata pe Ioc, cu bani gheaţă, dar s-ar cuveni să ştie ce-i aia profit, acum, mai ales. Uneori banii curg, alteori nu. Acum, abia dacă picură.
Aşa că Hussein ar face bine.
Şi cînd am să-i primesc înapoi? Nu-i poţi refuza unui muribund, orice nebunie-ţi cere, dar asta nu-nseamnă. Nu-i poţi lua cu tine cînd te duci, dar el exact asta are să facă, el, da.
îmi zic: Pot la fel de bine să iau banii ăştia să-i zvîrl de pe-o margine de faleză.

Apoi însă ies din lift şi-apuc pe coridorul pe care trec ca de-obicei tărgi şi scaune şi mese cu rotile şi mă năpădeşte iar mirosul ăla cu care ajungi să te obişnuieşti de-l simţi şi cînd nu e. Sînt în salonul de prezentare şi-l simt. Respir maşini, dar am în nări mirosul ăla. Ca mirosul pe care-l simţi cînd faci injecţie, doar că la scară mare, şi îndărătul lui, mirosul a ceva rînced şi subţiratic şi hiperfolosit, ca mirosul de piele bătrînă, obosită, pergamentoasă. E pesemne mirosul... Mă gîndesc la toţi pacienţii din spitalul ăsta, cap de pat, mă-ntreb care-i totalul, mă-ntreb ce s-a primit astăzi. Şi mă gîndesc: Am făcut ce mi-a cerut, doar am făcut ce mi-a cerut şi de-ar fi să nu mai
217pun mîna pe banii ăştia niciodată, tot am cugetul curat, n-am nimic pe conştiinţă.
Aşa că merg pe coridorul ăla cu paşi mari, cu capul sus, cum făceam cînd eram în careu la regiment şi sergentul mă chema la apel. *Laa datoriee!* Şi mă uit la toţi bieţi nenorociţii ăia disperaţi şi la fetele bătrîne din cărucioare, gîndindu-mă: Pun pariu că n-aveţi o mie de lire de dat, e? Dar nu-s decît bani, nu? Doar hîrtie.
Intru şi uite-l şi pe el cu tuburile şi pompele lui şi aparatele şi burta umflată de tot, parcă-i gravid. îmi dau seama că n-arată tocmai bine. Vreau să zic, ţinînd cont că-i terminat. Azi are-o zi mai proastă decît ieri. Fiecare zi se trece, la răboj, într-o singură direcţie. Dar văd la ce-i stă gîndul, aşa că nu-I iau cu poante, nu-I mai ţin. Scot plicul, privind pe furiş în jur, de parcă locul ar colcăi de hoţi şi de spioni şi i-l întind, uitîn-du-mă la el, zicîndu-mi: Nu mai văd eu banii ăştia niciodată.
Zic: „Poftim Jack, conform promisiunii date. Nu-i nevoie să-i numeri".
Cu toate că pariez că asta face, de cum mă vede plecat. Aruncă o privire repede în plic, pipăindu-i grosimea, mîngîin-du-l cu policarul, apoi se uită la mine, de sus pînă jos, măsurîndu-mă cu privirea ca sergentul ăla care-mi inspecta ţinuta şi zice: „Eşti un băiat bun, Vince".

Titlu Any

TREBUIE SĂ FI AJUNS de-acum, acolo, unde ne-am fi putut duce noi. S-o sfîrşim ori s-o luăm de la capăt. Oameni noi, oameni vechi, bătrîni, aceiaşi oameni.
Se uită la mine cum stau, lîngă pat, ţinîndu-l de mînă, degetul lui mare rotindu-se blînd, uscat în cercuri mici, la baza degetului meu mare şi-mi zic: N-o să ne mai privim de prea multe ori de-acum înainte, n-au mai rămas prea multe daţi în care să ne vorbim, începi să numeri anii, decadele şi pe urmă, brusc, orele, minutele. Şi chiar şi-acum, cînd altă şansă nu mai
218
are, n-are s-o pomenească, n-are să rostească o vorbă despre ea. Ca şi cînd ne-am putea întoarce înapoi, acolo, acum, cu cincizeci de ani în urmă, în pensiunea aia în care-am stat, eu ştiind, văzînd, brusc, limpede ca ziua că el n-are să vrea să aibă habar de asta vreodată. *Ai fi zis c-or să găsească ăştia o soluţie.*
Se uită la mine parcă supărat c-a lăsat lucrurile pentru prea tîrziu, c-o să se ducă tocmai cînd era pe cale să facă ce era de făcut. Ar fi fost alt om, sigur că da, ar fi avut altă inimă, lumea s-ar fi întors cu susu-n jos de dragul nostru. Parcă-i pare rău c-a fost cel care-a fost. Care este. Dar n-are s-o pomenească, nu spune că-i pare rău pentru ea Nici măcar nu pare să-i pară chiar atît de rău de lucrurile de care te face să crezi că le regretă. Se uită drept la mine atît de fix şi de stăruitor că mă văd silită să mă uit eu în altă parte, doar o clipă, deşi ai crede că n-ar mai fi timp pentru asta, n-ai mai avea de unde risipi o secundă de privit Mă gîndesc însă: O să am mereu chipul lui în faţa ochilor, o să păstrez chipul lui Jack, ca pe o fotografie mică, în minte. Că doar nu se poate muri în ochii minţii.
Dar pe June n-o pomeneşte. Vorbeşte de Vince care nu e, n-a fost niciodată al nostru. Zice: „Vince are să aibă grijă de tine. I-un băiat bun. Şi n-are o meserie chiar atît de rea". Zice c-o să-mi fie bine, c-o să aibă cine să se-ngrijească de mine, dar nu zice că el n-a avut niciodată grijă de June, nu zice: „Şi, pentru June toată dragostea mea".
Aşa că-mi zic: Atunci n-o să pomenesc nici eu de Ray, n-am să spun nimic despre Ray. Cu toate că nu mai am altă şansă şi-acum e momentul, la căpătîiul lui, acum ori niciodată.
El nu pomeneşte de June, nu pomenesc nici eu de Ray. Corect. Ce nu ştii nu te doare. Se uită însă la mine cu privirea aceea fixă, neclintită, aşa că sînt iar silită să mă uit repede în altă parte. Mă uit la patul de-alături care, pentru moment, e gol, cu cearşaful şi cuvertura scoase, şi cînd mă uit iar la el, ochii i-au rămas neclintiţi, se uită prin mine, dincolo de mine, ca şi cînd ar vrea să treacă prin mine mai departe să se-ntoarcă şi să revină, să mă cuprindă. Şi zice, parc-ar fi ultimul lui cuvînt în toate privinţele, că de ce zace el acolo, că de ce stau eu ţinîndu-l de mînă şi de ce a trebuit să fie el, de ce m-am

219 procopsit cu el şi nu cu o mie alţii, aşa mi-au căzut mie sorţii, într-o noapte de vară: „I-un joc de noroc, nu? întreabă-l pe Raysy. Dar are să fie bine".

naratorul MARCATE

N-AI ZICE CĂ-I CAPĂTUL drumului, n-ai zice că-i cel din urmă loc de odihnă unde ţi-ai dori să vii să-ţi sfîrşeşti zilele şi să găseşti mulţumire şi pace în vecii vecilor. Nu e Albastrul Bayou. Dacă te uiţi într-o parte, dincolo de buda în care s-a făcut nevăzut Lenny, nu e decît cer cenuşiu întunecat şi mare cenuşie întunecată şi-un orizont cenuşiu străduindu-se zadarnic să facă diferenţa dintre cele două şi de cealaltă parte, peste drum, parc-ar fi pus cineva în grabă o faţadă să înfrunte întunecimea, ca şi cînd clădirile ar fi un rînd de trupe în linia întîi, strînse laolaltă să facă pe curajoasele, dar nu ţine, tocmai pentru că s-au gătit cu nişte uniforme penibile.
Flamingo. Tiroli. Regal. Oraşul fatal.
Vince zice: „Terasa marinei". A urcat la loc în maşină în aşteptarea lui Lenny. De parcă s-ar fi hotărît să ne fie iar ghid, ca în Catedrala Canterbury, numai că de data asta are totul înregistrat în memorie. „Terasa marinei, Margate. «Mila de aur».*' Este însă o milă scurtă, are vreo patru sute de metri şi nici de aur nu pare, nu pe-o asemenea vreme, nu pare să fie făcută din aur.
HamburgerHoldogîngheţatăLapledepasăreCeai-FloriceledeporumbVatădezahăr. E plin de finne şi lumini colorate, aprinse, unele, altele, care* se-aprind şi se sting pe dată, zăngănind cu toatele scuturate de vînt şi, pe ici pe colo, cîte-o reclamă atîrnată de lanţ aruncată de vînt. Mai toate galeriile cu magazine par închise, una sau două însă au luminile aprinse, sclipind cu toatele, licărind. La o intrare, un tip cu şapcă şi fulgarin, instalat în mica lui gheretă de parcă s-ar simţi obligat să-şi facă datoria. Dar nu se prea înghesuie nimeni să intre.
Vince zice: „Nu-i sezon, bineînţeles".
220
Ţi-l poţi închipui pe Vince proprietarul unui şir de ăsta de magazine. Nu-i mare diferenţă, de fapt. Saloanele de prezentare Dodds.
Miraj. Mina de aur. La Dl. B.
Alte pete mici, picături de ploaie stropesc parbrizul şi Vince dă drumul la ştergătoare dar nu face decît să mîzgă-lească geamul aşa că le opreşte iar. Ploaia nu vrea încă să plouă cu toate că cerul se-ntunecă, de la o clipă la alta.
Vie zice: „Am nimerit la tanc, nu? Cui i-ar fi dat prin gînd, de dimineaţă?"
Vince zice: „Ei, bine c-arn ajuns".
Marea habar n-are.
Vie zice: „Nu-i vreme bună de-mprăştiat...", parcă altora nu le-ar fi dat prin gînd.
Vince zice: „Depinde cum vezi lucrurile".
Eu ţin cutia.
Vie zice: „Vînt bun şi drag".
Zic, parcă n-aş vrea decît să fiu sigur: „Unde-i Digul?"
Vince zice, încet şi răbdător: „Drept în faţa ta, Raysy. Ăla de-acolo la care te uiţi, ăla-i Digul".
Zic: „Nu pare dig".
Vince zice: „Da' i se spune Digul. I-un zid de port, da' i se spune Digul". După aia se lansează în turuiala aia a lui de ghid. „Pe vremuri era aici şi un Chei, cum îi zicea lumea, care arăta ca un dig, te plimbai pe el ca pe-un dig, şi acostau vapoarele acolo. Numai că lumea îi spunea Cheiul şi, ăluia pe care-l vezi acolo, care e de fapt un zid de port, îi zic Digul".
Zic: „Aha! Şi, ce s-a-ntîmplat cu cealaltă chestie - cu Cheiul?"
Vince se uită la mine de parcă iar nu-mi învăţasem lecţia. „L-a măturat furtuna, mai ştii? Prin şaptezeci şi ceva. Mi-amin-tesc cum zicea Amy: «Aţi auzit ce s-a înfîmplat cu Cheiul din Margate?» Bănuiesc că de-aia a vrut Jack să fie neapărat Digul. Ce voia el să zică era Cheiul, nu Digul., Asta ne-amintim toţi, cum ne plimbam pe Chei. Trebuie să-şi fi adus însă aminte de Chei că nu mai există, aşa că s-a hotărît pentru Dig." încep să nu mai înţeleg nimic aşa că nu mai zic nimic.
221sVince zice: „Nu se vede de-aici, trebuie să fie după Dig, dar se pare că mai e o bucată de Chei, că s-a mai păstrat, a mai rezistat o bucăţică de Chei, în mijlocul mării".
Zic: „E foarte posibil s-o fi măturat vîntul de azi şi pe ea".
Vie zice: „Asta nu-i furtună". Opinia specialistului.
Mă gîndesc: Bineînţeles, uitîndu-mă la cum sar stropii.
Pescăruşii trec vîjîind prin aer de parcă, fie se distrează ca niciodată, fie ar vrea să nu fi pornit în zbor.
Vince zice, privind atent de cealaltă parte a trotuarului: „Ce face? S-a apucat să facă baie, ori ce?"

Şi-l vedem ieşind din adăpostul intrării înconjurate de ziduri de la Bărbaţi. E sigur că-l privim şi şchioapătă niţel, special, în momentul în care intră-n bătaia vîntului, prefăcîndu-se că-i mai rău decît este. Totuşi, priveşte mohorît în sus, cerul, după aia zîmbeşte, moale, cum zîmbeşte omul după ce şi-a golit vezica. Arată ca unul care rămîne mereu în urmă şi ştie asta, lasă mereu pe toată lumea s-aştepte. Rămîne o clipă aşa, cu balustrada şi marea cenuşie drept fundal, de parcă, fiind la mare şi-n centrul atenţiei, trebuie să facă repede vreo comicărie, dar nu-i vine nimic în minte aşa că stă pur şi simplu pe loc, rînjind, jenat, ca şi cînd ar sta să i se facă o fotografie. Eu la Margate. Cumplită vreme. Se ridică deodată pe vîrfuri, cu pumnii strînşi, rotindu-şi un braţ din umăr şi-atacînd cu mîna dreaptă. Cred că faţa lui Lenny i-o comicărie în sine. După aia se-ndreaptă spre maşină, ca şi cînd i-ar fi greu să înainteze, parcă n-ar merge, ar înota, şi deschide portiera Ne izbeşte în faţă o pală de aer.
„Nu-i vreme de plajă", zice.
„Zile nebune de martie", zice Vince.
Vie zice: „I-aprilie".
„Aprilie luna proştilor", zice Lenny.
„Mitraliorul Ţaţe Nebunu'", zice Vince ca din întîmplare.
„Nebunul de Jack Dodds", zice Lenny închizînd portiera „întîi aprilie a fost ieri. Credeţi c-a făcut-o special?"
Nu-ţi poţi da seama ţinînd urna, nici o clătinare, nici un fel de răspuns, cît de mic. Numai motorul care toarce.
Vince se uită la Lenny prin oglinda retrovizoare, se uităj după aia drept înainte. Stăm la marginea trotuarului.
222
Vie zice: „Mda", de parcă ar fi sosit momentul.
Lenny zice: „Mda".
Eu nu zic nimic. De parcă am aştepta cu toţii ca altcineva să dea semnalul şi poate că eu ar trebui să fiu ăla din moment ce eu îl ţin pe Jack, ar trebui să-l simt cînd zice: „Hai băieţi, caramba!" Nu zic însă nimic. Nu preiau comanda.
Vince se uită fix înainte, cu mîinile pe volan, de parc-ar conduce cu toate că nu ne mişcăm, parc-am fi într-o maşină de carton. Parbrizul e argintiu, cerul, ca plumbul. Şi tocmai în momentul în care eram gata să spun: „Hai, să mergem", începem să ne mişcăm, de la sine. Ca şi cînd Vince n-ar fi făcut nimic pentru asta, maşina ar fi hotărît în locul nostru, ca şi cînd noi toţi n-am fi decît încărcătura, iar ea s-ar fi pornit singură de cum a-nceput să se mişte cureaua, s-a auzit un mic declic, care-a făcut să dispară coşciugul lui Jack dincolo de cortina de mătase albastră.
N-ai zice că-i capătul drumului, n-ai zice că-i ceva la care să tinzi, pentru care să lupţi. Parc-ai încerca să-ntinzi de-a lungul anului ceva ce s-a întîmplat o dată, numai, o nebunie într-un sfîrşit de săptămînă. Vasăzică asta primeşti, aici ajungi. Bănuiesc că nu-i vorba decît de dorinţa de-a fi iar copilul cu lopăţică şi găletuşa şi gura plină de îngheţată. Ori e vorba, de fapt, de-a ajunge la capătul răbdării, la capăt, unde-ai şi ajuns, în alt sens şi ştii asta Nu pe unde-o apucă drumul, ci chiar acolo unde nu mai are încotro, din pricină că-i atîta apă. Capătul drumului, capătul digului. Pleosc. Iar dacă marea e un lucru atît de frumos, de minunat în sine, n-ar mai fi nevoie atunci, nu-i aşa, de toate bibelourile astea de Distracţii? încercînd să te stimuleze cu toatele ca o adunătură de-puicuţe obosite şi uzate. Parcă n-am fi pe pista Kentului, ci pe Strada Pizdei, Cairo.
Flamingo. Tivoli. Regal.
Vince lasă maşina să ruleze lent, aproape fără benzină, ca şi cînd ar şti ce-are de făcut, un Merţan ştie ce vrea, cum ştia Duke negreşit drumul spre casă şi-mi dau seama ce face, îmi dau seama cum vrea el să fie. Ca şi cum maşina ar fi dric, un dric albastru regal. Pentru că ăsta-i ultimul drum al lui Jack, de-a lungul Terasei marinei din Margate, de-a lungul Milei de Aur. Nu mai mergem nici călare, nici pe jos, de-acum, este.
Jack? Vince priveşte drept înainte, cu mîinile pe volan, dînd a înţelege că nu se mai lasă distras. *Miraj, Mina de aur. Oceanul.* Sînt vopsite şi dichisite cu toatele ca o casă de om sărac, cu excepţia uneia, de la capătul şirului, mai înaltă decît toate, un simplu turn de cărămidă cu numai cîteva cuvinte mari pe el. Seamănă mai degrabă a intrare de puşcărie decît a bîlci. Am trecut deja de el, dar am observat cu toţii, cum veneam în jos pe deal, roata cea mare care se zărea în spatele lui şi marele polonic, conturîndu-se negru şi subţire pe fundalul cerului cenuşiu. Pentru asta-i faimoasă Margate, pentru asta vine lumea aici. *Tăritmil viselor.*

Titlu Any

Titlu any
ŞI TOT CE-AM VRUT, tot ce-am sperat vreme de cincizeci de ani, crede-mă, n-am cerut luna de pe cer. este să te fi uitat Ia mine, măcar o dată şi să zici: „Mami"'. N-am vrut prea mult, atîta amar de vreme. La dracu', ai *cincizeci de ani.* Trebuia să fi zburat din cuib pîn-acum, n-aveai de ce să te mai ţii de fusta mea, trebuia să-ţi fi luat singură viaţa în mîini. Ce Dumnezeu, mami, sînt *fata mare.* Bine, sigur că da, du-te atunci, fată mare, fă cum îţi place. E viaţa ta. fă ce vrei din ea.
M-am străduit să aflu cum e să fii tu. în Căminul ăla, unde eu nu vin decît în vizită, în trupul în care stai, tot timpul, pe care eu nu trebuie să-l privesc decît de două ori pe săptămînă. Ceea ce n-ar trebui să fie chiar atît de greu, nu, din moment ce-a făcut odată parte din mine? Carne din carnea mea. Cred însă că, tăind cordonul tai tot restul. I-un fel de-a zice: Eşti pe picioarele tale de-acum, eşti tot atît de separat şi de diferit ca toţi ceilalţi, e nebunie curată să crezi altceva Şi cînd adun la un loc toate vizitele alea de două ori pe săptămînă, se pare că nu ne-am ţinut companie una alteia cu mult mai mult de-un an întreg, ceea ce nu-i mare lucru în cincizeci de ani, ceea ce nu-i cine ştie ce pentru o mamă şi-o fiică. Dar poţi să priveşti lucrurile şi altfel: un an întreg de stat numai în vizită.
224
Asta sînt, asta am fost: o vizitatoare. Şi cînd am intrat să-l văd pe Jack, în cămăruţa aia, Vincey aştepta afară, în vizită la trupul lui Jack, s-ar fi putut zice c-am fost în vizită şi cînd era viu, dar n-am numărat dăţile, în cincizeci de ani, mi-am zis: Care-i diferenţa? N-are să devină altcineva acum, n-are însă rost să te păcăleşti singură, Amy Dodds, asta era perfect valabil pentru Jack şi cînd era viu, nu numai cînd e mort. Aşa că, ce era valabil pentru tine, fetiţo, era valabil şi pentru el. Şi poate de aia n-a venit niciodată să te vadă, pentru că deja se vizitase pe sine, privise cumva pe dinăuntru] lui, în cămăruţa cea mică în care-i stătea lui trupul, ştiind că de schimbat n-are să schimbe. Poate că ăsta a fost sacrificiul lui pentru tine: nici o speranţă pentru tine, nici una pentru el, atunci. I-a sacrificat pe toţi acei Jack care-ar fi putut să fie. Asta să i-o spui Iu' mutu'. Poate că Jack, soţul meu, era într-adevăr un sfînt şi eu n-am ştiut-o niciodată, nu m-am prins niciodată Şi nu altcineva, ci eu am fost o slabă şi-o egoistă. Bună dimineaţa, mami.
Cel mai bun lucru pe care l-ara putea face, Arne e
Nemernic ce eşti, măcelar ce eşti.
Stăteam acolo cu mîna pe fruntea lui rece, rece ca piatra, zicîndu-mi: Ăsta-i singurul Jack care-a fost ori are să fie vreodată, unicul, bietul, bietul meu Jack. Zicîndu-mi: Trebuie să-I fi scos de la rece şi-or să-l vîre repede la loc, cum făcea el cu carnea de porc şi de vacă. Zi, ceva, Jack, nu te face că nu m-auzi.
Zicîndu-mi: Trebuie să fiu calmă şi puternică şi mîndră de dragul lui Vince. Măcar i-am oferit un cămin bietei, micuţei grămăjoare de scutece, lipsite de speranţă.
Am zis: „Nu intri şi tu să-l vezi, Vincey?"
M-am străduit să aflu ce-nseamnă să fii tu, fetiţo. Să aflu cum o fi să pierzi ce-ai pierdut tu fără să ai măcar idee c-ai pierdut ceva. M-am străduit să aflu dac-ar fi fost mai bine sau mai rău, dac-am fi ştiut de la-nceput şi dac-am fi putut alege, sa te fi scutit de suferinţă înainte să ai habar că tu eşti tu. Dac-oi fi avînd habar că tu eşti tu. Şi-atunci Jack şi cu mine am fi fost liberi să ne trăim altfel vieţile, datorită ţie, care ţi-ai fi dat-o pe-a ta. Te-ai fi sacrificat tu.
225Atîta că acest procedeu nu i-a fost de mare folos lui Sally Ţaţe, sărăcuţa, mititica Ţaţe care-a-ratat-ce-i-s-a-dat, nici atunci, pe loc şi nici mai încolo. Se vede treaba c-a ajuns şi ea vizitatoare. C-un soţ puşcăriaş. După aia, avînd proprii ei vizitatori, oaspeţi plătitori. E un mod de a-ţi cîştiga existenţa, e de-nţeles ce poate împinge o femeie la asta Şi Lenny Ţaţe i-a întors spatele, s-a spălat pe mîini. E viaţa ta, fă ce vrei din ea. Cu toate că n-a mai rămas cine ştie ce nici din propria lui viaţă, dacă te uiţi la el cum arată în ultima vreme, e o ruină şi el. Şi dacă Joan Ţaţe i-a întors şi ea spatele lui Sally ori nu, ori ce-o fi gîndind ea, nu ştiu. Atîta cred c-a ştiut mereu, că Lenny avea o slăbiciune pentru mine.
Şi e vorba de crimă, cum se considera pe vremea aia că este, oribilele zile de-altădată, o crimă. Să v-o tai, coniţă? De ce crimă, totuşi, cînd jumătate din omenire, pe puţin, dacă stai să te gîndeşti, dacă stai să te gîndeşti la toate nenorocirile, preferă pesemne, cel puţin jumătate din viaţă, să nu se fi născut? Noi două ar trebui să ne considerăm tare norocoase, June. Şi oricum, adevărul e, tristul adevăr e că Sally îl voia cu-adevărat pe Vince. Iar eu n-atn încetat să-l vreau pe Jack. Hai, cu toţi pe Tărîmul viselor.
Fasole păstăi. Strecurătoare. Asta-ţi mai lipsea, ce să mai zic.
Autobuzul ăsta se tîrîie azi. Ploaia trebuie să fie de vină, care-a transformat drumurile în rîuri. Cumplită vreme. Dar un autobuz răzbeşte în cele din urmă. O s-ajung tîrziu, azi, fetifo, dar tot aia e, că doar tu nu-ţi dai seama ce oră ori ce zi e. Chiar dacă uneori în lunile şi joile astea mă gîndeam că poate *aştepţi.* Te gîndeşti: E luni, e joi, vine, înseamnă. Sper să vină, sper să nu cumva să uite.
Şi nici nu vreau să se sfîrşească repede călătoria asta, nu azi. Inii dă timp de gîndire, timp în care autobuzul abia înaintează, timp să-mi pregătesc ce am de spus.

Am încercat şi-am sperat şi-arn aşteptat cincizeci de ani, n-ai ce să-mi reproşezi. Poţi să-mi reproşezi că te-ai născut, întîi de toate, dar n-ai ce-mi reproşa, acum. Cincizeci de ani înseamnă să te duci cu lucrurile prea departe. Şi să te naşti poate fi greşeala cea mare în ochii unei bune părţi a lumii ăs-
226
teia, dar o dată născut, nu mai scînci, dă-i înainte. Asta înseamnă că şi tu, fetiţo, chiar şi tu. Numai tu de-acum mai poţi demonstra asta, mai poţi s-o dovedeşti: că n-ar fi fost la fel dacă n-ai fi existat *niciodată,* că nu e ca şi cînd ai fi putut la fel de bine *să nu fii.* Cincizeci de ani e peste poate cît priveşte creşterea copiilor. Şi-mi pare rău pentru făgăduinţele şi speranţele deşarte şi momentele de slăbiciune şi toate rezervele pe care le-am avut, VinceySallyMandy. Dar asta nu te scuteşte să fii cea care eşti de fapt. JuneJuneJune. Trebuie să-mi port singură de grijă de-acum. Cu toate că tu nu ştii asta, cum ai putea s-o ştii? Uită-te la mine, o biată văduvă lipsită de apărare, călătorind cu autobuzul 44, pe platforma de sus, deşi Dumnezeu ştie de ce, şi-afară lumea, ce se vede din ea prin ferestrele înceţoşate, s-a făcut cumplită. Şi Bermondsey parc-ar fi capătul lumii, în vremea din urmă. Mai sigur unde eşti tu, fetiţo, ascultă la mine. Şi-acum, pentru c-am întîrziat şi-i ora la care le dă drumul de la şcoală ne-am mai şi oprit într-o staţie unde o întreagă haită urlă să urce. Puştani în bleumarin. Se-nghesuie la etaj, împingîndu-se, înghiontindu-se, zbierînd, parcă nici n-ar şti să vorbească. Şi ştiu că nu-s decît nişte copii, nişte copii cu prea multă energie, dar aproape că mă sperie de moarte. Aproape că mă sperie de moarte, de două ori mai tare decît m-ar fi speriat dacă mai era Jack. N-ar trebui să se schimbe nimic, nu, din moment ce oricum n-ar fi aici? Ar fi tot acolo, în spatele tejghelei lui, o bucată frumoasă de pulpă, coniţă, nu aici în autobuz cu mine. Nu în drum spre tine, asta. niciodată. Şi n-a întrebat niciodată, niciodată: Ce face? Ce mai face June? Dar mă sperie de moarte că, deşi nu-i aici, nu-i nici acolo, unde-a fost mereu, ia uitaţi ce picior frumos. Nu e nici măcar proptit de pernele alea de la spital, parcă şi-acolo a stat un veac, o viaţă întreagă, aşteptînd vizite. Ştii ce, Ame, treci pe la mine. Şi nici atunci nu ţi-a pronunţat numele. Nu mai e nicăieri. O fi pe apa mării, Ia ora asta, ori una cu plaja din Margate, dacă totul s-a desfăşurat conform planului, dacă s-a sfîrşit înainte să se strice vremea. Şi ştiu ce-or fi spunînd, la ce s-or fi gîndind ei: Se cuvenea să vină şi ea, se cuvenea să fie şi ea aici, aşa se cuvenea. Să mă condamne şi pentru asta, s-o condamne pe Ame. Dar cineva trebuia să-ţi spună.
227Ce-ncerc eu să-ţi spun e că-i vina ta, fir-ar să fie. Dacă nimeni nu te-a vrut, dacă nimeni nu te-a avut în afară de mine. E treaba ta, fir-ar să fie. Şi ar însemna să sper prea mult, presupun, ar însemna să pretind prea mult ca după cincizeci de ani făr-un sunet, făr-o şoaptă din partea ta, s-aştepţi acum, dîndu-ţi seama, s-aştepţi să spui: înţeleg, am înţeles de la bun început. Nu-i nimic. Uită-mă.
Ce-ncerc eu să spun e Adio, June. Adio, Jack. Pare a fi unul şi acelaşi lucru. Trebuie să ne ducem fiecare viaţa lui de-acurn, fără celălalt, trebuie s-o luăm fiecare separat pe drumul lui. Eu trebuie să mă gîndesc la viitorul meu. Zicea Ray nu ştiu ce despre cît îmi lipsea.
Ţi-l aduci aminte pe Ray, unchiul Ray? Am venit o dată împreună în vara aia în care am lipsit joile alea. Trebuie să stau pe picioarele inele de-acum. N-aş fi putut însă să nu mai vin pur şi simplu fără să ţi-o spun în faţă: Adio, June. Şi nu ţi-aş fi putut spune una fără alta. N-are să aibă nici o însemnătate pentru tine dar cineva trebuie să-ţi spună, cine altul să-ţi spună? Că tăticul tău care n-a venit niciodată să te vadă, pe care nu l-ai cunoscut niciodată pentru că el n-a vrut să ştie de tine, că tăticul tău

Titlu RAY

CÎND ERA DEZBRĂCAT pînă la brîu ca să sape tranşee, să-ncarce camioane, să care muniţie ori cînd se ducea la ceea ce armata şi numai armata numeşte abluţiune şi o dată cînd aţipise la umbra unui zid bombardat la Matruh şi eu eram pus să stau de pază, nimic nu-şi doreşte soldatul mai mult, jumătate din timp, decît să doarmă, îmi strecuram mîna în buzunarul lui de la piept şi scoteam portofelul ăla. Trebuie să fi arătat ca un hoţ, atîta că nu luam nimica, şi scoteam fotografia aia şi-mi doream să fiu în locul lui. Există nebunii şi mai mari cu ajutorul cărora îţi păstrezi mintea întreagă cînd eşti pierdut în deşert. Cu toate că dacă eram în locul lui şi o aveam pe ea, nu
228
I-aş mai fi avut pe el pavăză şi protector să se pună între gloanţe şi mine, ca să zic aşa N-aş mai fi fost omul cel micuţ care se-ascunde în spate aş fi fost omul cel mare din faţă. Ditamai ţinta.
Şi, oricum, m-aş fi simţit de două ori mai expus şi mai lipsit de apărare, auzind, de puţină vreme, c-a murit bătrînul. Pentru că ştirile ajung greu la vreme de război. Era mort însă de cîteva săptămîni şi eu habar n-aveam. Era mort cînd eu eram pe cămila aia cu Jack, cînd le mîncam din ochi pe puicuţele alea. Cînd abia pusesem piciorul în Africa Eu şi Africa Ei, Ray. băiatule, ai să mai vezi şi tu lumea, ai să mai vezi şi tu altceva decît fundul cartierului Bermondsey, dar vezi să-ţi ţii afurisitul ăla de cap plecat, ascultă la mine. Ceea ce reprezintă două sfaturi părinteşti pe care nu vedeam cum le-ai fi putut urma împreună.

Nu din pricina bombelor, ci a plămînilor. Şi nu-ţi vine a crede c-ar conta pentru siguranţa ta imediată că el nu mai este, cînd nu era oricum acolo, era tot atît de departe viu. ca şi mort. Atîta că parcă ţi-ar tăia pensia, parcă te-ar lăsa fără garanţia de la bancă. Te tace să te simţi trecut în linia întîi, tu eşti la rînd.
Şi ce ciudat să te gîndeşti c-a fost aşa şi nu invers. Cînd te-ai fi aşteptat. Cînd tocmai îi trimisesem o vedere, chiar înainte să aflu vestea despre el, să-l anunţ că eram viu şi teafăr şi că mă prăjeam la soare deşi nu se poate spune c-aş fi dorit să-l ştiu lîngă mine. Cu toate c-ar fi putut face o afacere pe cinste, zic eu, cu toate resturile astea de metal de-aici şi aerul i-ar fi priit la plămîni, uscat şi curat, minus praful şi fumul şi vaporii de benzină şi afurisitele de muşte. Şi el se pregătea pesemne, îşi făcea curaj pentru cînd o primi vestea despre mine, Sg. Johnson R., că m-am dus. Jack a zis: „Ei, a scăpat măcar de grija asta". Jack, prăbuşit în somn, la picioarele zidului ăluia ca un mort. Şi eu mă gîndeam la un moment dat, în viitor, cînd s-ar putea să mă văd silit să-i spun fetei din fotografie: „Doamna Dodds? Amy Dodds? Nu mă cunoaşteţi dar eu l-am cunoscut pe Jack. în Africa". Ţinînd în mînă o boccea micuţă cu ceea ce armata numeşte efecte personale. ,-Mă numesc Ray Johnson. Locuiesc chiar aici, în apropiere."
229
Şi nu uita, Ray, băiatule, că nu erai făcut pentru fiare vechi.
Era o poză de la mare. Se vedea cumva, nu ştiu cum. Rochia de vară, zîmbetul luminos, fotograful ambulant. Şi-acum ştiu de unde.
Urmăm curbura străjuită de clădiri, în acelaşi pas de melc, solemn, lent, cum se cade. Ar trebui să ne grăbim dacă vrem să nu ne prindă ploaia Atîta că se pare că tot o să ne udăm pînă la piele, văzînd stropii care împroşcă zidul ăla de port, Digul, adică. Vîntul trebuie să sufle cu putere peste golf, din vest spre est. Faţadele se fac tot mai mici şi e tot mai puţin loc între ele şi mare. Par mai şubrede şi mai stinghere din pricină că sînt mai expuse ori din pricină că n-au prea avut de la-nceput cu ce să se prezinte. *Salon Cafe Mărio.* Unele par închise pentru totdeauna. *Prăvălia Bobo Rowland. Hanul Divanul rubiniu,* .îmi închipui-că Lenny e cu ochii pe ea, bătrînul faţă-roşie. îmi închipui că toţi sîntem cu ochii pe ea. *La Casanova. Gata-pre-parate. Femme Fatale - Lenjerie, Sănătate şi frumuseţe.*
Nu-i cine ştie ce. Nu te dă gata, dacă asta-i tot. Dacă marea e mare, deşert ud, iar restul prostioare. Un dig, o vedere, un bănuţ într-un automat. Se poate zice, mi se pare mie, că Jack şi cu Amy au fost cruţaţi, la urma urmelor, Amy a fost cruţată Jalnic vis. Atîta că toate visele sînt jalnice. Treizeci şi patru de mii.
Aş putea să văd lumea. Nu poate fi numai deşert şi mare pretutindeni. Aş putea să văd cealaltă parte a lumii, Portul Sydney, Plaja Bondi, Margate trebuie să fie nimic pe lîngă ea Aş putea s-o văd pe Sue înainte să primească vestea că... înainte s-apuce să-i spună lui Andy, care îmi închipui că nu mai poartă geaca aia afgană: „Ştii, bătrînul". S-a dus.
Şi-aş putea să spun: îmi pare rău. îmi pare rău că n-am mai scris. Pentru că eu am fost ăla care-a încetat să mai scrie, recunosc, dar aveam şi eu motivele mele. Sînt eu mic, dar am mîndria mea şi sînt lucruri pe care mi-e greu să le recunosc. Din pricina lui Carol. Din pricină că pe ea a apucat-o să mă părăsească, m-a lăsat pentru unul şi mie mi-a fost ruşine şi teamă să-ţi spun pentru că mi-am închipuit că tu ai să crezi,
230
chit că tu şi cu ea eraţi la cuţite, că era, într-un fel, vina mea sau că nu voiam decît să-ţi stîrnesc mila sau c-avea nu ştiu ce legătură cu tine că tu ai fost prima care-a plecat M-am gîndit că era mai bine să nu scriu deloc decît să scornesc minciuni, aşa m-am gîndit. Atîta c-acuma ştii şi ştiind acum că nu ţi-am spus timp de aproape douăzeci şi cinci de ani dau probabil de bănuit şi mai tare. Şi vreme de douăzeci şi cinci de ani tu trebuie să te fi gîndit că, de cealaltă parte a lumii, sîntem Carol şi cu mine. dar eu, mai ales, care-am hotărît, pur şi simplu, să nu scriem. Ochii care nu se văd se uită. Trebuie să fi fost cii-atît mai fericită c-ai scăpat. Dar iată-mă, totuşi, acum, po-vestindu-ţi, spunîndu-ţi-o direct. Carol m-a părăsit la vreo şase luni după tine, ăsta-i adevărul. Şi adevărul e că de multă vreme nu mi-a mai fost dor de ea, asta e, dar de tine mi-a fost dor tot timpul.
Dar, unde mi-s nepoţeii? Şi piscina Şi nu-mi arăţi şi mie nişte ursuleţi koala?
Aş putea să văd lumea. O fi mai bine decît să văd hipo-droame. WincantonWolverhamptonYork. O fi mai bine decît să alerg după cai. Ai auzit? Bătrînul Johnson Norocosul s-a lăsat de cai. nu mai vrea să mai pună pariuri. Lumea-i plină de bărbaţi singuri, fără noroc, învîrtindu-se pe la curse, agenţii de pariuri, urmărind rezultatele la fotbal, rupînd chitanţe, fîţîindu-se în dreapta şi-n stînga duminica după-amiaza ca nişte buci vîrîte în detectorul de metale.
Şi aş putea să-i zic lui Susie: Şi mai e ceva ce nu ţi-am spus. N-am făcut tot drumul ăsta de unul singur, nu. fetiţo. Ia stai un pic. Vreau să-ţi... Ea e Amy. Amy. nu ţi-aduci aminte? Mătuşa Amy, cum îi ziceai tu. Atîta că de-acuma, gata, n-o să-i mai poţi zice mătuşă. Ştii ce fel de călătorie e asta, nu? Nu-i o călătorie ca oricare, nu-i o simplă întrunire de familie.

Atîta, c-atunci ar trebui să dau lucrurile pe faţă, nu? Să mărturisesc. Eu şi cu mătuşa Amy. Exact ca şi mămica ta şi... Mai exact, ar trebui să-i spun lui Amy întîi, s-o întreb, să risc. Nu obţii nimic dacă nu ceri, cine nu riscă, nu cîştigă, prima lege a rămăşagului. Dar nu obţii nimic, uneori, nici dacă încerci să reaprinzi jarul de altădată. Numai cenuşă. N-a zis ea: „Trebuie să terminăm cu asta, trebuie să mă duc iar s-o văd pe 231June." Părea o călugăriţă care fugise din mănăstire. A zis: „Nu pot să nu merg s-o văd pe June".
Ţi-ar plăcea să mergi în Australia? De cealaltă parte a pămîntului?
Şi să presupunem c-ar spune: „Las-o baltă, Ray, au trecut peste douăzeci de ani de-atunci, nu? Sîntem oameni bătrîni acum". Să presupunem că n-ar spune decît: „Las-o baltă". Aşa că poate o să-mi fie mai bine de capul meu, cum ani tot fost şi-aşa, întotdeauna. Să văd lumea de capul meu, să mă duc de cealaltă parte a pămîntului de capul meu, cu treizeci de mii de lire în buzunar ca să fiu un om cu greutate. N-ar şti nimeni. Vincey nu ştie nici măcar ce s-a întîmplat cu mia lui. Pe asta contez.
Aşa ceva nu se mai întîmplă şi altă dată, un miracol nu se întîmplă de două ori. Şi-ar fi fost ca un cadou din partea lui Jack, şi-aşa şi-aşa.
Ori, poate ar trebui să-i dau direct banii, pur şi simplu. Poftim, Ame, ia treizeci de mii, să n-ai probleme. Nu mie trebuie să-mi mulţumeşti, mulţumeşte-i lui Jack şi unui cal de curse. Atîta că atunci nu văd cum aş putea să nu-i spun. Că a fost ca un semn, o îngăduinţă, ca un fel de binecuvîntare ce ni s-a dat nouă, mie şi ei, să continuăm ce-am început. Şi atunci ar fi iar, ori una ori alta, viaţa ta stînd în cumpănă între da şi nu. Ce zici. Ame? Şi lumea întreagă are să afle atunci, dacă sînt norocos. N-aş vedea eu lumea, lumea sta şi s-ar uita la mine. Raysy e capabil de surprize, poate să cîştige, nu? A mers repede, părerea mea.
Vasăzică el ştia de la bun început Asta e. ce mai tura vura. Se prinsese, aranjase totul. Din patul în care zăcea Ca şi cînd ar fi zis: Ăla-i locul meu Raysy, hai, ia-ţi-l, e-al tău. Al tău ar fi trebuit să fie dacă-n lumea asta ar mai exista şi altceva decît pura întîmplare, dacă ne-am putea toţi uita şi-alege, în primul rînd. Tu şi Ame. Dac-am putea alege. Tu ai călări cîştigătorii la derby iar Lenny ar fi campion la categoria mijlocie. Iar eu aş fi Doctor Kildare. Dar Vie? Cred că Vie e acolo unde trebuie să fie, cred că pentru Vie e limpede.
Hai, du-te. E de vreo patru ori mai mare dar cred că o să-ţi prindă bine.
232
Dac-am putea toţi vedea Ajungem în locul de unde începe Digul. *Hanul Bibanilor. Sala de jocuri Thanet - Snooker Monden.* Dac-am putea sa ne uităm şi s-alegem cu toţii. Agenţii de pariuri ar da faliment. Dar ceva-ceva tot se întîmplă, de întîmplat tot se mai întîmplă cîte ceva. Ca şi cînd nu noi ne-am uitat şi-am ales întîmplările, deşi am fi făcut-o dac-am fi putut, şi totuşi se întîmplă, de parcă ele s-ar fi uitat şi ne-ar fi ales ele pe noi, ne-ar fi văzut venind, ca şi cînd nu ne-ar fi ratat ori cu rotul trecut cu vederea cu toate că nu sîntem nici cei mai înalţi, nici cei mai deştepţi, nici cei mai şic, nici cei mai meseriaşi jucători de prin preajmă. Cerul a devenit apăsător parc-ar fi gata să plesnească şi Vince caută un loc unde să lase maşina şi eu stau şi mă gîndesc că ţin urna şi n-o merit. Marea are culoarea părăsirii. Culoare de cenuşă udă. Vine ploaia Ah, Ray, eşti atît de drăguţ. S-ajungi s-auzi o femeie spunîndu-ţi asta, chiar dacă nu-i adevărat. Eşti atît de drăguţ. Ploaia pe capotă, vuietul mulţimii ca vuietul valurilor. Cu lacrimi în ochi şi înflăcărare în voce: Ah, Ray, eşti atît de drăguţ, eşti un norocos, eşti o mică rază de soare, eşti o mică rază de speranţă.

Titlu JACK

A ZIS: „JACK, BĂIATULE, important e ce rămîne. Ce trebuie tu să înţelegi e că ce intră în prăvălie nu e tot aia cu ce iese de-aici. Toată arta măcelarului e cum scapă de resturi. Dacă măcelarul ar putea încasa parale pe ce azvîrle la gunoi ori în lada cu grăsimi, ar fi un orn fericit, nu crezi? N-ar mai avea treabă. Dacă scazi greutatea resturilor din ce cumperi şi împărţi ce rămîne la cît ai plătit, doar aşa obţii costul real pe care îl compari cu încasările, să nu care cumva să uiţi asta vreodată. Oasele te costă şi grăsimea te costă şi contractarea cărnii te costă şi să n-ai un set întreg de cuţite al tău te costă. Şi, ca să-ncheiem, dacă n-o depozitezi cum trebuie ori o tranşezi prost, o să te coste cel mai tare. Trebuie să fii totdeauna 233atent la resturi, totdeauna Ce trebuie tu să înţelegi e natura mărfii. Care e perisabilă".

Naratorul MARCATE

ViNCE PARCHEAZĂ maşina iar eu (in urna zicîndu-mi: Nu merit, nu merit, între stradă şi mare e o bucată de pămînt cu o clădire veche, mică, îndesată, în mijloc, cu turn cu ceas, vama, ori aşa ceva, de unde începe Digul. De o parte e micul golf, ca o subsuoară a Digului, cu o rampă de beton coborînd în mare, iar de cealaltă, numai case, pe ţărmul înalt, împrejmuit cu balustradă, curbîndu-se în direcţia opusă, unde se zăresc în depărtare, faleze, alb murdar în lumina cenuşie, şi pescăruşii făcînd acrobaţii în aer ori înşirîndu-se pe balustradă cu aripile strînse ori pe jumătate înălţate, pregătindu-se de zbor. De parcă, în direcţia aia n-ar mai fi, nici plajă, nici nisip, nimic, numai larg de mare, Marea Nordului, pînă

hăt-departe, în Norvegia, iar Digul a fost pus acolo ca să consolideze malul şi golful, în primul rînd, şi portul ca un braţ proteguitor împotriva forţelor naturii. Necazul e însă că azi stihiile vin din direcţia opusă.
Vince zice: „Bun", deschizînd portiera cînd nici n-a oprit bine motorul. „Haideţi, haideţi o dată!". Ca şi cînd în lenta alunecare de-a lungul litoralului i s-ar fi încordat arcul şi-acum e musai să se pună fuga în mişcare. Cerul însă ne cere şi-aşa s-accelerăm, e greu de crezut că un cer se poate umple de nori în halul ăsta fără să plesnească. Vince priveşte în sus, cu palma ridicată, făcută căuş, ca să simtă stropii, pe de-o parte, dar şi ca să ne facă semn, chemîndu-ne cu degetele, să ne ridicăm şi s-o luăm din loc o dată. însă scuipă doar, tachinîndu-ne numai, ploaia asta, valurile însă par să ştie ele ceva. Se-mbulzesc şi se-agită ca animalele cînd li se aduce hrana, de parcă s-ar pregăti să se mai ude.
Lenny zice: „Mai putem aştepta niţel. N-are să-l deranjeze pe Jack o jumătate de oră în plus sau în minus".
Vie zice: „Nu-i o aversă de ploaie. Se strică vremea".
234
'Nţeles, să trăiţi, căpitane.
Vince dă ocol maşinii să-şi ia haina din portbagaj, lăsînd portiera deschisă. Un vîrtej de aer rece pătrunde în maşină, o dată cu izul mării: pe cît de jegos, ca fundul de cală şi catranul, pe atît de plin de viaţă şi de curat. Miroase ca o amintire, ca amintirea mării, atîta că pe mine nu m-a dus nimeni la mare, niciodată. *Mie fi (ie, Ray băiatule, nu ne-a mai rămas altceva tlccfl Cheiul de la Turnul Londrei.* Miroase a amintirea însăşi, ca pe dinăuntrul unei oale cu homari.
Vince vine în dreptul nostru, ocolind maşina să-l vedem. E cu toate hainele şi pardesiele noastre în braţe, iar, ca un tată, dar noi, nimic. Cred că-i din pricină că ne e teamă la toţi. Brusc, ne temem cu toţii. Vince dă cu pumnul în capotă în dreptul lui Vie şi-al lui Lenny şi Lenny îşi bagă, instinctiv, capul între umeri cu gura atîrnîndu-i căscată şi moale şi ochii rotindu-i-se în cap, bulbucaţi, ca la broscoi. „Haideţi", zice Vince, „să mergem!" Apoi, Vie îşi deschide portiera iar Vince îi întinde haina. Apoi, îmi deschid şi eu portiera, dar rămîn aşa, şezînd, cu urna în mînă, ca şi cînd e prea grea s-o ridic. Apoi, Vince dă ocol maşinii pînă la portiera deschisă ca să ia cheia din contact şi-mi lasă, pe locul şoferului, haina, s-o pun pe mine. Mă uit la Vince, cu Jack în mînă, ca şi cînd l-aş pofti: ..Nu iei? Serveşte, te rog". Şi zice: „Ţine-l bine, Ray", de parcă şi-ar aduce aminte ca, dinspre partea lui, el l-a cărat şi-a şi aruncat un pic din el, o părticică de Jack care-a rămas pierdută pe drum. „Ţine-l bine." Ceea ce înseamnă că rămîne-n seama mea. Zice: „Nu cred că mai avem nevoie de sacoşă, da?" Aşa că scot urna şi las sacoşa să cadă pe jos. *Jack Arthur Dodds.* Ploaia s-a pornit să scuipe mai cu foc. Apoi, îmi înşfac haina şi cobor şi Lenny deschide şi el portiera şi coboară. Vince îi întinde haina, îi închide uşa şi-o încuie. Apoi, iată-ne pe toţi în picioare bătuţi de vînt în vuiet de mare, luptînd să ne îmbrăcăm. Fac echilibristică în timp ce-mi pun şapca, cu Jack în mînă, înfundîndu-mi-o bine pe cap, să nu mă bată vîntul, că nu vreau să-l pun jos pe asfalt, îmi dau seama că urna o să se ude şi-atunci poate să-mi alunece din mînă. Dacă-l scap? Vince o să meargă cu capul gol şi-aşa părul ăla ai lui frumos
235pieptănat pe spate s-a zbîrlit de tot, însă mi-am pus bascul *şi* mă-ntreb dacă se făcea
„Haideţi, haideţi", zice „să mergem!". Şi, dintr-o dată nici nu mai pare a f i o contradicţie chiar atît de mare că ne-a trebuit o zi întreagă s-ajungem pînă aici, pentru ca acum să intrăm în plină viteză. Cînd stăteai să te gîndeşti la asta, înainte, cînd priveai lucrurile cu ochii minţii, totul curgea încet, lent şi ceremonios, Vie mai intervenea poate uneori, cu cîte-o sugestie, comportîndu-se ca un maestru de ceremonii, nu atîta agitaţie, învălmăşeală şi grabă. I-adevărat că, dacă ajungeam mai devreme, şi-am fi putut s-ajungem, poate c-am fi avut parte de senin, de tihnă, de soare, de timp. Dar e ca şi cum vremea ar fi fost nevoită să ne împingă din urmă, tot timpul, parcă forţele naturii nu ni s-ar împotrivi, ci ne-ar îmboldi, mai degrabă, din spate. De parcă pînă acum n-am fi făcut decît să orbecăim, să ne împleticim în drum spre capăt, dar acum, gata cu ezitările. Din pricină c-or să se rupă zăgazurile, cerurile sînt gata să se deschidă.
Digul e mai lat decît părea de la distanţă, e cît un drum de lat, ceea ce înseamnă că poate n-o să ajungem chiar muraţi, cel puţin, nu din pricina stropilor. De partea unde-i marea, partea unde-ar trebui sa fie cel mai rău, dar nu e, e o porţiune ridicată, care merge pînă la capăt, înaltă de peste un metru, ca un zid de apărare, atîta că acolo sus se văd urmele a ceea ce pare a fi fost o balustradă veche şi stîlpi de felinar, ruginiţi şi frînţi, ca şi cînd ai fi putut pe vremuri face o scurtă plimbare pe deasupra, dacă nu te sufla vîntul de-acolo, mai întîi. Dar acum nu mai ai cum ajunge pînă sus, treptele care urcă sînt mîncate de vreme şi, aici jos, la nivelul pămîntului pe unde mergem noi, sînt nişte tăbliţe pe care scrie

TEREN PRIVAT -TRECI PE RĂSPUNDEREA TA. Aşa că am avea o scuză ca să ne întoarcem din drum, ca să dăm înapoi. N-aveam cum, Jack, ar fi însemnat să intrăm pe proprietatea omului. Atîta că cine să vină să ne oprească într-o zi ca asta? Nu-i suflet de om prin preajmă. Şi, oricum, sînt împrejurări speciale, o dorinţă şi-o misiune specială. E ca încă o lovitură de cravaşa să ne îndemne mai departe.
236
E lat şi e solid. Mă bucur că nu-i un dig pe sub care să simţi apa zbătîndu-se. Dar e plin de hîrtoape, cîrpăcit pe alocuri şi denivelat, uşor de mers pe el n-ar fi nici pe cea mai bună vreme. Peretele interior al porţiunii mai ridicate are nişe înfundate cu pietriş, cutii de conserve ruginite şi tot soiul de gunoaie şi, mai departe, acolo unde porţiunea ridicată se face şi mai înaltă, lipite de ea, sînt un fel de depozite şi şoproane, cu vopseaua aproape dusă cu totul, cu lemnul de dedesubt înnegrit de vreme şi scorţos. Arată exact ca groapa de gunoi, ce mai. -Are cam două sute de metri lungime, poate un pic mai mult, dar Jack a zjs capătul, a precizat capătul. Ne continuăm drumul, împrăştiaţi, dar ca şi cînd timpul ne-ar obliga să ne ţinem la distanţă, nu c-am fi vrut noi, e ca şi cînd am avea de dat fiecare pe cont propriu mica lui bătălie cu foitele naturii. Ţinem dreapta, ca să nu riscăm să cădem în mare şi să nu ne împroaşte prea rău cu stropi valul, asta nu înseamnă însă că din cînd în cînd nu ajunge pînă la noi ca o aversă de ploaie, picăturile mici pişcîndu-ne de obraji, grosul valului izbindu-se în adînc cu un zgomot ca de pietriş aruncat cu lopata. Sus de tot. în interiorul curbei Digului, se văd crestele valurilor, valuri spărgîndu-se, arătînd fiecare ca un animal înnebunit să se caţere pe suprafaţa de piatră, lovind puternic cu coada, cînd îşi dă seama că nu poate. Nu vorbim. N-avem cum să vorbim, înşiraţi cum sîntem. ca mărgelele pe aţă, departe de ceilalţi dar cred că oricum n-aş fi în stare să vorbesc. Pentru că simt în piept, invadîndu-mă pe dinăuntru, acolo unde-l ţin pe Jack sub haina luată din maşină, alte valuri crescînd şi izbîndu-se parcă, în zidul portului din mine.
La asta nu mă aşteptam, nu aşa credeam c-are să fie. Parcă o parte din mine ar prelua conducerea, spunîndu-mi ce şi cum sa fac.
Vince e în faţă de tot, la vreo patru metri depărtare, păşind hotărît, cu o mînă băgată în buzunarul de la haină, cu cealaltă tinîndu-şi gulerul ridicat. E mînjif pe pantaloni cu noroiul Kentului. Vie l-a ajuns din urmă dar e mult mai în stînga ca şi cînd nu l-ar deranja nişte stropeală în plus. îşi ţine capul sus, dar are întipărit pe faţă ceva ce-ar putea să treacă drept zîmbet.
237Şi Lenny e undeva în spatele meu, sper, cel puţin. Ar trebui să mă-ntorc să-i dau o mînă de ajutor, să-l apuc de braţ şi să-l trag după mine, ceea ce n-ar fi tocmai uşor, dat fiind că-l mai am de ţinut şi pe Jack. Se opreşte însă brusc Vince, întorcîndu-se să vadă ce mai facem noi, codaşii, şi el e cel pe care îl iau de braţ, continuîndu-mi drumul, fără să-mi mai fac griji pentru Jack, cîtă vreme or să se îngrijească de el mîna mea cealaltă şi ce simt în piept, îl apuc, îl trag, îi strîng braţul şi apropiindu-mă de el îi zic: „Mia ta e la mine. Am să-ţi dau mia aia înapoi. Iţi explic eu". Şi mă bucur că în tot zgomotul, în vacarmul ăsta teribil nu ai cum discuta în voie şi că stropii care ne împroaşcă din toate părţile nu-l lasă pe Vincey să fie prea sigur de ce mi se vede pe faţă. Dar pe faţa lui Vincey se citeşte un fel dei uşurare, uşurare curată, ca şi cînd s-ar fi revărsat asupra ei brusc soarele. Ca şi cînd nu-i atît de grăbit s-audă întreaga po veste dar a scăpat acum pe loc de o problemă marginală cam: sîcîitoare şi se poate concentra cu toată atenţia asupra ches tiunii de faţă. Ne întoarcem amîndoi să ne uităm la Lenny —| şchiopătînd gîrbovit, cu faţa roşie ca focul, luptîndu-se să ne| ajungă din urmă. Vine în dreptul nostru şi zice: „Mă bate gîn dul că Amy a luat o hotărîre bună". Mergem mai departe, alunecînd la loc în spaţiile noastre! separate, Vie ne-a luat-o înainte deja cu cîţiva metri. Se pare cal Vie are să cîştige cursa asta Victor. Şi-n vreme ce noi nel urmăm drumul se vede treaba că ploaia se hotărăşte să plouai cu adevărat. Nimic nu se schimbă pe cer, doar ploaia se| porneşte cu sete. Mătură totul, dusă de vînt ca şi cum s-ar **fii** plictisit să ne mai vadă doar stropiţi, aşa că ne trezim uzi pînă| la piele în cîteva secunde, ne curg mici rîuleţe pe nasuri bărbii, dar nu-mi pare rău de asta. Şi, fie că vîntul preia o parte din greul ploii, fie că ploaia mai ia din puterea vîntului, pentr că e ca şi cînd, totul devine mai blînd, mai sigur, o dată ploaia, ca şi cînd ne-am afla în inima lucrurilor unde nu ne mă ameninţă nimic. Golful împrăştie în jur o lumină difuză, voa lată ca şi cînd ar fi împînzit de valuri nesfîrşite şi unduitoar de perdele dantelate, nici valurile nu mai par atît de furioase poate că Vie n-a avut dreptate cînd a zis că nu e o aver pentru că jos de tot pe cer în depărtare, pe pămînt,
238
întrezăreşte o strălucire subţire şi palidă. De fapt, ne alegem momentul.
Nu mai avem mult de-acum. Nu ştiu dac-o rostesc cu voce tare ori doar în gînd, cert e că zic: „Nu mai avem mult de-acum, Jack", ţinîndu-l pe dinăuntrul hainei mele ude, „aproape c-am ajuns". Şi, iată-ne ajunşi chiar la cotul braţului de Dig, de unde se zăreşte, dacă te uiţi drept înainte prin lumina mohorîtă, centrul

staţiunii Margate, ca şi cînd am fi pe maluri diferite, pe alt pămînt. Zăreşti de aici Terasa marinarilor, şirul de magazine pe lingă care am trecut mai devreme, luminate ici şi colo, ca nişte mici clădiri de jucărie, încercînd să ne facă semne cu mîna, încercînd să ne zică: Uite-ne. Şi în spatele lor, avînd banda palidă de pe cer ca fundal, vezi conturul roţii celei mari şi carul mare şi-ţi poţi chiar imagina că nişte bieţi nebuni s-ar putea învîrti acum cu ea, în scaunele care se leagănă, în maşinăria zăngănitoare, ţipînd din răsputeri în ploaie şi vînt de parc-ar fi şi mai nebuni decît noi.
Vie a ajuns la capăt Rămîne o clipă acolo privind în larg. Ca un căpitan pe pod. Una dintre luminile portului e chiar sus deasupra lui, pe porţiunea mai înaltă a digului, într-un turn, ca un far în miniatură, dar de unde stă el nu se vede decît ca o platformă de piatră cu o piatră preţioasă în vîrf. în aşteptarea noastră, se-apucă să măsoare locul, plimbîndu-se în dreapta şi în stînga. Mi se pare corect ca Vie să ajungă acolo cel dintîi să inspecteze zona, să vadă cum stă treaba, nu se face să nu fie totul pus la punct. Ne ducem pînă la el şi el se întoarce să se uite la noi, stînd drept şi ceremonios, ca şi cînd vîntul s-ar fi decis să-l ocolească, întîmpinîndu-ne cu zîmbetul lui nelipsit-şi-co-rect. Se uită la mine mai ales.
Zice: „Iată-ne ajunşi". Dar aici nu sînt decît blocuri mari de piatră rînduite ca nişte dale, pline de spărturi şi găuri în care apa stă baltă şi un parapet scund de granit, ca o bordură de trotuar şi vîntul şi ploaia şi valul. De-o parte, valurile se izbesc spărgîndu-se, de cealaltă cloncăne şi clipocesc parc-ar da să se scuze, într-o direcţie, Margate cu Tărîmul Viselor, în cealaltă, largul mării. Atîta că nu e numai largul mării, pentru că ne putem uita acum pe după capătul porţiunii ridicate şi-o vedem: o masă ruginită de fierărie veche ivindu-se din apă, cam la
239vreo trei sute de metri în larg, peste care se reped valurile ca şi cînd ar fi un rest de pod dărîmat.
„E Cheiul", zice Vince strigînd împotriva vîntului. „E Cheiul, partea pe care n-a măturat-o marea"
îl aud pe Lenny că zice: „N-ar fi imposibil s-o măture azi".
Sîntem la capăt iar eu îl ţin pe Jack. Cred că se ştie ce-i de făcut o dată ce eşti la capăt, întotdeauna mi-am închipuit c-are să fie o pauză, un moment în care să-ţi aduni gîndurile şi poate că cineva simte nevoia sa spună cîteva cuvinte şi să dea un semn. O ezitare, ca atunci cînd te aşezi Ia masa cu necunoscuţi şi te uiţi în dreapta şi-n stînga pentru că nu eşti sigur dacă nu cumva sînt genul care spun mai întîi rugăciunea. Dar eu nu ezit. Scot urna de sub haină, Jack Arthur Dodds, şi fără un cuvînt, mi-o lipesc de piept cu braţul, îi deşurubez capacul ca şi cînd asta ar fi tot şi atunci, ploaia se mai potoleşte, ca şi cînd s-ar fi creat un spaţiu în ea, destul de lung, ca să aibă timp să fie împrăştiată cenuşa omului şi, ce alt semn îţi mai trebuie? Sîntem la capăt. Am întrebat: „Ce făcea înainte de a muri?" Amy mi-a zis: „Stătea în pat în capul oaselor şi-asculta radioul şi după aia, mi-a zis sora, şi-a scos frumos căştile din ureche, cu mare grijă, şi-a zis: «Vasăzică, asta este. E bine, vasăzică» şi ea a ieşit numai o clipă să facă nu ştiu ce şi cînd s-a întors era mort". Am deşurubat capacul şi l-am vîrit în buzunar, apoi m-ani întors cu spatele la vînt, şi-am zis: „Haideţi veniţi!", ca şi cînd le-aş fi întins o cutie de bomboane ori m-aş fi apucat sa împart raţii de alimente. Aveţi grijă acum, nu vă înghesuiţi, unul cîte unul, nu e loc decît pentru o mînă o dată. Lenny bagă primul mina înăuntru şi ia un pumn şi vezi cum i se cerne printre degete şi Vie zice: „Păstraţi-vă mîinile cît mai uscate", în timp ce-şi şterge propriile mîini cu batista. Şi-mi dau seama ce vrea să spună. Ca să nu se lipească Jack de noi, ca să nu ne trezim cu Jack lipit de mînă. Dar eu nu mi-am luat batista, nici nu m-am gîndit. Tocmai azi nu m-am gîndit la batistă. Apoi Vie pune şi el mînă înăuntru şi ia o dată. Apoi Vince îşi suflecă mîneca dar ezită, ca şi cînd ar vrea să spună: „După tine, Raysy", pentru că el a luat o dată deja, a pus mînă o dată, ori pentru că vrea pur şi simplu să fiu eu primul. Dar « îmi dau seama că n-are să fie uşor, cu urna udă în mînă, aşa că f
zic: „Hai Vince, hai". Şi el ia un pumn şi se duc cu toţii la marginea adăpostită a parapetului cu pumnul strîns şi braţul întins ca şi cînd ar ţine fiecare în mînă cîte o pasăre micuţă căreia ar vrea să-i dea drumul în văzduh atîta că trebuie s-o facem toţi o dată aşa că mă aşteaptă şi pe mine. Vie zice: „în locul vostru, eu nu m-aş apropia prea tare de margine. O să-l ia vîntul oricum, lasă să-l ia vîntul", ca şi cînd noi am fi fost chiar aşa de tîmpiţi. Mai are puţin şi-o să ne împartă cîte un colac de salvare. Şi ştiu că trebuie să mă mişc repede, ca şi cînd aş avea de aruncat seminţe, cu singura mînă care mi-a rămas liberă, aşa că mă duc la parapet, înclinînd urna ca să nu bată vîntul prin ea, după aia îmi cufund mînă în ea şi iau o dată, pînă la refuz. E moale şi aspră în acelaşi timp şi-aproape albă ca nisipul moale şi alb de pe plajă. Apoi îmi îndoi braţul şi-arunc iute cu toată, puterea. Au aruncat şi ei în acelaşi timp cu mine, fără îndoială, dar eu nu mă uit ce fac ei, mă uit la ce-am aruncat. Zic: „Adio, Jack". O spun în vînt. Şi ei zic: „Adio, Jack".
I-adevărat ce zicea Vie. O ia vîntul, dispare într-o clipire de secundă, într-un vîrtej. Acum o vezi şi nu e. Apoi apuc iar urna cu amîndouă mîinile, mă uit repede înăuntru şi zic: „Haideţi, veniţi!". Se strîng în jurul meu toţi să mai ia o dată. Abia dacă ajunge pentru patru bărbaţi să mai ia de două ori. îşi afundă mînă iar, unul după celălalt Parc-am dibui după bileţelul cîşti-gător. îmi vîr şi eu mînă şi aruncăm iarăşi, cu toţii, o dîră subţire de alb, ca fumul, înainte să dispară şi nişte pescăruşi se ivesc deodată de nu se ştie unde şi se

reped asupra ei şi se îndepărtează dezamăgiţi ca şi cînd ar fi fost traşi pe sfoară. Atunci îmi dau seama că nu mai ajunge să mai împart o dată la toţi, încă un rînd la toată lumea, aşa că mă apuc să iau eu singur o mînă după alta, văd că nu pare să-i deranjeze. Vîr mînă şi eu iarăşi şi iarăşi ca un animal care scurmă să-şi sape vizuina şi ştiu că pînă la urmă n-o să am ce face şi-o să iau urna şi-o s-o răstorn şi-o s-o scutur ca atunci cînd ajungi la fundul unei cutii cu alune. O mînă, două mîini, nu mai sînt decît două mîini. Zic: „Adio, Jack". Nu mai distingi nici cer nici mare nici vînt, sînt complet amestecate, dar cred că şi dacă nu erau, tot aia ar fi fost din pricina pînzei care mi s-a pus pe

241**HI**

ochi. Feţele lui Vie şi-a lui Vincey sînt albe ca ceara dar faţa lui Lenny e roşie ca flacăra şi dincolo de apă, se văd luminile din Margate. Din capătul Digului Margate poţi sta să te uiţi dincolo la Tărîmul Viselor. Arunc apoi o ultimă mînă de cenuşa şi pescăruşii se întorc sperînd că mai au o şansă iar eu iau urna şi-o scutur de parcă aş vrea s-o azvîrl şi pe ea în mare, ca pe-un mesaj într-o sticlă, Jack Arthur Dodds, salvaţi sufletele noastre şi cenuşa pe care am avut-o în mînă. care era Jack care se vîntura altădată pe-aici e luată şi dusă de vînt, e împrăştiată în vîrteje de vînt pînă cînd cenuşa se face vînt, iar vîntul, Jack din ce sîntem făcuţi.